İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BURSA, TOPHANE ÖZALP EVİ RESTORASYON PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Petek KAPAR

Anabilim Dalı : MİMARLIK

Programı : RESTORASYON

OCAK 2008

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BURSA, TOPHANE ÖZALP EVİ RESTORASYON PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Petek KAPAR
(502041212)

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 24 Aralık 2007
Tezin Savunulduğu Tarih : 31 Ocak 2008

Tez Danışmanı : Doç.Dr. K.Kutgün EYÜPGİLLER
Diğer Jüri Üyeleri Prof.Dr. Ahmet ERSEN (İ.T.Ü.)
Prof.Dr. Neslihan DOSTOĞLU (U.Ü.)

OCAK 2008

ÖNSÖZ

Bursa, Tophane Özalp Evi Restorasyon Projesi adlı bu tezin amacı, konak yapısı ve yapı grubu içinde yer alan müştemilat yapılarının mimari özelliklerine ve özgün detaylarına sadık kalacak şekilde gerekli restorasyon tekniklerini kullanıp, çağdaş bir işlev yükleyerek sürdürülebilirliğini sağlamaktır.

Tarihi çevre korumayı bana sevdiren ve tez çalışmamın her aşamasında yardımcı olup, beni yönlendiren sayın danışmanım Doç. Dr. K.Kutgün EYÜPGİLLER'e, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Restorasyon Anabilim dalındaki hocalarıma, çalışmamda her türlü kolaylığı sağlayan Osmangazi Belediyesi, Plan ve Proje Müdürlüğü'ne, maddi ve manevi desteğini benden hiçbir zaman esirgemeyen başta sevgili eşime ve aileme çok teşekkür ederim.

Aralık 2007 Petek KAPAR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER iv
ŞEKİL LİSTESİ vii
ÖZET xii
SUMMARY xiii

1. GİRİŞ: **1**

2. BİR KENT PANORAMASI: BURSA **2**
2.1. Konum 2
2.2. Tarihçe: 2
2.3. Cumhuriyet Dönemi'nde Bursa'ya Göç Hareketi ve Dağlı Ailesi: 4

3. BURSA HİSARİÇİ BÖLGESİ VE ÖZALP EVİ **6**
3.1. Hisar içi Bölgesi: 6
3.1.1. Osmangazi Mahallesi 6
3.1.2. Bursa Surları: 7
3.2. Bursa Evleri: 8
3.2.1. Kentsel Dokunun Genel Özellikleri: 9
3.2.2. Mekân Düzeni: 10
3.2.3. Cephe Özellikleri 11
3.2.4. Yapım Tekniği ve Malzeme 11
3.2.5. Dekoratif Öğeler 12

4. ÖZALP EVİ 14
4.1. Konum ve Tarihçe: 14
4.2. Genel Tanımlama: 15
4.2.1.A Yapısı: 16
4.2.2.B Yapısı: 17
4.2.3.Bahçede Yer Alan C-D-E-F Yapıları: 19
4.2.4.Bahçe: 20
4.3. Ayrıntılı Tanımlama: 20
4.3.1. Plan Tasarımı: 20
4.3.1.1. A Yapısı'na Ait Bodrum Kat Mekânı: 20
4.3.1.2. A Yapısı'na Ait Zemin Kat Mekânları: 21
Sofa(A Z01) 1. : 21
Oda (A Z02): 22
Arka Oda (A Z03): 23
Sofa (A Z04) 2. : 24
Hamamlı Oda (A Z05): 24
Tuvalet (A Z06): 25
Yemek Odası (A Z07): 26

4.3.1.3. A yapısına Ait Birinci Kat Mekânları: 27
Sofa (A101): 27
Başoda (A102): 28
Yatak Odası (A103): 29
Tuvalet (A104)(Helâ): 29
Mutfak (A105): 30
4.3.1.4. B Yapısına Ait Zemin Kat Mekânları: 31
Mutfak (BZ08): 31
Oda (BZ09): 31
Çamaşır Odası (BZ10): 32
Kiler (BZ11): 33
4.3.1.5. B Yapısına Ait Birinci Kat Mekânları: 34
Sofa (B106): 34
Helâ (B107) : 35
Ocaklı Oda (B108): 35
Oda (B109): 36
Oda (B110): 37
Oda (B111): 37
Yatak Odası (B112): 38
Depo: 38
4.3.1.6. Bahçe ve Bahçeden Giriş Mekânları: 39
Bahçe Düzenlemesi: 39
4.3.1.7. C Yapısı: 40
4.3.1.8. D Yapısı: 41
4.3.1.9. E Yapısı: 41
4.3.1.10. F Yapısı: 42
4.3.2. Cephe Özellikleri: 43
4.3.3. Yapım tekniği ve malzeme: 45
4.3.3.1. Duvarlar: 45
4.3.3.2. Döşemeler: 47
4.3.3.3. Tavanlar: 48
4.3.3.4. Örtü Sistemi: 49
4.3.4. Dekoratif Öğeler: 50
4.3.4.1. Kapılar: 50
4.3.4.2. Pencereler: 52
4.3.4.3. Dekorasyon: 53

5. YAPIDAKİ BOZULMALAR 56
5.1. Mekânsal Bozulmalar: 56
5.1.1. Planlama ve Cephe Düzeni: 56
5.2. Strüktürel Bozulmalar: 57
5.3. Malzeme Bozulmaları: 60

6. RESTİTÜSYON.. 61
6.1. I. Dönem Restitüsyonu (1921): 62
6.2. II. Dönem Restitüsyonu (1939): 63
6.3. III. Dönem Restitüsyonu (1965): 64
6.4. Plan düzeni: 65

7. RESTORASYON......66
7.1. Yeni İşlev Önerisi:.....66
7.2. Restorasyon Müdahale Önerileri:.....69
7.2.1.Temizleme:.....69
7.2.2.Sağlamlaştırma:.....70
7.2.3.Bütünleme:.....72
7.2.4.Yenileme:.....72
7.2.5.Yeniden yapma:.....72
7.2.6.Çağdaş Ek:.....73

8. SONUÇ.....75

KAYNAKLAR.....76

EKLER......79

ÖZGEÇMİŞ.....304

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil A.01 : Bursa ve çevresini gösteren harita..... 109
Şekil A.02 : Osmangazi Caddesi Bursa Surları..... 109
Şekil A.03 : Orhangazi Külliyesi- Orhangazi Camii..... 110
Şekil A.04 : Hisariçi Bölgesi'nde Özalp Evi yapı grubu.(Suphi Bey Haritası 1862).. 110
Şekil A.05 : Kale içi'nde Orhan Gazi'nin yaptırdığı cami.(A.Gabriel, Broussa)..... 111
Şekil A.06 : Tophan Saat Kulesi (Bursa Araştırmaları Dergisi)..... 111
Şekil A.07 : Tophane Parkı..... 112
Şekil A.08 : Hisar Bölgesi ve Bursa Surları..... 112
Şekil A.09 : Özalp Evi'nin sur duvarları üzerindeki konumlanışı..... 113
Şekil A.10 : Bursa Evleri'nde üst kat çıkması..... 113
Şekil A.11 : Bursa evlerinin aralarındaki çıkmaz sokaklar..... 114
Şekil A.12 : Bursa evlerinin arsa içindeki konumları..... 114
Şekil B.01 : Özalp Evi'nin bulunduğu Orhangazi Çıkmazı..... 115
Şekil B.02 : Özalp Evi yapı grubunun konumlanışı..... 115
Şekil B.03 : Orhangazi Çıkmazı'ndan Sümbüllü Bahçe'ye giriş..... 116
Şekil B.04 : Ana konak yapısının (A Yapısı) giriş cephesi..... 116
Şekil B.05 : Müştemilat yapısının (B Yapısı) giriş cephesi..... 117
Şekil B.06 : 1924 yıllarında yapılan A ve B Yapıları..... 117
Şekil B.07 : C Yapısı..... 118
Şekil B.08 : C Yapısı ve D Yapısı kalıntıları..... 118
Şekil B.09 : E Yapısının 2004–2007 yıllarındaki durumu..... 119
Şekil B.10 : F Yapısı doğu cephesi..... 119
Şekil B.11 : A Yapısı Doğu Cephesi..... 120
Şekil B.12 : B Yapısı güneyCephesi..... 120
Şekil B.13 : B Yapısı Kuzey Cephesi..... 121
Şekil B.14 : D Yapısı doğu(giriş) cephesi ve 6 basamaklı taş merdiveni..... 121
Şekil B.15 : A Yapısı doğu cephesinde bulunan çift kanatlı ahşap giriş kapısı..... 122
Şekil B.16 : A Yapısı doğu cephesinde pencereden dönüştürülen ahşap giriş kapısı. 122
Şekil B.17 : A Yapısı 1.kat sofasına çıkış merdiveni..... 123
Şekil B.18 : A Yapısı 1.kat sofası..... 123
Şekil B.19 : 1.kat sofasında pencereden dönüştürülen kapı..... 124
Şekil B.20 : B yapısının zemin katta bahçeye açılan kapıları..... 124
Şekil B.21 : B yapısında bulunan mutfağın kuzey cephesi..... 125
Şekil B.22 : B yapısı zemin katı 1.kata bağlayan merdivenler..... 125
Şekil B.23 : Yapıların güney cepheleri..... 126
Şekil B.24 : E yapısının yıkılmadan önceki hali..... 126
Şekil B.25 : C yapısının Orhangazi Çıkmazı'nda bulunan giriş kapısı..... 127
Şekil B.26 : C yapısı bahçeye çıkış ve bodrum giriş kapıları..... 127
Şekil B.27 : Sümbüllü Bahçenin giriş kısmındaki özgün taş zemin..... 128
Şekil B.28 : Beton Şap dökülen zemin..... 128

Şekil B.29 : A yapısının içinden bodruma açılan kapı..... 129
Şekil B.30 : Bahçeden bodruma giriş kapısı..... 129
Şekil B.31 : Bodrum kapısı özgün kilidi..... 130
Şekil B.32 : Bodrum kuzey duvarında kapatılan pencerelerin izleri..... 130
Şekil B.33 : Bodrum doğu duvarında kapatılan pencerelerin izleri..... 131
Şekil B.34 : Bodrum mekânı..... 131
Şekil B.35 : Z01 No'lu sofa mekânı..... 131
Şekil B.36 : Z01 No'lu sofa mekânında bulunan ahşap L merdiven..... 132
Şekil B.37 : Z01 No'lu sofa mekânın tavan kaplaması..... 132
Şekil B.38 : Z01 No'lu mekânda bulunan, sofayı bölen camlı bölme duvar..... 133
Şekil B.39 : Z01 No'lu oda giriş kapısı ve bu odadan çıkışı iptal edilen merdiven.... 133
Şekil B.40 : Sofanın kuzey duvarından Z02 No'lu odaya giriş..... 134
Şekil B.41 : Z02 No'lu odanın güney duvarındaki ahşap kapı..... 134
Şekil B.42 : Z02 No'lu odanın kuzey duvarında, üç adet giyotin pencere altında ahşap seki..... 135
Şekil B.43 : Z02 No'lu odanın doğu duvarındaki aynalık nişi, altında dolap ve ahşap yüklükler..... 135
Şekil B.44 : Z02 No'lu odanın ahşap tavan kaplaması..... 136
Şekil B.45 : Z02 No'lu odanın batı duvarı, güney pencerede meydana gelen hasar... 136
Şekil B.46 : Z02 No'lu odanın batı ve kuzey cephesi..... 137
Şekil B.47 : Yağmur suyunun Z02 No'lu odanın zeminine verdiği hasar..... 137
Şekil B.48 : Z03 No'lu odaya sofa mekânından giriş..... 138
Şekil B.49 : Z03 No'lu odanın güney duvarı ve duvarda bulunan masif ahşap kapı.. 138
Şekil B.50 : Z03 No'lu odanın batı duvarında bulunan aynalık nişi..... 139
Şekil B.51 : Z03 No'lu odanın kuzey duvarı..... 139
Şekil B.52 : Z03 No'lu odanın tavanı..... 140
Şekil B.53 : Z03 No'lu odanın zemin kaplaması..... 140
Şekil B.54 : Z04 No'lu sofanın doğu duvarı..... 141
Şekil B.55 : Z04 No'lu sofanın doğu cephesine sonradan yapılan balkon..... 141
Şekil B.56 : Z04 No'lu sofanın doğu duvarındaki pencerelerden balkona çıkış..... 142
Şekil B.57 : Z04 No'lu sofanın güney duvarındanZ05 ve Z06 No'lu odalara giriş.... 142
Şekil B.58 : Z04 No'lu sofanın ahşap tavan kaplaması..... 143
Şekil B.59 : Z05 No'lu hamamlı odanın kuzey duvarında bulunan giriş kapısı..... 143
Şekil B.60 : Z05 No'lu hamamlı odanın ahşap tavan kaplaması..... 144
Şekil B.61 : Z05 No'lu hamamlı odanın doğu duvarı..... 144
Şekil B.62 : Z05 No'lu odanın doğu cephesine eklenen beton ateş bacası..... 145
Şekil B.63 : Z05 No'lu odadan hamam mekânına giriş kapısı..... 145
Şekil B.64 : Hamam mekânına A yapısının güney cephesinden bakış..... 146
Şekil B.65 : Hamam mekânının yıkılmış duvarları..... 146
Şekil B.66 : Hamam mekânının kuzey duvarına dayalı duran orijinal kurnası..... 147
Şekil B.67 : Z04 No'lu sofadan Z06 No'lu tuvalete giriş..... 147
Şekil B.68 : Z06 No'lu tuvaletin masif ahşap giriş kapısı ve tuvaletin ilk kısmı..... 148
Şekil B.69 : Z06 No'lu tuvaletin güney duvarı..... 148
Şekil B.70 : Z06 No'lu tuvaletin duvar ve tavanı..... 149
Şekil B.71 : Z06 No'lu tuvaletin batı duvarındaki ahşap taşıyıcı sistemde oluşan hasar..... 149
Şekil B.72 : AZ01 No'lu sofa mekânından Z07 No'lu yemek odasına giriş..... 150
Şekil B.73 : BZ08 No'lu mutfak mekânından Z07 No'lu yemek odasına giriş..... 150
Şekil B.74 : Z07 No'lu odanın güney duvarı..... 151
Şekil B.75 : Z07 No'lu yemek odasının ahşap tavanında meydana gelen çökme..... 151

Şekil B.76 : Z07 No'lu odanın güney, kuzey ve doğu duvarları..... 152
Şekil B.77 : Z07 No'lu odadan hamam mekâna giriş..... 152
Şekil B.78 : Zemin kat kotundan 101 No'lu sofa mekânına yapı dışından ulaşım..... 153
Şekil B.79 : 101 No'lu sofanın doğu cephesi..... 153
Şekil B.80 : 101 No'lu sofanın batı cephesi..... 154
Şekil B.81 : 101 No'lu mekânın batı cephesinde bulunan balkon..... 154
Şekil B.82 : 101 No'lu sofa mekânı doğu duvarına bakış..... 155
Şekil B.83 : 101 No'lu oda tavan ve duvarları..... 155
Şekil B.84 : 102 No'lu başodaya 101 No'lu sofadan giriş..... 156
Şekil B.85 : 102 No'lu odanın ahşap tavan kaplaması..... 156
Şekil B.86 : 102 No'lu başodanın kuzey duvarı..... 157
Şekil B.87 : 102 No'lu başodanın doğu duvarı..... 157
Şekil B.88 : 102 No'lu başodanın batı duvarı..... 158
Şekil B.89 : 102 No'lu başodanın güney duvarında bulunan kalem işi resimler..... 158
Şekil B.90 : 102 No'lu başodanın güney duvarında giriş kapısının doğusunda ve batısında bulunan kalem işi resimler..... 159
Şekil B.91 : 102 No'lu başodanın batı duvarında bulunan kalem işi resim..... 159
Şekil B.92 : 102 No'lu başodanın duvarlarındaki kalem işi resimlerde bulunan imza..... 160
Şekil B.93 : 101 No'lu sofadan 103 No'lu odaya giriş..... 160
Şekil B.94 : 103 No'lu odanın kuzey duvarındaki giriş kapısı..... 161
Şekil B.95 : Mekân içindeki gusülhaneye batı duvarından giriş..... 161
Şekil B.96 : 103 No'lu mekânın doğu duvarı..... 162
Şekil B.97 : 103 No'lu odanın ahşap tavan kaplaması..... 162
Şekil B.98 : 103 No'lu odanın güney duvarı..... 163
Şekil B.99 : 104 No'lu tuvalet mekânının ilk kısmı..... 163
Şekil B.100 : 104 No'lu tuvalet mekânının ikinci kısmı..... 164
Şekil B.101 : 104 No'lu tuvaletin batı duvarındaki havalandırma pencereleri..... 164
Şekil B.102 : 105 No'lu mutfağın günümüze ulaşmayan batı cephesindeki pencere (B.K.T.V.K.B.K.)..... 165
Şekil B.103 : 105 No'lu mutfağın hali hazırdaki durumu..... 166
Şekil B.104 : B Z08 No'lu mutfak mekânın güney duvarı ve ocak..... 166
Şekil B.105 : B Z08 No'lu mutfak mekânının kuzey duvarı..... 167
Şekil B.106 : B Z08 No'lu mutfağın tavan kaplaması..... 167
Şekil B.107 : Mutfak mekânına sonradan eklenen tezgâh..... 168
Şekil B.108 : B Z09 No'lu odaya bahçeden giriş..... 168
Şekil B.109 : B Z09 No'lu mekânın kuzey duvarındaki ahşap giyotin pencereler..... 169
Şekil B.110 : B Z09 No'lu odan batı duvarında, B Z10 No'lu odaya geçiş..... 169
Şekil B.111 : B Z09 No'lu odadaki merdiven ve helâ..... 170
Şekil B.112 : B Z09 No'lu mekânın tavanı..... 170
Şekil B.113 : B Z09 No'lu odanın güney duvarı..... 171
Şekil B.114 : B Z10 No'lu çamaşır odasına bahçeden giriş..... 171
Şekil B.115 : Mekânın güney duvarına bitişik bulunan merdiven..... 172
Şekil B.116 : Üst kata çıkan merdivenin 1.katla bağlantısının kesimiş hali..... 172
Şekil B.117 : Mekânın zemini ve Pınarbaşı çeşmesi..... 173
Şekil B.118 : B Z10 No'lu odanın tavanı..... 173
Şekil B.119 : B Z10 No'lu odadan B Z11 No'lu kiler mekânına geçiş..... 174
Şekil B.120 : Mekânın kuzey duvarındaki ocak..... 174
Şekil B.121 : Mekânın güneyinde bulunan bölmeler..... 175
Şekil B.122 : Batı duvarında bulunan pencereler..... 175

Şekil B.123 : B 106 No'lu sofa mekânı..... 176
Şekil B.124 : Sofanın güney duvarı..... 176
Şekil B.125 : Sofanın güney duvarına bitişik konumlandırılan lavabo ve baca..... 177
Şekil B.126 : B 106 No'lu sofanın batı duvarı..... 177
Şekil B.127 : B 107 No'lu tuvalet ve 108 No'lu odanın gusülhanesine açılan penceresi..... 178
Şekil B.128 : B 108 No'lu odanın güney duvarı ve giriş kapısı..... 178
Şekil B.129 : Mekânın güneyinde bulunan gusülhaneye geçiş..... 179
Şekil B.130 : Mekânın kuzey duvarı..... 179
Şekil B.131 : Mekânın tavan kaplaması..... 180
Şekil B.132 : B 109 No'lu odanın güney duvarında bulunan yapısal çatlaklar ve giriş kapısı..... 180
Şekil B.133 : B 109 No'lu odanın kuzey duvarında bulunan ahşap doğramalı pencereler..... 181
Şekil B.134 : B 109 No'lu odanın ahşap tavan kaplaması..... 181
Şekil B.135 : B 110 No'lu odanın güney duvarı, giriş kapısı..... 182
Şekil B.136 : B 110 No'lu odanın kuzey duvarı, giyotin pencereler..... 182
Şekil B.137 : B 111 No'lu odanın güney duvarındaki masif ahşap kapısı..... 183
Şekil B.138 : B 112 No'lu odanın kuzey duvarı..... 183
Şekil B.139 : B 112 No'lu odanın tavan kaplaması..... 184
Şekil B.140 : 106 No'lu sofanın doğu ucundaki depo..... 184
Şekil B.141 : A ve B yapılarının girişlerinin önünde bulunan bahçe düzenlemesi..... 185
Şekil B.142 : C yapısının Sümbüllü Bahçe ile ayıran duvar..... 185
Şekil B.143 : C yapısına doğru giden yol ve duvar arkasındaki bahçe düzenlemesi.... 186
Şekil B.144 : Bahçede bulunan özgün teraslamalar..... 186
Şekil B.145 : C yapısına taşlık kısmından giriş..... 187
Şekil B.146 : E yapısının doğu cephesi (2004)..... 187
Şekil B.147 : F yapısının kuzey cephesindeki giriş kapısı..... 188
Şekil B.148 : F yapısının iç mekânı..... 188
Şekil B.149 : F yapısı doğu cephesi..... 189
Şekil B.150 : A yapısı kuzey cephesi..... 189
Şekil B.151 : A yapısı batı cephesi saçak-duvar birleşimi..... 190
Şekil B.152 : B yapısı zemin kat batı cephesi..... 190
Şekil B.153 : A yapısı doğu cephesi..... 191
Şekil B.154 : A yapısı doğu cephesindeki kalem işi kitabe..... 191
Şekil B.155 : Pencere pervazında ve yapı köşelerindeki sütunlaşan silmeler..... 192
Şekil B.156 : A yapısının cephelerinde uygulanan yapım tekniği ve kullanılan malzemeler..... 192
Şekil B.157 : A yapısı 1. kat doğu cephesinde uygulanan duvar tekniği..... 193
Şekil B.158 : C yapısının cephelerinde uygulanan duvar yapım tekniği..... 193
Şekil B.159 : A yapısı bodrum kat mekânının tavanı..... 194
Şekil B.160 : A yapısının zemininde kullanılan pvc esaslı kaplama..... 194
Şekil B.161 : A yapısının saçak duvar birleşimi..... 195
Şekil B.162 : Z02 No'lu mekânın çatı örtüsü..... 195
Şekil B.163 : B yapısı doğu cephesi çatı örtü sistemi..... 196
Şekil B.164 : B yapısı batı cephesi çatı örtü sistemi..... 196
Şekil B.165 : A yapısı batı cephesi zemin ve 1. katlarda bulunan çift kanatlı kapılar.. 197
Şekil B.166 : Tablalı kapılarda cam ve doğrama köşe birleşim detayı..... 197
Şekil B.167 : A yapısı zemin kat odalarında kullanılan tablalı kapı..... 198
Şekil B.168 : Kapılarda kullanılan özgün kapı kilit ve kulpları..... 198

Şekil B.169 : B yapısı kuzey cephesinin zemin katında kullanılan özgün kapılar. (B.K.T.V.K.B.K.)..... 199
Şekil B.170 : A yapısı zemin katındaki odalarda kullanılan P2 No'lu giyotin pencere..... 199
Şekil B.171 : A yapısı zemin kat sofasında kullanılan P1 No'lu giyotin pencere..... 200
Şekil B.172 : A yapısı 1. katta bulunan giyotin pencereler..... 200
Şekil B.173 : 1927 yılındaki fotoğrafta A yapısı bodrum kat pencereleri mevcuttur. (B.K.T.V.K.B.K.)..... 201
Şekil B.174 : A yapısının 1980'li yıllarda sahip olduğu kepenkler. (B.K.T.V.K.B.K.)..... 201
Şekil B.175 : A yapısı 1.kat pencereleri denizlik altı detayı..... 202
Şekil B.176 : A yapısı batı cephesindeki balkon altı detayı..... 202
Şekil B.177 : Z01 No'lu sofada bulunan ahşap merdiven basamak profili..... 203
Şekil B.178 : A Z01 No'lu odada bulunan ahşap merdiven korkuluk detayı..... 203
Şekil B.179 : A yapısı batı cephesinin1986 yılına ait fotoğrafı.(B.K.T.V.K.B.K.)..... 204
Şekil B.180 : A yapısı oda duvarlarında bulunan ahşap sandalyalık detayı..... 204
Şekil C.01 : A yapısı içinde yağmur suyundan çürüyen ahşap elemanlar..... 205
Şekil C.02 : A 101 No'lu sofanın duvarlarında tespit edilen rutubetlenme..... 205
Şekil C.03 : A 101 No'lu sofanın duvarlarında tespit edilen boya dökülmesi..... 206
Şekil C.04 : A 102 No'lu başodanın batı duvarında tespit edilen sıva kopmaları..... 206
Şekil C.05 : A yapısı batı cephesinde yağmur suyunun cephede yarattığı hasar..... 207
Şekil C.06 : A yapısı batı cephesinde yağmur suyunun saçakta yarattığı hasar..... 207
Şekil C.07 : Balkon alt detayındaki eksilme sonucu yağmur suyunun yarattığı mantarlaşma..... 208
Şekil C.08 : Pencere ve kapı detaylarında eksilme..... 208
Şekil C.09 : B yapısı 108 No'lu oda batı köşesi..... 209
Şekil C.10 : A yapısının ahşap merdiveninde oluşan hasar..... 209
Şekil C.11 : A yapısı 101 No'lu sofa tavanındaki ahşaplarda oluşan hasar..... 210
Şekil C.12 : Yapı elemanlarında oluşan eksilmeler..... 210
Şekil C.13 : Yapı elemanlarında eksilme..... 211
Şekil C.14 : Ahşap yapı elemanlarında eksilme..... 211
Şekil C.15 : Ahşap yapı elemanlarında çürüme.(B 112 No'lu oda döşemesi)..... 212
Şekil C.16 : Bahçenin güney duvarında uygulanan çimento esaslı harç..... 212
Şekil D.01 : E yapısı doğu cephesinin 1986 yılında çekilen fotoğrafı..... 213
Şekil D.02 : E yapısı batı cephesinin 1986 yılında çekilen fotoğrafı..... 213
Şekil D.03 : D yapısı doğu cephesinin 1986 yılında çekilen fotoğrafı..... 214
Şekil D.04 : A yapısı batı cephesi, 1986 ve 2007 yıllarındaki değişim..... 214
Şekil E.01 : A ve B yapılarının restorasyon önerisinde güney cephesi..... 215
Şekil E.02 : A yapısının restorasyon önerisinde batı cephesi..... 215
Şekil E.03 : A yapısı 101 No'lu sofanın kuzey, 102 No'lu odanın batı duvarında temizlenmesi gereken çimento esaslı harç..... 216
Şekil E.04 : A yapısı restorasyon önerisinde doğu cephesi..... 216
Şekil E.05 : A yapısı sağlamlaştırılması gereken temel taş duvarları..... 217
Şekil E.06 : C yapısı doğu cephesi sağlamlaştırılması gereken taş duvar..... 217
Şekil E.07 : A, B yapıları ve bahçenin restorasyon sonrası hali..... 218
Şekil E.08 : A, B yapıları ve bahçenin restorasyon sonrası hali..... 218

BURSA, TOPHANE ÖZALP EVİ RESTORASYON PROJESİ

ÖZET

Bursa İli, Osmangazi ilçesi'nde bulunan Hisariçi Bölgesi, Bursa'nın en eski yerleşmelerinden biridir. Buna bağlı olarak sivil mimarlık örneği yapıların yoğun olarak bulunduğu bir yerleşmedir. Tez konusu olarak Hisar Bölgesi'nin en önemli yerlerinden birinde bulunan Özalp Evi seçilmiştir. Yapı grubundaki yapıların bir araya gelişleri, farklı dönem mimarilerinin birbirine eklenmesi, nitelikli yapı elemanlarının ve mimari detaylarının günümüze ulaşabilmiş olması ile Özalp Evi tez konusu olarak seçilmeye değer görülmüştür.
Tez çalışmasında ilk olarak Bursa- Hisariçi Semtinin geçmişteki sosyo-kültürel yapısı ve tarihi ile günümüzdeki hali ele alınmıştır. Bu bölgedeki konut yerleşiminde, geleneksel konut mimarisinin gelişimi araştırılmış, planlamada ve cephe düzenindeki dönemsel ortak özellikler sınıflandırılmıştır. Daha sonra, Özalp Evi'nin konumu, yapıldığı dönem ve mimari özellikleri ile yapı tanımlanmıştır.
Özalp Evi 1921 yılında yapılmaya başlanmış ve diğer beş müştemilat yapısı sonraki dönemlerde eklenmiştir. Yapı grubu, Bursa K.T.V.K.B. Kurulu tarafından 1986 ve 1993 yıllarında tescil edilmiştir. Cumhuriyet dönemi mimari özelliklerini yansıtan konak yapısı, I. Ulusal Mimarlık Akımı ve aynı zamanda barok üslubunu barındıran mimari öğelere sahiptir.

İlk yapılan kısım A yapısı ve B yapısının zemin kat mutfak mekânıdır. A yapısı yapıldığı dönemde kagir bodrum kat üzerine ahşap karkas yapım tekniği ile iki kat olarak inşa edilmiştir. Mutfak mekânının devamına ve üzerine sonraki dönemlerde kat ilave edilmiştir. Bu iki ana yapı etrafındaki diğer dört yapı zaman içinde ihtiyaca göre inşa edilerek bir bahçe etrafında toplanmışlardır. Sözü edilen altı yapı kötü durumdadır ve acilen müdahale edilmesi gerekmektedir.
Yapılara önerilen müdahalelerin yanı sıra yeni işlev yüklenirken, A ve B yapılarının mimari özellikleri ile uyumu, çevre halkın ihtiyaçları ve yapıların bulundukları yer göz önüne alınmıştır. Bu aşamada mal sahibi olan belediyesince ve çevredeki halkla görüşülmüştür. Değerlendirmeler sonucunda, kültür turizminin yoğun olarak yapıldığı Hisar Bölgesi'ndeki yapı grubuna "Sosyal ve Kültürel Merkez" işlevi verilmiştir.
Yapılan araştırmalar ve hazırlanan restorasyon projesi sayesinde, tescilli yapı grubu ile ilgili bir belgeleme çalışması yapılmış, yapıların yaşatılabilmesi için de çağdaş bir öneri getirilmiştir.

RESTORATION PROJECT OF OZALP HOUSE IN BURSA, TOPHANE.

SUMMARY

Hisariçi region, which is located in the Osmangazi town is one of the oldest settlement in Bursa. In this sense Hisariçi is such a place that sample of civil architecture buildings placed. Özalp House, which is placed in one of the most important part of Hisariçi Region , was choosen for thesis theme. Özalp house was choosen for the thesis theme because of; the buildings positions in the building complex, additions from different architectural periods and qualitative building elements and architectural details which can be reached today.
At first in the thesis study, Bursa-Hisariçi Town's socio-cultural constitution in the past , its history and its status nowadays is treated. The residence placement in this region, the devolepment in traditional residence architecture is researched, periodical comman specialities on planing and facade ordering are classified. Then the location of Özalp House is described with, its construction period and architectural specialities.
Özalp House is started to be built on 1921 and the other five annexes added in the next periods.The building group whose oldest building is konak was registrated as an example of the historical cultural property by the Turkish Ministry of Culture Comission on the Conservation of Culturel and Natural Property in Bursa in 1986 and 1993. Özalp House which has Republic age architectural specialities, holds also some architectural elements from I.National Architectural Trend and baroque style.

The first built part is the kitchen on the ground floor of A and B buildings.A building is built wood-frame on masonry basement.The following periods a floor is added on and next of the kitchen.The four buildings arround these two main buildings are built in a garden, with time in need. Those six metioned buildings are in a bad position and must be interfered immediately.
The necessary interferes suggested for buildings. The concordance with architectural specialities of A and B buildings, public needs and the location of buildings are considered while giving a new function. During this phase interviewed with goverment which is the owner and public around.
After the evaluates "social and cultural center" function been gived to the building group in Hisar Region which has a densely cultural tourisim. Through the researches and the restoration project, a documentation study was done related to registrated building group and a modern suggestion brought to buildings be kept alived.

1. GİRİŞ:

Bursa'nın, konumu, tarihi, kültürel mirası ve mimarisi açısından en önemli ve en renkli ögelere sahip semtlerinden biri olan Hisar'da yer alan Özalp Evi, 20. yüzyılın başlarına tarihlenen bir yapıdır. Özalp Evi; konumu ve mimari özellikleri ile Bursa'nın en değerli yapılarından biridir. Yapının ön cephesi olarak kabul edilen doğu cephesi tamamıyla Hanlar Bölgesi'ni görecek şekilde konumlandırılmış olup, odaların neredeyse tamamı Bursa manzarasına yönlendirilmiştir.

Özalp Evi, Tophane ile Çakır Hamam arasında devam ettiği bilinen sur duvarına ait burç üzerinde, 1922 yılında inşa edilmiştir. Bodrum katı kagir, zemin ve 1.katları ahşap karkastır. Büyük bir bahçeye sahip olan konakla bağlantılı, günümüze ulaşabilmiş üç yapı daha bulunmaktadır. Toplam altı yapıdan oluşan Özalp Evi yapılar grubundan konak ve konağın batısındaki müştemilat yapısı tez kapsamında ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Cumhuriyet Dönemi geleneksel konut mimarisinin özelliklerini yansıtması ve Bursa'nın en önemli yerinde yer alması, araştırma konusu olarak bu yapı grubunun seçilmesinin nedenlerini oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Özalp Evi ve beraberinde yer alan müştemilat yapılarının mimari özelliklerini koruyarak, özgün detaylarına uygun bir şekilde yenilemek; gerekli restorasyon tekniklerini kullanıp, çağdaş yeni işleviyle yaşatmaktır.

2. BİR KENT PANORAMASI: BURSA

2.1. Konum

Bursa ili doğuda Bilecik ve Adapazarı, kuzeyde Kocaeli, Yalova ve Marmara Denizi, güneyde Eskişehir ve Kütahya, batıda Balıkesir illeriyle çevrilidir. (Şekil A01)
Bursa, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, tarihi İpek Yolu'nun önemli duraklarından biri olmuş, tarihin her döneminde stratejik konumunu ve değerini korumuş bir kenttir. Nitekim Osmanlı İmparatorluğunun ilk başkenti de Bursa olmuştur.
Bursa, günümüzde gelişmiş sanayisi ve Türkiye'nin en önemli ticaret merkezi İstanbul'u Anadolu'ya bağlayan otoyol üzerinde yer alan konumuyla, Türkiye'nin önde gelen kentlerinden biri olma özelliğini sürdürmektedir.

2.2. Tarihçe:

Bursa yöresinde yerleşimin 5000 yıldan beri var olduğu söylense de, kesin bilgiler İ.Ö. 700'lere aittir. Yöre, kronolojik olarak, Hitit, Frig, Lydia ve İ.Ö.546'dan başlayarak iki asır Pers egemenliğinde kalmış, daha sonra Makedonyalı İskender'in Pers egemenliğine son vermesiyle Helen uygarlığının etkisine girmiştir. [1]
Bursa'nın Türk dönemi öncesindeki adının Prousa (okunuşu Prusa) olduğu bilinmektedir. Kenti Helenistik Çağ'da, Bithynia Kralı I.Prousias'ın kurduğu söylenir. İki ad arasında bir bağlantı bulunduğu ortadadır. Prousias, kelime anlamı itibariyle" hisar-kentli" anlamına gelmekte, Kralın kente değil, kentin krala adını verdiği bilinmektedir. [2] Bursa, Prousias döneminde Nikaia (İznik), Kiyos (Gemlik), Apamea (Mudanya), Nikomedya (İzmit), Halkidonya (Kadıköy), Herakleya (Ereğli) gibi çok zengin ve mamur kentler arasında Bithynia yöresinin kültürel merkezlerinden biri olmuştur. [3]

İlkçağ Prousa'sının bulunduğu alanda az sayıda İlkçağ kalıntılarına ve mimari parçalara rastlanmıştır. Bunlar arasında en önemlileri, günümüzde Tophane semtinde, Okçu Baba Türbesi yakınlarında bulunan sur parçaları ile Osmangazi Caddesi'nin güney tarafındaki Ortaçağ surlarının yapımında kullanıldığı görülen mimari parçalardır. [4] (Şekil A02)

Ortaçağ'a gelindiğinde, Bursa'da sırasıyla Roma ve Bizans İmparatorluklarının hâkimiyet sürdüğü görülür. Bu dönemlerde Bursa'nın ikinci derecede bir kale-kent (castrum) olduğu anlaşılmaktadır. Bursa'da Roma ve Bizans dönemlerinden günümüze ulaşabilmiş yapı yoktur.

Türklerin Bursa ve çevresi ile tanışması Selçuklu hükümdarı Alparslan'ın Bizans İmparatoru Diojen'i yenilgiye uğrattığı 1071'deki Malazgirt Zaferi'nden sonra olmuştur. İznik, 1081–1097 yıllarında Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkentliğini yapmıştır. [5]

Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflayıp dağılmaya başlamasıyla kurulan Anadolu Beylikleri içinde zamanla gelişen Osmanlı Beyliği, çevredeki Bizans Tekfurlarının arazilerini de alarak güçlenmiştir. Bursa, 1307 yılında Osman Bey tarafından kuşatılmış, uzun süren kuşatmadan sonra 6 Nisan 1326'da Osman Bey'in oğlu Orhan Bey kenti zaptetmiştir. Prof. Halil İnalcık'a göre 1335 yılında Bursa Osmanlıların başkenti olmuş ve kentte büyük imar hareketleri yaşanmıştır.

Osmanlılar Bursa'yı aldıklarında kent sadece Hisariçi'nden ibaretken, Orhan Gazi şehri Hisar'ın kuzeyine çıkararak Orhan Gazi Külliyesini kurdurmuştur. (ŞekilA03) Surların dışında, mevcut yerleşmeye yakın, hâkim noktalarda cami, hamam, imarethane, darüşşifa, medrese gibi kamu yapıları inşa edilerek, bu külliyelerin çevrelerinde konut alanları yaratılmış ve böylece bir yerleşme geleneği başlamıştır. I. Murad Hüdavendigar zamanında (1363) başkent Edirne'ye taşınmışsa da, bu dönemde kentin öneminde bir değişim görülmemiştir. 1402 Ankara Savaşı yenilgisi sonrasında kent Timur ordularınca yağmalanmış, daha sonra 1413'te kent Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından kale yerleşimi dışında tahrip edilmiştir. Yine de kent önemini korumuştur.

Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesinden sonra Bursa'nın Osmanlı Devleti yönetimindeki etkin rolü son bulmuş ve kent yönetim merkezi niteliğini kaybetmiştir.

Tanzimat sonrası dönemde Hüdavendigar Vilayeti'nin merkezliği yapan Bursa'ya 1900'lü yılların başında Bilecik, Kütahya, Karesi (Balıkesir), Karahisar (Afyon) sancakları bağlı bulunmakta idi. Milli mücadele dönemlerinde çeşitli ayaklanmaların yaşandığı Bursa, 8 Temmuz 1920'de Yunan ordusunca işgal edilmiş; 30 Ağustos Zaferi'nden sonra Türk birliklerince geri alınmıştır.

Eski kenti çevreleyen surların ilk olarak Bithynialılarca yapıldığı, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerinde ise onarılarak kullanıldığı düşünülmektedir. Bursa, Osmanlı İmparatorluğunun ilk 200 yıllık döneminde diğer kentlere göre büyük gelişmeler göstermiş, birçok mimari yapı ile süslenmiş, devrinin tanınmış medreseleri ile bilim dünyasının merkezi olmuş, canlı bir ticaret şehridir. I.Murad zamanında başlayan Hüdavendigar Külliyesi, I. Beyazid'ın yaptırdığı Yıldırım Külliyesi, I.Mehmed (Çelebi) döneminde başlayıp, II. Murad zamanında tamamlanan Yeşil Külliyesi Bursa'nın mekânsal gelişimini etkileyen ve günümüzde de ayakta duran büyük yapı kompleksleridir. Bursa'da külliyelerden başka çok sayıda cami, türbe, medrese, han, bedesten, hamam ve kaplıca vardır. Yine de Bursa adı geçtiğinde, Yeşil Cami, Yeşil Türbe, Ulu Cami, Muradiye Camii ve Medresesi, Osman ve Orhan Türbeleri, Hisar Bölgesi ilk akla gelenler arasındadır. [6]

2.3.Cumhuriyet Dönemi'nde Bursa'ya Göç Hareketi ve Dağlı Ailesi:

Bursa tarihi boyunca birçok göç hareketlerine sahne olmuş bir kenttir. Farklı dönemlerde Bursa'ya yapılan göçler sırasında çok çeşitli bölgelerden, çeşitli topluluklar Bursa'ya yerleşmiştir.

1912 yılındaki Balkan Savaşı sonrasında da, işgal altında kalan Balkan topraklarında yaşayan Türklerin büyük bir bölümü Anadolu'ya göçmüş, Bursa da bu göçlerden fazlasıyla nasibini almıştır. Ancak, Balkan Savaşı sırasında gelenlerin iskânı yapılamadan I. Dünya Savaşı çıktığı ve Osmanlı Devleti de bu savaşa katıldığı için bu göçmenler yerleştirilememiş, 29 Ekim 1923'te I. Dünya Savaşı sonucu yapılmak zorunda kalınan Türk Kurtuluş Savaşı kazanılıp, Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra, 1924 Mübadele Göçmenleri ile birlikte iskân edilmişlerdir. 1912–1930 yılları arasında Bursa Merkez'e Rumeli'den 56 bin göçmen gelip yerleşmiştir. [7]

Bu teze konu olan Özalp Evi'ni Tophane'ye inşa ettiren ve Bulgaristan'ın Kırcaali şehrinde tütün ticareti ile uğraşan bir ailenin dört oğlundan biri olan Vehbi Rasim

Dağlı da söz konusu göç hareketi ile Anadolu'ya gelen Türklerden biridir. Torunu Ülkü Özalp'in naklettiğine göre Dağlı, 1916 yılında önce Bulgaristan'dan İstanbul Yeniköy'e gelmiş ve burada baba mesleği olan tütün ticaretine devam etmiştir. Daha sonra Ahmed Rasim Bey Bursa'nın tütün ticareti açısından verimli bir kent olduğunu düşünerek 1922 yılında Bursa'ya yerleşmeye karar vermiş ve bu amaçla Tophane sırtlarında içinde küçük bir evin bulunduğu bir arazi satın almıştır. Ahmed Rasim Bey daha sonra bu küçük evi yıktırarak, teze konu evi inşa ettirmiş ve ailesiyle beraber bu eve yerleşmiştir. (Ek C02)

3. BURSA HİSARİÇİ BÖLGESİ VE ÖZALP EVİ

3.1. Hisar içi Bölgesi:

Özalp Evi Hisariçi bölgesi'nde yer almaktadır. (Şekil A4) Hisariçi Bursa'nın ilk yerleşimlerinden biridir. Gerek Hisariçi'nde ve kent surlarında yapılan onarımlar sırasında, gerek yapılan kazılarda bu bölgede Roma ve erken Bizans dönemine ait birçok mimari parçanın bulunması, bu bilgiyi doğrulamaktadır. O dönemde, Hisarla sınırlı olan kentin Kale dışında olduğu, Çakır Ağa Hamamı yakınında ve Gece Mahallesi'nde Rumlar'ın, Altıparmak civarında Museviler'in bulunduğu bilinmekteydi. [8]

Evliya Çelebi'ye göre 17.yy'da Bursa'da Hisar yerleşmesinde 7, aşağı yerleşmede 198 mahalle bulunmaktaydı. Bunların 176'sı Müslüman, 7'si Ermeni, 9'u Rum, 6'sı Musevi, 1'i Kıpti ve 1'i de Miskinler (cüzzamlılar) mahallesiydi. *(E.Çelebi Seyahatnamesi).*

3.1.1.Osmangazi Mahallesi

Özalp Evi, Bursa'nın ilk konut bölgesi olarak tarif edebileceğimiz Hisar'ın en eski mahallelerinden olan Osmangazi Mahallesi'nde yer almaktadır. Bu mahalle "Osmancık" olarak da anılmaktadır. Hisar'daki Tophane ve civarını kapsamaktadır. [9]

Tophane, 1924 yılında nüfusun azalması nedeniyle Darphane ve Camikale Mahallesi ile birleşip tek bir mahalle olmuştur. Bursa'nın en güzel ve en eski sivil mimarlık örneği geleneksel evleri bu mahallededir. Mahallede çoğunlukla eski Bursalılar yaşamaktadır. Günümüzde merkez Osmangazi ilçesine bağlı bir mahalledir. [10]

Mahalle, eski belgelerde çoğunlukla "Manastır Mahallesi" olarak da anılmaktadır. Bu manastır adı, Orhan ve Osman Bey'in gömülü bulunduğu, bir zamanlar manastır olan yapıdan kaynaklanmaktadır. Buradaki Bizans manastırı "Saint Elie" olarak anıldığı gibi, bazı kaynaklarda "Ionnia Prodromu" adıyla da geçmektedir. [11]

Asıl şehir kale içindeyken Osman Gazi, ölümünden kısa bir süre sonra vasiyeti üzerine Saint Elie veya Davullu Manastır denilen manastırın belki vaftizhanesi olan Gümüşlü Kümbet'e gömülmüştür. Orhan Gazi babasının türbesi yanına bir cami yaptırmıştır. Caminin Osman Gazi Türbesi ile eski Bey Sarayı arasında olduğu tahmin edilmektedir. Profesör Gabriel'in kitabındaki Kaleiçi planında, cami şimdiki yerinin karşısında 1892'de yapılan yeni Şahadet Camii'nin bahçesinin doğu kapısı üzerinde yer almaktadır. [12] (Şekil A05)

1801 yılındaki büyük Bursa yangınında mahalle tümüyle yanmıştır. Hatta mahallenin önemli yapıtları olan Osman ve Orhan Gazi türbeleri de yanmış, içindeki tüm eserler yok olmuştur. Hisariçinde Osmanlı Sarayı, Şehadet Camii, Osmangazi ve Orhangazi Türbesi başta olmak üzere yüzlerce ev ve anıtsal eser zarar görmüştür. [13]

1855 yılındaki depremden sonra eski Manastır yıkılmıştır. 1863 yılında Tophane bahçesi yeniden düzenlenmiş, bahçenin kuzey ucuna bir saat kulesi yapılmıştır. Bayramlarda kentin en yüksek yerinde bulunan bu mevkiden top atıldığı için Tophane olarak anılmıştır. 1863 depreminde yıkılan saat kulesinin yerine, II. Abdülhamit zamanında padişahın tahta çıkışının 35.yılı şerefine Tophane'de aynı yerde saat kulesi 1906 yılında tekrar yapılmıştır. (Şekil A06) Tophane Saat Kulesi'nin önündeki bahçe, "Dilara Bahçesi" olarak anılmış, konserler verilen Bursa'nın en seçkin bahçesi olmuştur. Halen Bursa'nın en güzel görünüme sahip yerlerinden biridir. [14] (ŞekilA07)

3.1.2.Bursa Surları:

Bursa Hisarı Bthynialılar tarafından yaptırılmıştır. Bizans devrinde kentin surlarla çevrili, yer yer burçlarla sağlamlaştırılmış bugün Hisar bölgesi'nden ibaret olduğu bilinmektedir.

Kale, çevreden yüksek bir düzlük üzerinde kuzey tarafından uçurumla doğal olarak sınırlanan, Uludağ' ın eteğinde lodos ve doğu rüzgârlarından korunmuş bir konumdadır. Duvarları iri blok taşlarla inşa edilmiş olan kalenin çevresi Evliya Çelebi' nin belirttiğine göre 10.000 adımdır (6250 – 7500metre). Pınarbaşı taraflarında derin hendekler bulunduğu bilinmektedir. *(Evliya Çelebi Seyahatnamesi).* Kalenin 5 kapısı, 67 kulesi vardır. (Şekil A08)

Bu kapılar;

- HİSAR KAPI : Şimdiki Kırkmerdiven'in kuzeyinden başlayıp eski Bursa'yı (Hisariçi Yerleşmesi) doğudan batıya kat eden ana yolun doğu çıkışıdır. 1418'de de Çelebi Sultan Mehmet onartmış, 1855 depreminde yıkılmıştır. Saltanat Kapısı, Darphane Kapısı adıyla da anılmaktadır.
- KAPLICA KAPISI : Kaleboyu Caddesi'nin devamında bulunan çift sur duvarının batıya açıldığı noktadaki kapıdır.
- ZİNDAN KAPI : İki tarafında yer alan zindanlardan dolayı bu ismi almış olan güneye açılan kapıdır.
- PINARBAŞI KAPI : Pınarbaşı kaynağı önünde güneye açılan kapıdır.
- YER KAPI : Osmanlı Döneminde yapılan Üftade Camii'nin yanında güneye açılan kapıdır. Bu kapı konum olarak, Kaplıca Kapısı'nın doğudaki simetriğidir.(Şekil A08)

Surlar, Hisar Kapı'dan başlayıp doğuya dönmekte, günümüzün Altıparmak Caddesi' ni geçtikten sonra kuzeye kıvrılmakta, batıdaki Tophane Saat Kulesi'ne kadar doğal bir set üzerine devam etmektedir. Surlar, Saat Kulesi'nin önünden güneye Zindan Kapı'da doğuya kıvrılmakta, Yer Kapı'dan sonra tekrar kuzeye Çakır Hamamı hizasına uzanmaktadır.

Günümüzde kaleden geriye, Çakır Hamamı - Tophane arasında biri yuvarlak, diğeri dört köşe iki burç, Hisar Kapı başında bir burç, Zindan Kapı'nın doğusunda dört köşe bir burç kalmıştır. [15] Özalp Evi, yukarıda sözü edilen Bursa Surlarının Çakır Hamamı ve Tophane arasında yer alan dış surunun üzerinde yer almaktadır. Konak, Tophane'nin en dik yamaçlarında konumlandırılan sur duvarını kuvvetlendirmek üzere yapılan burç üzerine inşa edilmiştir.(ŞekilA09)

3.2.Bursa Evleri:

Bursa evleri geniş bahçeler içinde olup, genellikle iki katlıdır. Bazı binalara arazi eğiminden yararlanılarak bir yarım kat ilave edilmiştir. Ender olarak tek katlı binalara da rastlamak mümkündür. Bursa'da seyrek olarak görülen üç katlı evlerde ara kat, basık tavanlı küçük pencereli, kolay ısıtılabilen "kış katı" olarak kullanılmıştır.

Yığma taş duvarlı, küçük pencereli zemin katlar genellikle bahçe ile bütünleşir. "Taşlık" veya "hayat" adı verilen esas mekâna, mutfak, kiler, ahır gibi servis

birimleri eklenir. Bu katın sokağa penceresi olmayıp, ışığı, genellikle bahçeden alır. Basit evlerde, zemini toprak veya taştır. [16]

Ahşap yapı strüktürü, bağdadi sıva ve plan şemaları açısından Bursa evleri geleneksel mimaride önemli bir yere sahiptir. [17]

Üst kat, evin en önemli bölümüdür. İçinde bir merdiveni bulunan, sofaya bağlı odalar, kafes ve cumbalarla sokağa veya bahçeye açılır. [18] Alt kat duvarları genellikle yol istikametine uygun olarak inşa edilmiş, üst katlarda, dikdörtgen odalar elde edebilmek için, bu kat zemin kat duvarları üzerine üçgen çıkmalar şeklinde taşırılmışlardır. [19] (ŞekilA10)

19.yy sonlarına doğru değişen ev tipolojisiyle taşradaki zengin aileler, ev halkı ve yardımcıları için yaptırılan ve konak adı verilen büyük evlerde yaşamışlardır. Konaklar geleneksel Türk Evi özelliklerini taşıyan, oda sayısı 40 kadar olabilen büyük evlerdir. [20]

Büyük küçük konutlar, Osmanlı evinin genel özelliği olan mahremiyeti, kâgir ve az açıklıklı alt katlar ile bahçe içlerinde saklanan büyük konaklar olabildiğince yansıtmaktadır. Buna ilave olarak, hem mahremiyeti korumak hem de yarı kamusal alan yaratmak düşüncesiyle organik sokaklar bir anda çıkmaz sokaklara dönüşebilmektedir. (ŞekilA11)Orhangazi Çıkmazı'nda yer alan Özalp Evi de aynı kaygılarla inşa edilmiş bir konak olarak çıkmaz sokak üzerinde yer almaktadır.

3.2.1.Kentsel Dokunun Genel Özellikleri:

Osmanlı döneminde konutlar genellikle geniş bahçeler içerisinde büyük parsellerde, komşu yapılardan bağımsız olarak konumlanmışlardır.

Toplumsal yapı, dinsel yaptırımlar, iklim koşulları, Osmanlı dönemi Türk kentinde dolayısıyla Bursa'da konut alanlarında "avlulu ev" oluşumunu sağlamıştır. [21]

Dönem olarak incelemenin kolay olması açısından sadece Hisar bölgesi ele alınırsa;

İnceleme yapılan Hisar Bölgesi Osmanlı'nın Mahalle oluşumunun ilk olarak başladığı yerleşimdir. Bu bölgede yer alan az sayıda orijinal kalmış sivil mimarlık örneği yapılar irdelendiğinde dönemsel olarak en erken 18.yy sonu 19.yy başlarına tarihlendirilebilirler. Bu konutlarda bazı küçük farklar dışında plan tipi, yapım tekniği ve detaylarda aynı özelliklerin tekrarlandığı gözlenmiştir.

3.2.2.Mekân Düzeni:

Bursa, genellikle eğimli bir arazi üzerinde kurulduğundan evlerin planlanmasında, arazi eğiminden faydalanma düşüncesiyle arazi karakterine en uygun yapılaşma oluşturulmaya çalışılmıştır. Binalar çoğunlukla parselin %50'ye yakın bir bölümüne oturmaktadır. [22] Arsanın binadan geri kalan kısmı bahçe olarak kullanılmıştır. Bursa evlerinin hemen hepsinde bahçe vardır. Yüksek duvarlar içinde oluşturulan bahçelerde en azından birkaç meyve ağacı bulunmakta, bu nedenle Bursa her taraftan yeşil görülmektedir.

Evlerin arsa içindeki konumları üç grupta toplanır:

- Birinci grupta bina arsanın sokak kısmına oturtulmuş, bahçe arkaya alınmıştır. Sokaktan doğrudan doğruya binaya girilir. Servis kısımları tek katlı bir kol olarak bahçenin bir yan duvarına bitiştirilmiştir.
- İkinci tipte bahçe öndedir. Ev arkaya çekilmiş, servis kısmı yine bahçenin bir yan duvarında tek katlı bir kol olarak bitiştirilmiştir.
- Üçüncü tip, bahçenin yana alınmasıdır. Arsanın yola göre uzunluk ve derinliğine göre çeşitli planlar oluşturulmuştur. (ŞekilA12)

Birinci tipte, bahçe arkaya alındığından sokak kapısı doğrudan doğruya binanın altındadır. İkinci ve üçüncü tipler sokak kapısının hem evde hem de bahçe duvarında yapılmasına imkân verirlerken, Bursa evlerinde genellikle bahçeden giriş tercih edilmiştir. Dolayısıyla, sokak kapısı bahçe duvarındadır. [23]

Planlarda genellikle düz ve keskin hatlar hâkim olmaya başlamıştır. Sofalarda yer alan köşe pahları kalkmış, odalarda kesintisiz dörtgen mekânlar tercih edilmeye başlamıştır. Islak mekânlar yapının içine alınmıştır. Bu sayede bahçenin her köşesi ortak kullanım mekânı haline gelmiştir. Camın yapıda yaygın biçimde kullanılmaya başlamasıyla sofalar kapanmıştır. Bu dönemde orta sofalı veya karnıyarık plan tipi en çok uygulanan plan tipi olmuştur. Planlama ve cephe düzeninde simetri oldukça fazla hissedilmeye başlamıştır. [24]

3.2.3.Cephe Özellikleri:

Bursa evlerinin cephede pencere dizileri mimarinin en belirgin unsurlarıdır. Cepheler, duvar birleşimleri Toksan usulü pilastılar veya geniş pervazlar ile çerçevelenir. Yapıların ana strüktürleri ahşap olup, üzeri yine ahşap ile veya sıva ile kaplanmıştır. Daha eski örneklerde tepe pencereleri görülürken 19.yy'ın sonlarına tarihlenenlerde geniş pencereler cephede sık aralıklarla dizilmiş, açıklıklar masif ahşap ya da yekpare demir kepenklerle örtülmüştür. Saçak çıkıntıları azalmış, mertekler alın tahtaları ile kapatılmıştır.

Sofalar son dönemde kapatıldığından sofa pencereleri oldukça büyütülmüş ve yerden yükseltilmiştir. Bununla birlikte, pencere dizilerinin sıklığı, düzeni ve boylarının kattan kata ölçülü bir biçimde ayarlanmaları, cepheye yeni bir düzen ve uyum vermiştir. Pencere altında ve kat aralarında cephe boyunca uzanan silmeler cephe elemanlarındaki düzeni vurgulamaktadır. Bu devirde cephelerde artık yalnızca pencere düzenlerinin disiplini ile yetinilmiş, herhangi ek motiflerden kaçınılmıştır. Cephede olabildiğince sade elemanlar kullanılmaya dikkat edilmiştir. [25]

Yüzyılın sonlarına doğru konut cephelerinde, Özalp Evi cephelerinde de olduğu gibi, özellikle üst katta bulunan pervaz ve pencere bordür tahtaları, ***dekupaj işleriyle****(1)* süslenmeye başlamıştır.

Evlerin dıştan renkleri açık çivit mavisi, beyaz, açık pembe, aşı sarısı ve yeşil renktedir. Ahşap kısımlar ve pencere doğrama ve pervazları, koyu ahşap renkleri ile geleneksel cephe renkleri ile büyük bir tezat oluşturur. [26]

3.2.4.Yapım Tekniği ve Malzeme:

Bursa evleri, 15. ve 16. yüzyıla kadar kerpiç olarak inşa edilmiştir. 16. yüzyılın sonlarında ahşap malzeme ev yapımına önemli boyutta girmiştir. Ancak yangınlar ve depremlerden dolayı bu döneme ait konutlar yok olmuşlardır.

---

(1) ***Dekupaj İşleri****: Özel bir tutkal aracılığıyla kağıttaki resim ya da desenin ahşap üzerine transfer edilmesi işlemi.*

Hisariçi'nde sıklıkla rastlanan yapılar kâgir ve ahşap karkasın birlikte kullanıldığı yapılardır. Bu yapılar, zemin katta kalın sağır taş ya da taş-tuğla duvarlardan oluşturulmuştur.

Üst katın taşıyıcısını oluşturan ahşap dikmeler alt kattaki sağır taş duvarlara oturmaktadır. Zemin katta kerpiç dolgulu ahşap konstrüksiyona da rastlanmaktadır. Üst katlar genellikle ahşap strüktür arası derzli tuğla dolgu olarak inşa edilmiştir. Düz veya diyagonal tuğla derzleri yapıya estetik bir görünüm kazandırmakta, öte yandan bu sistemin sıvanarak gizlendiği örneklere de sıklıkla rastlanmaktadır. [27]

Bursa'da 18. yüzyılın ikinci yarısına kadar Türk evinin klasikleşmiş tipi ve üslubu egemen olmuştur. Daha sonra, barok üslubun etkileri İstanbul'dan Bursa'ya da sıçramıştır. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin sonuna kadar yapım tekniği ve malzemelerde her tür gelişme, güçlü biçimde yansıma olanağı bulmuştur. [28]

19 yy sonlarına ait konutlara sıklıkla rastlanan bölgede Barok üslubun mimari üzerindeki ilk etkisi, süsleyici detaylarda göze çarpmaktadır. İnşaatta kullanılan malzeme ve yapım tekniği değişmiştir. Alçı, ağırlıklı olarak kullanılan bir malzeme olarak görülmektedir. Önce tamamen barok tarzı etkisinde olan bu dönemde daha sonra Ampir üslubun etkileri görülmüştür. [29]

3.2.5.Dekoratif Öğeler:

İç mekânlarda, alçıdan kabartma çiçek ve demet motifleri yer yer görülmektedir. Dolap cepheleri ve duvarın ortasındaki büyük nişler oldukça sade olup, dekorun başlıca motifi haline gelmiştir. Duvarda ev sahibinin yaşamına ait mekânlar, bahçe, kır ve dağ gibi manzaralar boyanır. Özalp Evi'nin 102 no'lu odasının güney duvarında kapının doğu tarafında sümbüllü bahçenin, batısında ise Tophane Saat Kulesi'nin resmedildiği görülmektedir. Aynı odanın batı duvarında İstanbul Fenerbahçe sahili resmedilmiştir. Duvar panolarının, 19 yy'ın en çok uygulanan süsleme tekniği olduğu bilinmektedir.

Çift kanatlı kapılar daha çok odanın ortasındadır. Duvar boyunca "Sandalyalık" denilen 0.70m yüksekliğinde bir ahşap bant, zeminde 0.09m yüksekliğinde ahşap süpürgelik dolaştırılır. [30]

Türk Ampir üslubunun (2) yansıttığı öğeler içinde, geniş pasalar, girlandlar (askıçelenk), kırık hatlı çubuklar, *şemseler* (3) ve rozetler yer alırlar. Gerek plan gerekse cephede etkisi büyük olan simetriyi duvarlardaki kalem işi süslemelerde de görmekteyiz.

19. yüzyıldan sonra evlerin dış yüzleri tümüyle sıvandığından cephelerin karakteri oldukça değişmiştir. Buna rağmen yine de sınavın üzerine uygulanan boyaların renkleri Bursa evlerine daha değişik özellikler kazandırmıştır. [31] Renk skalasında pasteller tercih edilir. Özalp Evi'nin söz konusu odasında resmedilen motiflerin sahip olduğu renkler gibi, pembe, açık mavi, nil yeşili ve odanın içine adeta güneş ışığını sokan sarılar tercih edilmektedir. İnce *floral bezemeler(4)* de sınırlı renklerle uygulanır. [32]

Sedad Hakkı'ya göre,19.yy sonlarına doğru Türk Evi, Batı etkisiyle yeni bir tipoloji benimsemiştir. Söz konusu ev yine ahşaptır, fakat çatısı alınlarla, cephesi ahşap dekupaj işleriyle süslenmiştir. Çatıları haç şeklinde, dört cephesi *frontonlu* (5) olan yeni ev tipi yakın dönemdeki ciddi ve süslemesiz evlere karşı tepki olarak nitelendirilmiştir. [31]

---

(2) Türk Ampir Üslubu: *1845–1874 arasında, özellikle İstanbul'da yaygın olarak görülmüştür. İnsan ve hayvan figürlerinin zengin bir biçimde ve çeşitli şekillerde kullanılmasına ve bunların bitkisel motiflerle bağlanmasına dayanan bu üslüp mimarlıkla beraber resim, heykel, süsleme, seramik ve mobilya gibi çeşitli sanat kollarında da denenmiştir.*

(3) Şemse: *Yapıların pencere, kapı üstü, parmaklık gibi yerlerine konulan, ışınlı güneş biçimindeki bezeme öğesi. 19..yy İstanbul evlerinde dış kapılar üzerinde kafes şeklinde şemseler bulunmaktadır.*

(4) Floral bezemeler: *Bitkisel bezeme*

(5) Fronton: *Alınlık*

4. ÖZALP EVİ

4.1. Konum ve Tarihçe:

Özalp Evi tarihi Bursa Surları'nın dış duvarı üzerindeki bir burç üzerinde, 1906 yılında Abdülhamit'in yaptırdığı Saat Kulesi'nin bulunduğu Tophane Parkı'nın güneyinde yer almaktadır.
Özalp Evi olarak adlandırılan yapı grubu Bursa ili Osmangazi İlçesi'nin Hisar Bölgesinde Orhangazi Çıkmazı'nda Tophane yamaçlarında tarihi Hanlar Bölgesi'ne hâkim bir noktada konumlanmıştır. (ŞekilB01)

Özalp Evi'nin kuzeyinde Bursa Kültür ve Tabiat varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna ait restore edilmiş tarihi bir yapı ile 3 katlı apartman, güneyinde Balibey Hanı, batısında Osmangazi ve Orhangazi'nin türbeleri ve doğusunda Cemal Nadir Caddesi yer almaktadır. (Şekil B02)
Orhangazi Çıkmazı'nda bulunan bahçe kapısından konağın yer aldığı büyük bahçeye girilir. Bahçe kapısının önünde yer alan tuğla üzerine beton şap dökülmüş olan dört basamaklı merdiven ile 0.80m aşağıya inilir. Bahçe içerisinde Özalp Evi ile beraber ikisi günümüze ulaşabilmiş üç yapı daha bulunduğu bilinmektedir. Bu yapılardan ana yapı olarak tarif ettiğimiz konağın giriş cephesi doğuya bakmaktadır.

Müştemilat olarak kullanılan ikinci yapının giriş cephesi ise kuzeye bakmaktadır. Orhangazi Çıkmazı'nda bulunan bahçe kapısından konağın yer aldığı büyük bahçeye girilir. Bahçe kapısının önünde yer alan tuğla üzerine beton şap dökülmüş olan dört basamaklı merdiven ile 0.80m aşağıya inilir. (Şekil B03) Bahçe içerisinde Özalp Evi ile beraber ikisi günümüze ulaşabilmiş üç yapı daha bulunduğu bilinmektedir. Bu yapılardan konağın giriş cephesi doğuya bakmaktadır. (ŞekilB04) Müştemilat olarak kullanılan B yapısının giriş cephesi ise kuzeye bakmaktadır. (ŞekilB05)

Konağı yaptıran Vehbi Rasim Dağlı, önce İstanbul Yeniköy'e, daha sonra da 1921 yılında Bursa'ya gelip Tophane'ye yerleşmiştir. Dağlı, Bursa'ya geldiğinde Tophane'deki bu arsayı satın almış ve 1921'den sonra yaptırdığı eve 1923 yılında taşınmıştır. 1921 yılında Ahmet Vehbi Bey Bursa'ya gelip bu arsayı aldığı zaman konak yapısının bulunduğu yerde küçük bir ev olduğu bilinmektedir.

4.2.Genel Tanımlama:

Bu tezin konusu olan Özalp Evi, farklı dönemlerde yapılmış 6 ayrı yapıdan oluşmaktadır. Yapı grubunun yerleştiği arazinin doğu kenarında bulunan ve Cemal Nadir Caddesi'ne Tophane yamaçlarından bakan yapı 1924 yılına tarihlenmekte ve tez kapsamında bu yapı (A YAPISI) olarak adlandırılmaktadır.

Arsanın güney kenarındaki B yapısının bir kısmı, 1924 yılına tarihlenmekte, ancak farklı dönemlerde çeşitli mekân eklemeleri ile günümüze ulaştığı bilinmektedir. (Şekil B06) Bu iki yapı, Özalp Evi yapılar grubun iki ana yaşam mekânını oluşturmaktadır.

Bahçe etrafında yer alan diğer yapılar tek katlı ve servis işlevli mekânlardır. Batı yönünde, altında alçak tavanlı bodrumu ahır olarak kullanılan tek katlı yapı hizmetlilere ait konut (C YAPISI), ona bitişik olan 1990'li yıllarda yıkılan tek katlı müştemilat (D YAPISI) ve bahçe kapısının üstünde yer alan, 2004 yılında yıkılan tek katlı konut (E YAPISI) Özalp Evi'nin diğer ekleridir. 1938'den sonra Özalp Evi'ne katılan, B yapısının batısında da 2 katlı bir konut (F YAPISI) yer almaktadır. (Şekil B07, Şekil B08, Şekil B09, Şekil B10)
Bu yapılardan 139, 140, 141 parsellerde yer alan A, B, C, D, E Yapıları, Bursa K.T.V.K.B.Kurulu tarafından ***10.02.2005 gün ve 381 sayılı karar*** ile 1. derece arkeolojik sit alanında kalan parseller olarak listelenmişlerdir.(Ek A04)

A yapısının bodrum katı, taş duvarlıdır. Duvar kalınlığı 0.50m ile 0.60m arası değişmektedir. Üstünde yer alan zemin kat, ahşap karkas arası kerpiç dolgu,1.kat ise ahşap karkas arası tuğla dolgu tekniği ile inşa edilmiştir. (Şekil B11)

B yapısının zemin katının güney duvarı Z10 no'lu odadan itibaren batı ucuna doğru tuğla-taş almaşık duvar tekniği ile inşa edilmiş olup, üst kat güney duvarı ahşap karkas olup, içten ahşap dıştan ise teneke ile kaplanmıştır. (Şekil 12) Alt katın diğer birimleri ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniği ile inşa edilmiştir.

Ahşap karkas iskelet sistemine sahip olan B yapısının taşıdığı bağdadi çıtalarının üstü kerpiç sıva ile sıvanmış, üzeri aşı sarısı renginde boyanmıştır. (Şekil B13). Hizmetlilerin barınması için yapılan C yapısının, bodrumu taş ve tuğla duvar olarak inşa edilmiş, zemin katlarında bağdadi çıtalarının üzeri kerpiç sıva yapılmış ve son katman olarak kireçle boyanmıştır.

Günümüze ulaşmayan D yapısının C yapısıyla benzer yapısal özelliklerde olduğu düşünülmekte söz konusu yapıya bahçeden 6 basamaklı taş merdivenle ulaşılmakta olduğu günümüzde de anlaşılmaktadır. (Şekil B14)

E yapısı, alt katı taş üst katı ahşap karkastır. Ahşap karkasın üzerine bağdadi çıtaları çakılmış ve kerpiç sıvanmıştır. Dış yüzeyi aşı sarısı rengine boyanmıştır.

Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Özalp Evi yapı grubunu "kültür varlığı" olarak tescil altına almıştır. A yapısı ve B yapısı Bursa K.T.V.K.B. Kurulu'nun ***14.02.1986 gün ve 1918 sayılı kararı ile 979 envanter no*** ile tescil edilmiştir. (Ek A01, Ek B01) ***09.05.1993 gün ve 3176 sayılı karar*** ile C yapısı 978, E yapısı ise 1464 envanter numaraları ile tescil edilmiştir. Yasal olarak korunma altına alınmışsa da yapı günümüze ulaşmamıştır. (Ek A02, Ek B01, Ek B03)

4.2.1.A Yapısı:

A yapısı, iç sofalı plan şemasına sahiptir. (Ek F04) Yapının doğu cephesinden zemin kata çift kanatlı, camlı, ahşap bir kapıdan girilmektedir. (Şekil B15) Birinci katın farklı aileye kiraya verilmesi nedeniyle ayrı giriş gereksinimi, zemin kat giriş kapısının güneyindeki pencerenin çift kanatlı camlı ahşap kapıya dönüştürülmesi ile karşılanmıştır. Bu dönüştürme sonucunda yapıya batı cephesinden iki tane çift kanatlı kapı ile girilmektedir. (Şekil B16)

Sonradan yapılan çift kanatlı bu kapı nedeniyle, özgün kapının iki yanındaki parapet yüksekliği 0.75m olan geniş giyotin pencerelerden bir tanesi bu şekilde özgünlüğünü kaybetmiştir. Bahçe kotundan 0.10m kadar yukarda olan bir eşikten geçilerek içeri girilir. Zemin katta 4 oda, 1 tuvalet, 1 hamam ve odaları ikişerli ayıran, sonradan bölünmüş bir iç sofa bulunmaktadır.

Ana yapıya girildiğinde ulaşılan ilk mekân iç sofadır. İç sofanın ilk kısmına açılan, kuzey ve güneyinde yer alan iki oda bulunmaktadır. Güneydeki oda yemek odasıdır. Bu odadan, günümüze ulaşmayan hamam mekânına geçiş olduğu bilinmektedir. Sofanın doğu tarafında yine güney ve kuzeyde yer alan iki oda daha mevcuttur. Sofa, doğusunda yer alan üç, batısında yer alan bir geniş giyotin pencereden ışık almaktadır. Döşemesi ahşap, tavanları ahşap pasalı tavandır.

Sofanın güney duvarına bitişik L planlı, 16 basamaklı ahşap bir merdivenle birinci kata ulaşılır. Ulaşılan bu kat iç sofalı olarak tasarlanmıştır. (Şekil B17,) Ortada büyük bir sofa ve bu sofaya açılan kuzeyde bir, güneyde ise iki oda olduğu görülmektedir. Sofanın güneybatısında bir oda ve güneybatıda yer alan bir tuvaleti bulunmaktadır. Sofanın kuzeyinde bir pencere olduğu görülmektedir. (Ek F06) Simetrik planlama gereği güneyinde de aynı pencerenin olması beklenirken, pencerenin sonradan kapıya dönüştürülmüş olduğu anlaşılmaktadır.(Şekil B18)

Tuvaletin batısında kalan bu mekânın çatı örtüsü kaldırılıp, üst katın mutfak ihtiyacını karşılayacak bir mekân eklenmiştir. Sofadan mutfağa geçiş için, sözü edilen pencere kapıya dönüştürülmüştür. (Şekil B19)

Sofanın batısında ve doğusunda da pencereler vardır. Batıda yer alan iki giyotin pencerenin ortasında yer alan çift kanatlı ahşap camlı kapı dairesel planlı balkona açılmaktadır. Balkon; yapının batısında kalan Sümbüllü Bahçe'ye bakmaktadır. Doğuda yer alan giyotin pencerelerin başlangıç hizasında duvarda ahşap sandalyalık bantı yer almaktadır. Tavan, ahşap pasalıdır. (Şekil B18)

Sofanın güney ve kuzeyinde yer alan odaların büyüklükleri hemen hemen aynı olmakla birlikte, kuzeydeki oda yedi, güneydeki oda üç pencereye sahiptir. Sofanın pencerelerinde ve kapısında günümüze ulaşmayan masif ahşap kepenkler olduğu izlerden anlaşılmaktadır. Üst katlardaki odalardan kuzeyde yer alan oda başodadır. Dört duvarında da alçı sıva üzerine kalem işi resimler bulunmaktadır. (Ek F13)

4.2.2.B Yapısı:

B yapısı A yapısının servis mekânlarını içermektedir. Zemin kat, yan yana dizilmiş dört odadan meydana gelmektedir. (Ek F04)

Zemin kattaki mekânlara birbirinden ayrı üç ahşap kapı ile girilmekte, bu kapılardan ikisi üst kata çıkan merdivenlerin bulunduğu odalara açılmaktadır. (Şekil B20, Ek F04, Ek F18)

Doğu-batı aksında sıralanan odalardan en batıdaki mutfak olup, bir kapı ile A yapısına geçiş sağlamaktadır. Bu mekânın A yapısının ilk mutfağı olduğu bilinmektedir. Bahçeden ulaşılan bu mekânın A yapısının zemin kat pencereleri ile aynı özellikleri taşıyan ahşap giyotin penceresi bu bilgiyi teyit etmektedir. (Şekil B21) Mutfakta, üstünde işlemeli teneke davlumbazı olan bir ocak bulunmaktadır. Bitişiğindeki odaya bahçeden ulaşılmaktadır. Bu odanın çamaşır odasına açılan bir kapısı vardır ve 1.kata çıkan ahşap merdiveni burada yer almaktadır. Kuzey cephesinde, bahçeye açılan bir kapı ve yan yana üç giyotin pencere yer almaktadır. Çamaşır odasına bu odadan ulaşıldığı gibi, bahçeye açılan camlı bir kapıdan da girilmektedir. Bu odada kapının iki yanında birer ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerin yandaki odanın pencereleri ile aynı ölçülerde oldukları tespit edilmiştir. (Ek F18)

Çamaşır odasında, 1.kata çıkışı sağlayan ahşap, L planlı bir merdiven, günümüzde yıkık halde olan tuğla ocak ve bacası bulunmaktadır. Pınarbaşı suyunun geldiği öğrenilen bir çeşme odanın batı duvarına yerleştirilmiştir. Bu çeşmeden bahçeye çıkan ve açıktan gittiği söylenen künkler vasıtasıyla su, yan komşuya geçmektedir.
Sözü edilen odanın batısında bir oda daha bulunmaktadır. Batı duvarının ortasında kapı doğraması bulunmayan açıklıktan, zemin kotu çamaşırhaneye göre daha yüksek, tavan kotu ise daha alçak, iki büyük kilere sahip servis mekânına ulaşılır. Zemini çamaşırhaneden 0.40m daha yukarda olan bu mekânın kiler olarak kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu bölümlerin her birinde güneye bakan birer pencere bulunmaktadır. Zemin katın iki farklı odasında yer alan L planlı ahşap merdivenlerle 1.kata ulaşılır. Sözü edilen merdivenlerin bitiminde yer alan tek kanatlı ahşap kapaklar, gerektiğinde merdivenlerin üzerini kapamaktadır. (Şekil B22)
1.kat, dış sofalı plan şemasına uygundur. [33] Bu kat, kuzeye bakan beş oda, güneye bakan tuvalet ve dış sofadan oluşmaktadır. Bu dış sofaya bağlanan iki merdivenin haricinde sofanın doğu ucunda küçük bir depo mekânı olduğu görülmektedir.
(Ek F06)
Kuzeye bakan odalar ikişer pencereye sahiptir. Oda kapılarının masif ahşap olduğu bilinmektedir. Ancak, B108 ve B110 nolu odaların kapı kanatları günümüze ulaşmamıştır. En batıda yer alan B108 nolu odada yer alan ocağın aynı boyutlarda olan benzeri, zemin katta, kiler işlevine sahip olan odada yer almaktadır.

Bu 5 odadan batıda bulunan B108 ve B109 nolu odaların kuzey duvarlarında bulunan ikişer pencere çift kanatlı ahşap doğramalı olup, diğer üç odanın kuzey duvarlarında ahşap giyotin pencereler yer almaktadır.

A yapısında olduğu gibi B yapısında da en hasarlı kısımlar, güney cepheleri ve iki yapının kesişim noktası kabul edilen A105 nolu oda ile B112 nolu odalardır.

(Ek F19) Bursa ilinin güneyden oldukça şiddetli esen lodos rüzgârının yapıların güney cephelerindeki bu hasar üzerinde olumsuz etkisinin büyük olduğu düşünülmektedir. (Şekil B23)

4.2.3.Bahçede Yer Alan C-D-E-F Yapıları:

Özalp Evi, A ve B yapısı olarak isimlendirilen iki yapı ve bahçe çevresinde yerleşmiş C, D, E yapısı olarak isimlendirilen üç ayrı müştemilat yapısından oluşur. (Ek F01)

A ve B yapıları toplam 501,7m² olmakla beraber bahçe 768m² ve C ve D yapıları ise toplam 137 m²'dir.

2004 yılına kadar bahçe kapısının üzerinde 3 odalı küçük bir yapı bulunduğu bilinmektedir. E yapısı olarak isimlendirdiğimiz bu yapı, ilgisizlik sonucu harap olmuş, diğer yapılara geçişte tehlike oluşturduğu için yıktırılmıştır. (Şekil B24, Ek F01, Ek F06, Ek A03)

Bahçe kapısının açıldığı çıkmaz sokağın zemin kotu bahçenin başladığı kottan 1.00 m yukarıdadır. Kapının bulunduğu kottan bahçeye, dört basamaklı, üzerine beton şap dökülmüş tuğla bir merdivenle inilir. Bahçeden girişte güney yönünde bulunan taş duvar, yandaki F yapısı ile Özalp Evi'nin bahçesini ayırmaktadır. (Ek F01) Bahçe girişinin kuzeyinde, günümüze zemin katına ait temel duvarları ve bir mutfak penceresi kalabilmiş "D Yapısı" olarak isimlendirilen yapının kalıntıları görülmektedir.

Yapının günümüze ulaşan kısımlarından tek katlı olduğu, elde edilen eski resimlerden ise batı cephesinde iki pencere, pencerelerin ortasında da giriş kapısı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yapıya bahçe kotundan 6 taş basamakla çıkıldığı günümüze ulaşan taş merdivenden anlaşılmaktadır.

D yapısına bitişik olarak konumlanan, C Yapısı olarak adlandırdığımız yapı zamanında hizmetlilerin barınması amacıyla yapılmıştır.

Oldukça yüksek tavanlı ve geniş odaları olan bu müştemilata giriş, günümüzde Orhangazi Çıkmazı'nda, Özalp Evi'nin bahçe giriş kapısının kuzeyindeki bahçe kapısından sağlanmaktadır.(Şekil B25)
C yapısının içinde büyük bir hole açılan üç oda, mutfak ve helâ bulunmaktadır.
Holün kuzey ucunda bahçeye çıkış kapısı bulunmaktadır. Yapının, Sümbüllü bahçeden girişi olan ve taş duvarları bulunan bir de bodrum katı vardır. (Şekil B26)

4.2.4.Bahçe:

Bahçenin büyüklüğü, içerisinde yer alan yapılar dışında 763m² 'dir. Bahçeden üç yapıya giriş olduğu bilinmektedir. Bu yapılardan A ve B yapıları günümüze ulaşanlardır. Bahçe kapısından A ve B yapılarına ulaşımı sağlayan yolun zemin döşemesinin ortadan su gideri olan kara taş olduğu görülmektedir. (Şekil B27)
B yapısının zemin katındaki odalara girişi sağlayan kapıların önündeki zemin önceleri kara taş döşeliyken iken, 1965'ten sonra çamaşır odasından itibaren A yapısının önüne kadar beton şap döküldüğü anlaşılmaktadır. (Şekil B28)

Bahçede, A yapısının batı, B yapısının kuzey cephesinin baktığı bahçe düzenlemesi bulunmaktadır. Bu düzenleme dört köşeli bitki tarhları ile çevrelenmiş olup, üzeri Bu sarmaşıkla kapatılacak şekilde demir pergolesinin bulunduğu tespit edilmiştir. (Ek F01, Ek F04) pergolanın altında, ortasındaki şadırvan başlığından Pınarbaşı suyunun aktığı anlaşılan, yuvarlak bir havuz yer aldığı görülmektedir. Ancak anılan şadırvan başlığı günümüze ulaşmamıştır. Bu düzenlemenin zemini beton şaptır.

4.3.Ayrıntılı Tanımlama:

4.3.1. Plan Tasarımı:

4.3.1.1.A Yapısı'na Ait Bodrum Kat Mekânı:

Özalp Evi'nin bodrum katı -3.50 kotunda yer almakta olup, büyüklüğü yaklaşık 130 m²'dir.(Ek F03) Bodrum kata, yapının kuzeyinde bulunan kapıdan ulaşıldığı gibi, Z01 Nolu mekânda yer alan ve üst kata çıkışı sağlayan merdiven altından da inilmektedir. (Şekil B29, Şekil B30)

Z01 nolu mekânda, merdiven altında bulunan ve biri doğu, diğeri kuzey yönünde açılmış bu ahşap kapılar aracılığıyla bodrum katına 8 basamaklı ahşap taşınabilir merdiven ile inilmektedir.

Konağın kuzey cephesinde yer alan ve bodruma girişi sağlayan çift kanatlı ahşap kapı oldukça yıpranmış olmakla birlikte, hala orijinal kilidini üzerinde bulundurmaktadır. (Şekil B31, Ek F18) Söz konusu kapının yanında bir tane pencere bulunmakta, içeriden bakıldığında aynı duvardaki iki pencerenin sonradan kapatıldığı tespit edilmektedir. (Şekil B32)

Konağın doğu cephesinde dışarıdan 4 pencere görülmekte, iç duvardaki izlerden 5 pencerenin sonradan zemin katın bu cephesine eklenen balkon nedeniyle kapanmış olduğu anlaşılmaktadır. (Şekil B33)

İç mekânda farklı boyutlarda toplam 17 ahşap dikme, 46 tali döşeme kirişi ve bu kirişleri taşıyan 3 ana kiriş bodrum tavanını taşımaktadır.

Dikmeler zeminde taş yastıklara oturmakta, taş yastıklar doğrudan toprağa oturmaktadır. (Şekil B34) Bodrum mekânının güney duvarı üzerinde helâ gideri olarak yapılmış 1.04m x 1.52m boyutlarında dikdörtgen bir yapı kütlesi yer almaktadır. (Şekil 51)

4.3.1.2.A Yapısı'na Ait Zemin Kat Mekânları:

Özalp Evi A Yapısı'nın zemin katı 8 mekândan oluşmaktadır. İç sofa iki ayrı mekân olarak ele alınacaktır. Zemin kat toplam 159,7 m²'dir.

Sofa(A Z01) 1. :

Sofa, A Yapısı'na girişte –148,8 kotunda yer almaktadır. Bahçeden içeri açılan çift kanatlı ahşap ve camlı bir kapıdan geçilerek 21, 6m² büyüklüğündeki söz konusu mekâna ulaşılmaktadır.

Orijinalinde kapının iki yanında ahşap doğramalı giyotin pencereler mevcuttur. Bu pencerelerden kuzeydeki özgün detaylarıyla günümüze ulaşabilmiştir. Pencere boyutları mekânın fazla ışık alabilmesi amacıyla oldukça büyüktür. Sofa, 4.83mx4.55m boyutlarında kareye yakın bir mekândır. Sofanın kat yüksekliği 3.45m olarak ölçülmüştür. (Şekil B35, Ek F04, Ek F11, Ek F12)

Sofanın güney duvarına dayalı, üst kata ulaşımı sağlayan 16 basamaklı ahşap bir merdiven bulunmaktadır. Üst kata dışarıdan çıkış sağlanması amacıyla 4. basamaktan itibaren merdivenin bu mekânla ilişkisi kesilmiştir.

Bağlantı kesildikten sonra merdiven, dışarıdan kullanılan tek kollu bir merdiven haline gelmiştir. (Şekil B36)

Zemini ahşap olan mekânın duvarı sıva üzeri açık turuncu renk plastik boya ile boyanmıştır. Tavanı ise doğu batı akslı ahşap pasalıdır. Ahşap – cam bölme duvar tavanı ikiye bölmektedir. (Şekil B37, Şekil B38, Ek F05) Sofayı 0.09m yüksekliğinde ahşap süpürgelik ve yerden 0.70m yükseklikte sandalyalık bantı çevrelemektedir. (Şekil B39)

Oda (A Z02):

Oda, A yapısının kuzeybatı ucunda, sofa mekânının kuzeyinde yer alan 22,6m² büyüklüğünde bir odadır. 4.78m x 4.76m boyutlarındadır. Mekânın kot yüksekliği 3.28 m'dir. (Şekil B40)

Odaya, güney duvarında yer alan, içeri açılan tek kanatlı masif ahşap kapıdan girilmektedir. Ahşap kapının kanadı 0.94m genişliğinde, 2.34m yüksekliğindedir. (Şekil B41) Kuzey duvarına dayalı 0.87m genişliğinde, 3.22m uzunluğunda olan ahşap bir seki günümüze ulaşabilmiştir. (Şekil B42) Sekinin batı duvarı boyunca devam ettiği günümüze ulaşan izlerden tespit edilmiştir.

Doğu duvarının tam ortasında alçı sıvalı aynalık nişi, altında ise masif ahşap çift kanatlı dolap bulunmaktadır. Bu niş yerden yaklaşık 0. 71m yukarda yer almaktadır. 0.75m iç genişliğe,1.57 m dış genişliğe ve 1.60m yüksekliğe sahiptir.

Aynalık nişinin iki tarafında masif ahşap çift kanatlı kapakları bulunan yüklükler yer almaktadır.(ŞekilB43) Odanın zemini ahşap, tavan ise ahşap pasalıdır. (Şekil B44, Ek F05, Ek F06) Zemin döşemesi ortalama -140 kotundadır. Ahşap döşeme bu odada oldukça hasar gördüğü için sehim yapmıştır.

Zeminde, 1940'lı yıllarda Almanya'dan ithal edildiği öğrenilmiş olan pvc esaslı, desenli zemin kaplaması yer yer gözlenmektedir. Duvarın ahşap karkas arası kerpiç dolgu olduğu batı duvarında yer alan 3 pencereden en güneydekinin alt kısmındaki duvar dolgusunun kısmen boşalması sonucu anlaşılmaktadır. (Şekil B45)

Kuzey ve batıya cephe veren bu odanın oturma odası olarak kullanılmakta olduğu öğrenilmiştir. Oda, kuzey ve batı duvarlarından üçerden toplam 6 ahşap giyotin pencereyle bahçeye açılmaktadır. (Şekil B46) Pencere parapet hizasında, yerden ortalama 0.74m yüksekliğinde ahşap sandalyalık bantı tüm odayı çepeçevre dolaşmaktadır. Aynı hizada cephede de benzer ahşap bant devam etmektedir. (Şekil 63)

Ahşap tavanın güney bölümünde yağmur suyu girmesi sonucu mantarlaşma meydana gelmiş, bunun sonucunda söz konusu bölüm çökmüştür. (Şekil B47) Kat yüksekliği farklı noktalarda, 3.20m ile 3.29m arasında ölçülmüştür.

Arka Oda (A Z03):

Z02 nolu mekânın bitişiğindeki odadır. 4.78m x 4.85m boyutlarında olan oda kareye yakın bir mekândır. Kat yüksekliği, odanın farklı noktalarında 3.27m ölçülmüştür. Odaya AZ04 nolu mekândan girilmektedir. (Şekil B48) Odanın güney duvarında yer alan tek kanatlı, masif ahşap kapı, batı duvarından 0.26m uzaklıkta yer almakta ve içeri açılmaktadır.

Kapı kanadı 0.99m genişliğe ve 2.35m yüksekte ölçülere sahip olmakla beraber zemin katta bulunan tek kanatlı masif ahşap kapı tipinin bir tekrarıdır. (Şekil B49)

Bu oda boyut ve mekân kurgusu olarak Z02 nolu mekânın kuzey güney aksında simetriği şeklinde kabul edilebilir. AZ03 no'lu oda 23,2m² büyüklüğündedir.

Bu mekânın AZ02 no'lu mekânla ortak olarak kullandığı batı duvarının tam ortasında 0.75m iç genişliğe ve 1.55m dış genişliğe, 1.64m iç yüksekliğe, 195m dış yüksekliğe sahip, alçı sıvalı aynalık nişi bulunmaktadır. (Şekil B50, Ek F04, Ek F13)

Ortak kullanılan bu duvarın iki tarafındaki odalarda aynalık nişi olarak kullanılan nişler oluşturulmuştur.

Bu odada yer alan aynalık nişinin de alt kısmında masif ahşap, çift kanatlı bir dolap bulunduğu anlaşılmakta, ancak günümüze ulaşmadığı gözlenmektedir.

Odanın dört duvarında da yerden 0.68–0.73m arasında değişen yükseklikte duvar boyu devam eden ahşap sandalyalık bantı yer almaktadır. Yerden 0.09m yükseklikte 0.02m kalınlığındaki ahşap süpürgelik de tüm odayı çevrelemektedir.

Kuzeye bakan duvarda yer alan 3 adet 0.90x1.75m'lik ahşap giyotin pencere oldukça hasar görmüş durumdadır. Duvarla pencere doğramalarının birleşim yerlerindeki sıvalar kabarmış yer yer iç kısımdaki kerpiç dolgu malzemesi ortaya çıkmıştır. Pencere doğramaları ve tavan kaplaması tüm konakta olduğu gibi krem renk yağlıboya ile boyanmıştır. (Şekil B51)

Zemini ahşap olan odanın tavan kaplaması kuzey güney doğrultulu ahşap pasalı tavandır. (Şekil B52, Ek F05, Ek F06) Zeminde uygulanan ahşap döşeme tahtalarının doğu duvarı önünde 1 m'lik bir kısım Almanya'dan ithal edildiği söylenen kalın pvc malzeme ile kaplı halde günümüze ulaşabilmiştir. (Şekil B53)

Sofa (A Z04) 2. :

Z04 nolu sofa mekânı Z01 nolu sofanın devamıdır. (Ek F04) Konak yapısı yapıldıktan bir süre sonra bu iki mekânın arasına ahşap-cam bölme duvar eklenmiştir. (Ek F15) Yaklaşık değerlerle, genişliği 4.55m, yerden yüksekliği 3.38m olan bölme duvarın tam ortasında söz konusu mekâna açılan 1.15m x 2.39m ölçülerinde çift kanatlı camlı bir kapı bulunmaktadır. Söz konusu ahşap-cam bölme duvar mekânın batı duvarında bulunmaktadır. (Şekil B38) Söz konusu ahşap-cam bölme duvar mekânın batı duvarında bulunmaktadır.

Z04 nolu mekân 5.71m x 4.62m boyutlarında, 3.42m yüksekliğindedir. Sofa mekânının büyüklüğü 22,1 m²'dir. Mekân, doğu duvarında yer alan, yaklaşık 1.28 m genişliğinde, 1.81m boyutlarındaki 3 ahşap giyotin pencereden ışık almaktadır. Bu pencereler Bursa'nın en güzel manzarasına sahiptir. (Şekil B54)

Bu mekânın doğu duvarına dışarıdan bitişik olacak şekilde sonradan tuğla-taş malzemeli kâgir bir balkon eklenmiştir. 1.70m x 5.02m boyutlarındaki balkonun büyüklüğü 8,5m²'dir ve dışa doğru 1.70m çıkma yapmaktadır.(Şekil B55) Balkona yukarıda anılan ahşap giyotin pencerelerden ulaşılmaktadır. (Şekil B56)

Kuzey duvarında Z03 mekânına açılan tek kanatlı masif ahşap kapı yer almakta, yerden yaklaşık 0.70m yukarıda devam eden ahşap sandalyalık bantı duvar boyunca devam etmektedir.

Bu elemana paralel olarak zeminde yerden 0.09m yüksekliğinde, genişliği 0.02cm ahşap süpürgelik bulunmaktadır. Salon denilen sofa mekânına sonradan kurulan sobadan faydalanarak Z03 nolu mekânın da ısınmasını sağlamak için kapı üzerinden baca deliği açılmıştır.

Güney duvarında biri Z05 biri de Z06 nolu mekânlara açılan tek kanatlı iki masif ahşap kapı bulunmaktadır. Bu kapılardan Z05 nolu mekâna açılan kapının üzerinde de yine ısınma amacıyla bir baca deliği açılmıştır. (Şekil B57)

Z04 no'lu mekânın zemininde doğu–batı doğrultulu ahşap döşeme tahtası bulunmaktadır. Pencereler ve doğu-batı doğrultulu ahşap pasalı tavan krem renk yağlı boya ile boyanmıştır. (Şekil B58, Ek F05, Ek F06)

Hamamlı Oda (A Z05):

Z04 nolu mekândan açılan 0.96m eninde 2.48m boyundaki tek kanatlı masif ahşap bir kapıdan bu odaya ulaşılmaktadır. (Şekil B59)

Odanın zemini doğu-batı akslı ahşap döşeme tahtası, kısmen pvc esaslı zemin kaplaması ile kaplanmıştır, tavanı ahşap pasalıdır. Tavanda ve pencere doğramalarında kullanılan ahşaplar krem renk yağlı boya ile boyanmıştır. (Şekil B60)

Mekânın doğu duvarında, 1.08m x 1.87m boyutlarında 3 adet ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. (Şekil B61) Doğudan ilk pencere ile ikinci pencere arasına sonradan eklenen ateş bacası, cephede pencere doğramalarının sahip olduğu orijinal detayların kaybolmasına neden olmuştur. (Şekil B62)

Boyutları 4.48m x 3.99m, büyüklüğü yaklaşık 17.94m² olan odanın kat yüksekliği 3.32m olarak tespit edilmiştir. Duvarları sıva üzeri lila renk plastik boya ile boyanmıştır.

Zeminde ahşap süpürgelik, duvarda, yerden ortalama 0.72m yukarıda ahşap sandalyalık bantı bulunmaktadır. (Şekil B61)Anılan odanın batı duvarının güney ucunda, hamam mekânına giriş koridorunun masif ahşap kapısı bulunmaktadır. (Şekil B63)Ahşap kapı kanadı günümüze ulaşmamıştır. Yaklaşık 1.19m x 1.26m boyutlarında olan koridorun hamama girmeden önce soyunmalık olarak yapıldığı düşünülmektedir.

Koridorun güney cephesinde ahşap doğramalı bir penceresi bulunmaktadır. (Şekil B64) Mekânın zemin kaplaması moloz yığınından dolayı tespit edilememiştir. Tavanı ise ahşap pasalıdır. (Ek F05, Ek F06) En hasarlı odalarından biri olan Z05 nolu odada yer alan hamama ait dış duvarlar tamamen yıkılmış, tavanı ise çökmüş durumdadır. (Şekil B65) Hamamdan geriye moloz yığını altında mekânın kuzey duvarına dayalı olduğu görülen mermer bir kurna kalmıştır. (Şekil B66)

Tuvalet (A Z06):

Bu mekâna Z04 nolu sofadan geçilerek ulaşılır. (Şekil B67) 0.88m x 2.31m ölçülerine sahip kapı diğer odaların kapıları gibi masif ahşaptır. (Şekil B68) Boyutları 1.42m x 3.25m olan helânın büyüklüğü yaklaşık 4.8m²'dir. Kat yüksekliği farklı noktalarda 2.78m ile 2.72m arasında ölçülmüştür.

Dökme lavabonun bulunduğu bölüm ile helâ taşının bulunduğu bölüm olmak üzere helâ iki kısımdan oluşur. (Ek F04) Girişte 3,1m² büyüklüğündeki ilk kısım olarak tariflenen mekânın zemini moloz yığınıyla kapanmıştır. (Şekil B67)

Batı duvarında bulunan dökme mozaik lavabo büyük ölçüde yok olmuştur. İkinci kısım olarak anılan 1,9m² büyüklüğündeki kısımda helâ taşı dışında orijinal bir yapı elemanı kalmamıştır. Mekânın güney duvarında 63cmx73cm boyutlarında ahşap doğramalı bir pencere yer almaktadır. (Şekil B69) Mekânlar bir kapı ile ayrılmaktadır. Söz konusu kapı günümüze ulaşmamıştır. (Şekil B67)

Zemin kaplaması mevcutta seramik olarak tespit edilmiştir. Duvarlar ise sıva üzeri mavi renk plastik boya ile boyanmıştır. Tavan kuzey güney akslı ahşap pasalı tavan olarak uygulanmıştır. (Şekil B70)

Yağmur suyundan ve yapının güney yönünde burulmasından dolayı mekânın batı duvarının dolgusu boşalmış, taşıyıcı ahşaplar çürümüştür. (Şekil B71)

Yemek Odası (A Z07):

Yapının güneydoğu köşesinde yer alan bu mekân 3.24m x 4.60m ölçülerine sahiptir. Kat yüksekliği farklı noktalarda 3.03m olarak tespit edilmiştir. Büyüklüğü yaklaşık 15,3m² olan odanın yemek odası olarak kullanıldığı öğrenilmiştir. Mekâna giriş iki şekilde sağlanmaktadır. A yapısından mekâna giriş Z01 nolu sofa mekânından 0.96m x 2.30m boyutlarındaki ahşap masif kapı ile sağlanmaktadır.

B yapısından girişi ise Z08 nolu mutfak mekânından sağlanmaktadır. Ancak, bu girişin kapısı günümüze ulaşmamıştır. (Şekil B72, Şekil B73)

A yapısının en hasarlı odası olarak tarif edilebilen odanın güney duvarı büyük ölçüde yıkılmıştır. (Şekil B74) Zemini ahşap, tavanı ise doğu batı akslı ahşap pasalıdır. (Ek F05, Ek F06) Tavanda doğu duvarına doğru kısmi olarak çökme meydana geldiği tespit edilmiştir. (Şekil B75, Ek F15) Duvarlar sıva üzeri yeşil renk plastik esaslı boya ile boyanmıştır. Rutubetten dolayı sıva üzerindeki boyalarda kabarmalar meydana gelmiş, boya katmanları ortaya çıkmıştır. (Şekil B76)

Odada, aynı zamanda yapının güneyinde bulunan hamama giriş kapısı bulunmaktadır. Günümüze ulaşmayan kapının söz konusu masif ahşap kapılarla aynı özellikte olduğu tahmin edilse de, boyutları yaklaşık 0.80m x 1.95m'dir. (Şekil B77)

Hamam;

Güney cephesinde bulunan hamam mekânının boyutlarının yaklaşık 2.15m x1.25m olduğu tespit edilmiştir. Tavanının tonozla geçildiği ev sahiplerinden öğrenilmiştir. Güney cephesinde meydana gelen hasar sebebi ile söz konusu hamamın yerinde moloz yığını bulunmaktadır. (Şekil B77)

4.3.1.3.A yapısına Ait Birinci Kat Mekânları:

A yapısının 1. katı zemin kattaki mekânların büyük ölçüde tekrarı olmakla beraber, bahçeye bakan güney ve kuzeydeki iki oda üst katta yapılmamıştır. Bu katta özgün planında bir sofa, iki oda, bir helâ bulunmaktadır. (Ek F07)Daha sonra mutfak mekânı eklenmiştir.

Sofa (A101):

Z01 no'lu alt kat sofa mekânından 16 basamaklı ahşap L merdiven ile bu mekâna ulaşılmaktadır.

Katların bölünmesi sonucu merdiven hâlihazırda bahçeden kullanılır durumdadır. (Şekil B78) Ulaşılan mekân, zemin kattaki sofa ile aynı biçime ve işleve sahiptir. Çoğunlukla salon ve ağırlama mekânı olarak kullanılan bu oda 47.8m²'dir. Boyutları 4.57m x 10.40m olan mekânın kat yüksekliği 3.70m ile3.67 m arasında ölçülmüştür.

Doğu batı akslı olarak oluşturulmuş olan mekân, doğu ve batı cephelerinden ışık almaktadır. Söz konusu cephelerden doğu cephesinde yaklaşık ölçüleri 105.5cm x 1.98m olan ahşap doğramalı üç giyotin pencereye sahiptir. (Şekil B79) Batı cephesinde ise aynı ölçülere ve detaylara sahip iki ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Batı cephesinde yer alan bu pencerelerin arasında yaklaşık 1.60m x 2.67m ölçülerinde ahşap doğramalı çift kanatlı kapı bulunmaktadır. (Şekil B80) Bu kapı, batı cephesinde yer alan 1.56m x 5.02m boyutlarında, cepheden 1.56m çıkma yapan, yaklaşık 5,1m² büyüklüğündeki balkona açılmaktadır. Balkon, 19.yüzyıl sivil mimarlık örneği yapılarda sıkça görülen bir yapı elemanıdır. Özalp Evi'nde tek olan bu elemanda, yapının cephelerinde olduğu gibi planında da hissedilen Barok üslubun etkileri görülmektedir. [34] (Şekil B81)

Buna ilave olarak kuzey ve güney duvarlarının batı ucunda ahşap doğramalı birer giyotin pencere bulunmaktadır. Güneydeki pencerenin sonradan kapıya dönüştürüldüğü anlatılmıştır. Pencerelerin denizlik hizasını oluşturan ve yerden ortalama 0.70m yükseklikte olan ahşap sandalyalık bantı, tüm sofa mekânını çevrelemektedir. (Şekil B82)

Tavanı doğu-batı akslı ahşap pasalı olup, zemin de ahşaptır. (Ek F08, Ek F09)Duvarlar kıtıklı sıva ile sıvanmış, üzeri yakın zamanda yeşil renk plastik boya ile boyanmıştır.

Özgün kullanımında mekânın mangallarla ısıtıldığı bilinmekte, kiracıların bulunduğu dönemde soba kullanımı için duvarlarda baca delikleri açıldığı anlaşılmaktadır. (Şekil B83)

Üç oda ve bir helâ, geçiş mekânı olarak da kabul edebileceğimiz sofaya açılmaktadır. Burada bulunan odalar daha çok yatak odası olarak kullanılmıştır. Konak ve müştemilat yapıları ailelere kiraya verilmeye başladıktan sonra bu kat diğer kattan bağımsız olarak bir aileye kiraya verilmiştir.

Katta doğan mutfak ihtiyacı, helânın yanına mekân eklenmesiyle çözümlenmiştir. Dolayısıyla, güneye bakan ahşap giyotin pencere kapıya dönüştürülmüş, simetrik diyebileceğimiz plan şeması bozulmuştur. (Ek F16)

Başoda (A102):

A 101 no'lu sofa mekânından girilen bu oda, duvarlarında bulunan sıva üzeri kalem işi resimlerden anlaşıldığı üzere Özalp Evi'nin başodasıdır. Yapının kuzey doğusunda bulunan bu odaya güney duvarında bulunan 1.40m x 2.69m boyutlarında masif ahşaptan yapılmış çift kanatlı kapıdan girilmektedir. (Şekil B84, Ek F13)

Kapının kanatları mekânın içerisine açılmaktadır. Boyutları 5.182m x 4.88m olan odanın büyüklüğü 24,9 m²'dir. Mekânın kat yüksekliği 3.73m'dir.

Odanın tavanı güney-kuzey akslı ahşap pasalı tavan, zemini de ahşaptır. (Şekil B85, Ek F08, Ek F09) Zemin katta bulunan oda benzer ölçülerle 1. katta da tekrar etmiştir.

Başoda, konak yapısının en iyi ışık alan ve manzaraya hâkim yerinde bulunmaktadır. Odanın kuzey duvarında yaklaşık 90cm x 200cm ölçülerinde üç adet, doğu duvarında üç adet, batı duvarında ise bir adet ahşap doğramalı giyotin pencere bulunmaktadır. (Şekil B86, Şekil B87, Şekil B88) Odanın pencere bulunmayan güney duvarında kapının iki yanında, batı duvarında ise pencerenin yanında olmak üzere üç adet sıva üzeri kalem işi resim bulunmaktadır.

Bu resimlerden kapının iki yanındakiler madalyon şeklinde, batı duvarında bulunan resim ise dikdörtgen tablo şeklindedir.

Madalyonlardan doğudakinde Sümbüllü Bahçedeki bülbüller, batıdaki madalyonda Tophane Parkı ve Tophane Saat Kulesi, dikdörtgen tabloda ise İstanbul Fenerbahçe sahili resmedilmiştir. Pencerelerin aralarındaki boşluklarda floral bezemeler tekrar edilmektedir. (Şekil B89, Şekil B90, Şekil B91)

Mekânda zeminden yaklaşık 0.70m kadar yükseklikte, pencerelerin denizlik alt hizalarından devam eden sandalyalık bantı bulunmaktadır. Duvarda, sandalyalık bantının alt kısmı mermer deseni şeklinde boyanmış mermer desenleri koyu renk boya ile çerçevelenmiştir.
Söz konusu kalemişi resimleri, köşelerine atılan imzadan Rüstem adında bir ressamın yaptığı tespit edilmiştir. (Şekil B92)

Yatak Odası (A103):

A101 no'lu mekândan ulaşılan bu oda yapının güneydoğu köşesinde yer almaktadır. (Ek F07) Mekânın zemin kotunun A101 no'lu sofa mekânından yaklaşık 4cm aşağıda olduğu tespit edilmiştir. (Şekil B93)
Odanın kuzey duvarının ortasında, 140cm x 269cm boyutlarında çift kanatlı masif ahşap kapısı bulunmaktadır. Boyutları 3.99m x 4.62m olan mekân 18m² büyüklüğündedir. Kat yüksekliği 3.53m olarak ölçülmüştür. (Şekil B94)
Konak yapısı yapıldığında yatak odası olarak düşünülen mekânın güneybatı ucunda 1,5m² büyüklüğünde bir gusülhane bulunduğu anlaşılmaktadır. (Ek F06) Yapının güney duvarının hasarlı olması nedeniyle bu mekân kısmen çökmüş durumdadır. Gusülhaneye girişi sağlayan kapı boşluğunda ahşap kapı kasası bulunsa da, kapı kanadı günümüze ulaşmamıştır. (Şekil B95)
Mekân, bir tek doğu cepheden doğal ışık almaktadır. Doğu duvarında 0.90m x 2.00m boyutlarında üç ahşap doğramalı giyotin pencere bulunmaktadır. (Şekil B96) Yerden yaklaşık 0.67m yukarıdan başlayan ahşap sandalyalık bantı tüm odayı çevrelemektedir. Detay bazı yerlerde hasar görmüş, bazı yerlerde kaybolmuştur.
Mekânın doğu duvarında yer alan pencerelerin araları ve üst kısımlarında rutubetten dolayı boya kabarmaları tespit edilmiştir. Isınma amaçlı kullanılan sobaların bacaları için güney ve doğu duvarında baca delikleri bulunmaktadır.
Tavan, kuzey güney akslı ahşap pasalıdır, zemin ise ahşaptır. (Şekil B97, Ek F07) Duvarlar sıva üzeri yeşil renk plastik boya ile boyanmıştır. Güney duvarında, duvar üzerindeki sıva geniş yüzeyler şeklinde dökülmüş, taşıyıcı sistem ve tuğla dolgu malzemesi açığa çıkmıştır. (Şekil B98)

Tuvalet (A104)(Helâ):

A 101 nolu sofadan ulaşılan tuvaletin, kuzey duvarında 0.85m x 2.70m boyutlarında tek kanatlı masif ahşap kapısı bulunmaktadır. (Şekil B93)

Yapının güneyinde bulunan tuvalet, zemin kattaki plana benzer şekilde iki bölümden oluşmaktadır. (Ek F07) Girişte 2.16m x 1.48m boyutlarında 3,1m² büyüklüğünde lavabo bölümü bulunmakta, söz konusu mozaik lavabo yerinde bulunmaktadır. Mekânın kat yüksekliği 3.50m olarak ölçülmüştür.

İkinci kısımda ise helâ bulunmaktadır. Boyutları 1.51m x 1.30m olan helâ kısmı 1,8m² büyülüğündedir. İki kısım arasında ahşap doğramalı kapı kasası bulunmaktadır. Helâya açıldığı tespit edilen kapı kanadı günümüze ulaşmamıştır. (Şekil B99, Şekil B100) Mekânın helâ kısmında güney ve batı duvarında, lavabo kısmında batı duvarında yaklaşık 0.63m x 0.73m boyutlarında olan ahşap doğramalı pencereler bulunmaktadır. (Şekil B101)

Helâların ortak özellikleri, ev içinde yapılması uygulamasının yaygın olmaya başladığı dönemde, evin içinde, diğer iç bölümlerin olumsuz etkilenmeyeceği havalandırmaya uygun bölümde ve dışarıdan etkilenmeyecek kör cephede inşa edilmiş olmalarıdır.

Mutfak (A105):

A101 nolu sofa mekânından ulaşılan mutfak, 1.kata son dönemde eklenmiş bir mekândır. Sözü geçen dönemde her katın farklı aileye kiralanması ile doğan mutfak ihtiyacı yapının mekân oluşturmaya en elverişli yeri olan güneybatısındaki boşlukta sağlanmıştır. Mekân, zemin katın AZ07 nolu mekânının üzerindeki çatı örtüsü kaldırılıp, A101 nolu sofa mekânının güney penceresi kapı boşluğu haline getirilerek oluşturmuştur. (Şekil B19)

Bu mekân, yapıldığı dönemde simetrik olarak kurgulanan batı cephesinin cephe düzenini bozmuştur. Mutfağın batı cephesine konulan ahşap doğramalı giyotin pencereden ışık aldığı bilinmektedir. (Şekil B102, Ek F34)

Mekânın sonradan eklenen güney ve batı duvarlarının yakın dönemde yıkıldığı ve çatısının çöktüğü görülmektedir. Yapının bu noktasına mekân eklenmesi konağın statik dengesini olumsuz olarak etkilemiş, yapıda burulmalar oluşmasına neden olmuştur. (Şekil B103)

4.3.1.4.B Yapısına Ait Zemin Kat Mekânları:

Mutfak (BZ08):

Mutfak mekânının, kuzeye bakan ahşap giyotin penceresinin detay ve boyutlarından A yapısı ile aynı dönemde yapılmış olduğu tespit edilmiştir. Mutfağın kuzey duvarında yer alan kapısı da aynı görüşü desteklemektedir.

(Şekil B21) 4.41m x 3.80m boyutlarında olan mekânın büyüklüğü 14,8m²'dir. Odanın kat yüksekliği farklı noktalarda 3.20m ile 3.35m arasında ölçülmüştür. Mutfağın tek sıra tuğla olarak inşa edilmiş güney duvarına bitişik, teneke davlumbaza sahip bir ocak bulunmaktadır. Ocağın iç kısmı bir sıra tuğlayla örülerek desteklenmiştir. (Şekil B104) Mutfağın doğu duvarı hamamla ortak kullanılan duvardır ve yıkılmıştır. Mekânın kuzey duvarı mutfağın ışık aldığı düşünülen tek yönüdür.

Cephede, bir ahşap giyotin pencere ve bahçeye açılan bir adet ahşap kapı bulunmaktadır. (Şekil B21, Şekil105) Doğu duvarında, mekânın bitişiğinde bulunan yemek odasına geçişi sağlayan bir kapı bulunmaktadır. (Şekil B73)Anılan kapıların kanatları günümüze ulaşmamıştır. Sözü geçen hamam mekânı mutfağın doğusunda kalmaktadır. Komşulardan alınan bilgiye göre, 1980'li yıllarda konakta yapılan bir araştırmada hamamın suyunun mutfakta bulunan ocakta ısıtıldığı sonucuna varılmıştır.

Mevcut zemin beton şap olarak tespit edilse de, bu malzemenin son dönemlerde dökülmüş olduğu düşünülmektedir.

Tavanda sıva teli üzerine sıva kaplanmış, üzeri badana ile boyanmıştır. Tavanda yer yer çökmeler gözlenmektedir. Duvarlar sıva üzeri sarı renk plastik boya ile son dönemde boyanmıştır. (Şekil B106, Ek F05, Ek F06)

Mekânın batı duvarına bitişik şekilde 3.29m x 0.83m ölçülerinde beton bir tezgâh bulunmaktadır. Bu tezgâhın mutfağa sonradan eklenmiş olduğu düşünülmektedir. (Şekil B107)

Oda (BZ09):

B yapısının doğu yönünde ikinci odası olan bu oda geçiş mekânı olarak nitelendirilebilir. Odaya giriş bahçeden sağlanmaktadır. 0.75m x 0.90m boyutlarında olan bu kapının kanadı günümüze ulaşmamıştır. (Şekil B108)

4.36m x 5.05m boyutlarında olan oda 20,7m² büyüklüğündedir. Mekânın kat yüksekliği 3.46m ile 3.36m arasında ölçülmüştür.

Kuzey cephesinde yer alan kapının yanında konumlandırılmış 0.97m x 2.12m ölçülerinde 3 pencere bulunmaktadır. Ahşap giyotin olan bu pencerelerin mutfağın penceresinden farklı tipte olması bu mekânın daha sonraki dönemde yapıldığını açıklamaktadır. (Şekil B109)

Alçak olarak yapılan oda giriş kapısının üzerine odayı aydınlatma amacıyla giyotin pencerelerin bir kanadı eklenmiştir. Mekânın tek ışık alan cephesi kuzey cephesi olduğu için anılan pencere ve kapı boşluklarının boyutları oldukça fazladır.

Odanın batı duvarında bulunan 0.78m x 2.0m ölçülerindeki kapıdan, bitişikteki odaya geçiş bulunmaktadır. (Şekil B110) Mekânın güney duvarının tuğla dolgusu boşalmış, ahşap çatkı sistemi ortaya çıkmıştır.

İlk dönemlerde hizmetlilere ait oturma mekânı olarak kullanıldığı düşünülen oda sonraki dönemlerde helâ ve merdiven eklenmesi ile eski işlevini yitirmiştir. (Şekil B111) Eklenen merdivenin yıkılan basamakları ile birlikte 14 basamaklı ahşap bir merdiven olduğu görülmektedir. 1965'ten sonra üst kat odalarına farklı kişilerin kullanması amacıyla yapılmıştır.

Mekânın zemininin ilk dönemlerde kayrak taşı olduğu düşünülmektedir. 1965'ten sonra oda zeminine ve bahçeye olduğu gibi, odanın ön kısmına da beton şap dökülmüştür. Tavanda üst katın döşeme kirişleri görülmektedir. (Şekil B112, Ek F05, Ek F06) Mekânın duvarlarında kıtıklı sıvanın üzerinde farklı renk boya katmanları görülmektedir. En üstte mavi renk plastik boya bulunmaktadır. Doğu duvarında sıva ve boya kısmen dökülmüş ve tuğla dolgulu ahşap karkas duvar sistemi açığa çıkmıştır. (Şekil B113)

Bu mekân, bahçe ile iç içe olduğundan, geleneksel yapılardaki taşlık mekânına benzemektedir.

Çamaşır Odası (BZ10):

Bu oda, çamaşır yıkama odası olarak kullanılmıştır. Mekâna Z09 no'lu odadan girildiği gibi, bahçeden de ulaşılmaktadır. (Şekil B110, Şekil B114) Kuzey duvarında bulunan tek kanatlı ahşap camlı kapı mekânın içine açılmaktadır. Odanın doğu duvarında bulunan ve BZ09 no'lu mekâna geçişi sağlayan diğer kapının kanadı günümüze ulaşmamıştır.

Mekân 6.22m x 4.79m boyutlarında ve31.4m² büyüklüğündedir. Kat yüksekliği mekânın farklı noktalarında 3.34m ile 3.39m arasında tespit edilmiştir.

Odanın doğu duvarından, yerden 0.09m yükseklikte bir eşikten geçilerek ulaşılmaktadır. Odanın taş olan güney duvarına bitişik olarak konumlandırılmış 14 basamaklı ahşap merdiven üst kata çıkışı sağlayan diğer merdivendir. Bu merdivenin üst kat inşa edildiğinde yapılmış olan tek orijinal merdiven olduğu düşünülmektedir.

L merdivenin ilk 4 basamağı tuğla üzeri beton şap, diğer basamaklar ise ahşap olarak yapılmıştır. Çamaşır odasının tavanında, üst katın kuzey-güney doğrultulu döşeme kirişleri görülmektedir. (Ek F05, Ek F06)

Merdivenin alt katla bağlantısının kesilmesi için üst katta bir kapakla örtülmektedir. Merdiven altı ahşap ile kapatılmış, küçük bir depo olarak kullanılmıştır. (Şekil B115, Şekil B116)

Mekânın batı cephesinin kuzey ucunda, Özalp Evi yapı grubunun ilk inşa edildiği dönemde yapılmış olduğu düşünülen, Pınarbaşı suyunun aktığı taş çeşme bulunmaktadır. (Şekil B117) Tuğladan yapılan duvarın güney ucunda çamaşır kazanının ısıtıldığı ocak ve söz konusu kazanın yeri bulunmaktadır.

Duvarın ortasında 0.57m x 1.5m ölçülerinde bir kapı boşluğu bulunmaktadır. Doğu duvarında bulunan kapı boşluğu mekânın zemin kotundan yaklaşık 0.60m kadar yukarda yer almaktadır.

Mekânın zemini kayrak taşı döşeliyken, doğu duvarından itibaren 1.50m genişliğindeki zemin beton şap dökülerek yerden 0.25m kadar yükseltilmiştir. (Şekil B117)

Odanın tüm duvarları sıva üzeri mavi renk plastik boya ile boyanmıştır. Güneyde bulunan taş duvar üzerindeki sıva rutubetten dolayı kabarmış, boyası kısmen dökülmüştür.

Kiler (BZ11):

Yapı grubunun kiler ve depo ihtiyacını karşılayan bu mekâna B Z10no'lu odadan geçilerek ulaşılmaktadır. (Şekil B119) Zemin kotu Z10'dan yaklaşık 0.60m kadar yukarıdadır. Mekânın boyutları 5.86m x 2.88m olup, büyüklüğü 16m²'dir. Mekân batı duvarında bulunan 1.04m ve 0.82m boyunda, 0.40m yüksekliğindeki metal doğramalı sıra pencereden ışık almaktadır. Mekânın güney duvarı taş-tuğla almaşık duvar olarak, diğer bütün duvarları yığma tuğla duvar olarak inşa edilmiştir.

Kuzey duvarında bir ocak bulunmaktadır. Tuğladan yapılmış olan ocağın, mekânı ısıtmak amacıyla yapılmış olduğu düşünülmektedir. (Şekil B120)
Mekânın güney duvarına dik olarak örülen duvar sayesinde yan yana iki küçük oda elde edilmiştir. (Şekil B121) Bölme amaçlı yapılan tek sıra tuğla duvarın bağlayıcı harcından bu mekânın sonradan bölündüğü düşünülmektedir. Odalar yaklaşık 3m² olup güney duvarlarında birer pencere boşluğu bulunmaktadır. Bu mekânlardan batıda olanı son dönemde helâ olarak kullanılmıştır.

1.katın helâ gideri de buradan geçmektedir. Mekân batı duvarında bulunan dikdörtgen pencerelerden de ışık almaktadır. (Şekil B122) Odalara ait kapı doğraması veya eşik gibi elemanlar kalmamıştır.
Kilerin zemini hâlihazırda toprak olarak tespit edilmiştir. Yığma duvarlardaki tuğla malzeme üzeri sıvanmadan mavi renk plastik boya ile boyanmıştır. Tavan küçük odalarda yer yer ahşap olup, ocağın bulunduğu yerde yakın zamanda çimento harcı ile sıvanmıştır. Tavan 1.90m yüksekliğinde olup, mekân oldukça basıktır. (Ek F05, Ek F06)

4.3.1.5.B Yapısına Ait Birinci Kat Mekânları:

B yapısına ait üst kat, aile nüfusunun artmasıyla ortaya çıkan gereksinimin karşılanması amacıyla yapıya son dönemde eklenmiştir. 1. kata çıkış önceden tek ahşap merdivenle sağlanırken son dönemde eklenen bir merdiven sayesinde aynı mekâna ulaşım iki merdivenle sağlamaktadır. (Ek F07)

Sofa (B106):

B109 ve B110 no'lu odalarda bulunan ahşap merdivenler vasıtasıyla ulaşılan bu mekân odaların açıldığı bir sofadır. Sofa doğudan batıya doğru genişlemektedir. Bu şekillenişte, odalar kareye yakın oluşturulmuş, koridor yapının planına göre biçimlenmiştir.
Uzun kenarı 14.42m olan mekânın kısa kenarlarından biri 1.4m diğeri 2,9m'dir. Bu şekillenişte, odalar kareye yakın oluşturulmuş, sofa yapının planına göre biçimlenmiştir. (Ek F07) 31m² büyüklüğündeki sofa mekânının kat yüksekliği 2.90m olarak tespit edilmiştir. Mekânın kuzeyinde, yan yana dizilmiş olan oda kapıları, batısında küçük bir helâ, doğusunda depo olarak kullanılan bir dolap, güneyinde komşu parsele bakan duvar bulunmaktadır. (Şekil B123)

Yapı grubunun güneyinde yer alan sofanın komşu parsele bakması sebebiyle cephede bulunan açıklık azdır. (Şekil B124) Sofanın güney duvarı ahşap iskeletle inşa edilmiş üzeri teneke kaplanmıştır. Güney duvarı üzerinde, mekânın batısında yer alan helâya yakın kısımda, bir lavabo bulunmaktadır. Lavabonun yanında, zemin kattan gelen tuğla baca yükselmektedir. (Şekil B125)

Zemini ahşap olan mekânın tavanı geçmeli ahşaptır. (Ek F08, Ek F09) Batı duvarı hariç tüm duvarlar sıva üzerine mavi renk plastik boya ile boyanmıştır. Batı ve güney duvarı, tavanda kullanılan malzeme ile kaplanmıştır (Şekil B126)

Helâ (B107) :

B106 nolu sofadan ulaşılan helâ 1.2m x 1.00m boyutlarındadır. Kat yüksekliği 3.03m olan odanın büyüklüğü 1.19m²'dir. Mekânın giriş kapısı, doğu duvarında yer almakta olup, 0.70m x 2.14m boyutlarında masif ahşaptandır. (Şekil B126)

Güney duvarında küçük bir penceresi bulunmaktadır. Zeminde meydana gelen çökmeden dolayı ölçüm yapılamamıştır. Güney cephesinin teneke kaplamaları kaybolduğundan ahşap iskelet çürümüş ve bazı noktalarda duvarda kopma ve ayrılmalar meydana gelmiştir. (Şekil B127)

Mekân, B yapısının üst katındaki odalara hizmet eden tek tuvalettir. Helânın zemini son dönemde fayansla kaplanmıştır. Tavanı ise geçmeli ahşaptır. (Ek F08, Ek F09) Mekânın tavanında yer yer çökmeler tespit edilmiştir. Helânın diğer duvarları sarmaşıkla kaplı olduğundan görülememiştir.

Ocaklı Oda (B108):

B106 nolu sofadan ulaşılan mekân koridorun batısındaki ilk odadır. (Ek F07) Odaya, mekânın güney duvarından 0.80m x 2.14m boyutlarındaki masif ahşap bir kapıdan girilmektedir. 11m² büyüklüğünde, 3.60m x 3.00m boyutlarındaki odanın kat yüksekliği farklı noktalarda 2.88m ile 2.77m arasında tespit edilmiştir. (Şekil B128)

Mekânın güney duvarında, giriş kapısının doğusunda, 1.00m x 2.05m yüksekliğinde gusülhaneye giriş boşluğu bulunmaktadır. (Şekil B129) Bu mekânın kapısı günümüze ulaşmamıştır. 1.57m x 1.90m boyutlarındaki mekân üst katta bulunan tek banyodur. Gusülhanenin doğu duvarında 0.60m x 0.60m boyutlarında ahşap kasalı bir pencere boşluğu bulunmaktadır. Bu pencere mekânın güneyindeki helâya bakmakta, helânın güney duvarındaki açıklıktan hava almaktadır. Mekânın duvarları hâlihazırda bağdadi çıta üzeri sıvadır. Zemin ise beton şaptır.

Odanın kuzey duvarında 0.75m x 1.51m boyutlarında iki adet ahşap doğramalı, çift kanatlı pencere yer almaktadır. Pencerelerden doğudakinin üst camının yerine teneke takılıp, baca borusu geçirebilmek için boşluk açılmıştır. (Şekil B130)
Son dönemde değiştirildiği düşünülen pencerelerin orijinal durumda ahşap doğramalı giyotin pencere oldukları tahmin edilmektedir. Anılan pencerelerin arasında 0.80m x 1.16m boyutlarında 1.55m yüksekliğinde tuğla bir ocak bulunmaktadır. Bu ocak zemin katta Z11 nolu odada bulunan ocakla aynı yerde ve aynı tiptedir.
Isınma amacıyla yapıldığı bilinen ocağın, gusülhanesi olan bu odada yer alması olması bu odanın ılıklık vazifesi gördüğü düşüncesini desteklemektedir. Mekânın zemini ahşap, tavanı ahşap üzeri kontrplaktır. (Şekil B131) Tavan, yağmur suyundan dolayı yer yer kabarmış ve kontrplak malzemede kopmalar meydana gelmiştir. (Ek F08, Ek F09) Odanın güney duvarının bir kısmı geçmeli ahşap ile kaplanmışken, bir kısmı da pvc esaslı malzeme ile kaplanmıştır. Ocağın bu odada bulunmasından dolayı ısıdan faydalanmak amacıyla yan odaya soba bacası geçirilmiştir.
Mekânın güney duvarı hariç diğer duvarları sıva üzerine mavi renk plastik esaslı boya ile boyanmıştır.0.09m yüksekliğe sahip olan ahşap süpürgelik tüm odayı çevrelemektedir.

Oda (B109):

B106 no'lu sofa mekânından ulaşılan bu odanın yatak odası olarak kullanıldığı eski ev sahiplerinden öğrenilmiştir. Mekâna güney duvarında yer alan 0.84m x 2.25m boyutlarındaki masif ahşap kapıdan ulaşılmaktadır. Anılan kapının kanatları günümüze ulaşmamıştır.
Mekânın boyutları 3.24m x 3.61m, alanı 11.7m² olup kat yüksekliği 2.85m olarak tespit edilmiştir. (Şekil B132) Oda, kuzey duvarında bulunan 0.70m x 1.57m boyutlarında iki ahşap doğramalı pencereden ışık almaktadır. Pencereler çift kanatlı olup, doğudakinin üst camına baca borusu için boşluk açılmıştır. (Şekil B133)Batı duvarının altı zemin katta desteklenmediği için mekân batıya doğru eğilmiştir. Bu nedenle güney ve kuzey duvarlarında yapısal çatlaklar meydana gelmiştir. Güney duvarında ahşap askılık yer almaktadır. Duvarlar mavi renk plastik esaslı boya ile boyanmıştır. Mekânın zemini ahşap üzeri pvc esaslı zemin kaplaması olup, tavanı geçmeli ahşaptır. (Ek F08, Ek F09) Zeminden 0.09m yükseklikte ahşap süpürgelik bütün odayı çevrelemektedir. (Şekil B134)

Oda (B110):

Mekâna güney duvarında yer alan, 0.78m x 2.12m boyutlarındaki masif ahşap kapıdan girilmektedir. Söz konusu kapının kanadı hâlihazırda yerinde bulunmaktadır. (Şekil B135) 3.57m x 3.24m boyutlarında olan mekânın kat yüksekliği 2.92m ile 2.84m arasında değişmektedir.

11.4m² büyüklüğündeki mekânın kareye yakın forma sahip olduğu görülmektedir. Güney duvarında, duvar boyunca ahşap askılık elemanı yer almaktadır. Mekânın kuzey duvarında 0.80m x1.53 m boyutlarında, iki adet ahşap doğramalı giyotin pencere bulunmaktadır. (Şekil B136) Anılan pencerelerin, mekânın yapıldığı dönemde tüm odalarda bulunduğu düşünülen orijinal doğramalara sahip olduğu düşünülmektedir. Odanın yatak odası olarak kullanıldığı, ev sahiplerinden öğrenilmiştir.

Mekânın zemini ahşap üzeri pvc esaslı malzeme ile kaplı, tavanı geçmeli ahşap olarak uygulanmıştır. (Ek F08, Ek F09) Odanın duvarlarının, yapısal olarak diğer odalara gören daha iyi durumda olduğu tespit edilmiştir. 0.09m yüksekliğe sahip olan ahşap süpürgelik tüm odayı çevrelemektedir.

Oda (B111):

106 nolu sofadan 0.78m x 2.12m boyutlarındaki masif ahşap kapıdan geçilerek ulaşılan mekân 14,3 m²'dir. Anılan kapının kanadı günümüze ulaşmıştır. (Şekil B137) Eski ev sahiplerinden alınan bilgiye göre, odanın oturma odası olarak kullanıldığı öğrenilmiştir. Boyutları 3.46m x 4.28m olan mekânın kat yüksekliği 2.95m ile 2.92m arasında ölçülmüştür. (Ek F14)

Oda, giriş kapısının sofaya ulaşımı sağlayan iki merdivenin ortasında yer alması ve daha geniş oluşu ile diğer odalardan farklıdır. Bu odanın da kuzey duvarında yer alan. 0.82m x1.55m boyutlarında iki ahşap giyotin penceresi mevcuttur. Söz konusu pencerelerin camları kırılmış, giyotin kanatları eksilmiştir. Kuzey duvardaki iki pencere arasında baca deliği açıldığı tespit edilmiştir. (Şekil B110)

Mekânın zemini ahşap üzerine pvc esaslı malzeme ile kaplı olup, tavanı geçmeli ahşap olarak uygulanmıştır. (Ek F08, Ek F09)Duvarlar sıva üzeri mavi renk plastik esaslı boya ile boyanmıştır. (Şekil B109)

Giriş kapısının önünde zeminden 0.05m yükseklikte ahşap eşik bulunmakta, 0.09m yüksekliğe sahip olan ahşap süpürgelik tüm odayı çevrelemektedir.

Yatak Odası (B112):

Sofadan geçilerek ulaşılan oda 3.38m x 3.43m boyutlarında kareye yakın bir mekândır. Odanın kapı kanadı 0.78m x 2.07m ölçülerinde masif ahşaptır.

Ancak diğer oda kapılarından farklı detayları vardır. Bu nedenle kapının son dönemde değiştirildiği düşünülmektedir. Evin en büyük ferdinin yakın zamana kadar yatak odası olarak kullandığı oda, doğu-batı aksında sıralanan odaların doğu yönünde sonuncusudur. (Ek F07, Ek F14) 11.8m² büyüklüğünde olan odanın kat yüksekliği, odanın farklı yerlerinde 2.88m ile 2.96m arasında ölçülmüştür.

Odanın duvarlarının, tavan ve döşemesinin oldukça hasar gördüğü tespit edilmiştir (Ek F08, Ek F09). Mekânın kuzey duvarında iki adet ahşap doğramalı giyotin pencere olduğu tespit edilse de can güvenliği açısından odanın iç kısımlarına girilememiş, dolayısıyla bu noktalarda sağlıklı ölçüm yapılamamıştır. (Şekil B136, Şekil B138)

Odanın zemini ahşap, tavan ve duvarları sıva altı ahşap bağdadi sistem olarak uygulanmıştır. Duvarlar ve tavan sıva üzerine mavi renk plastik esaslı boya ile boyanmıştır. 0.09m yüksekliğe sahip olan ahşap süpürgelik tüm odayı çevrelemektedir. (Şekil B139)

Çatıda meydana gelen çökme ve tavanda meydana gelen malzeme kopmaları sonucu mekândaki ahşap elemanlar yağmur suyundan olumsuz yönde etkilenmiştir. Ahşap zemin sehim yapmış ve kimi noktalarda çökmeler oluşmuştur. Mekânın duvarlarında ciddi yapısal çatlaklar mevcuttur. Odanın kısmen çökmesinin diğer sebebi konakta kalan tüm eşyaların bu odaya konmuş olmasıdır.

Depo:

106 no'lu sofadan ulaşılan mekânın depo olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir. Sofanın daralan kısmında konumlandırılan bu mekâna giriş kapısı bulunmamaktadır. (Şekil B140)

Depo olarak adlandırılan mekânın kat yüksekliği yaklaşık 2.90m olarak tespit edilmiştir. Mekân, sofadan kalan ve Z08 no'lu mutfaktaki ocaktan yükselen bacayı gizleyen bir alandır. Anılan baca hâlihazırda yerinde tespit edilmiştir. (Ek F07, Ek F08, Ek F09)

Duvarında bağdadi çıtaları açığa çıkmış, zemini çökme yapmıştır. Çatıda bulunan baca yıkılmış ve tavanın çökmesine neden olmuştur. Moloz yığını nedeniyle zeminde kullanılan malzeme tespit edilememiştir.

4.3.1.6.Bahçe ve Bahçeden Giriş Mekânları:

Geniş bir bahçe etrafında avludaki yaşantıyı olabildiğince özelleştirecek şekilde konumlandırılan 6 yapı Özalp Evi yapı grubunu oluşturmaktadır. (Ek F01)

Özalp Evi yapı grubunda, ev halkının yaşadığı A yapısı haricinde yer alan yapılardan B-C ve D yapıları yardımcıların servis ve barınma amacıyla kullandıkları mekânlardır. Bu mekânlara bahçeden giriş yapılmaktadır.

B yapısının Z11 no'lu kiler hariç zemin katta bulunan tüm odalarına bahçeden ulaşılmaktadır. Zemin katta yer alan bu odaların tümünün servis birimleri oldukları anlatılmıştır. Tek katlı olan D yapısının da müştemilat işlevi gereği girişi bahçedendir. A yapısının da zemin kat girişi bahçedendir.

Yapıya girildikten sonraki mekân sofadır. Bu sebeple, sözü edilen odalardan ayrılmaktadır. (Ek F04)

Bahçe Düzenlemesi:

Bahçe düzenlemesinin konak yapısının inşa edildikten sonraki 20 yıl içerisinde yapıldığı tahmin edilmektedir. A yapısının zemin giriş kapısı, düzenleme içerisindeki bitki tarhlarının biçimlenişini yönlendirmiştir.

Kapı esas alınarak giriş belirlenmiş, yaratılan dikdörtgen orta mekân anılan tarhlarla çevrelenmiştir. Ortasına şadırvanından Pınarbaşı suyunun aktığı havuz konmuştur. Yapılan düzenlemede duvarlar tuğla üzeri çimento esaslı sıva şeklinde uygulanmış, zemine beton şap dökülmüştür. Düzenlenen bu mekân 7.10m x 8,7m boyutlarında olup, A yapısı doğu cephesi boyunca devam etmektedir. (Şekil B141)

Düzenlenen alanın doğu kenarından, C yapısına doğru bir yol uzanmaktadır. (Ek F01) Ancak C yapısının kuzey cephesi boyunca yapılan briket tuğla duvar günümüzde C yapısını ve bahçesini diğer yapılardan ayırmıştır. (Şekil B142) Devam eden yol C yapısının bahçesinde benzer düzenleme ile son bulur. Yapıldığı dönemde bahçenin C yapısını da kapsadığı bu detaydan anlaşılmaktadır. (Şekil B143) Bahçenin kuzeyinde ve doğusunda orijinal olarak günümüze ulaştığı kabul edilen bahçe teraslamaları mevcuttur. (Şekil B144, Ek F01)

Moloz taş duvar örgüsüne sahip olan teraslamalardan kuzeydeki yaklaşık 0.40m, doğudaki ise 0.90m'dir. Bahçenin kalan kısımlarında meyve ağaçları yer almaktadır. Mevsimi geldiğinde tarhlara ekilen sümbüller bahçeye ismini vermiştir.

4.3.1.7.C Yapısı:

4268 ada 141 parsel (Eski- 802 ada, 22 parsel), dolayısıyla C yapısı, Bursa K.T.V.K.B. Kurulunun ***14.02.1986 gün 1918 sayılı karar ile*** korunması gerekli kültür varlığı olarak, ***978 envanter numarasıyla*** tescillenmiştir. (Ek A01)Yapılan parsel değişiklikleri sebebi ile ***09.05.1993 gün ve 3176 sayılı*** kararıyla tescili yenilenmiştir. (Ek A02, Ek B02)

Orhangazi Çıkmazı'nda, Özalp Evi'ne ait bahçe kapısının kuzeyindeki kapıdan ulaşılan bu yapı 1940'lı yıllarda yapılmıştır. Konakta yaşayanların artmasına bağlı olarak, konağa hizmet edenlerin sayısı da artmıştır. Bu sebeple bahçe içerisine yeni bir müştemilat eklenmiştir. Yapı, hizmetli ailenin barınması için yapılmıştır. Bu yapı, bodrum üzeri zemin kat olarak inşa edilmiştir. Bodrumda rastlanan taş duvarlar, C yapısının aynı yerde bulunan bir başka yapının üzerine inşa edilmiş olduğu fikrini desteklemektedir.

Orhangazi Çıkmazı'ndan masif tek kanatlı ahşap bir kapı ile yapının güney avlusuna ulaşılır. Buradan da yapının zemin katına girişi sağlayan çift kanatlı pencereli ahşap kapıya ulaşılmaktadır. (Şekil B145) 9m x 12.7m boyutlarına sahip olan yapı 106,3m² alana sahiptir.

Yapıya girişte sofaya açılan 3 oda 1 mutfak ve 1 banyo, 1 helâ bulunmaktadır. L şeklinde oluşturulmuş olan sofa mekânının kuzey ucu bahçeye açılmaktadır. Bahçe kapısı tek kanatlı ahşap, camlı bir kapıdır.

Kapıdan çıkışta 0.96m genişliğinde 7 basamaklı taş merdiven ile 1.38m aşağıdaki kuzey bahçeye inilmektedir. (Şekil B26) Bahçe 180m² büyüklüğündedir. Bahçenin güneyinde yer alan 1,6m yüksekliğindeki taş duvar 1970'li yıllarda her bir yapının kiraya verilmesi sebebiyle yükseltilmiş ve Sümbüllü Bahçeye açıldığı görülen kapısı kapatılmıştır. (Şekil B142) C yapısının bahçesinin doğu ucunda yan bahçedekine benzer bir düzenleme vardır. Bahçenin kuzeyinde iki katlı betonarme bir yapı daha bulunmaktadır.

Yapının alaturka kiremitle örülü kırma çatısı günümüze hasarsız ulaşabilmiştir. Konutta yakın zamana kadar yaşayanların bulunması, yapının daha iyi korunmasını sağlamıştır.

4.3.1.8.D Yapısı:

4268 ada 140 parsel (Eski- 802 ada 64 parsel), dolayısıyla D yapısı, ***09.05.1993 gün ve 3176 sayılı karar*** ile 1. derece arkeolojik sit alanı sınırları içerisinde kaldığından B.K.T.V.K.B.K tarafından korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmiştir. (Ek A02)

D yapısı, bahçe içerisinde yer almaktadır. Günümüze sağlam olarak ulaşamamıştır. Temellerine ait taş duvarlar, taş merdivenleri ve doğu duvarının bir kısmı ayakta kalabilen yapının bakımsızlık ve ihmal sonucu, 1995'ten sonra yıkılmış olduğu bilinmektedir. (Şekil B08)Bu yapı, bahçenin batı duvarına ve C yapısına bitişik olarak inşa edilmiştir. (Ek F01) Bu yapının konağın yapıldığı 1920'li yıllarda müştemilat olarak yapılmış olduğu düşünülmektedir. D yapısı, taş duvarlarla oluşturulan yarım kat bodrum ve üzerinde yer alan bir zemin kat şeklinde inşa edilmiştir.

Yapı günümüzde yıkık durumda olduğu için mekânların izleri ancak duvarlardan anlaşılmaktadır. İki mekândan oluştuğu anlaşılan yapının zemin katına bahçeden 7 basamaklı taş merdivenle ulaşılmaktadır. (Şekil B14)

Bodrum kata girişi sağlayan iki kapı bulunmaktadır. Yapının boyutları 4.38m x 7.80 m'dir. Duvardaki izlerden yapının kat yüksekliğinin 2.50m olduğu tahmin edilmektedir.

Son dönemlerde kiraya verildiği öğrenilen yapının mutfak ihtiyacının, kuzeydeki odanın bir kısmının bölünmesiyle sağlandığı tespit edilmiştir. (Şekil B14, Ek F 01)

4.3.1.9.E Yapısı:

E yapısı**,** Bursa K.T.V.K.B. Kurulu tarafından ***09.05.1993 gün ve 3176 sayılı kararı ile*****,*** ***1464 envanter numarasıyla*** tescil edilmiştir. (Ek A02, Ek B03) İçinde yaşayanların olmaması ve bakımsızlıktan dolayı yapı, 2004 yılında rölöve çizimleri hazırlanarak yıkılmıştır.(Ek C01) Yaklaşık 8.6m x 5.5m boyutlarına sahip olan yapı 47,8m² büyüklüğündedir.

Girişi Orhangazi çıkmazında, Özalp Evi'nin bahçe kapısı ile C yapısının bahçe kapılarının batısındadır. Rölöve plan çizimlerinden 8 dikmenin taşıdığı görülen geçit niteliğindeki bu yapının, Özalp Evi'nin inşa edildiği 1920'li yıllarda yapıldığı tespit edilmiştir. Giriş merdiveni yapının kuzey duvarına bitişiktir.

29.10.2004 tarihinde çizilmiş olan rölöve çizimlerinde, üst kata 10 basamakla ulaşılmakta olduğu görülmektedir. (Ek F04)

Tek katlı bekçi barınağı olduğu bilinen, kat içerisinde görevli odalarının bulunduğu, tescil fişinde ana giriş olarak nitelendirilen E yapısı 3 oda ve 1 küçük sofadan oluşmaktadır. Sözü geçen merdiven sofaya ulaşmaktadır. Doğu ve batı cephelerinde üçer tane çift kanatlı penceresi bulunmaktadır.

Yapının banyo ve tuvalet ihtiyacı, yapının kuzeyindeki küçük mekânda çözülmüştür. Kuzey duvarında bulunan küçük pencerenin anılan mekâna ait olduğu düşünülmektedir. Doğu cephedeki 3 pencere iptal edilmiştir. Yıkılmadan önce çekilen fotoğraflarından yapının bağdadi çıta üzeri sıvalı olduğu ve renginin aşı sarısı olduğu tespit edilmiştir. (Şekil B146)

4.3.1.10.F Yapısı:

Özalp Evi yapı grubu içinde yer alan yapı 1940'tan sonra yapılmıştır. 7.20m x 2.85m boyutlarındaki yapının girişi C - E yapılarına ve diğer yapıların bulunduğu bahçeye giriş sağlayan kapının bulunduğu geçidin altındadır. (Şekil B147)

Yer aldığı parsel doğu- batı akslı dikdörtgen bir alandır. Sonradan kiraya verildiği öğrenilen yapı günümüze sağlam ulaşabilmiştir. Yakın zamana kadar kiracıların bulunduğu konut yapısı bu sebeple oldukça iyi korunmuştur.

Yapının zemin katında giriş holü ve 1 oda bulunmaktadır. Giriş holünde bulunan, güney duvarına bitişik 11 basamaklı ahşap merdivenle üst kata ulaşılmaktadır. (Şekil B148) Üst katta da bir sofa ve bir oda bulunmaktadır.

Yapı doğu ve batı cephelerinde bulunan pencerelerden ışık almaktadır. (Şekil B10, Şekil B149) Zemin katta odanın yığma taş duvarında bulunan pencerenin sonradan büyütülmüş olduğu düşünülmektedir.Odanın doğu duvarında giriş holüne bakan bir penceresi daha vardır. Üst katta batı duvarında odayı aydınlatan bir pencere ve doğu duvarında sofayı aydınlatan ahşap doğramalı giyotin pencere bulunmaktadır.

Yapının doğu kısmında uzayan bahçeye sonradan mutfak mekânı eklenmiştir. Anılan mekânın batı duvarında bodruma giriş kapısı bulunmaktadır. Yapının tuvalet ihtiyacı da bahçede çözülmüştür.

4.3.2.Cephe Özellikleri:

Kuzey cephesi, Özalp Evi yapı grubunu oluşturan yapılardan girişlerine göre A yapısının sol yan cephesini, B yapısının ise ön cephesini oluşturmaktadır.

A yapısının bu cephesi, 10.97m uzunluğunda olup bodrum katın en iyi algılandığı cephedir.

Bodrum kata ulaşımı sağlayan giriş kapılarından bir tanesi bu cephede yer almaktadır. Kuzey cephesi boyunca ön bahçeye ulaşmayı sağlayan 2.17m genişliğinde 6 tane geniş basamak şeklinde oluşturulmuş beton bir merdiven bulunmaktadır. Kuzey cephede zemin katta 6, 1. katta 3 olmak üzere 9 pencere yer almaktadır. (Şekil B150, Ek F17)

B yapısının bu cephesi zemin ve 1. katlarındaki mekânlara ulaşımı sağlayan kapıların bulunduğu cephedir. Cephede zemin katta 3 kapı 7 pencere bulunmaktadır. Her kapının önünde yaklaşık 0,6 m'lik beton eşikler bulunmaktadır. 1. katta 5 oda sahip oldukları ikişerli pencereler sayesinde kuzey cephesinden ışık almaktadır.

Bu pencerelerin batıdan ilk 4 tanesi çift kanatlı, geri kalan 6 tanesi ise giyotin penceredir. (Şekil B05)

Güney cephesi iki yapının da en çok hasar gören cepheleridir. 1. katın güney cephesindeki teneke kaplamalar kaybolduğundan cephede sadece ahşap çatkı sistemi görülmektedir. Teneke kaplamalar dikdörtgen formlardadır. Güney cephe komşu parsele baktığından dolayı A ve B yapılarının helâ pencereleri bu cephede yer almaktadır. B yapısının güney cephesinde ise B106 nolu sofa mekânındaki 2 adet pencere ile zemin ve 1. katın batı ucunda bulunan helâların pencereleri yer almaktadır. (Şekil B12, Şekil B64)

Yapıların güney cepheleri batı ucunda F yapısının bahçesi ile doğu ucunda ise tophane yamaçlarındaki sur duvarı ile sınırlanmaktadır. Sur duvarları ile güney cephe arasında yerden yaklaşık 4m kadar yüksekte taş duvar bulunmaktadır.

Batı cephesi, yapıların bahçeye bakan cepheleridir. A yapısına giriş bu cephedendir. Zemin katın ortasında yer alan sofa mekânına batı cephesinin ortasında yer alan çift kanatlı pencereli ahşap kapıdan ulaşılmaktadır. Her odada üçlü pencere grupları bulunmaktadır. (Şekil B04) Z01 no'lu sofa mekânındaki ahşap giyotin pencerelerin boyutu daha fazla gün ışığı alabilmek için artmıştır.

A yapısının batı cephesi daha parçalıdır. Her mekân cephede kendini belli eder. Üst kat mekânlarında kitlesel dışavurum göze çarpmaktadır. (Şekil E05) Planda yaratılmak istenen mekân simetrisi kendini bu cephede fazlasıyla hissettirmektedir.
Zemin kat bu cephede tek kat olarak kalmıştır. 1.katta ise, 101 no'lu sofa mekânı ortada yükselmekte, duvar saçak ile üçgen alın yaparak birleşmektedir. (Şekil B151)
A yapısının 1.kat sofa mekânından ulaşılan ferforje korkuluklu eğrisel küçük bir balkonu bulunmaktadır. Anılan balkon, barok üslubun izlerini taşır. (Şekil B81) Eğrisel balkon cepheden en az 0.65m, en fazla 1.61m çıkma yapar.
B yapısının batı cephesi F yapısının bahçesine bakmaktadır. Zemin kat hizasında cephede, sonradan açıldığı anlaşılan yatay pencere sırası dışında açıklık bulunmamaktadır. (Şekil B152)

Doğu cephesi Cemal Nadir Caddesi'ne dolayısıyla tarihi Hanlar Bölgesi'ne bakmaktadır. Bu cephe olabildiğince boşluklu ve sade bir cephedir. Düz olan cephede mekânlar kendini belli etmemektedir. (Şekil B153, Ek F17)
Mekânlar, yapının cephe düzeninde benimsenen, yan yana üç pencerenin bir mekân oluşturması sistemine gözetilerek ayrılmaktadır. Her katta 3 oda dolayısıyla 9 adet pencere bulunmaktadır. Zemin kattan ulaşımı sağlayan balkonun cepheye eklenmesiyle, bodrum katta, anılan pencere düzeni bozulmuştur.
Üst katın cephe duvarının saçakla birleştiği nokta üçgen alın oluşturmaktadır. Anılan duvarın üçgen kısmında kalem işi kitabesi yer almaktadır. Bu madalyonda Osmanlıca harflerle "Ya Malik-el Mülk" alt kısmında da yapının yapıldığı yıl olan hicri 1340 (miladi 1924) tarihi bulunmaktadır. (Şekil B154)
A yapısında cepheleri belirleyen ana unsurlar tüm cephelerde yatayda ve düşeyde tekrar eden ahşap silmelerdir. Yatayda devam eden kat silmeleri yaklaşık 0.20 m kalınlığa sahip olup, profllidir.
Dikeyde devam eden ve saçak altındaki kornişte sütun başlığı ile son bulan ahşap silme yaklaşık 0.14m genişlikte ve 0.02m kalınlıkta olup düzdür. Yapının dış cephelerinde zemin ve 1.kat silmeleri süreklilik göstermektedir. Pencere kapı ve köşelerde silmeler sütunlaştırılmıştır. (Şekil B155) Kat silmeleri, pencere pervaz hizalarının kat silmesine kadar devam ettirilmesi, cephe bitişleri, cephede yer alan elemanların vurgulanması amacıyla tekrar ettiğini göstermektedir.
Cephede koyu renk kullanılan ahşap elemanlar aşı sarısı cephe rengi ile kontrast oluşturmaktadır.

4.3.3.Yapım tekniği ve malzeme:

Özalp Evi yapı grubunu oluşturan yapılar taşıyıcı sistem ve malzeme özellikleri olarak farklılıklar göstermektedir.

A yapısında güney cephesinde cephe bütünüyle ahşap çatkı sistemi arası tuğla dolgu şeklinde oluşturulmuş, üzeri teneke ile kaplanmıştır. (Şekil B64)

A yapısının diğer cephelerinde bodrum kat yığma, zemin ve birinci kat ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir. Kuzey, doğu ve batı cephelerinde zamanla meydana gelen sıva dökülmeleri sonucu, ahşap iskeletin dolgu malzemesinin zeminde kerpiç üzeri sıva teli ve horasan sıva, üst katın ise tuğla üzeri kerpiç sıva olduğu tespit edilmiştir. (Şekil B11, Şekil 156) Bu uygulama bazı yerlerde sıva teli kullanılmadan yapılmıştır.

B yapısının, güney cephesi zemin katta BZ09 no'lu mekâna kadar 0.50m kalınlığında taş-tuğla almaşık duvar tekniği ile inşa edilmiştir. BZ09 no'lu oda ahşap karkas sisteme sahipken, BZ08 no'lu mutfak mekânı tek sıra yığma tuğla duvarla inşa edilmiştir. Bu farklılıkların dönemsel müdahalelerden olduğu tahmin edilmektedir.

B yapısı batı cephesi zemin kat hizasında yığma duvar olarak inşa edilmiştir. 1. kat ahşap karkas üzeri teneke kaplaması şeklinde oluşturulmuştur. Bu yapının kuzey cephesi BZ10 no'lu mekâna kadar tuğla-taş almaşık duvar şeklinde kâgir bahçe duvarının devam ettirildiği görülmektedir. BZ10 no'lu odadan itibaren, BZ08 no'lu mutfak mekânı dâhil, ahşap hatıllı yığma tuğla duvar şeklinde inşa edildiği görülmektedir. (Şekil B12, Ek F19)

Aynı yapının kuzey cephesinde 1. katta çıkma hizasından itibaren yapım tekniği değişmiştir. Ahşap iskelet sistemin üzerine çakılan sıva altı ahşap bağdadi sistemle duvar oluşturulmuştur. (Şekil B13) Sistem doğu cephesinin 1. katında da aynı şekilde devam etmektedir. B yapısında bu cephe zemin kat hizasında çimento sıva ile sıvanmış, yapılan yanlış onarımlarla zemin katın özgünlüğü bozulmuştur.

4.3.3.1.Duvarlar:

A, C, D, F yapılarının bodrum duvarları taş olmakla beraber zemin ve birinci katlar ahşap karkas arası kerpiç veya tuğla dolgu ile inşa edilmişlerdir.

B ve E yapılarının zemin katlarında kâgir taş duvar kullanılmıştır. Bu yapıların da birinci katları ahşap konstrüksiyona sahiptir. (Şekil B09, Şekil B12)

A yapısının temel sistemini ve bodrum duvarlarını oluşturan kâgir taş duvar yaklaşık 0.50m olarak ölçülmüştür. Bu duvar güney, batı ve doğu cephelerde toprağa dayandığından yapı temeli olarak yer alsa da, kot farkı sebebi ile kuzeyde bodrum duvarı halinde algılanmaktadır. (Şekil B32)

A yapısının cephelerinde bulunan sıva kayıpları sonucu katlara göre duvar taşıyıcı sistemleri tespit edilebilmiştir. Bu yapının zemin kat duvarları, ahşap karkas sistem arası kerpiç dolgu malzemesi ile 1. kat duvarları ise aynı taşıyıcı sistemin dolgu malzemesi tuğla olacak şekilde inşa edilmiştir. A yapısının zemin katında karkas sistemin arasına konan kerpiç dolgunun üzerine batı cephede toprak sıva sıvanmıştır. Kuzey ve doğu cephelerde kireç ağırlıklı sıva kullanılmıştır.(Ek D02)
Zemin kat kuzey cephede yer yer, son dönem onarımı sırasında eklendiği tahmin edilen sıva altı sıva teli gözlenmiştir. (Şekil B11, Şekil B156) A yapısı güney cephesi haricinde diğer cepheleri sıvanarak, güney cephesi ise tuğla dolgulu ahşap iskelet sistemi teneke ile kaplanarak tamamlanmıştır. (Şekil B64) Bu yapının 1. kat batı duvarının saçakla birleştiği yerde oluşan üçgen alın kısmında meydana gelen sıva kopmaları sonucu ahşap karkas arası tuğla dolgu tekniği ile inşa edildiği gözlenmiştir. Söz konusu duvarda balıksırtı tuğla örgü tekniği görülmektedir. (Şekil B157)

B yapısının zemin kat güney kısmının taşıyıcı sistemini oluşturan kâgir taş duvarın kalınlığı 0.40m ile 0.55m arasında ölçülmüştür. Bu duvar doğu ucundaki odada tek sıra yığma tuğla duvar şeklinde devam etmektedir. Zemin kattaki bu duvar, 1. kattaki düşey yükleri temellere aktarmakta en önemli elemanlardır. B yapısının güney duvarı haricindeki 1. kat duvarları, ahşap karkas sisteme bağdadi çıtaları çakılıp üzeri yer yer kıtıklı sıva ile sıvanarak yer yer sıva teli üzerine sıva uygulanarak oluşturulmuştur. Yapının güney duvarı, ahşap karkas taşıyıcı sistemi içte ahşapla dışta teneke ile kaplanarak oluşturulmuştur. (Şekil B12)
C yapısında bahçe kotundan 1.5m kadar yüksekte olan zemin kat döşemesine kadar olan bodrum duvarları, yığma taş duvardır. Aralarda tuğla örgüler de bulunmaktadır. Bodrum katın üzerine inşa edilen zemin kat duvarları ahşap karkas üzeri bağdadi çıtaları çakılarak oluşturulmuştur. Üzeri sıva teli ile örtülen sistem kıtıklı sıva ile sıvanarak tamamlanmıştır. (Şekil B158)

D yapısının günümüze ulaşan kısmı olan bodrum duvarları bahçe kotundan yaklaşık 1.10m kadar yükselmektedir. Bunun üzerinde yükselen zemin katın ahşap karkas sisteme sahip olduğu günümüze ulaşan doğu duvarının bir parçasından anlaşılmaktadır.

D yapısının batı duvarı parselleri ve bahçeleri ayıran taş duvardır. Bu duvar sonraki dönemlerde tuğla ile örülerek yükseltilmiştir. (Şekil B14)

E yapısının temelleri bahçe duvarları olarak nitelendirebileceğimiz 0.50 m kalınlığındaki taş duvarlardır. Günümüze ulaşmayan E yapısının bu duvarlar üzerinde yükselen ahşap iskelet sistemine sahip 1 kata sahip olduğu bilinmektedir.

Ahşap karkas sistem bu yapıda da bağdadi çıtalarının üzeri toprak sıva ile sıvanarak tamamlanmıştır. (Şekil B24)

F yapısının da bordum katı, bahçe kotundan yaklaşık 1.6m kadar yükselecek şekilde kâgir taş duvar şeklinde yükselmektedir. Ancak kot farkından dolayı toprağa dayanan batı, kuzey, güney cephelerdeki taş duvarlar yapı temeli vazifesi görmesine rağmen doğu cephesinde bodrum giriş kapısının bulunduğu bodrum duvarı olarak görülmektedir. Üst kat ahşap karkas taşıyıcı sistemi ile oluşturulmuş olup dolgu malzemesi sıvalı yüzeyin sağlam olmasından dolayı tespit edilememiştir. Ancak sistem toprak sıva üzeri beyaz renk badana ile tamamlanmıştır. (Şekil B10)

Zemin katta kurgulanan mekânın aynısı üst katta da tekrar edildiği için duvarlar aynı yerlerde yer almaktadır. Mekânların duvarları yapılırken içte ve dışta sıvalı ve boyalı olarak yapılmıştır.

Sümbüllü Bahçe güney duvarı taş tuğla almaşık duvar örgüsüyle inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı yaklaşık 0.45m olarak tespit edilmiştir. Bahçenin kuzey taş duvarı C yapısının bahçesine geçiş kapısının olduğu dönemlerde yaklaşık 1.40m iken 1970'lerden sonra briket tuğla ile kapının kapatılmasıyla yükseltilmiştir.

4.3.3.2.Döşemeler:

Ahşap karkas taşıyıcı sisteme sahip olan A yapısının zemin katının döşeme sistemini oluşturan ahşap kirişlemeler bodrum kat mekânından rahat bir biçimde tespit edilebilmektedir. (Şekil B159)

Zemin katın genel döşeme sistemi 17 tane ana ahşap dikmenin üzerine doğu –batı doğrultusunda oturan ahşap kirişler ve bu 3 ana kirişin de üzerine kuzey-güney doğrultusunda oturan 46 tane ara ahşap kirişlerden oluşmaktadır.

Ahşap kirişlemelerin üzeri döşeme kirişlerine di k olarak yerleştirilen 0.03m kalınlığındaki ahşap kaplama ile örtülüdür. Kaplamaların genişlikleri ve yönleri mekânlarda farklılıklar göstermektedir. Kalınlıklar 0.20 ile 0.40m arasında değişmekte olup en kalını AZ03 no'lu odada tespit edilmiştir. (Şekil B53)

A yapısının 1. katının zemin kaplamalarının altında yer alan döşeme sistemi hakkında bilgi edinilememiştir. A mekânında bulunan tuvalet mekânlarının duvar başlangıcında mozaik kaplama gözlenmekte, zeminde ise beton şap bulunduğu görülmektedir. Zemin katlardaki döşeme kaplamalarının, mekânların içinde barındırdıkları işlevlere göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

B yapısında servis mekânı olarak kullanılan BZ08, BZ09 no'lu odalarda zemin beton şap, BZ10 no'lu odada taş BZ11 no'lu odada ise toprak olarak uygulanmıştır. Bu yüzeylere geç dönemdeki müdahalelerle beton şap dökülmüştür.

B yapısının zemin katından bakıldığında 1. katın döşeme sistemi BZ08ve BZ11 no'lu odaların haricinde rahatlıkla tespit edilebilmiştir. BZ09 no'lu odanın güney kuzey doğrultulu olarak yerleştirilen 6 adet, BZ10 no'lu odanın ise 11 adet döşeme kirişi bulunmaktadır. Ahşap zemin kaplamaları kirişlere dik doğrultuda yerleştirilmişlerdir. (Şekil B112, Şekil B118)

Z10 no'lu mekânda bulunması gereken dikmelerin kaldırılması sebebiyle üst kat hizasında bulunan duvar zeminde boşluğa denk gelmektedir. Bu durum 1. kat döşemesinin, B109 ve B110 no'lu odaların ortak kullandıkları duvara doğru sehim yapmasına neden olmuştur. Diğer birinci kat mekânlarının döşeme sistemleri hakkında bilgi edinilememiştir.

A yapısındaki odalar ile B yapısının üst katındaki odaların ortak özellikleri zeminde ahşap kullanılmış olmasıdır. Evin eski sahiplerinden alınan bilgiye göre, zemin ve 1. katlarda yer alan ahşap döşemenin üstü 1940'lardan sonra Almanya'dan ithal edildiği söylenen desenli pvc esaslı malzeme ile kaplandığı öğrenilmiştir. (Şekil B160)

Bu kaplamaların parçaları bazı odaların zeminlerinde hala mevcuttur. Özalp Evi yapı grubunun diğer yapılarında da ahşap döşeme sistemi kullanılmış olup, üzeri ahşap zemin kaplaması ile kaplanmıştır.

4.3.3.3.Tavanlar:

Tavanlar Özalp Evi'nin her yapısında farklılık göstermektedir. B yapısının, B112 no'lu mekânı hariç 1. katta bulunan bütün mekânlarının tavanlarında görülen sistem, ahşap kirişler üzerine ahşap kaplama tekniğidir.

B yapısının zemin katının Z08 ve BZ11 no'lu mekânlar haricinde tüm mekânların tavanında, 1.katın döşeme sistemi, döşeme kirişleri ve ahşap kaplama tahtaları görülmektedir. B yapısının zemin katının diğer odalarında tavan kaplaması bulunmamaktadır. BZ08 ve BZ11 no'lu mekânların tavanları, sıva teli üzeri çimento esaslı harç ile çimento sıvalı olarak, tespit edilmiştir. Bu uygulamanın, son dönemde yapılan yanlış onarımlardan biri oluğu anlaşılmaktadır. (Şekil B106, Şekil B122)

A yapısının, zemin ve 1. katta bulunan bütün mekânlarının tavanlarında görülen sistem biraz daha farklıdır. Bu sistemde ahşap kaplamaların arasındaki boşlukların gizlenmesi için çıtalar kullanılmıştır. Kullanılan bu çıtalarla dikdörtgensel şekiller oluşturulabilmektedir. (Şekil B37, Şekil B44, Şekil B52, Şekil B58, Şekil B60, Şekil B83, Şekil B85, Şekil 97) Çıtalı olan bu tavanlardan duvara geçişlerde ahşap tavan eteği profili kullanılmıştır. Yaklaşık 0.26m kalınlığında olan bu profil ahşap çıtaların üst üste çakılmasıyla oluşturulur. Bu detay tavanla duvarın birleşiminde doğan hataları ve keskin yüzeyleri yumuşatmak amacıyla kullanılmaktadır. (Ek F30)

A yapısının AZ02 no'lu mekânının tavanında bu çıtalar köşe noktalarda kare, karelerin arasında dikdörtgen olmak üzere bir tavan motifi oluşturmuştur. (Şekil B44) Tavan kaplamaları, pasalı ahşap tavan olarak isimlendirilmektedir. Alçı sıva ile sıvanmış olan duvarlardan tavana geçiş ahşap tavan eteği profilleri ile sağlanmıştır.

A yapısının zemin katta yerden tavan yüksekliği ortalama 3.30m ile 3.40m arasında değişmekte, birinci katın kat yüksekliği ise 3.80m'ye çıkmaktadır.

Bu yapılar dışında günümüze ulaşan bütün yapıların üst katlarında gerek odaların gerek sofaların tavan kaplamaları ahşaptır.

4.3.3.4.Örtü Sistemi:

A, C ve F yapılarında çatı arasına girilemediği ve odalarda tavan kaplamaları bulundu için sisteme yönelik yeterli bilgi edinilememiştir. Ancak, Özalp Evi'nde konak ve müştemilat yapıları kırma çatı şeklinde yapılmış olup, üzeri alaturka kiremitle kaplı olduğu görülmektedir. (Şekil B02, Şekil B06)

A yapısı cephe verdiği tüm yönlerde eğime sahiptir. Eğimi 1. kat çatı örtüsünde %30 kadarken, zemin kat çatı örtüsünde eğim %25'e düşmektedir. Saçaklar cepheden 0.50m kadar dışarı uzamaktadır. (Şekil B161) A yapısı ilk yapıldığı dönemde, AZ02 ve AZ07 no'lu mekânlar tek kat olarak inşa edilmişlerdir. Plan ve cephe kurgusunda amaçlanan simetri çatıda da yakalanmak istenmiştir. (Ek F56, Ek F71)

Bu mekânlardan güneydeki güney-doğu ve kuzeydeki kuzey-doğu yönlerine iki eğimli kırma çatı şeklinde oluşturulmuşlardır. Bu çatılar alaturka kiremit örtüsü ile kaplanmışlardır. Sadece AZ02 no'lu mekânın üst örtüsü, AZ07 no'lu mekânın çatısı iptal edilip, A105 no'lu mutfak mekânı eklendiği sırada tadilat görmüş ve marsilya kiremit örtüsü ile kaplanmıştır. (Şekil B162)

Çatı konstrüksiyonu ve yapı dışına taşan mertekler ve saçak altları ahşap kaplama ve alın tahtaları ile gizlenmiştir. A yapısında görüldüğü gibi çatıları haç şeklinde, dört cephesi *frontonlu(5)* olması 19. yy geleneksel mimarisinde sıkça görülen bir detaydır. [35] A yapısının haç şeklindeki kırma çatı örtüsü 102 no'lu sofa mekânının tam ortasında doğu-batı aksı simetri ekseni olarak alındığında, kuzeyde düzenlenen çatı sisteminin güneyde de simetrik olarak tekrar edildiği görülmektedir. A yapısının sahip olduğu bu detaylar günümüze sağlam olarak ulaşmıştır. (Ek F10) B yapısı kuzey ve güney yönlerine eğimli kırma çatı şeklinde inşa edilmiştir B yapısının çatı konstrüksiyonu kısmen hasar gören kısımlardan algılanmaktadır.

Üç ana taşıcı kiriş ve mahya kirişi doğu-batı yönünde uzanmaktadır. Bu kirişlerin üzerine kuzey güney yönünde mertekler, doğu-batı yönünde kaplama tahtası yerleştirilmiştir. Doğu ve batı yönlerinde cepheler teneke ile kaplanmış kirişler saçak yapacak şekilde dışarı yaklaşık 0.40m kadar taşırılmıştır. Mertekler güney cephesinde kaybolan alın tahtası sebebiyle açıkta görülmesine karşı, kuzey cephesinde alın tahtası ile kapalı şekilde tespit edilmiştir. (Şekil B163, Şekil B164)

4.3.4.Dekoratif Öğeler:

4.3.4.1.Kapılar:

A yapısına, batı cephesindeki çift kanatlı tablalı kapıdan girilmektedir. A yapısının zemin katında bulunan bu kapının tüm detaylarıyla aynısı 1. katta balkona çıkış kapısı olarak da kullanılmıştır. (Şekil B165)

Kapıda bulunan camların köşelerinde, cam ile doğramanın birleşiminde kullanılan ahşap üçgen detaylar kullanılmıştır. (Şekil B166) Bu elemanlardan bazıları kaybolmuştur.

---

(5) Fronton: *Alınlık*

A yapısının zemin katındaki odaların hepsinde tek kanatlı, masif ahşap, tablalı kapı bulunmaktadır. Bu kapı K1'dir. (Şekil B48, Şekil B49, Şekil B167, Ek F22) 1. katında ise 102 ve 103 no'lu iki oda çift kanatlı, masif ahşap, tablalı kapı ile A101 no'lu sofa mekânına açılmaktadır. Bu kapılar K2'dir. (Şekil B84, Şekil 93, Ek F23) 1.katta bulunan helâ kapsısı zemin katta bulunan K1'in aynısıdır. Kapı boyları, zemin katta 0.90m x 2.25m iken üst katta kat yüksekliğinin artması sebebiyle yükseklikleri 2.70'e çıkmaktadır. Üst kattaki çift kanatlı kapıların 1.60m x 2.70m boyutlarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Kapıların etrafında özel detaya sahip ahşap söveler mevcuttur. Anılan ahşap kapılar üzerinde sadece koruyucu ahşap cila bulunmaktadır.

A yapısının bodrum katına AZ01 no'lu mekândaki merdiven altından ulaşımı sağlayan 2 adet çakma kapı bulunmaktadır. Yaklaşık 0.55m 1.65m boyutlarına sahip olan bu kapılardan kuzeydekinin sonradan açılmış olduğu düşünülmektedir. (Şekil B29) Bodruma bahçeden ulaşım yapının kuzey cephesinde bulunan çift kanatlı, masif ahşap, çakma kapıdan sağlanmaktadır. Kapının üzerindeki kilit günümüze ulaşabilmiştir. (Şekil B30, Şekil B31)

A yapısının oda kapılarının çoğu günümüze sağlam bir şekilde ulaşmıştır. Kapıların kilit ve kulpları özgündür. (Şekil B168) B yapısının zemin katındaki her odanın giriş kapısı ayrı olarak oluşturulmuştur. (Şekil B20) Bahçede yer alan diğer müştemilat yapılarına da bahçeye açılan ahşap kapılardan ulaşılmaktadır.

B yapısının zemin katında bulunan üç mekânın da üç adet girişi olduğu, ancak bu girişlerden sadece Z10 no'lu odaya açılan ahşap tablalı kapının günümüze gelebildiği görülmektedir. (Şekil B114) Mekânlara ait giriş kapıları genellikle ahşap ve tablalı kapılardır. (Şekil B169) Zemin katta bulunan kapıların geri kalanı masif ahşap, tablalı oluşturulmuştur. (Şekil B135)

B yapısında zemin katında kapı diplerinde yerden 0.06m yükseklikte beton eşikler yapılmıştır. A yapısında bunun yerine sofadan mekânlara geçişte oda döşemeleri 0.06m kadar aşağı düşürülmüştür.

B yapısının üst katında yer alan kapılar A yapısına nazaran daha özensizdir. Masif ahşaptan tablalı olarak yapıldığı görülen beş oda kapısından, iki tanesi günümüze ulaşmıştır. (Şekil B137, Ek F24) Bu kapılardan özgün olanı K3'tür. B112 no'lu mekânın kapısı son dönemde yapılmış masif ahşap, çakma kapıdır.

4.3.4.2.Pencereler:

19.yy konut mimarisinde, cephelerde bulunan pencere sayıları son dönemlerde artmış, tepe pencereleri yok olmuştur.

Yapılarda yer alan pencereler yapıdan yapıya farklılık göstermektedir. Özalp Evi yapı grubunda, giyotin ve çift kanatlı pencere olmak üzere iki tip pencere mevcuttur. Bu pencereler dış karkas duvarlarda bulunan dikdörtgen pencerelerdir. A yapısının zemin katında yer alan odalarında ahşap doğramalı giyotin pencere bulunmaktadır. Pencere boyutları 1 x 2 oranındadır. Bu pencereler P2'dir. (Şekil B170, Ek F26) Zemin kat sofasında bulunan P1 no'lu pencereler kareye yakın boyutlarda ve 2 x 3 oranlarında ahşap doğramalı giyotin pencerelerdir. (Şekil 171, Ek F25)

Sofa mekânının arada kalan mekân olduğu düşüncesiyle pencere boyutları büyük düşünülmüş, doğu ve batıdan olabildiğince fazla ışık alınması sağlanmıştır. Bu pencerede düşey kayıtlar bulunmaktadır. Sözü edilen yapının üst katındaki odalarda kat yüksekliğinin artması sebebiyle odalardaki pencere oranları değişmiştir.

Üst katta oda ve sofalarda kullanılan pencere tipleri aynıdır. P3 no'lu bu pencere zemin kattakiler gibi ahşap doğramalı giyotin pencerelerdir. (Ek F27) Ancak genişlikleri aynı olan pencerelerin yüksekliklerinin değişmesinden dolayı pencere 3 parçadan oluşmaktadır.

Üstteki 0.25m'lik parça yükseklik farkını yansıtan sabit parçadır. Alt kısımları oluşturan giyotin kanatlar birbirine eşittir ve ne yatay ne de düşey kayıtları bulunmamaktadır.

Boyutlar değişmesine rağmen zemin kattaki pencere sayısı üst katta da tekrar edilmektedir. (Şekil B172) Dış cephede bütün pencerelerin etrafında 0.10 m'lik ahşap pervaz dönmektedir. Pencere kasalarının cam ile birleştiği köşelerde camın kasadan kaymasını önleyen üçgen forma sahip ahşap bir detay bulunmaktadır. Bu detay bazı yerlerde kaybedilmiştir.

A yapısının birinci katında yer alan, 9 doğu, 3 kuzey olmak üzere 12 pencere pervaz ve köşe silmeleriyle barok üslubu yansıtmaktadır. A yapısında alt kat pencereleri üst katta bulunanlardan daha sade ve süslemesizdir. (Şekil B150)

Yapının ilk yapıldığı dönemlerde bodrumun doğu cephesinde, her katta olduğu gibi 9 adet küçük pencere bulunduğu bilinmektedir. (Şekil B173)Bu pencerelerden 3 tanesi balkon yapılırken kapatılmıştır.

Bodrumun kuzey cephesinde de 2 adet pencere olduğu iç duvardan anlaşılmaktadır. Bu pencerelerden batıdaki tuğla duvar örülerek kapatılmıştır. Doğuda olan ise hali hazırda açık olarak tespit edilmiştir. (Şekil B30, Şekil B33) Yapının helâlarında yaklaşık 0.63m x 0.73m boyutlarında havalandırma pencereleri bulunmaktadır. Bütün helâ pencereleri güney cephesine bakmaktadır. (Şekil B64) Zemin ve 1.katta birer tane bulunan ve pencere kanatları günümüze ulaşmayan bu pencerelerin çift kanatlı oldukları tahmin edilmektedir. (Ek F74)

Evin eski sahiplerinden alınan bilgiye göre, ilk dönemlerde A yapısında pencere önünde dışarı açılan masif ahşap kepenkler bulunduğu öğrenilmiştir. (Şekil B174) A yapısına ait tüm 1. kat pencere denizliklerinin altlarında eğrisel ahşap bir detay bulunmaktadır(Şekil B175). Ancak anılan kepenkler günümüze ulaşmamıştır. A yapısında, günümüze ulaşan bütün pencerelerin özgün oldukları bilinmektedir.

B yapısının üst kat pencerelerinin bir kısmı giyotin iken diğer kısmı 2 ve 1 oranında çift kanatlı dikdörtgen pencerelerdir. Giyotin olan dikdörtgen pencereler P4 'tür. (Şekil B136, Ek F28) Çift kanatlı pencereler, birbirinden ayrı çalışan 3 parçalı iki kısım şeklindedir. 1/3'lük kısmı çift kanatlı olarak içeri açılmaktadır. (Şekil B133) P5 no'lu bu pencereler 17,5 cm'lik dış denizliğe sahiptir. Bu pencerelerden giyotin olanların orijinal olduğu düşünülmektedir. (Ek F29)

B yapısının zemin katında bulunan pencereler, mekânların ışık aldıkları tek cephede bulunmalarından dolayı oldukça büyüktürler. (Şekil B108, Şekil B109, Şekil B114) Bu pencereler de 1'e 3 oranına sahiptir. Bu pencereler P6'dır. B yapısının Z11 no'lu kiler mekânında görülen P7 no'lu metal doğramalı dikdörtgen pencereler mekâna sonradan eklenmişlerdir. (Şekil B122, Şekil B152)

Özalp Evi yapı grubunda kullanılan tüm pencere tiplerinin ortak özellikleri çok ince kesitli ahşap pencere kasa ve kanatlarına sahip olmalarıdır Pencere kanatları genellikle 3.5cm x 6.5cm boyutlarına sahiptir. Pencere doğramaları narin olmasına rağmen üzerlerinde bulunan profiller ve ahşap pencere pervazları oldukça özenlidir.

4.3.4.3.Dekorasyon:

Yapıda bulunan detaylar geleneksel konutlardaki yaşam mekânlarında bulunan detayların tekrarı niteliğindedir. Sade bir mimariye sahip son dönem konutlarının iç mekânlarındaki detaylarda, süsten kaçınılmamıştır.

Özalp Evi'nde her odada olmasa da belli odalarda süsleme ve detaylar bulunmaktadır. Yapı grubunda bulunan bütün detaylar benzer renk, form ve kompozisyona sahiptirler.

Yapıda bulunan ocak ve fırınlar genellikle ana yapıdan bağımsız olarak yapılmıştır. Bazı yapılarda bahçede ya da avluda olabilirken, ocaklar burada olduğu gibi mutfak gibi ayrılmış bir mekân içerisinde bulunmaktadırlar. B yapısının Z08 no'lu mutfak mekânında bulunan ocağın demir bir kuzineye sahip olduğu öğrenilmiştir. Ancak anılan kuzine günümüze ulaşmamıştır. Ocağın üzerinde, orijinal olduğu düşünülen işlemeli teneke davlumbaz günümüze ulaşmıştır. (Şekil B104, Ek F14)

Yapıda ısınma amaçlı kullanılan iki ocak tuğladan inşa edilmiş ve sıva ile sıvanmışlardır. Ocakların üst kısımlarında küçük nişler mevcuttur. (Şekil B130) Bunlara "tenbel deliği" denmektedir. Bu deliklere mum, anahtar vb. öteberi konmaktadır.[36]

A Z02 ve A Z03 no'lu odaların ortak kullandıkları duvarın ortasında aynalık nişi adı verilen bir niş bulunmaktadır. Niş 0.75m x 1.59m boyutlarında ve 0.37m derinliğindedir. Bu detayın 17 yy. geleneksel konut mimarisinde de görülen bir detay olduğu bilinmektedir. Her iki odada da anılan nişin alt kısmında ahşap çift kanatlı dolaplar bulunmaktadır. (Şekil B43, Şekil B50, Ek F107)

Z02 no'lu odada aynalık nişinin iki yanlarında 2.20m x 1.60m boyutlarında olan iki yüklük bulunmaktadır. Eve ait fotoğraflardan, bu yüklüklerin çift kanatlı, işlemeli ceviz ağacından yapılmış dolaplara sahip olduğu öğrenilmiştir. Anılan dolap kapakları günümüze ulaşmamıştır. Z02 nolu odanın kuzey duvarına bitişik seki bulunmaktadır. Bu seki 0.80m genişliğinde 0.40m yüksekliğindedir. Evin eski kiracılarından, bu sekinin doğu duvarı boyunca devam ettiği öğrenilmiştir. (Şekil B42, Şekil B45)

A yapısının doğu cephesinde bulunan balkon altı ahşap ile kaplanmış olup ferforjenin alt kısmı eğrisel formdaki ahşap bir detayla çevrelenmiştir. (Şekil B176)

Z01 no'lu sofayı 101 nolu sofaya bağlayan ahşap merdiven profilli basamaklara ve oymalı ahşap korkuluğa sahiptir. (Şekil B177, Şekil B178, Ek F107) B yapısında bulunan ahşap merdivenler profilsiz ve sadedir. Z10 nolu odada bulunan merdivenin de oymalı ahşap korkuluğa sahip olduğu görülmektedir.

A yapısının her iki katındaki saçak ve duvar birleşimlerinde, ahşap saçak altı süsleme detayları bulunmaktadır. Küçük ahşap parçalarının üç boyutlu motifler oluşturacak şekilde yan yana çakılmasıyla eskiye göre daha geniş olan yataydaki saçak çıkıntısından, düşeydeki duvara geçiş dönemine özgü bir detayla tamamlanmıştır. (Şekil B161, Ek F107)

A yapısının dışında, doğu ve batı taraflarında simetrik olarak 1. kat saçak altı üçgen alın duvarlarında, yapıldığı yıla tarihlenen sıva üzeri kalem işleri bulunmaktadır.

Bu kalem işlerinden doğu tarafında olanı günümüze ulaşabilmişken batı tarafındaki sıva dökülmesi sonucu kaybedilmiştir. Günümüze ulaşabilen kalem işi Osmanlıca yazının varlığı 1986 yılında çekilmiş olan fotoğraftan görülmektedir. (Şekil B179)

Yapının A(102) no'lu odasının dört duvarında da ana konturu aynı olmak üzere farklı temalarda iki tane madalyonlu, bir tane de tablo şeklinde alçı sıva üzeri kalem işi duvar resmi bulunmaktadır.

A yapısında duvarlar kat yüksekliğinden dolayı oldukça yüksektir. Zemin katta ortalama 3.40m olan duvar yükseklikleri 1. katta 3.80m'ye ulaşmaktadır. İç mekânda duvarlar genellikle bezemesiz ve sadedir. Duvarlarında bulunan ahşap sandalyalık bantı, A yapısının yapıldığı dönemin özelliklerini yansıttığını gösteren bir detaydır. (Şekil B180) Yerden 0.09m yükseklikte ahşap süpürgelik tüm odaları çevrelemektedir.

5. YAPIDAKİ BOZULMALAR

Özalp Evi yapı grubunda, fiziksel ve kimyasal nedenlerle meydana gelen strüktür ve malzeme bozulmalarının yanında kullanıcıların ilgisizlikleri ve işlev değişikliklerinden dolayı meydana gelen mekânsal bozulmalar da görülmektedir.

5.1. Mekânsal Bozulmalar:

Özalp Evi yapıldığı ilk günden günümüze farklı dönemlerde toplam 6 yapı olarak inşa edilmiştir. Çoğu konut olarak kullanılan bu yapıların bir kısmı ihtiyaç ile bir kısmı ise işlev değişikliği sebebiyle mekânsal olarak farklılaşmıştır. Anlatılan 6 yapıdan mekânsal olarak en az değişime uğrayan yapılar A. C ve F yapısıdır.
Tez kapsamında ele alınan A ve B yapıları ailenin aktif olarak kullandıkları yapılar oldukları için planlama ve cephe düzeni olarak en fazla etkilenen yapılar olmuşlardır.

5.1.1.Planlama ve Cephe Düzeni:

A yapısının 1. katında yer alan sofa ve odaların hepsi planlama açısından özgün kalabilmiştir. A yapısının ve B yapısının her iki katına da zamanla kullanıma bağlı olarak ortaya çıkan mekânsal eksiklikleri karşılamak adına bazı değişiklikler yapılmıştır. Yapılar, farklı dönemlerde giren kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun hale getirilmişlerdir.
İlk dönemlerde ısınmanın kolaylaşmasını sağlamak amacıyla zemin kattaki sofa, ahşap bölme elemanı ile iki mekâna bölünmüştür. A yapısının zemin katının doğu cephesine, AZ04 no'lu mekândan ulaşılan ve 1965'ten sonra eklenen balkon, bodrum katta bulunan 3 pencerenin kapatılmasına neden olmuştur. (Şekil B33)
Daha sonraki dönemlerde ise bodrum pencerelerinden güneyden ilk üç tanesi daha kapatılmıştır. Bunun sebebi bodrumda sağlamlaştırma sebebi ile yapıldığı tahmin edilen duvarın pencerelerin önüne gelmesindendir. Bu cephede her katta 9 pencerenin bulunmasıyla sağlanan düzen bu şekilde bozulmuştur.

A yapısının zemin ve 1.katları farklı ailelere kiraya verilmek amacıyla bölünmüştür. (Şekil B39, Şekil B72) A101 no'lu mekâna ulaşan ahşap merdivenin, 1. kata hizmet etmesi amacıyla zemin katla bağlantısı kesilmiştir.

Üst katta oturacak ailenin mutfak ihtiyacı için AZ07 no'lu mekânın çatısı kaldırılmış, bu mekânın üstüne mutfak eklenmiştir. A101 no'lu mekânın güney cephesindeki pencere kapı haline getirilerek mekâna giriş kapısı oluşturulmuştur. (Şekil B19)

Anılan mutfağın batı cephesine ahşap giyotin pencere eklendiği bilinmektedir. Ancak sözü edilen mekân günümüze ulaşmamıştır. A yapısının AZ05, A103 nolu odalarında ısınmayı sağlamak amacıyla konulan soba bacalarının dışarıdan çatıya ulaşması için doğuya beton ateş bacası eklenmiştir. Baca delikleri, yapıların iç mekân duvarlarında gözlendiği gibi B yapısının kuzey dış cephesinde de gözlenmektedir.

B yapısının zemin katında bulunan BZ09 no'lu odanın, giriş kapısının karşısına helâ eklenmiştir. (Şekil B111) Aynı mekânda son dönemde eklendiği anlaşılan niteliksiz ahşap bir merdiven bulunmaktadır. Dolayısıyla B106 no'lu sofaya iki merdiven çıkmaktadır. (Şekil B13, Şekil B115)

Z01 no'lu sofanın batı cephesindeki pencerelerden merdivenin karşısına denk düşen güney pencere kapıya dönüştürülmüştür. Yeni yapılan kapı zeminden yüksekte kaldığından dolayı önüne 3 basamaklı beton bir merdiven eklenmiştir. Mekâna yapılan bu müdahale hem planlamadaki hem de cephedeki düzenini bozmuştur. (Şekil B78)

Diğer yapılara genellikle ıslak hacimler eklenmiş ya da geniş mekânlar yeni işleve uygun şekilde bölünmüştür.

5.2.Strüktürel Bozulmalar:

B Yapısının zemin katında bulunan kâgir taş duvarlar taşıyıcı özelliklerini kaybetmemişlerdir. Ancak çimento harcı ile yapılan dönemsel koruma müdahaleleri sonucunda bazı taşlar niteliklerini yitirmişlerdir.

A yapısının güney duvarı, zemin katta bulunan hamam mekânında çıkan küçük bir yangından dolayı zayıflamış ve 1980'den sonra bakımsızlıktan yıkılmıştır. Bu duvarın yıkılmasıyla AZ07 nolu mekânın da güney duvarı hasar görmüştür. (Şekil B64, Şekil B65, Şekil B74)

AZ05 no'lu mekânın duvarlarında strüktürel çatlaklar oluşmuştur. Hamam duvarlarında meydana gelen strüktürel değişim sonucunda kapısında kayma meydana gelmiştir. (Şekil B71, Şekil B99) Bu mekânın üstünde bulunan A103 no'lu mekânın doğu duvarında hasar çok daha fazladır. (Şekil B99)

Duvarlarda bulunan sıvaların tamamen dökülmesi, dış cephede teneke kaplamaların kopması sebebiyle bu cephenin taşıyıcı sistemi dış hava koşullarına tamamen açık hale gelmiştir. Ahşap dikmeler taşıyıcılığını yitirmiştir. Güney cephesinin zemin katında meydana gelen bu hasarlar eklenen 105 no'lu mutfak mekânının çatısıyla birlikte çökmesine neden olmuştur. (Şekil B101, Şekil B102, Şekil B103)

Meydana gelen yıkılmalarla yapının güneybatı ucu da hava koşullarına açık hale gelmiştir. Mekânın içindeki ahşap elemanlar yağmur suyundan ve nemden zarar görmeye başlamış ve zamanla çürümeler başlamıştır. (Şekil B47, Şekil C01) Yapının bu köşesinde meydana gelen strüktürel değişimler yapının taşıyıcı sistem dengesini olumsuz etkilemiş ve burulmalara sebep olmuştur.

A101 no'lu mekânın duvarlarında, çatıdan işleyen yağmur suyundan dolayı rutubetlenme, sıva dökülmeleri meydana gelmiştir. (Şekil C02, Şekil C03, Şekil C04) Suyun bu bölgede yapının taşıyıcı sistemini oluşturan ahşapların çürümesine sebep olduğu gözlenmiştir. Yapının dış kuzey duvarında, AZ02 ile AZ03 no'lu mekânların ortak duvarının hizasında ahşap taşıyıcı dikmenin dış hava koşullarına tamamen açık olduğundan dolayı parçalanmış olduğu görülmüştür. Bu dikmenin bu sebeple 1.kat hizasında kaydığı tespit edilmiştir. Aynı durumun etkileri iç mekânlardaki duvarların bir kısmında dolgu eksilmesi bir kısmında ise sıva kopmaları şeklinde gözlenmiştir. (Şekil B45, Şekil B46)

A yapısının su oluklarının paslanıp çürümesinden dolayı yağmur suyu saçak altlarında bulunan ahşap detay ve duvarlar boyunca kontrolsüz olarak akıp zemine kadar inmektedir. Bu sebeple söz konusu ahşap elemanlarda çürüme ve malzeme kayıpları oluşmuştur. Cepheler de bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Bu durum yapının tüm cephelerinde gözlenmektedir. (Şekil C05, Şekil C06, Şekil C07)

A yapısı batı cephesinde, balkonun döşeme hizasında devam eden ahşap profillerin eksilmesi sonucu yağmur suyu balkon altı ahşap kaplamasında mantarlaşma oluşturmuştur.

Yapıların pencerelerinin çoğu kırılmıştır. Bu durum her şekilde yapıyı olumsuz etkilemiş, yağmur suyunun yapının içine girmesi ile yapı elemanları zarar görmeye başlamıştır. (Şekil C08)

Yapının dolgu torak üzerine inşa edilmiş olmasından dolayı zemininde tespit edilen kütlesel kayma da burulmaların etkisini arttırmıştır.

Kaymalar kendini oda duvarlarındaki yapısal çatlaklarla göstermektedir. (Şekil B63, Şekil B95) Cephede sıva kopmaları sonucu ahşap çatkı sistemi açığa çıkmış, dolgu malzemesinde de kayıplar oluşmuştur. Bu durum, duvarın dengesini bozmuştur. Bu durum güney duvarında oldukça fazla gözlenmektedir. (Şekil B98, Şekil 64) 1940'lı yıllarda yapıldığı bilinen B yapısının üst katı, ilgisizlik ve bakımsızlıktan dolayı oldukça fazla hasar görmüştür. Son dönemlerde hava koşullarına açık halde bulunan bu kat yer yer çökmüştür. (Şekil B106, Şekil B139, Şekil C09)

Taşıyıcı ahşaba kadar nüfuz eden su yapının iskelet sistemini güçsüz hale getirmiştir. 102 no'lu mekânın duvarlarındaki kalem işi panolar da nemden dolayı kabarmış, yer yer dökülmüştür. Bunun yanı sıra, mekânın su almasıyla taşıyıcı sistemdeki ahşapların doğal yapısı bozulmuş, duvarda şişme yapmıştır.

A yapısının tüm cephelerinde, özellikle güney, kuzey ve doğu cephelerinde gözlenen sıva dökülmeleri yapının taşıyıcı sisteminin dış hava koşullarına açık hale gelmesine ve olumsuz etkilenmesine olanak sağlamaktadır. Özellikle doğu ve kuzey cephelerde gözlenen kerpiç dolgu malzeme eksilmeleri taşıyıcı konstrüksiyonun işlevini yitirmesine sebep olmaktadır. (Şekil B150, Şekil B153, Şekil B156)

B yapısının kâgir olan zemin katı oldukça iyi durumdadır. Bu yapının güney cephesi ise A yapısı gibi oldukça fazla hasar görmüştür. B yapısının güney cephesinde bulunan teneke kaplamaların dökülmesi ile açığa çıkan ahşap iskelet sistem zarar görmüştür. İçeride ahşapla kaplı olan güney duvarı da yağmur suyundan etkilenmiştir. A106 no'lu sofa mekânının zemini, zemin kattaki taşıyıcı dikme eksikliğinden dolayı sehim yapmıştır. Duvarlarda ciddi yapısal çatlaklar bulunmaktadır. (Şekil B132, Şekil B138)

Özalp Evi yapı grubuna dahil olan diğer yapılar da ahşap iskelet sistemine sahiptir. Ancak C ve F yapıları, içlerinde bulunan kullanıcıların yapılara dönemsel olarak bakım yapması sayesinde bu yapıların iç ve dış elemanlarında mekânsal değişimler dışında çok ciddi bir bozulma gözlenmemiştir. F yapısının 1. katında ahşap döşeme kirişlerinin sehim yaptığı gözlenmiştir.

5.3.Malzeme Bozulmaları:

Genleşen duvar kalem işlerinin bulunduğu sıva yüzeyini çatlatmıştır. 101 no'lu mekâna çıkan merdivenin üst kısmına denk gelen çatının bir kısmı çökmüş ve yağmur suyu bu noktadan içeri girmeye başlamıştır. Ahşap merdiven basamakları da yağmur suyundan dolayı zarar görmüştür. (Şekil C10)

Tüm mekânlarda ahşap döşeme kirişleri sehim yapmış ve A Z07 ve B 112 No'lu odalarda ahşap döşeme çökmüştür. Yapıların diğer mekânlarında da suyun tavandaki ahşaplarda mantarlaşma yarattığı gözlenmiştir. (Şekil C11, Şekil B75, Şekil B97)

A Z02 No'lu mekânının üstünde bulunan çatı örtüsünün yağmur suyunu iç mekâna almasından dolayı ahşap tavan kaplamasında çürüme sonucu malzeme kopmaları, duvarlarda rutubet, zemindeki ahşaplarda ise şişme ve yer yer parçalanmalar gözlenmiştir.

Hızlı nem değişimlerinden ötürü duvarlardaki boyalarda kabarmalar, sıvalarda dökülmeler meydana gelmiştir. Ahşap süpürgelik, ahşap profiller, ahşap sandalyalık detayı gibi yapıyı tamamlayıcı elemanlarda bakımsızlıktan dolayı çürüme, kopma ve parçalanmalar görülmektedir. (Şekil C12)Yapının dış hava koşullarına açık olan yapı elemanlarında yağmur suyu ve hava değişimleri söz konusu bozulmaları hızlandırmaktadır. (Şekil C13, Şekil C14, Şekil C15)

Sümbüllü bahçenin güney taş-tuğla almaşık duvarı çimento esaslı harçla sıvanmıştır. Bu durum duvardaki elemanlarda tuzlanma meydana getirmiştir.(Şekil C 16)

Z02 no'lu mekânda bulunan işlemeli cevizden yüklük dolap kanatları gibi, yapının değerli detaylara sahip olan elemanlarından bir kısmı ise yapıda koruma ve denetleme olmamasından dolayı yerlerinden sökülmüş ve çalınmıştır.

6. RESTİTÜSYON :

Özalp Evi yapı grubu Hisar Bölgesi'nde geleneksel konut dokusu içinde yer aldığından işlevi yapıldığı ilk günden günümüze kadar konut olarak gelmiştir. Yapılar zamanla kullanıcı ve işlev değişimleri ile mekânsal değişimlere uğramışlar, bazen çeşitli müdahaleler görmüşlerdir. Bu farklılıklar yapı grubunun plan ve cephesinde değişimler meydana getirmiştir.

Tez konusu olan Özalp Evi yapı grubundan günümüze Ana konak yapısı (A) , yanındaki müştemilat yapısı (B) , karşısındaki müştemilat yapısı (C) ve bahçeden bağımsız olan F yapısı ulaşabilmiştir. Yapı grubuna ait D yapısının temele ait taş duvarları günümüze ulaşırken, E yapısı tamamen yıkılmıştır.

Kaybolan mekanlar ve yapılara ait restitüsyon çalışması yapılırken eski fotoğraflardan, yerlerindeki izlerden, sağlam oldukları dönemde içinde yaşayanlardan alınan bilgilerden ve aynı dönem yapılarındaki detaylardan yararlanılmıştır. Rölöve çalışmaları sırasında bulunan izler, yapılara ait dönemsel değişimleri, ekleri ve eksilmeleri tespit etmede önemli rol oynamıştır. Buna ilave olarak aynı dönemde Bursa ve İstanbul'da yapılmış olan konaklar ve köşkler karşılaştırılmış ve ufak da olsa bazı detaylar için analoji çalışmaları yapılmıştır.

A yapısı ve B yapısı dışındaki yapıların, yapıldıkları yıllarla ilgili kesin bir bilgi olmamakla birlikte mimarileri, malzeme ve yapım tekniklerinden ve alınan bilgilerden hepsinin 20.yy 1.yarısında yapılmış oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Özalp evi yapı grubunun bulunduğu alan 1862 Suphi Bey haritalarından incelenmiştir. (Şekil A04) Bu dönemde konak yapısının bulunduğu yerin biraz batısında bir yapının olduğu görülmektedir. 1924 yılında yapımı tamamlanan A yapısının da bu yapı yıkılarak yerine yapıldığı evin eski sahiplerinden öğrenilmiştir.

Yapılardaki bu değişimler ayrıntılı olarak incelenmiş, değişimler dönemsel olarak kurgulanmış ve analojik veriler de eklenerek restitüsyon dönem analizi hazırlanmıştır.

Yapıların restitüsyon önerisi kapsamında üç adet dönem tespit edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda bu dönemlerin üçü hakkında da çizim yapılabilecek verilere ulaşılmıştır. Bu dönemler I. dönem (1921), II. dönem (1939), III. dönem (1965) olarak düzenlenmiştir. [37]

6.1. I. Dönem Restitüsyonu (1921):

A yapısı olarak isimlendirilen konak yapısı, sahiplerinden alınan bilgiye göre 1921–1922 yıllarında bodrum üzeri 2 kat olarak inşa edilmiştir. (Şekil B173, Şekil B174) A yapısının batı ve doğu cephelerinde 1. katın üçgen saçak altlarında bulunan, yapının sahibi ve yapım yılının bulunduğu kalem işi kitabelerinden sadece doğudaki günümüze orijinal haliyle ulaşabilmiştir. Yapının batı cephesinde bulunan kitabeleri, sıva kopmaları sebebiyle kaybedilmiştir.

Konak yapısının ilk yapıldığında, planlamada simetrik olduğu tahmin edilmektedir. Z02 ve Z07 no'lu odaların üstleri alaturka kiremit örtülü çatıya sahiptir. Bu konağa ilave olarak aynı dönemde Z08 mekânı tek katlı bir mutfak olarak bağlanmıştır. (Ek F41, Ek F42, Ek F43) Bu mutfak mekânının içinde büyük bir ocak günümüze ulaşabilmiştir. (Şekil B104) Mutfak mekânı kâgir olarak tuğla malzemeden inşa edilmiştir.

Söz konusu mekânın konak yapısı ile aynı dönemde yapılmış olduğunu mutfağın kuzey cephesinde konumlandırılan pencere ve kapı doğramalarının, konak yapısının batı cephesinde konumlandırılan pencere ve kapı doğramaları ile aynı boyutlarda ve aynı detaylarda olmasından anlamaktayız. (Şekil B16, Şekil B21)

1925 yıllarında konağın sahibi Vehbi Rasim DAĞLI mutfak mekânının hemen yanından başlayacak şekilde bugün de var olan, vaktiyle Pınarbaşı suyunun aktığı sahiplerinden öğrenilen çeşmenin dayandığı duvara kadar 0.70m çapındaki limon ve portakal saksılarının bulunduğu bir cam sera yaptırdığı bilinmektedir. Z10 nolu odanın batı duvarının cam seranın başlangıç duvarı olduğu düşüncesi sözü edilen çeşmeden akan Pınarbaşı suyunun komşudan komşuya künklerle aktarıldığı ve konak yapısı ilk yapıldığı yıllarda yapılmış olması sebebiyledir.

Evin eski sahiplerinden cam sera yapısının, demir ve çeliğin kullanıldığı tamamen şeffaf ve iki yöne eğimli beşik çatıya sahip olduğu öğrenilmiştir. Seranın hemen yanın da o dönemde çok da fazla bulunmayan ford marka arabasının duracağı küçük bir garaj yapısı yapılmıştır.

Bu garaj yapısının dört tarafının da açık olduğu ve batı yönde tek yöne eğimli sundurma çatıya sahip olduğu bilgisine de ulaşılmıştır. Sümbüllü Bahçe'de A ve B yapılarının önünde bulunan bahçe düzenlemesinin de bu dönemde yapılmış olduğu bilgisine ulaşılmıştır. [38]

Yapıldığı bu dönemde Pınarbaşı suyunun aktığı havuzun mermer şadırvan başlığı bulunduğu, ancak bu başlığın günümüze ulaşmadığı bilinmektedir.

Alınan bilgilere göre A yapısında günümüze ulaşan tüm pencere ve kapı detayları, yapının yapıldığı ilk döneme ait özgün detaylardır.

E yapısı olarak adlandırılan altı geçit olarak kullanılan ahşap yapının 1. dönemin sonlarında yapılmış olduğu tahmin edilmektedir.

Konağın, müştemilatlarının ve bahçesinin, can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla bahçe giriş kapısının, dolayısıyla girişin üstüne gelecek şekilde alt kattan merdivenle ulaşılan ve 3 odası bulunan bu bekçi evinin yapıldığı bilinmektedir. (Şekil D01, Şekil D02). Ancak bu yapı bakımsızlıktan harap olduğu için 2004 yılında rölöve projesi çizildikten sonra yıkılmıştır.

6.2.II. Dönem Restitüsyonu (1939):

1938 yılında konağın sahibi Vehbi Rasim DAĞLI'nın iflas etmesi üzerine sahip olduğu mal varlığını bölüştürmeyi düşünmüş ve bugün bahçe giriş kapısının güneyinde yer alan F yapısını ve bittiği noktaya kadar uzanan ince uzun parseli kendi üzerine alarak diğer yapıları o tarihte kızının ve karısının üzerine geçirmiştir. [39] A yapısı olarak tarif edilen konak yapısını karısı Emine Hanım'a, B yapısının bulunduğu parseli kızı Bahriye Hanım'a vermiştir. (Ek C03)

1939 yılında Ülkü Özalp dünyaya gelmiş ve konakta mekânsal olarak değişimler bu iki olay sonucu başlamıştır. Genişleyen aileye hizmet etmek üzere konağa hizmetlilerin alınması ve yirmi dört saat hizmet etmeleri amacıyla barınmalarını sağlayacak mekâna ihtiyaç duyulmuştur. Bunun üzerine, bahçenin kuzeybatı ucunda yer alan müştemilat yapısı inşa edilmiştir. (Ek F43)

Bahçe kapısının kuzeyindeki tek katlı ahşap karkas arası tuğla dolgu olduğu tahmin edilen ve günümüze ulaşmayan tek katlı D yapısı da kiraya verilmek üzere 1940'lı yıllarda yapıldığı düşünülmektedir. (Şekil C03)

Bununla beraber müştemilat yapısının ilk olarak zemin katı mutfak mekânından başlayarak günümüze ulaşan boyutları ile inşa edilmiştir. Cam sera ve araba garajının bu yapılaşma sebebiyle kaldırılmış olduğu tahmin edilmektedir.
1939 ile 1965 arasında, ev nüfusundaki artma sebebi ile doğan yatak odası ihtiyacını karşılamak üzere B yapısının 1. katı inşa edilmiştir. Bu kata çıkış bu dönemde sadece Z10 no'lu mekândan sağlanmaktadır.

6.3.III. Dönem Restitüsyonu (1965):

Zamanla konakta yaşayanların nüfusunun artmasıyla müştemilat yapısına 5 odalı bir kat eklenmiştir. Z10 no'lu odada yerleştirilen 14 basamaklı bir L merdiven sayesinde üst kata ulaşılmaktadır.
Bu dönemde 1959'da Bahriye Hanım'ın, 1964 yılında da Vehbi DAĞLI'nın vefat etmesi, çocukların evlenmesi ve konağı terk etmeleriyle var olan yapılar zamanla boşalmaya başlamıştır. Boşalan yapılar kiraya verilmiş kiracıların bilinçsizliklerinden ve ev sahiplerinin ilgisizliğinden dolayı konak yapısı, müştemilat yapısında değerli tüm eşyalar, detaylar ve yapısal elemanlar zarar görmüş ve bir kısmı da yitirilmiştir. [41]
1970'li yıllardan sonra A yapısının her iki katı da farklı ailelere kiraya verilmiş ve üst kata çıkışı sağlayan merdivenin zemin kattan kullanımı iptal edilmiştir. Zemin kata giriş kapısının güneyinde yer alan 1.46m x 1.87m ölçülerine sahip ahşap giyotin pencere,1.51m x1.89m ölçülerine sahip çift yöne açılır kapı haline getirilmiş, dıştan pencere parapet kotuna ulaşmak için 3 basamaklı beton merdiven eklenmiştir. (Şekil B16, Ek F55) A yapısının güneyinde yer aldığı bilinen hamamın güney duvarı, bu dönemde meydana gelen küçük bir yangından sonra zayıflamıştır. Bakımsızlıktan ve define arayıcılarının verdiği hasarlardan dolayı yapının güneybatı köşesi yıkık halde günümüze ulaşmıştır. [42] A yapısının üst katının farklı bir aileye ayrılmış daire haline gelmesinden dolayı 1. katta doğan mutfak ihtiyacı AZ07 no'lu mekânın üstündeki çatının kaldırılması sonucu eklenen A105 no'lu mekânla sağlanmıştır. Üst katın güneybatı ucuna oda eklenmesiyle konak yapısının kendi içindeki simetrisi bozulmuştur. (Şekil D04) Zemin kat AZ04 no'lu odanın doğuya bakan giyotin pencerelerinden ulaşılan 1.60m x 5.02m ölçülerindeki kâgir taş-tuğla duvar örgüsüne sahip balkonun 1970 yılından önce yapılmış olduğu bilgisine, aynı yıl zemin kata kiracı olarak yerleşen bir ailenin verdiği bilgiden ulaşılmıştır. [43]

B yapısının 1.katı B106 no'lu uzun bir koridor halinde inşa edilmiş olup sadece Z10 no'lu mekândan ulaşılması kiracıların mahremiyet anlayışına ters düşmüş ve üst kata odun taşınması ve farklı kullanıcıların üst kata ulaşımının rahat sağlanması için alternatif bir merdiven daha yapılmıştır. Eklenen merdiven Z09 no'lu mekâna 15 basamaklı kapaklı L şeklinde ahşap bir merdivendir. (Ek F53) 1. katın beş odasında da özgün olduğu düşünülen ahşap giyotin pencereler 108, 109 No'lu odalarda son dönemde kaldırılıp, yerlerine ahşap, çift kanatlı pencereler yerleştirildiği düşünülmektedir.

B yapısının zemin katına Z09 no'lu odanın batı duvarına dayalı, kuzeyden kullanılan beton duvarları bulunan 1.00m x 1.10m boyutlarında bir de helâ konmuştur. 1.dönemde inşa edildiği bilinen BZ08 no'lu mutfak mekânının batı duvarı boyunca beton bir tezgâh eklenmiştir.

Bu mekânın güney duvarında hasar oluştuğundan son dönemde onarım gördüğü anlaşılmaktadır.

6.4.Plan düzeni:

Yapı grubuna ait bütün yapılar farklı dönemlerde inşa edilseler de, parsellere dağılımlarının belirlenmesi sırasında iki önemli faktörün göz önünde tutulduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan ilki bulunduğu konum itibariyle ev eşrafının yaşayacağı mekân, araziye, manzaraya göre yerleştirilmiş, ikincisi servis ve benzeri işlevler yüklenen yapılar komşu parsellerle çıkmaz sokakla olan görsel ilişkiyi mahremiyet ve güvenlik gerekçesiyle kesecek şekilde konumlanmıştır.

Bu amaçla A yapısı parselin doğu ucundaki sur duvarından destek alarak dolgu zemin üzerine inşa edilmiş, doğu cephesi tamamıyla tarihi Hanlar Bölgesi'ne yönlendirilmiştir. B yapısı parselin güneyine yerleştirilerek bahçeyi komşu parselden soyutlamıştır. C, D ve F yapıları Orhangazi Çıkmazı ile bağlantıyı kesmiştir. E yapısı ise hem güvenliği kontrol etmek hem de, yapılara girerken korunaklı bir mekân elde etmek amacıyla bu şekilde konumlandırılmışlardır.

7. RESTORASYON:

7.1.Yeni İşlev Önerisi:

Özalp Evi'ne ait altı yapıdan hiçbiri günümüzde kullanılmamaktadır. Kiracıların yakın zamana kadar içinde bulunduğu C ve F yapıları Osmangazi Belediyesi'nin yapı grubunu satın almasıyla boşaltılmıştır.(Ek A05, Ek A06)

D ve E yapıları kullanılmadığı ve bakımsız kaldıkları için yakın zamanda yıkılmışlardır. A ve B yapılarının da bugünkü durumları endişe vericidir. Yapılarda, tespit edilen ve ayrıntılı biçimde anlatılan bütün bozulmalara müdahale edilmelidir. Restorasyon önerisi müdahale biçimlerini ve sonrasında verilecek yeni fonksiyonları kapsamaktadır. Son dönemlerde fonksiyon değişimleri ile birbirinden ayrılan mekânlar restitüsyondaki gibi tek bir bahçe etrafında yeniden ilişkilendirilecektir. Önerilen müdahalelerle Özalp Evi yapı grubuna çağdaş bir işlev kazandırılarak mekânların yaşatılması amaçlanmaktadır.

Önerilen yeni işlev, yapıların mimari özellikleri ile uyumlu olmalı ve mekânlara yüklenen fonksiyonlar geçmişteki işlevlerinden uzaklaşmamalıdır. Yapılar grubunun birbirinden ayrılmadan, bir bütün halinde kullanılmasını sağlayacak işlev değişikliği ilk planda düşünülmüştür. Bu konuda mal sahibi olan Belediyenin de görüşü alınmış, yapıların bulunduğu çevrenin ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur. Bütün bu koşullar değerlendirildiğinde yapıların kültür ve turizm öğelerinin yoğun olarak bulunduğu Hisar Bölgesi'nde konumlanması, ve Tarihi Hanlar Bölgesi manzarasına hâkim bir noktada yer alması yüklenecek işlevde belirleyici unsurlar olmuştur. Özalp Evi yapılar grubuna "Sosyal Merkez" işlevi yüklenmesi öngörülmektedir. A yapısı, Belediye tarafından ağırlama ve konuk evi şeklinde düzenlenecek, diğer yapılar, halkın kullanabileceği sosyal ve eğitim amaçlı mekânlar haline gelecektir. (Ek F84, Ek F88, Ek F92)

Restorasyona yönelik öneriler geliştirilirken yapıların özgün plan şemalarına sadık kalınmış, mekânlara geç dönemlerde eklenen niteliksiz ekler kaldırılmış, günümüz konfor koşullarına uygun öneriler geliştirilmiştir.

A yapısında sağlamlaştırma, kaybolan elemanların-mekânların kısmi rekonstrüksiyonu ve yer yer malzeme bütünlemesi önerilmektedir. Bu müdahalelerden sonra, AZ01 no'lu mekân konağın giriş sofası olacaktır. AZ01 ile AZ04 no'lu mekânları ayıran ahşap bölme duvar kaldırılacaktır. AZ01, AZ03, AZ04 no'lu mekânları, özel konuklar için yemek salonu şeklinde düşünülmüştür. Normal zamanlarda halka açık 48 kişilik bir restoran halinde kullanılacaktır. AZ02 no'lu oda konağın sekili oturma odası olduğu için mekân bu şekliyle kalacaktır. AZ05 no'lu tuvalet mekânı zemin kata yüklenen bu işleve yetersiz kalacağı düşüncesiyle AZ06 no'lu mekânın bir kısmı alınarak bir adet bay wc kabin şeklinde yeni bir mekan eklenmiştir. Önerilen bu mekâna var olan tuvalet mekânın içinden geçilerek ulaşılarak, havalandırmasının mevcut tuvaletten sağlanması öngörülmüştür. Söz konusu AZ06 no'lu mekândan hamama girişi sağlayan kapının yeri değiştirilip, kuzey duvarına alınmıştır. Hamamın AZ04 no'lu mekândan kullanımını sağlayan kapı ise, mevcut tuvaletin güneye genişlemesiyle iptal edilmiştir. (Ek F100)

AZ06 no'lu yemek odası mutfaktan yemek salonuna geçilerek servisin yapıldığı servis odası şeklinde düzenlenecektir. Mutfak, konak yapısının restitüsyon önerisindeki özgün mutfak mekanı halinde korunmakta ve kullanılmaktadır. Ancak, restoran işlevini karşılamak üzere AZ07 mekânına BZ08 no'lu mekân ilave edilmiştir. BZ08 no'lu mekândaki orijinal olmayan ahşap merdiven kaldırılmıştır. Mutfakta bulunan özgün kuzinesi günümüze ulaşmamış ocak ve bacası, özgün haline uygun olarak yeniden yapılacaktır.

Üst kata ulaşım AZ01 no'lu sofa mekânındaki ahşap L merdivenden sağlanacaktır. (Ek F97) Merdiven özgün haline göre yeniden yapılacak ve batı duvarında olması gereken ahşap giyotin penceresi özgün detayına göre yeniden yapılacaktır.

A yapısının 1. katında, restorasyon müdahaleleri kapsamında

B103, B104 mekanlarının döşemeleri ile güney, doğu ve batı duvarları yeniden inşa edilecektir. (Ek F103, Ek F105)

Bunun yanı sıra, 1. kat konaktaki geleneksel günlük kullanımı yansıtacak biçimde tefriş edilecektir. Bu kat da kaul salonları şeklinde kullanılacaktır. A101 no'lu sofa gerektiğinde toplantı düzenine gelebilecektir. Bu katta bulunan odaların tefrişinde konakta bulunan eski eşyaların restore edilerek ve kaybolan eşyaları edinilen bilgilere göre rekonstrüksiyonları yapılarak kullanılmaları düşünülmektedir.

A102 no'lu başodanın Belediye Başkanı'nın resmi ağırlama salonu şeklinde düzenlenmesi düşünülmektedir. A103 no'lu oda ise 1. katın sekili oturma odası

olacaktır. Bu katta tuvalet mekânına herhangi bir mekânsal müdahale yapılmamıştır. 1. katta bulunan mutfak mekânı kaldırılmış yerine özgün planında olduğu gibi çatı örtüsü yerleştirilmiştir. (Ek F84)

B yapısı, tümüyle halkın kullanabileceği eğitim mekanları şeklinde kullanılacaktır. Zemin kat, yapının restitüsyondaki işlevini destekleyecek şekilde servis birimlerinden oluşmaktadır. BZ09 no'lu mekân giriş holü olacaktır. BZ09 no'lu mekânın batı duvarında Pınarbaşı suyu akar duruma getirilecektir. BZ10 no'lu mekândaki ocak kafeye katılmış ve bir oturma mekânı elde edilmiştir. Bu kattaki tuvalet ihtiyacı, BZ10 no'lu odanın güneybatı köşesindeki iki mekânın wc'ye dönüştürülmesiyle çözülmüştür. (Ek F88, Ek F100)

1. kat restorasyon müdahaleleri kapsamında yeniden inşa edilecektir. Yeniden inşa edilen mekânlar da özgün planlarının dışına çıkılmayacaktır. Bu kata çıkış BZ09 nolu mekândan sağlanacaktır. Üst kattaki mekânlarda yapılan el sanatları ağırlıklı aktivitelerin sergilenmesi amacıyla A105 no'lu sofa mekânı kullanılabilecektir. Restitüsyonunda bu mekân gündüz saatlerinde oldukça karanlık olduğundan restorasyonda bu cephede kaldırılabilir pencere sistemi önerilmektedir. (Ek F105) Mekânın yazın açık kullanılmasına ve manzarayı izleyebilmesine olanak sağlayan bu öneri ile mekân dış sofalı olarak kullanılabilecektir. (Şekil E01) Bu kattaki beş oda el sanatları eğitim ve uygulamalarını kapsayan aktiviteler içerecektir. Sanat odaları olarak da değerlendirilebilecek mekânlar kafe işlevi ile bütünleşerek halkın günlük kullanımına açık hale getirilecektir Bu odalar sadece kuzey cephelerinden ışık aldığından karanlıktır. Yeni düzende güney duvarında, 108 ve 109 nolu mekânlara birer tane, B110 no'lu mekâna ise iki tane ahşap doğramalı giyotin pencere açılması önerilmiştir. B107 no'lu mekânda bulunan ocak, özgün detaylarına göre yeniden yapılacaktır. 106 no'lu mekânlar tuvalet mekânlarıdır. Batıda bulunan tuvalet mekânı B107 no'lu odada bulunan gusülhane de ilave edilerek genişletilmiş ve bay wc olarak düzenlenmiştir. Sofanın doğu ucunda bulunan mekân ise bayan wc olarak dönüştürülmüştür. (Ek F92)

Aynı bahçede bulunan C yapısının girişi ve bahçesi ayrı olduğundan daha farklı kullanıma sahip olabileceği düşünülmüştür. Bu sebeple bölgenin kreş ihtiyacının bu binada karşılanabileceği öngörülmüştür. Çıkmaz sokakta yer alan bu yapı, trafikten ve gürültüden uzak olduğundan bu işleve uygun görülmektedir.

Bahçe içindeki diğer yapı olan D yapısının eski resimlerden ve Konağın komşularından edinilen bilgilere dayandırılarak rekonstrüksiyon projesi

hazırlanmalıdır. Buraya kitaplık ve okuma salonu işlevleri önerilmiştir. Bahçe düzenlemesiyle, yaz aylarında mekânın ön kısmında oturulup kitap okunabilecektir. Sümbüllü Bahçe'ye giriş kapısının üzerinde tek katlı olarak inşa edilmiş olan E yapısının sosyal merkezin idari kısmı olması önerilmiştir. Yapının restitüsyon önerisindeki planına sadık kalınacaktır EZ12 no'lu mekân sofa mekânı, EZ13 no'lu mekân toplantı salonu, EZ14 nolu mekân idari memur odası, EZ15 no'lu mekân ise merkezin yöneticisine ait oda şeklinde düzenlenecektir. (Ek F92)

7.2.Restorasyon Müdahale Önerileri:

Yapının onarımına ilişkin müdahaleler altı başlık altında toplanmıştır. Bunlar, temizleme, sağlamlaştırma, bütünleme, yenileme, yeniden yapma, yeni kullanımla ilgili çağdaş ek şeklindedir.

7.2.1.Temizleme:

Özalp Evi yapı grubunda, farklı dönem ekleri bulunmaktadır. A yapısı zemin katında bulunan Z07 no'lu yemek odasının, yıkılan güney duvarından oda içine düşen moloz yığınları temizlenmelidir. A yapısı AZ01 no'lu mekân ile bu mekânı üst kata bağlayan ahşap merdivene eklenen ahşap bölücü eleman sökülecektir. B yapısı zemin katın BZ11 no'lu kiler mekânı ve B112 no'lu odada bulunan eski eşyalar çıkartılıp oda temizlendikten sonra diğer müdahaleler başlayacaktır. A yapısının zemin katında bulunan AZ01 ve AZ04 no'lu sofa mekânının arasında bulunan ahşap bölücü eleman kaldırılacaktır. A yapısının batı cephesine son dönemlerde eklenen beton merdiven kaldırılıp özgün penceresi restitüsyonda tespit edilen yerine konulacaktır.(Şekil E02, Ek F16) B yapısı BZ08 mekânının batı duvarına bitişik olarak sonradan eklenmiş olan beton tezgâh kaldırılacaktır. B yapısı güney cephesi kâgir olan kısmına sarılan bitkilerden temizlenmelidir. Zemin kat BZ09 no'lu odaya eklenen beton duvarlı helâ mekânı ve güney duvarına dayanan ahşap merdiven ve BZ10 no'lu odadan BZ11 no'lu odaya geçişte yer alan beton şap basamak kaldırılacaktır. Aynı mekânındaki kayrak taşı zemin kaplamasında, taş aralarındaki çimento harçlı derzler temizlenmelidir. A yapısı ve B yapısının cephelerinde son dönemlerde koruma amacıyla yapılan çimento esaslı sıvalar temizlenmelidir. (Şekil E03)

B yapısının zemin katındaki odaların zeminlerinde bulunan ve bahçe düzenlemesinde zemine dökülen beton şap kaldırılacaktır. A101 no'lu mekânın balkonuna ve A104 no'lu tuvalet mekânlarının zeminine dökülen beton şap ve özgün olmayan seramik kaplamalar sökülecektir. Günümüze ulaşan yapıların zeminlerinde ahşap kaplama üzerinde yer yer pvc esaslı zemin kaplaması bulunmaktadır. Parçalanmış olan bu kaplama kaldırılacaktır. Bahçedeki havuzun içindeki toprak tabakası temizlenmelidir. Son dönemde ekilen ceviz ağacı yerinden sökülüp bahçede uygun bir yere taşınmalıdır.

Bahçe taş duvarları bitkilerden ve çimento esaslı sıvalardan arındırılmalıdır. Orijinal olmayan tavan ve döşeme kaplamaları sökülecek, özgün olmayan çatı örtüsü kaldırılacaktır. A ve B yapılarının yanısıra C, D, E, F yapılarına da sonradan eklenen mekân, duvar, merdiven, değiştirilen çatı ve özgün olmayan pencere ve kapı doğramaları kaldırılmalıdır. Cephelere sonradan eklenen anten, onarın sırasında kullanılan metal kaplama malzemeleri ile doğu cephesine eklenen beton ateş bacası kaldırılacaktır. Aynı cephede bulunan balkon da son dönem eki olduğu ve özgün bir unsur olmadığından kaldırılacak, bodruma ait orijinal pencereler restitüsyon önerisine uygun olarak yeniden açılacaktır

Bahçede çıkan bitkiler için uygun ilaçlamalar yapılmalı, bitkilerin tekrar etmemesi için doğru herbisidlerle ilaçlamalar tekrarlanmalıdır. Yapılarda yapılacak temizlik çalışmasından sonra yapılara ait orijinal sıva harçlarından örnekler alınıp analiz yapılmalıdır.

7.2.2.Sağlamlaştırma:

Sağlamlaştırma yapılmadan önce yapıların ve bahçenin bulunduğu alanın zemin etüdü yapılması zorunlu görülmüştür. Zeminde kayma olduğu tespit edildiğinden yapıların temelleri ile ilgili araştırma yapılmalıdır.

Yapılan tespitlere göre zeminde ve temellerde sağlamlaştırma yapılmalıdır. Dolgu olduğu tahmin edilen zeminde, dolgu malzeme tabakasının kalınlığının tespit edilmesi için yeraltı radarı yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem sonucunda yüzeyden 2–2,5m derinde tabakalaşma olduğu, A yapısının doğu tarafına doğru üstteki yapay dolgunun kalınlaştığı ve en fazla 4,5m den sonra kaya ya da zemin ortamına girildiği tespit edilmiştir. A yapısının bodrum ve 1. katında muhtelif yönlerde incelenen alanda jeotermal kökenli travertenlerin ana kayayı oluşturduğu, üstte ise 2–4m arasında yapay dolgu malzemesi bulunduğu tespit edilmiştir. Travertenlerin

üstlerinin kısmen ayrışıp killeştiği gözlenmiştir. Bu çalışma kapsamında, yüzeye yakın 0.20–1.5m civarında yer alan kanal, künk boru veya rögarlar yanı sıra bazı yerlerde 2,0–2.5m derinlerdeki yerel kazı veya hafriyat (moloz) döküntü izleri de tespit edilmiştir. (Ek D03)

Yapının zemin sistemi için hazırlanan rapor doğrultusunda yapılacak zemin iyileştirmesi sonucu, gereken yerlerde destek temel sistemiyle yapı ana kayaya oturtulmalıdır. Temellerde kullanılan taş duvarlardaki işlevini kaybetmiş taşlar yenileriyle değiştirilmelidir. (Şekil E05)

Bunun yanı sıra, A yapısının doğu tarafında bulunan tarihi sur duvarlarında güncel çatlaklar ve düşeyden önemli sapmalar bulunduğu gözlenmiştir. Bu tarihi duvarlarda oluşan çatlakların bahçedeki dolguda oturma sonucu artan iç basınçtan veya bina altındaki farklı dönemlere ait drenaj sistemlerinin bozulmuş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. "Özalp Evi yapılar grubunda gerçekleştirilecek restorasyon uygulaması kapsamında anılan tarihi duvarlardaki çatlakların hem zemin hem de yapı mühendisliği açısından ayrıntılı bir biçimde incelenerek gerekli zemin iyileştirme tedbirlerinin alınması gerekmektedir." (Ek D03)

Bodrumda hâlihazırda görülen ahşap taşıyıcı dikmelerin sağlam olanları ilaçlanmalı, kullanılacak durumda olanların kesitleri arttırılmalı, yeni ahşap dikmelerle desteklenmelidir.

B yapısının güney cephesini oluşturan taş duvarda sağlamlaştırma yapılmalıdır. Korunacak tüm ahşap elemanlar böcek ve mantarlara karşı uygun kimyasallarla ilaçlanacaktır. C yapısının doğu yönündeki taş duvar sağlamlaştırılacaktır. (Şekil E06) Duvarlardaki sıvalar, döşeme ve tavan kaplamaları söküldükten sonra taşıyıcı sistem kontrol edilmeli, zayıf olduğu tespit edilen ahşap dikmeler iki yönden desteklenmelidir. Sağlam olduğu düşünülen ahşap elemanlar böceklenme ve mantarlanmalara karşı ilaçlanarak korumaya alınmalıdır. Kontrol edilmek üzere açılan yapı elemanları daha sonra özgün malzemesiyle kapatılıp, hava koşullarına karşı korunmalıdır.

Sağlam oldukları tespit edilen özgün kapı ve pencere doğramaları, pencere pervazları, tavan köşe profilleri, ahşap sandalyalık bantları, ahşap korkuluklar ve diğer ahşap detaylar ilaçlanıp sağlamlaştırıldıktan sonra tekrar kullanılacaktır.

7.2.3.Bütünleme:

Bahçe duvarları restitüsyona uygun olarak bütünlenecek ve özgün bölümleri sağlamlaştırılacaktır. Duvar üzerlerine alaturka kiremitli harpuşta örtüsü eklenecektir.

A yapısının saçak altında ve balkon döşeme hizasında bulunan ahşap elemanların eksik kısımlarında aynı nitelikte profillerle bütünleme yapılacaktır. (Ek F102)

A yapısının dış cephe duvarlarında yapılacak sağlamlaştırma ve temizlemeler için farklı duvarlardan sıva numuneleri alınmıştır. Bu numuneler incelenmek üzere İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Laboratuarı Müdürlüğü'ne gönderilmiş ve gerekli analizler yapılmıştır. (Ek D01) Alınan laboratuar sonuçlarına göre yapının cephelerindeki sıva bütünlemeleri ve gereken yerlerde yenilemeleri yapılacaktır.

A yapısının A102 no'lu odasında bulunan kalem işi resimli duvarlardan da sıva örneği alınarak incelettirilmiştir. Kalem işi resimlerin onarımı konusunda İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez Laboratuarı Müdürlüğünce teknik bir rapor hazırlanmıştır. Bu raporda, kalem işi resimlere sahip sıvalar yerlerinden sökülüp duvarın taşıyıcı siteminin sağlamlaştırılmasından sonra yerlerine tekrar monte edilmeleri önerilmektedir.(Ek D02)

7.2.4.Yenileme:

Restorasyon çalışması kapsamında kullanılmayacak durumda olan kapı ve pencere doğramaları ile köşe profilleri, pencere pervazları vb. elemanlar şablon olarak kullanılacaktır.

BZ08 no'lu mutfak mekânında bulunan ocakta, sağlamlaştırma yapılacak davlumbazı, özgün haline sadık kalınarak yenilenecektir.

7.2.5.Yeniden yapma:

Yapılardan hangilerinin veya hangi kısımların rekonstrüksiyonunun yapılacağı, yapılacak zemin muayenesi ve taşıyıcı sistem analizlerinin ardından belirlenecektir. Gerekli yerlerde yapı askıya alınarak, burulma tespit edilen kısımlar bölgesel olarak alınacak ve orijinal malzeme ve boyutlarına uygun olarak yeniden inşa edilecektir.

A yapısının güney kısmı günümüze büyük ölçüde hasarlı olarak ulaşmıştır. Bu nedenle A yapısının güney bölümünün restitüsyon önerisine uygun olarak yeniden inşa edilmesi önerilmektedir. Güney kısımda bulunduğu tespit edilen ve hâlihazırda hiçbir izi bulunmayan hamam da restitüsyona uygun olarak yeniden inşa edilecektir.

A yapısının 1. kata ulaşımı sağlayan ahşap merdiveni, özgün detaylarına göre yeniden yapılmalıdır. A yapısının her iki katının tavan kaplamaları sökülüp, ana kirişlemeler, dikmeler, yastık ve benzeri ahşap yapı elemanları incelenmeli, uygun bulunursa ilaçlanmalı ve korunmalıdırlar. Yapılan kontrolden sonra tavan kaplamaları restitüsyon önerisine uygun olarak yeniden yapılmalıdır. Çatı örtü sistemi, özgün detay ve malzemelerine uygun olarak yeniden yapılmalıdır.

B yapısı 1. katı restitüsyon önerisine göre yeniden inşa edilecektir. Bu katın, oda boyutları değiştirilmeden, özgün detayları, malzemeleri ve aynı yapım tekniğiyle rekonstrüksiyonu yapılacaktır.

B yapısının batısında bulunan tuğla- taş örgülü güney bahçe duvarında bulunan taşların dayanımlarını büyük ölçüde kaybettikleri tespit edilmiştir. Bundan dolayı, duvarın bazı kısımlarının özgün örgüsüne ve malzemesine uygun olarak yeniden yapılması önerilmektedir. Bu müdahale, orijinal duvarın mümkün olduğunca korunması şeklinde yapılmalıdır.

Özalp Evi'nin ahşap bahçe kapısı restitüsyona uygun olarak yeniden yapılacaktır. (Ek F107) Yapılarda bulunan kapı ve pencere doğramalarından kullanılamayacak durumda olanlar, özgün detay malzeme ve boyutlarına göre yeniden imal edilecektr. İlk dönemde yapıldığı bilinen bahçe düzenlemesi restorasyon müdahaleleri kapsamında tüm bahçeyi içine alacak bir şekilde yeniden yapılacaktır. (Şekil E07, Şekil E08)

Günümüze ulaşmayan E yapısının da rekonstrüksiyonu gerekmektedir. Yapının rekonstrüksiyon projesinde, 2004 yılında yıkılmadan önce hazırlanmış rölöve çizimlerinden ve aynı döneme ait fotoğraflardan faydalanılmıştır. (Şekil A105)

Ahşap karkas sistemin yeniden inşa edilmesi sırasında, duvarların dolgu malzemesi olarak kullanılan harman tuğlalarından, sağlam durumda olanlar kullanılmalı, kullanılacak yeni tuğlalar ise eski tuğlalarla aynı malzeme ve boyutlarda olmalıdır.

Ahşap karkas sistemle yeniden inşa edilecek kısımlarda kullanılacak bütün ahşap elemanlar emprenye edilmiş sarıçamdan imal edilmeli, elemanlar birbirine paslanmaz metal elemanlarla bağlanmalıdır. Ahşap duvarların ve ahşap döşemelerin iç yüzeylerine ısı ve ses izolasyonu için uygun malzemeler seçilmelidir.

7.2.6.Çağdaş Ek:

A yapısının zemin katına restoran işlevi verilmiştir. Zemin katta bulunan tuvalet işlevi karşılamadığı için mekâna bir kabin daha eklenmelidir.

B yapısının zemin katında BZ10 no'lu ocaklı odanın doğu duvarındaki kapı boşluğu restorasyon önerisinde genişletilmiş, bu mekânın güney duvarına iki tuvalet kabini eklenmiştir. Aynı yapının 1. katının güney duvarına, gerektiğinde açılabilir katlanabilir bir pencere düzeni önerilmiştir. Bu katta bulunan beş odanın cephesine rahat ışık alabilmeleri için sofaya bakan giyotin pencereler eklenmiştir.

8. SONUÇ :

Özalp Evi, bazı önemli mekânlarını ve yapı elemanlarını kaybetmiş olmasına rağmen Bursa'nın en eski yerleşimlerinden olan Hisariçi'nde nadir sayıda özgün kalabilmiş yapılardan biridir.

Bu nedenle, yapılar grubuna bir an evvel müdahale edilmesi gerekmektedir. Müdahalede amaç, yapıların özgün kimliklerini yitirmeden, yeni işlev yükleyebilmektir. Bu koşulları sağlayabilmesi için yapı grubuna "sosyal ve kültürel merkez" işlevi önerilmiştir. Büyük bir bahçe etrafında toplanan yapıları Bursalıların kullanabilmesi hedeflenmektedir. Sosyal ve kültürel merkez işlevi kapsamında mekânlara yüklenen işlevlerde mekânsal uygunluk ön planda tutulmuş, mekânın geçmişteki kullanımı ile örtüşecek işlev yüklenmiştir. Önerilen işlev doğrultusunda, bazı mekanların restitüsyona uygun olarak yeniden inşa edilmesi, genel olarak yapının özgün malzeme ve detaylarıyla restore edilebilmesi amaçlanmaktadır

Bahçe, hem korunaklı, hem de Bursa manzarasına hakim oluşu ile yapı grubunun en özellikli yeridir. Yapılarla bir bütün oluşturan bahçe mekânı, ismini aldığı sümbüllerin tasarım konseptini oluşturduğu ve bahçede özgün elemanların korunduğu bir peyzaj projesi ile yeniden düzenlenmiştir. Bu özellikle, sosyal merkezin bir parçası olan restoran ve kafe mekânları yazın bahçeye de taşınabilecektir.

KAYNAKLAR

[1] **Yalman, B.,** 2002, Osmangazi-Bursa, Düşkapı, "Tarih, Kültür ve Doğa Kenti Bursa",Pera Basın Yayın, Bursa, 53-55.

[2] **Aslanoğlu,A.R.,** 2000, Kent, Kimlik, Küreselleşme, Ezgi Kitabevi, Bursa, 225

[3] **Yenen, Z**, 1987, Vakıf Kurumu-İmaret Sistemi Bağlamında Osmanlı Dönemi Türk Kentlerinin Kuruluş ve Gelişim İlkeleri, *Doktora Tezi*, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 53.

[4] **Kaplanoğlu, R.**, 2006, Bursa Araştırmaları Dergisi.

[5] **Kaplanoğlu, R.**, 2003, Doğal ve Anıtsal Eserleriyle Bursa, Osmangazi Belediyesi

Yayınları, Bursa,15.

[6] **Kaplanoğlu, R.**, 2003 a.g.e., 29,30.

[7] **Kaplanoğlu, R.**,2003 a.g.e., 31.

[8] **Tanman**, **B**., 1996, "Bursa'da Osmanlı Mimarisi", T.C. Kültür Bakanlığı, Yayımlar Dairesi Başkanlığı, Ankara, 124–142.

[9] **Kaplanoğlu, R.,**1996, Bursa Yer Adları Ansiklopedisi, I. Cilt, Bursa Ticaret Odası Kültür Yayınları, Bursa, 232.

[10] **Yalman, B.,** 2002, a.g.e., 58,59.

[11] **Kaplanoğlu, R.,**1996, a.g.e., 233.

[12] **Çahantimur,A.I.,**1993**,** Kültür ve Mekan Etkileşimi Kpsamında Konut ve Yakın Çevresi İlişkilerine Diyalektik Bir Yaklaşım, *Yüksek Lisans Tezi*, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 95.

[13] **Yalman, B.,** 2002, a.g.e., 63.

[14] **Kaplanoğlu, R.,**1996, a.g.e., 232.

[15] **Yenen, Z**, 1987,a.g.e., 92-95.

[16] **Tomsu, L., 1950,** Bursa Evleri, *Doçentlik Tezi*., İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 19,26,28.

[17] **Sözen, M.,** 2001, Türklerde Ev Kültürü, Doğan Kitap, İstanbul, 94.

[18] **Kırayoğlu, M.,** 1996**,** Bursa Ansiklopedisi, 298-299.

[19] **Tomsu,L.,** 1950, a.g.e., 19.

[20] **Özdemir, N.,** 2007, **"**Çekirge Köşkleri", Osmanlı Mimarisi'nde Konak ve Köşk Kavramı, Sentez Yayınevi, Bursa, 92, 96.

[21] **Yenen, Z**., 1987, a.g.e., 21.

[22] **Tomsu,L.,** 1950, a.g.e**.,** 24.

[23] **Çahantimur,A.I.,** 1993, a.g.e**.,** 96.

[24] **Kırayoğlu, M.,** 1996, a.g.e**.,** 298-299.

[25] **Eldem, S. H.,** 1984, Türk Evi, Cilt I, T.A.Ç. Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., İstanbul, 202-203.

[26] **Habib, S.,** Mayıs 2003, Bursa Yerel Kent Paletinin Oluşturulması ve Geleneksel Renk Kültürü İle İlişkisi, Doktora Tezi, G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 36,37,64,87,90.

[27] **Kırayoğlu, M.,** 1996, a.g.e**.,** 298-299.

[28] **Sözen, M., ve Erzuzun, C.,** 1996, Anadolu'da Ev ve İnsan, Emlak Bankası Yayınları.

[29] **Özdemir, N.,** 2007, a.g.e., 96.

[30] **Eldem, S. H.,** 1984, a.g.e., 202.

[31] **Sözen, M., ve Erzuzun, C.,**1996, a.g.e.

[32] **Eldem, S. H.,** 1984, a.g.e., 203.

[33] **Eldem, S. H.,** 1955, Türk Evi Plan Tipleri, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Pulhan Matbaası, İstanbul.

[34] **Çalıkuşu, E.,** 2006- sayı 12, Sümbüllü Bahçe İçinde Tarihi Bir Konak, Bursa Araştırmaları Vakfı Kent Tarihi ve Kültürü Dergisi, 49

[35] **Eldem, S. H.,** 1984, a.g.e., 203.

[36] **Tomsu,L.,** 1950, a.g.e**.,** 32.

[37] **Özalp, Ü., 2007,** Kişisel Görüşme.

[38] **Özalp, Ü., 2007, a.g.e.**

[39] **Özalp, Ü., 2007, a.g.e.**

[40] **Özalp, Ü., 2007, a.g.e.**

[41] **Özalp, Ü., 2007, a.g.e.**

[42] **Çakılkaya, R., 2007,** Kişisel Görüşme.

[43] **Çakılkaya, R., 2007, a.g.e.**

[44] **Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu**, *fotoğraf arşivi - tescil Fişleri, kurul kararları arşiv dosyaları*, 2007.

REFERANS KAYNAKÇA LİSTESİ

Acar, E., 1975.

Ahunbay, Z., 2004, Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

Ayverdi, E. Hakkı, 1996, "İstanbul Çağının Menşei Osmanlı Mimarisi'nin İlk Devri", Baha Matbaası, İstanbul, sf:58-116.

Baykal,**K., 1982,** Bursa ve Anıtları, İstanbul.

" Bursa", **1995,** Bursa Valiliği İl Turizm Müdürlüğü, Bursa, sf:2-3.

Eldem S. H., "Bursa Evleri" ,sf:25.

Gabriel, A., 2006,Yapı Kredi Yayınları, INHA, İstanbul.

Hasol, D., 2002, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

Kütük, S., Çorum, B., 1992, "Bursa", Bursa Müzelerini ve Eski Eserlerini Koruma Derneği, Ankara, sf:51.

Özendes, E., 2000, Osmanlı'nın İlk Başkenti "Bursa", Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

RV Reise-und Verkehrsverlag GmgH, **1993**,"Bertelsman Bugünkü Dünyamız Atlas Ansiklopedisi", Medya Holding A.Ş., İstanbul, sf: 90-93.

Tanman, B., 1996, "Bursa'da Osmanlı Mimarisi", Bursa, T.C. Kültür Bakanlığı, Yayımlar Dairesi Başkanlığı, Ankara, sf:124,142.

Turan, A. – Budak, C., Konak Kitabı; Geleneksel Türk Konutunun Geç Dönemi Üzerine Bir İnceleme, sf:68.

EKLER:

EK A: Bursa K.T.V.K.B. Kurulu Kararları.

Ek A01: Bursa K.T.V.K.B. Kurulu'nun 14.02.1986 gün ve 1918 sayılı kararı ve eki.

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU

ASLI GİBİDİR

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 38 13-14/2/1986
Karar No. ve Tarihi : 1918 14/2/1986

Toplantı yeri :

Füsun ERSOY
Şube Müdürü

Bursa İl Merkezinde Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 19.4.1974 gün ve 7763 sayılı, 9.7.1977 gün ve A-625 sayılı ve 15.4.1978 gün ve A-1072 sayılı kararları ve münferit kararlar ile tescil edilen korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 13.1.1979 gün ve 10888 sayılı kararı ile belirlenen sit alanlarının;2981 sayılı Yasa'nın 6.maddesi gereğince Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü uzmanlarının mahallinde yaptıkları inceleme sonucunda hazırlanan bilgi ve belgeler ile Bursa Belediyesi yetkililerinin verdiği bilgi ve belgelerin Kurulumuzda değerlendirilmesi sonucunda;

1-Ekli 1/1000 ve 1/5000 ölçekli haritada sınırları belirlenen Tarihi Kentsel Sit,Tarihi Kentsel Siti Koruma,Arkeolojik Sit,Doğal Sit ve Doğal Siti koruma sınırlarının uygun olduğuna,

2-Ekli 1/1000 ölçekli haritada işaretli ve ekli liste (1) de adresleri ve envanter numaraları belirtilen yapıların 2863 sayılı Yasa uyarınca korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmelerine,

3-Ekli liste (2) de belirtilen yapıların 2863 sayılı Yasa uyarınca korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı özelliğini yitirmiş olmaları nedeniyle tescil kayıtlarının kaldırılmalarına,

4-Ekli listedeki,izinsiz yıkılıp yenilenen ve ve halen yerleri boş olan taşınmazlar hakkında,bugüne kadar ne gibi işlemler yapıldığının Valilik ve Belediyesine sorulmasına,gelecek sonuca göre bu taşınmazların değerlendirilebileceğine,

Ek A01:

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU
K A R A R

Toplantı NO. ve Tarihi: 38, 13/14-2-1986
Karar NO. ve Tarihi : 1918, 14-2-1986

Toplantı Yeri:
A N K A R A

ENV. NO	A D R E S	K A D A S T R O		
		Pafta	Ada	Parsel
967	Kale Sok,NO:11	220	812	22
968	Kale Sok,NO:9	220	812	23
969	Kale Sokak Çıkmazı,NO:5-7	220	812	25-34
970	Kale Sok,	220	812	29
971	Kale Sok,NO:1	220	812	28
972	Fırın Aralığı,NO:5	220	805	3
973	Arka Sok,	220	806	2
974	Orhangazi Çıkmazı,NO:22 Bütünl. 9.5.1993/3176 Dosya: 16.00/1	220	802	~~60-61-62~~
975	Orhangazi Çıkmazı,NO:20 Bütünl. 9.5.1993/3176 Dosya: 16.00/1	220	802	~~23~~ 62
976	Orhangazi Çıkmazı,NO:18 Bütünl. 9.5.1993/3176 Dosya: 16.00/1	220	802	~~22~~ 23
977	Orhangazi Çıkmazı,NO:20	220	802	24
978	Orhangazi Çıkmazı,NO:6 Bütünl. 9.5.1993/3176 Dosya: 16.00/1	220	802	~~21~~ 22
979	Orhangazi Çıkmazı,NO:12-14	220	802	63
980	Orhangazi Çıkmazı,NO:6	220	802	18
981	Orhangazi Çıkmazı,NO:4	220	802	17
982	Orhangazi Çıkmazı,NO:2	220	802	16
983	Osmangazi Cad,NO:30	220	802	13
984	Osmangazi Cad,	220	802	10
985	Osmangazi Cad,Haraçcı Çıkmazı,NO:4	220	802	3
986	Osmangazi Cad,NO:6	220	802	2
987	Yalın Sok,NO:6	277	808	3

ASLI GİBİDİR

Ek A02: Bursa K.T.V.K.B. Kurulu'nun 09.05.1993 gün ve 3176 sayılı kararı ve eki.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
BURSA KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KURULU
K A R A R

Toplantı Tarihi ve No. : 9.5.1993/196
Karar Tarihi ve No : 9.5.1993/3176

Toplantı Yeri
BURSA

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Hisar Mahallesinde GEEAYK'nun 11.3.1983/14726 sayılı kararı ile onaylanan Tophane Çevresi Koruma Amaçlı İmar planı onama sınırları içindeki sivil yapıların tespiti ile Kurulumuzun 4.5.1991/1730 sayılı kararı ile belirlenen 1.derece arkeolojik sit alanı sınırları içinde kalan parsellerin ve tescilli sivil yapıların kadastral bilgilerinde belirlenen yanlışlıkların giderilmesine ilişkin Müdürlüğümüz elemanlarınca hazırlanmış 16.4.1993 günlü rapor okundu, ekleri ve ilgili dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Hisar Mahallesinde Tophane Çevresi Koruma Amaçlı İmar planı sınırları içinde yer alan sur ve burçların tesciline ilişkin Kurulumuzun 4.5.1991/1730 sayılı kararı eki 1 nolu listede kayıtlı kadastral bilgilerde tespit edilen sehven yapılmış ada, parsel numaralarından kaynaklanan maddi hatalarının aşağıdaki şekilde düzeltilmesine, TKTVYK'nun 14.2.1986 gün ve 1918 sayılı kararı eki listelerde 974,975,976 ve 978 envanter no ile kayıtlı sivil mimarlık örneği yapıların kadastral bilgilerinde tespit edilen parsel numaraları değişikliklerinin aşağıda belirtildiği şekilde düzeltilmesine, 220 pafta, 802 ada, 64,11,7 ve 14 parsellerde yer alan korunması gerekli sivil mimarlık örneği yapıların 2863 ve 3386 sayılı yasalar doğrultusunda tescil edilmesine karar verildi.

Kurulumuzun 4.5.1991 gün ve 1730 sayılı karar eki liste 1'de yapılması gereken düzeltmeler :
(1.Derece arkeolojik sit alanında kalan parseller)
802 ada ; 2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,18,19,20,23,24,27,28,29,30,44,47,48,49, 51,52,53,54,56,57,60,61,62,63,64,66,67,75,144,173
801 ada ; 2,3,6,7,8,9,32,40,41,42,43,44,47,48,55

TKTVYK'nun 14.2.1918 gün ve 1918 sayılı kararı eki liste 1'de yapılması gereken düzeltmeler :
(Tescilli sivil yapılar)
974 envanter ; 220 pafta, 802 ada, 61 parsel
975 envanter ; 220 pafta, 802 ada, 62 parsel
976 envanter ; 220 pafta, 802 ada, 23 parsel
978 envanter ; 220 pafta, 802 ada, 22 parsel

BAŞKAN
Prof. Dr. Metin SÖZEN
(Bulunmadı)

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof. Dr. Adnan DEMİR

ÜYE
Prof. Dr. Mustafa CEZAR
(Bulunmadı)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. İlgi Aşkun YÜCE

ÜYE
Dr. Bedri YALMAN

ÜYE
Osmangazi Belediye Temsilcisi
Erhan KELEŞOĞLU

Ek A02:

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
BURSA KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KURULU
K A R A R

Toplantı Tarihi ve No. : 9.5.1993/196
Karar Tarihi ve No : 9.5.1993/3176

Toplantı Yeri
BURSA

- II -

Tescil edilen sivil yapılar :

220 pafta, 802 ada, 64 parsel
220 pafta, 802 ada, 11 parsel
220 pafta, 802 ada, 7 parsel
220 pafta, 802 ada, 14 parsel

BAŞKAN
Prof. Dr. Metin SÖZEN
(Bulunmadı)

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof. Dr. Ataman DEMİR

ÜYE
Prof. Dr. Mustafa CEZAR
(Bulunmadı)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. İlgi Aşkun YÜCE

ÜYE
Dr. Bedri YAMAN

ÜYE
Osmangazi Belediye Temsilcisi
Erhan KELEŞOĞLU

Ek A03: Bursa K.T.V.K.B. Kurulu'nun 12.08.2004 gün ve 17 sayılı kararı ve eki.

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 12.08.2004 / 1
Karar Tarihi ve No : 12.08.2004 / 17

Toplantı Yeri
BURSA

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, 1/1000 ölçekli Muradiye Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında, Bursa Koruma Kurulu'nun 04.05.1991 gün ve 1730 sayılı kararı ile belirlenen 1.derece arkeolojik sit dahilinde kalan ve TKTVYK' nun 14.02.1986 gün ve 1918 sayılı kararıyla 979 envanter numarasıyla tescil edilen, özel mülkiyetteki 220 pafta, 802 ada 63 parseldeki yapı ile Bursa Koruma Kurulu'nun 09.05.1993 gün ve 3176 sayılı kararıyla 1464 envanter numarasıyla tescil edilen 220 pafta, 802 ada, 64 parselde yer alan yapının maili inhidam durumunun değerlendirilmesine ilişkin Osmangazi Belediye Başkanlığı Fen İşleri Müdürlüğü'nün 16.07.2004 gün ve GE – 16517 / 2491 sayılı yazısı okundu ekleri ve ilgili dosyası incelendi yapılan görüşmeler sonunda;

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, 1/1000 ölçekli Muradiye KAİP kapsamında, 1.derece arkeolojik sit dahilinde 979 envanter numarasıyla tescilli özel mülkiyetteki 220 pafta, 802 ada 63 parseldeki yapı ile 1464 envanter numarasıyla tescilli 220 pafta, 802 ada, 64 parselde yer alan yapının 05.11.1999 gün ve 660 sayılı taşınmaz kültür varlıkları bakım ve onarımlarına yönelik ilke kararında belirlenen esaslı onarım ilkeleri kapsamında Belediyesi veya ilgilisince ivedilikle rölövelerinin hazırlatılarak Kurulumuz Müdürlüğü'ne iletilmesinden sonra tehlike arz eden bölümlerinin alınabileceğine; bu aşamada yapıların maili inhidam durumu dikkate alınarak can ve mal güvenliği açısından Belediyesince gerekli fiziki ve güvenlik önlemlerinin alınmasına / aldırılmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR

BAŞKAN
Prof.Dr. Neslihan DOSTOĞLU
(İMZA)

BAŞKAN YARDIMCISI
Yrd.Doç.Dr. Erkan UÇKAN
(İMZA)

ÜYE
Prof.Dr.Zeren TANINDI
(İMZA)

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Derya ALTUNBAŞ
(İMZA)

ÜYE
Prof.Dr.Selçuk MÜLAYİM
(İMZA)

ÜYE

ÜYE

ÜYE
Osmangazi Belediye Temsilcisi
Bayram VARDAR
(İMZA)

ÜYE

Ek A03:

FEN İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE
RAPOR

İli	: Bursa
İlçe	: Osmangazi
Mahalle	: Osmangazi
Cadde/Sokak	: Orhangazi Çıkmazı
Kapı No	: 16
Pafta	: E : 220 - Y : H.22d.07a.1c
Ada	: E : 802 - Y : 4268
Parsel	: E : 64 - Y : 140
Mal Sahibi	: Habil GÜÇALP
Tebligat Adresi	: -
Envanter No	: 1464
Rapor Tanzim Tarihi:	16.07.2004

TESPİTLER :
-Binanın Zemin + 1 normal kattan oluştuğu,
-Kerpiç dolgulu, ahşap karkas yapı olup, elektrik ve su abonesinin bulunmadığı,
-Binanın meskun olmadığı,
-Binanın taşıyıcı sisteminin mukavemetini yitirerek binanın çökmek üzere olduğu,
-Binanın çatısının büyük bir bölümünün çöktüğü,
-Cephe duvarlarının büyük bir bölümünün sıvalarının döküldüğü, açığa çıkan ahşap konstrüksiyonun dış hava koşullarından etkilenerek çürüdüğü ve arasındaki kerpiç dolguların kısmen boşaldığı,
-Ahşap pencere ve kapı doğramalarının çürüyüp bozulduğu, camlarının kırıldığı,
-Ara kat döşemesinin bir kısmının çöktüğü tespit edilmiştir.

SONUÇ :
Yapılan bu tespitler neticesinde, maili inhidam durumunda olan yapının can ve mal güvenliği açısından B.K.T.V.K. Kurulu kararı alınıncaya kadar gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerektiği kanaatine varılmıştır.

İşbu rapor tarafımızdan 5 nüsha tanzim edilerek imza altına alınmıştır.

İlker GÜDÜ
Mimar

Yasemin IŞIK UYSAL
İnş.Müh.

Meliha ÖZ
Mimar

Ek A04: Bursa K.T.V.K.B. Kurulu'nun 10.02.2005 gün ve 381 sayılı kararı ve eki.

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Bursa Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
K A R A R

Toplantı Yeri
Bursa

Toplantı Tarihi ve No : 10.02.2005 / 16
Karar Tarihi ve No : 10.02.2005 / 00381

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, 1/1000 ölçekli Maskem Batısı-Hisar-Muradiye Koruma Amaçlı İmar Planı ile 1/1000 ölçekli Tophane ve Çevresi Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında Antik Prusia Kentinin Sur ve Burçlarının bulunduğu ve Kurulumuzun 14.5.1991/1730 tarih-sayılı kararıyla tescilinin devamına karar verilen 1.derece arkeolojik sitte, Kurulumuzun 12.02.2004/10307 sayılı kararı gereğince Osmangazi Belediye Teknik elemanları ile Müdürlüğümüz uzmanlarınca gerçekleştirilmiş olan irdeleme çalışması sonuçlarının değerlendirilmesine ilişkin Müdürlüğün 9.2.2005/407 tarih-sayılı raporu okundu, ekleri ve ilgili dosyası incelendi, yapılan görüşme sonunda;

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, 1/1000 ölçekli Maskem Batısı-Hisar-Muradiye Koruma Amaçlı İmar Planı ile 1/1000 ölçekli Tophane ve Çevresi Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında Antik Prusia Kentinin Sur ve Burçlarının bulunduğu 1.derece arkeolojik sitte yapılan irdeleme çalışması sonucunda;

a) Arazide yapılan çalışmalar sonucu elde edilen veriler ile Sur ve Burçların çevresinde planda koruma bandının bırakılmadığı bölümlerde koruma bandının sağlanması, diğer bazı bölümlerde ise 1.derece arkeolojik sit potansiyeli taşımadığı anlaşıldığından mülkiyet sınırları esas alınarak ekli 1/2000 ölçekli haritada 1.derece ve 3.derece arkeolojik sit sınırlarının yeniden belirlenen şekli ile önerisinin uygun olduğuna,

b) 1/1000 ölçekli Maksem Batısı Hisar Muradiye Koruma Amaçlı İmar Planı ile Tophane ve Çevresi Koruma Amaçlı İmar Planının ekli 1/2000 ölçekli sit sınırları esas alınıp, her iki planın entegrasyonunun sağlanması suretiyle ivedilikle revizyonlarının Belediyesince yapılarak değerlendirilmek üzere Kurulumuza getirilmesine,

c) 1/2000 ölçekli haritadaki 1.derece ve 3.derece arkeolojik sit sınırları kapsamındaki parsellerin listelerinin hazırlanarak dağıtımlarının yapılabileceğine karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr. Neslihan DOSTOĞLU

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr. Zeren TANINDI

ÜYE
Yrd.Doç.Dr. Derya ALTUNBAŞ

ÜYE
Prof.Dr. Selçuk MÜLAYİM

ÜYE
Osmangazi Belediye Temsilcisi
Bayram VARDAR

ÜYE
Bursa Müze Müdürlüğü Temsilcisi
Öcal ÖZEREN

Ek A04:

— Antik Prusia kenti surları ve çevresi (Hisar)

1.DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANINDA KALAN PARSELLER					
	ESKİ		YENİ		
PAFTA	ADA	PARSEL	PAFTA	ADA	PARSEL
221	802	48	H22D07A1D-1C	4268	1
224	802	53	H22D07A1D	4268	2
224	802	52	H22D07A1D	4268	3
283-224	802	51	H22D07A1D	4268	4
224	802	85	H22D07A1D	4268	5
283	802	67	H22D07A1D	4268	6
283	802	68	H22D07A1D	4268	7
216	864	142	H22D07A1D	4268	8
216	864	141	H22D07A1D	4268	9 (kısmen)
216	864	140	H22D07A1D	4268	10 (kısmen)
216	864	139	H22D07A1D	4268	11 (kısmen)
216	864	138	H22D07A1D	4268	12 (kısmen)
216	864	137	H22D07A1D	4268	13 (kısmen)
216	864	136	H22D07A1D	4268	14 (kısmen)
216	864	135	H22D07A1D	4268	15 (kısmen)
216	864	134	H22D07A1D	4268	16 (kısmen)
216	864	133	H22D07A1D	4268	17 (kısmen)
216	864	132	H22D07A1D	4268	18 (kısmen)
216	864	131	H22D07A1D	4268	19 (kısmen)
216	864	130	H22D07A1D	4268	20 (kısmen)
216	864	129	H22D07A1D	4268	21 (kısmen)
216	864	128	H22D07A1D	4268	22 (kısmen)
216	864	127	H22D07A1D	4268	23 (kısmen)
216	864	126	H22D07A1D	4268	24 (kısmen)
216	864	97	H22D07A1D	4268	25 (kısmen)
216	864	98	H22D07A1D	4268	26 (kısmen)
216	864	99	H22D07A1D	4268	27 (kısmen)
216	864	55	H22D07A1D	4268	28 (kısmen)
283-221	802	49	H22D07A1D	4268	35 (kısmen)
			H22D07A1D	4268	61
218	801	9	H22D07A1C	4268	107(kısmen)
218	801	8	H22D07A1C	4268	111
218	801	44	H22D07A1C	4268	116
218	801	7	H22D07A4B	4268	117
218	801	6	H22D07A4B	4268	118
220	802	3	H22D07A4B	4268	119
220	802	2	H22D07A4B	4268	120
220	802	1	H22D07A4B	4268	121
220	802	10	H22D07A4B	4268	128(kısmen)
220	802	11	H22D07A4B	4268	129(kısmen)
220	802	18	H22D07A4B	4268	136(kısmen)
220	802	63	H22D07A1C	4268	139
220	802	64	H22D07A1C	4268	140
220	802	22	H22D07A1C	4268	141
220	802	23	H22D07A1C	4268	142
220	802	24	H22D07A1C	4268	143
220	802	60	H22D07A1C	4268	144
220	802	62	H22D07A1C	4268	145(sur)
220	802	61	H22D07A1C	4268	146

Bursa Koruma Bölge Kurulunun 10.2.2005 gün ve 381 sayılı karar ekidir.

T.C.

Ahmet Bayram ÜNER
Müze Araştırmacısı

Ek A04:

Ek A05: Bursa K.T.V.K.B. Kurulu'nun 23.06.2005 gün ve 728 sayılı kararı.

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 23.06.2005 / 27
Karar Tarihi ve No : 23.06.2005 / 728

Toplantı Yeri
BURSA

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Kuruçeşme Mahallesi, Kurulumuzun 10.02.2005 gün ve 381 sayılı kararı ile sınırları belirlenen 3.derece arkeolojik sit kapsamındaki H22d.7a1c pafta, 4268 ada, 137, 138 parseller (Eski : 220 pafta, 802 ada, 19, 20 parseller) ile 1.derece arkeolojik sitte kalan ve 979 envanter numarasıyla tescilli yapının yer aldığı 139 (E: 63) parselin, Sosyal Tesis olarak değerlendirilmek üzere kamulaştırılması talebinin değerlendirilmesine ilişkin Osmangazi Belediye Başkanlığı APK Müdürlüğü'nün 14.06.2005 gün ve M.16.6.OSM.065.1.2273 / 61 sayılı yazısı okundu, ekleri ve dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Kuruçeşme Mahallesi, 3.derece arkeolojik sit kapsamındaki H22d.7a1c pafta, 4268 ada, 137, 138 parseller (Eski : 220 pafta, 802 ada, 19, 20 parseller) ile 1.derece arkeolojik sitte kalan ve 979 envanter numarasıyla tescilli yapının yer aldığı 139 (E: 63) parselin, Sosyal Tesis olarak değerlendirilmek üzere kamulaştırılması talebinin; 5226 sayılı yasa ile değişik 2863 sayılı yasanın Kamulaştırma başlığı altındaki 15. maddesi doğrultusunda uygun olduğuna, kamulaştırma sonrasında 139 (E:63) parselde yer alan tescilli yapının rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin Belediyesince hazırlattırılarak değerlendirilmek üzere Kurulumuza getirilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR

BAŞKAN
Prof.Dr.Neslihan DOSTOĞLU
(İMZA)

T.C.
AHMET B. ÜNER
MÜZE ARAŞTIRMACISI

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Zeren TANINDI
(İMZA)

ÜYE
Y.Mimar Oktay EKİNCİ
(İMZA)

ÜYE
Prof.Dr.Selçuk MÜLAYİM
(İMZA)

ÜYE
Osmangazi Belediye Temsilcisi
Bayram VARDAR
(İmza)

Ek A06: Bursa K.T.V.K.B. Kurulu'nun 17.08.2006 gün ve 1717 sayılı kararı.

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

KARAR

Toplantı Tarihi ve No 17.08.2006 / 61
Karar Tarihi ve No 17.08.2006 / 1710

Toplantı Yeri
BURSA

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Kuruçeşme Mahallesi, Kurulumuzun 10.02.2005 gün ve 381 sayılı kararı ile sınırları yeniden belirlenen 1.derece arkeolojik sitte, özel mülkiyette olup Kurulumuzun 23.06.2005 gün ve 728 sayılı kararıyla Sosyal Tesis olarak değerlendirilmek üzere kamulaştırılması talebi uygun görülen H22d.7a1c pafta, 4268 ada, 139 parselde (Eski : 220 pafta, 802 ada, 63 parsel) yer alan 979 envanter numarasıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli yapının maili inhidam durumunun değerlendirilmesine ilişkin Osmangazi Belediye Başkanlığı APK Müdürlüğü'nün 04.08.2006 gün ve M.16.6.OSM.0.11.3 / 854 sayılı yazısı okundu, ekleri ve ilgili dosyası incelendi, yapılan görüşme sonunda;

Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Kuruçeşme Mahallesi, 1.derece arkeolojik sitte, özel mülkiyette olup Kurulumuzun 23.06.2005 gün ve 728 sayılı kararıyla Sosyal Tesis olarak değerlendirilmek üzere kamulaştırılması talebi uygun görülen H22d.7a1c pafta, 4268 ada, 139 parselde (Eski : 220 pafta, 802 ada, 63 parsel) yer alan 979 envanter numarasıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli yapının rölövesinin ilgilisince veya Belediyesince ivedilikle hazırlatılmasına, bu aşamada can ve mal güvenliğinin sağlanması için gerekli fiziki güvenlik önlemlerinin Belediyesince aldırılmasına, binanın içeriden ve dışarıdan askıya alınmasına, binanın maili inhidam durumuna ilişkin İnşaat Mühendisleri Odasının görüşünün alınarak Kurulumuza getirilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
T.C.
Ahmet Bayram ÜNER
Müdür V.

BAŞKAN
Prof.Dr. Neslihan DOSTOĞLU
(İMZA)

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Zeren TANINDI
(İMZA)

ÜYE
Prof. Dr. Selçuk MÜLAYİM
(İMZA)

ÜYE
Y.Mimar Oktay EKİNCİ
(İMZA)

ÜYE
Prof. Dr. Handan TÜRKOĞLU
(İMZA)

ÜYE
Dr. İlhan AKBULUT
(İMZA)

ÜYE
Osmangazi Belediye Temsilcisi
Bayram VARDAR
(İMZA)

ÜYE
İsmail ARSLAN
(İMZA)

EK B: Tescil Fişleri.

Ek B01: A ve B Yapılarının 979 no'lu Tescil Fişi.

İLİ : BURSA
İLÇESİ : MERKEZ
ENVANTER NO. : 269 979
FOTOĞRAF :

ADRES	Orhangazi Çıkmazı No: 14 12 12-A		CEPHE DÜZENİ : Giriş veya ön cephe: Bahçe içinde 2 ayrı yapıdır. Zemin+1 katlıdır. Giriş ortada ahşap çift kanatlı kapı ile sağlanmaktadır. 1. kat giriş üzeri cumbalı ve oluklu pencerelidir. Diğer cepheler: 2. yapı; Zemin+1 katlıdır. Zeminde 2 ayrı kapı mevcut olup, 1. kat tamamı çıkmalı ve oluklu pencerelidir.
KADASTRAL DURUM	220 Paf, 802 ada 63 parsel		
KONUM	BAHÇE İÇİNDE	X	
	SOKAK ÜZERİNDE		
ÇEVRESEL DURUM			
KORUMA DURUMU	GEREKLİ BAKIM VE ONARIM YAPILARAK KORUNMUŞ		CEPHE ELEMANLARI :
	BAKIM YAPILARAK KISMEN KORUNMUŞ		PLAN DÜZENİ :
	GEREKLİ BAKIM VE ONARIM YAPILMAMIŞ	X	PLAN ELEMANLARI :
ORJİNAL KULLANIM	KONUT		ÜST ÖRTÜ : (Çatı biçimi, Örtü malzemesi, Saçak tipi) Kırma çatı, alaturka kiremit.
BUGÜNKÜ KULLANIM	"		
İNŞAAT TEKNİĞİ	Ahşap çerçeve arası dolgu		
YAPISAL DURUM	(İYİ (ONARIM İSTEMEZ)		DEĞİŞMİŞLİK : Ana Kitlede : Cephe Düzeninde : Plan Düzeninde
	Orta (Statik Durumu İyi Malzeme Açısından Onarım İster)	X	
	Kötü (Statik Durum ve Malzeme Açısından Onarım İster)		
	HARAP		

Ek B02: D Yapısının 978 no'lu Tescil Fişi.

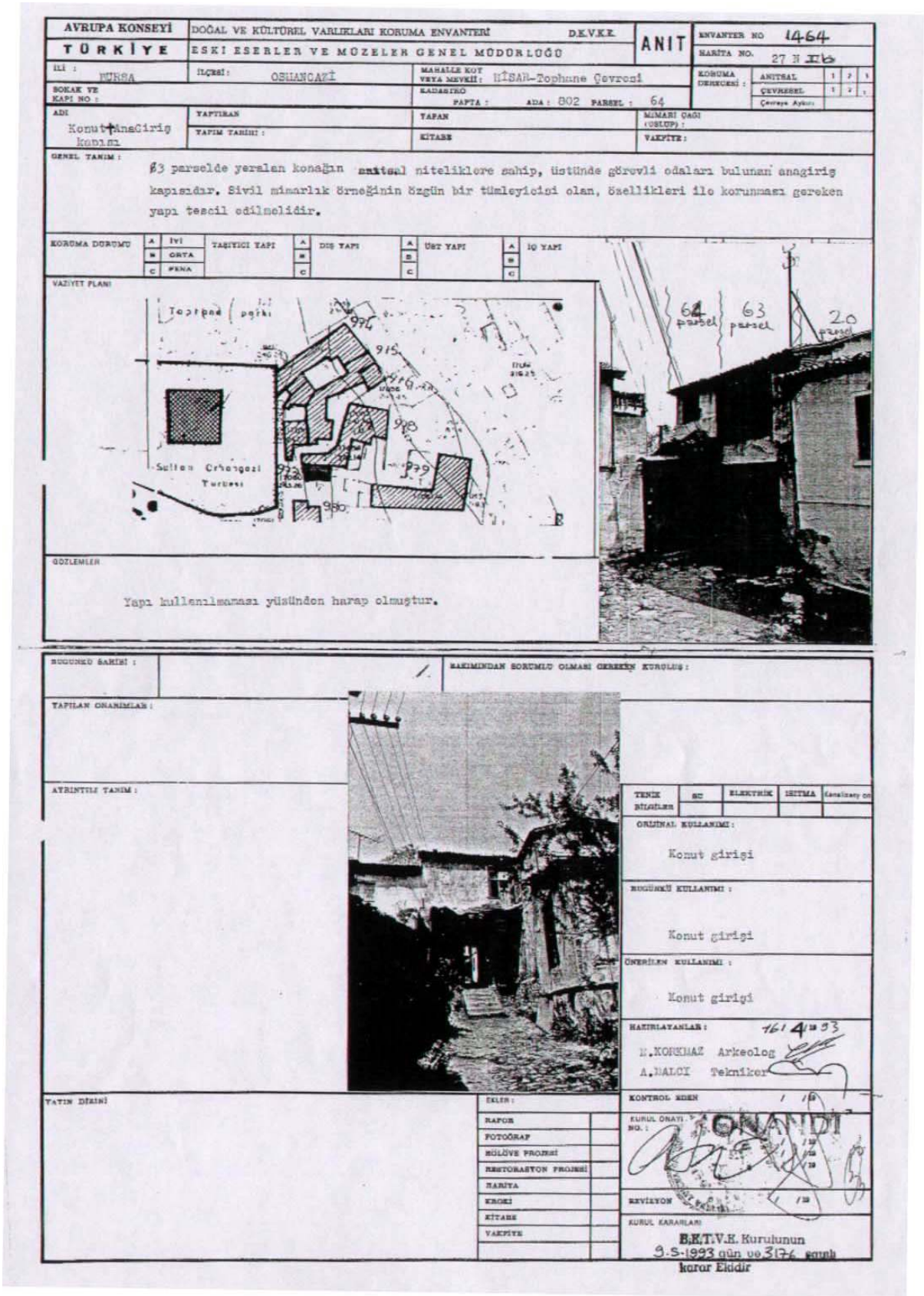
İLİ : BURSA
İLÇESİ : MERKEZ
ENVANTER NO. : 268 978
FOTOĞRAF :

ADRES	Orhangazi Fikmazı no:6	CEPHE DÜZENİ : Giriş veya ön cephe :
KADASTRAL DURUM	220 paf, 802 ada, 64 parsel	
KONUM	BAHÇE İÇİNDE X	Diğer cepheler :
	SOKAK ÜZERİNDE	
ÇEVRESEL DURUM		
KORUMA DURUMU	GEREKLİ BAKIM VE ONARIM YAPILARAK KORUNMUŞ	CEPHE ELEMANLARI :
	BAKIM YAPILARAK KISMEN KORUNMUŞ	PLAN DÜZENİ :
	GEREKLİ BAKIM VE ONARIM YAPILMAMIŞ X	PLAN ELEMANLARI :
ORJİNAL KULLANIM	Konut	ÜST ÖRTÜ : (Çatı biçimi, Örtü malzemesi, Saçak tipi) Beşik çatı, alaturka kiremit.
GÜGÜNKÜ KULLANIM	"	
İNŞAAT TEKNİĞİ	Ahşap çatkı arası dolgu	
YAPISAL DURUM	İYİ (ONARIM İSTEMEZ)	DEĞİŞMİŞLİK :
	Orta (Statik Durumu İyi Malzeme Açısından Onarım İster)	Ana Kitlede :
	Kötü (Statik Durum ve Malzeme Açısından Onarım İster)	Cephe Düzeninde :
	HARAP	Plan Düzeninde

Umut Ü. GÖKTAŞ
Şehir Plancısı

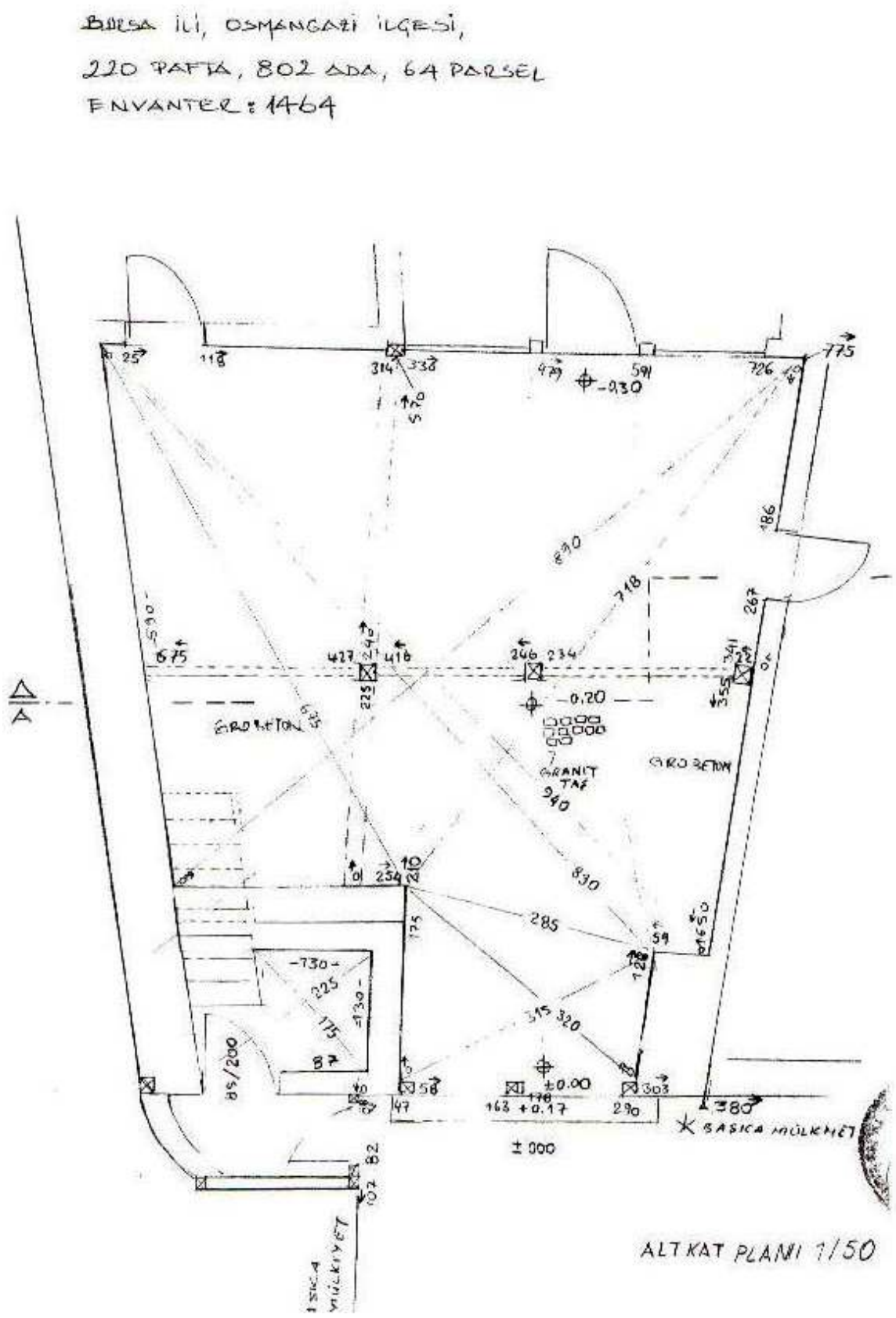
Ek B03: E Yapısının 1464 no'lu Tescil Fişi.

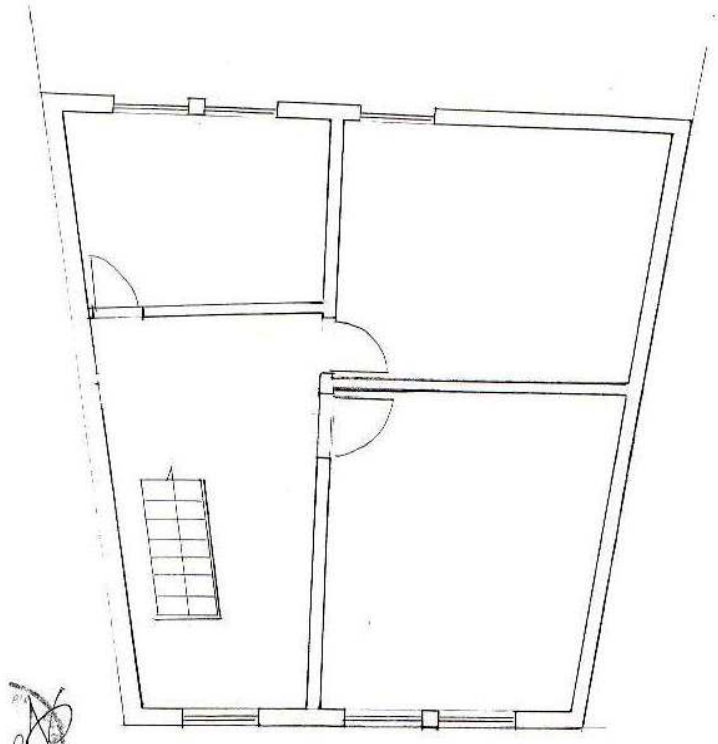
AVRUPA KONSEYİ
TÜRKİYE
DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.
ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANIT
ENVANTER NO 1464
HARİTA NO. 27 N IV b
İLİ : BURSA
İLÇESİ : OSMANGAZİ
MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ : HİSAR-Tophane Çevresi
SOKAK VE KAPI NO :
KADASTRO PAFTA : ADA : 802 PARSEL : 64
KORUMA DERECESİ : ANITSAL 1 2 3 ÇEVRESEL 1 2 3 Çevreye Aykırı
ADI : Konut+AnaGiriş Kapısı
YAPTIRAN
YAPIM TARİHİ :
YAPAN
KİTABE
MİMARİ ÜSLÛP :
VAKFİYE :
GENEL TANIM :
B3 parselde yeralan konağın anıtsal niteliklere sahip, üstünde görevli odaları bulunan anagiriş kapısıdır. Sivil mimarlık örneğinin özgün bir tümleyicisi olan, özellikleri ile korunması gereken yapı tescil edilmelidir.
KORUMA DURUMU A İYİ B ORTA C FENA
TAŞIYICI YAPI A B C
DIŞ YAPI A B C
ÜST YAPI A B C
İÇ YAPI A B C
VAZİYET PLANI
Topçular parkı
Sultan Orhangazi Türbesi
64 parsel
63 parsel
20 parsel
GÖZLEMLER
Yapı kullanılmaması yüzünden harap olmuştur.
BUGÜNKÜ SAHİBİ :
TAPILAN ONARIMLAR :
AYRINTILI TANIM :
HAKİMİNDEN KORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :
TEKNİK BİLGİLER SU ELEKTRİK ISITMA Kanalizasyon
ORİJİNAL KULLANIMI : Konut girişi
BUGÜNKÜ KULLANIMI : Konut girişi
ÖNERİLEN KULLANIMI : Konut girişi
HAZIRLAYANLAR : 16/4/1993
M.KONKMAZ Arkeolog
A.BALCI Tekniker
YAPIN DİZİNİ
EKLER :
RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLÖVE PROJESİ
RESTORASYON PROJESİ
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE
KONTROL EDEN
KURUL ONAYI NO. :
ONANDI
REVİZYON
KURUL KARARLARI
B.K.T.V.K. Kurulunun 9.5.1993 gün ve 3176 sayılı karar Ekidir

EK C: Eski çizim ve Haritalar.

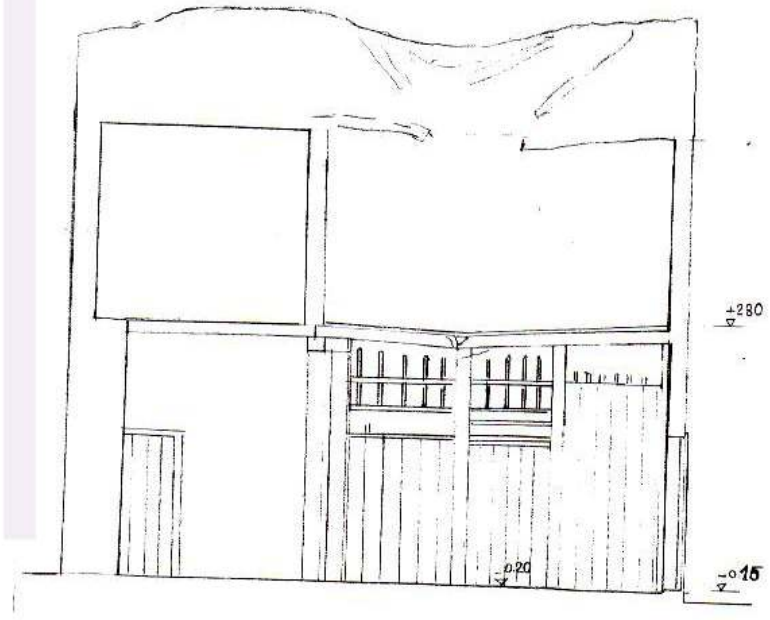
Ek C01: E Yapısının B.K.T.V.K.B.K. tarafından hazırlanan rölöve çizimleri.

Ek C01:

ÜST KAT PLANI 1/50
(ÖLÇÜLER ALINAMAMIŞTIR)

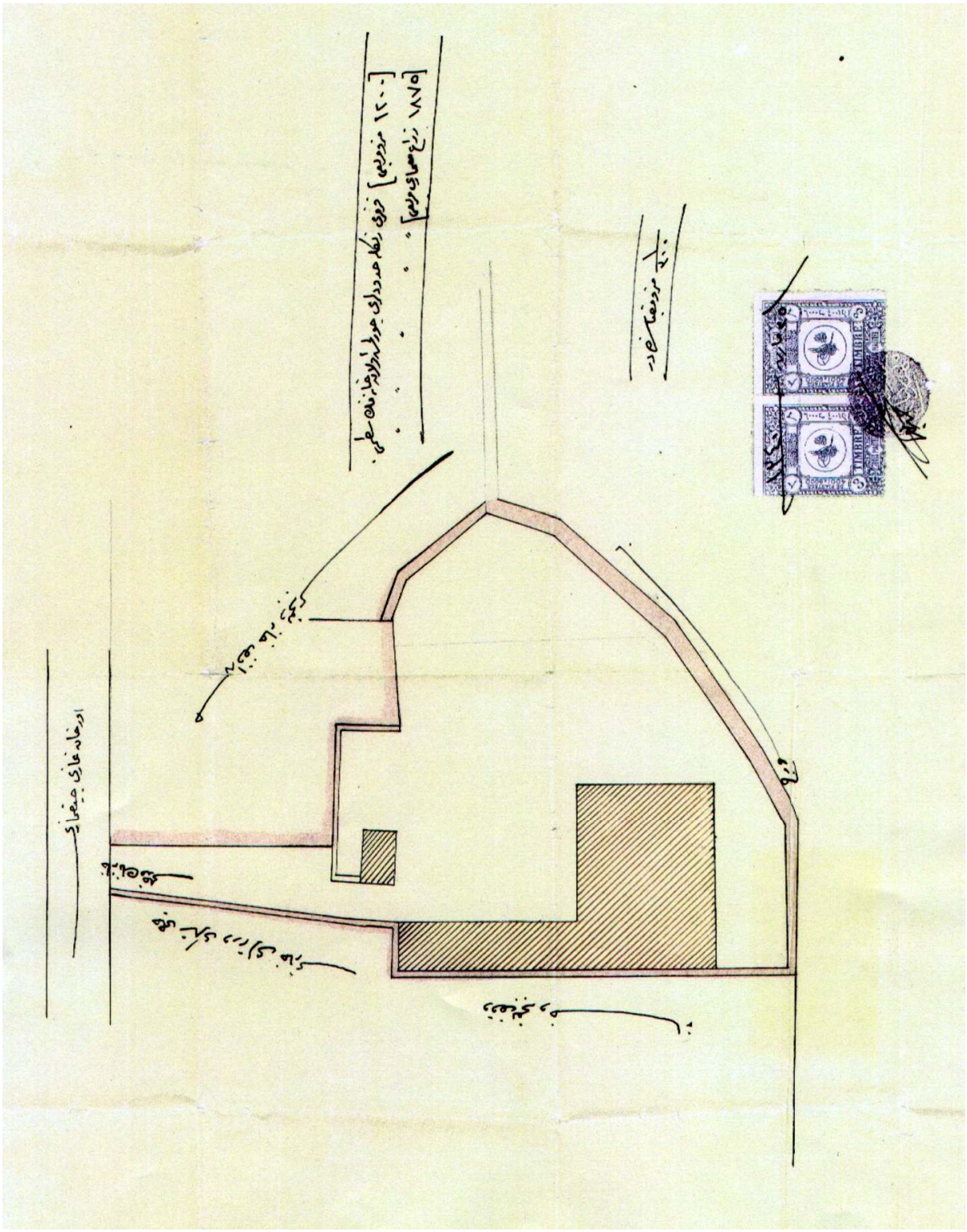

A_A KESİTİ 1/50

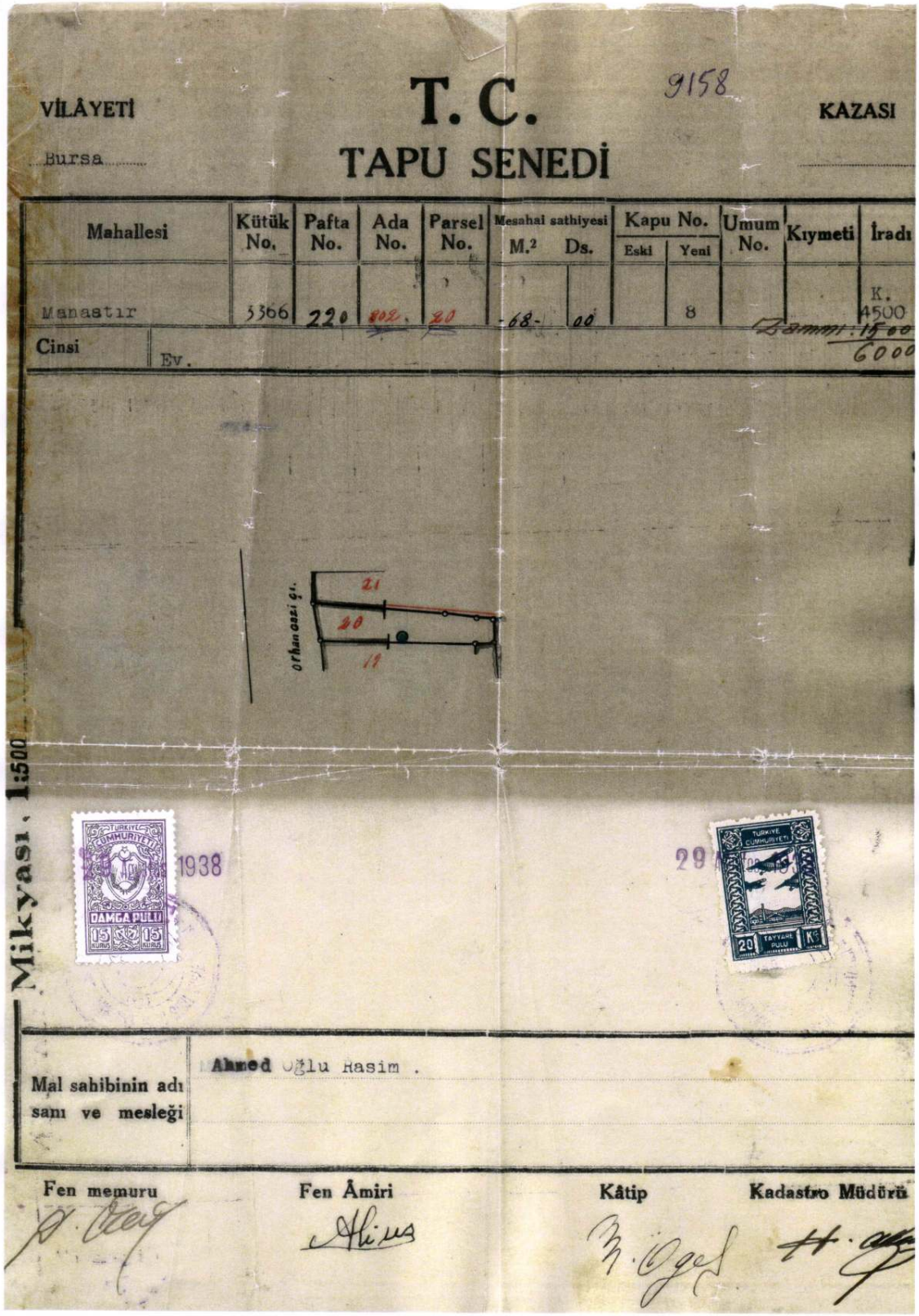
Ek C01:

+5.47
+5.20
295
105
20
105
89
+3.60
+2.70
+2.60
+0.17
±0.00
5.11.04
Belge olarak
sunulmuştur.
ÖNCEPHE 7/50
ÇİZEN

Ek C02: A ve B Yapılarının 1924 tarihli tapusu.

Ek C03: F Yapısının ve bulunduğu parselin 1938 tarihli tapusu.

T. C.

9158

VİLÂYETİ Bursa

KAZASI

TAPU SENEDİ

Mahallesi	Kütük No.	Pafta No.	Ada No.	Parsel No.	Mesahai sathiyesi M.²	Ds.	Kapu No. Eski	Kapu No. Yeni	Umum No.	Kıymeti	İradı
Manastır	5366	220	802.	20	-68-	00		8		Bammi: 1500 6000	K. 4500

Cinsi: Ev.

Mikyası 1:500

Orhan Gazi Cd.

21

20

19

1938

Mal sahibinin adı sanı ve mesleği: Ahmed oğlu Hasim .

Fen memuru | Fen Âmiri | Kâtip | Kadastro Müdürü

EK D: Raporlar.

Ek D01: Öztürk Rahmi, Ekim 2007, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Restorasyon ve Konservasyon Merkez Labaratuarı Müdürlüğünün hazırlamış olduğu *sıva örneği kimyasal analizleri* değerlendirme raporu.

0511.2007

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

Osmangazi Belediye Başkanlığı Plan ve Proje Müdürlüğü tarafından, Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Osmangazi Mahallesi, Orhangazi Çıkmazı 4268 ada 139 parselde yer alan S.M.Ö. yapının cephe iç ve dış duvarlarından alınıp Müdürlüğümüze gönderilen sıva örneklerinin analizleri yapılmış olup, ilgili rapor aşağıda verilmektedir.

I.MEVCUT DURUM: Malzemenin rengi, dokusu, dayanımı, agrega boyut ve dağılımı gibi dış görünümü (çıplak gözle veya binoküler mikroskopla) tarif edilmektedir.

ÖRNEK 1: Doğu cephe zemin kat hizasından alınan örnek: Açık gri renkte, sert dokulu, kısmen gözenekli, görünür ince agregalı, kıtık/saman çöpü içeren kireç harcı. Sert sağlam, elle koparılabilir fakat dağılmaz. Dayanım: xxx

ÖRNEK 2: Kuzey cephe zemin kat hizasından alınan örnek: Pembe renkte, yumuşak dokulu, ince agregalı, kısmen gözenekli, yer yer kireç lumpları, kıtık/saman ve tuğla parçacıkları ile tuğla tozu içeren Horasan sıva. Dağılganlığı az, elle kolayca parçalanabilir. Dayanım: xx

ÖRNEK 3: Kuzey cephe bodrum kat hizasından alınan örnek: Açık gri renkte, yumuşak dokulu, kısmen gözenekli, görünür ince agregalı, kıtık/saman çöpü içeren kireç harcı. Dağılganlığı az, elle kolayca parçalanabilir. Dayanım: xx

ÖRNEK 4: Kuzey cephe zemin kat hizasından alınan örnek: Bol miktarda saman çöpü içeren kerpiç. Dağılganlığı az, elle kolayca parçalanabilir. Dayanım: xx

ÖRNEK 5: Z09 No'lu oda iç doğu duvar'ından alınan örnek: Açık gri renkte, yumuşak dokulu, kısmen gözenekli, görünür ince agregalı, kıtık/saman çöpü içeren kireç harcı. Dağılganlığı az, elle kolayca parçalanabilir. Dayanım: xx

• Bağlayıcı Mukavemeti Skalası:

(-)	:	Yapıdan blok şeklinde örnek alınamaz, hemen dağılır.
x	:	Elde kolayca ufalanabilir. Sulu zımpara ile düzgün bir yüzey oluşmaz.
xx	:	Dağılganlığı az, elle kolayca parçalanabilir. Yoğun kum agrega içermiyorsa sulu zımpara ile belli bir yüzey elde edilebilir.
xxx	:	Sert ve sağlam, elle koparılabilir fakat dağılmaz. Sulu zımparada düzgün bir yüzey oluşturulabilir ancak, ince kesit için sağlamlaştırma şart.
xxxx	:	Çok sert, zorlukla elle koparılabilir. Yüzey sağlamlaştırma olmadan da ince kesit yapılabilir.
xxxxx	:	Sert bir kumtaşı kadar sağlamdır. Ancak çekiç darbesiyle koparılabilir.

Ek D01:

ÖRNEK 6: Z02 No'lu oda iç batı duvar'ından alınan örnek: iki farklı örnek olup; birincisi açık gri renkte, yumuşak dokulu, kısmen gözenekli, görünür ince agregalı, kıtık/saman çöpü içeren kireç harcıdır. Dağılganlığı az, elle kolayca parçalanabilir. Dayanım:xx (6A), ikincisi ise bol miktarda saman çöpü içeren kerpiç. Dağılganlığı az, elle kolayca parçalanabilir. Dayanım: xx (6B).

ÖRNEK 7: Z07 No'lu oda iç güney duvar'ından alınan örnek: Açık pembe renkte, yumuşak dokulu, ince agregalı, kısmen gözenekli, yer yer kireç lumpları, kıtık/saman ve tuğla tozu içeren Horasan sıva. Dağılganlığı az, elle kolayca parçalanabilir. Dayanım: xx

ÖRNEK 8: 102 No'lu oda iç batı duvar'ından alınan örnek: Açık gri renkte, yumuşak dokulu, kısmen gözenekli, görünür ince agregalı, kıtık/saman çöpü içeren kireç harcıdır. Dağılganlığı az, elle kolayca parçalanabilir. Dayanım:xx

II. KİMYASAL ANALİZLER:

Malzeme içindeki kireç (Kalsiyum karbonat), organik madde ve nem miktarlarını tespit etmek amacıyla yapılan analizlerdir. Malzeme içindeki kireç oranının tespiti için; kızdırma kaybı (kalsinasyon) ile asit testi (HCl'de kayıp) analizleri yapılmıştır. Kızdırma kayıpları analizleri sonucunda bulunan değerler malzeme içindeki organik madde miktarını ve kalsiyum karbonat miktarını verir. Asit testi sonucu ise; malzemedeki kalsiyum karbonat miktarını verir.

Aşağıda; kızdırma kayıpları, asit testi, elek analizleri ve spot testi sonuçları verilmiştir:

Örnek. No	Asitte Kayıp	Elek Analizleri (%)					Kızdırma Kayıpları			Spot Testler	
	%	1180µ	600µ	250µ	125µ	<125µ	% Nem	% Org.	%$CaCO_3$	$(SO_4)^{-2}$	Cl^-
1	28,51	27,25	36,42	27,44	6,69	2,20	0,47	2,85	47,66	-	-
2	44,61	36,05	9,35	17,69	13,61	23,30	1,16	4,21	42,01	+	-
3	32,24	26,96	37,96	26,96	5,89	2,23	1,45	3,70	47,99	-	-
4	30,81	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
5	27,96	2,39	30,74	36,58	7,93	2,36	0,00	3,24	34,69	-	-
6a	25,86	21,02	45,86	26,54	4,46	2,12	1,12	2,91	39,29	-	-
6b	48,13	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
7	77,98	10,81	11,49	31,08	17,57	29,05	1,01	5,94	71,04	-	-
8	30,92	23,23	33,86	35,43	5,91	1,57	1,01	3,82	34,87	-	+

Ek D01:

III. DEĞERLENDİRME:

Yapılan analizler sonucunda gönderilen örneklerde yaklaşık olarak tespit edilen ve önerilen bağlayıcı ve agrega değerleri;

ÖRNEK 1,3:
- % 25-30 Sönmüş ve bekletilmiş kireç
- % 10-15 Taş tozu
- % 50-55 Yıkanmış dere kumu (Boyutları için elek analizlerine bakınız

Ayrıca az miktarda saman çöpü/kıtık bulunmaktadır.

ÖRNEK 2:
- % 35-40 Sönmüş ve bekletilmiş kireç
- % 55-60 Tuğla tozu ve kırığı

Ayrıca az miktarda saman çöpü/kıtık bulunmaktadır.

ÖRNEK 4,6B:
- % 25-30 Sönmüş ve bekletilmiş kireç
- % 3- 5 Saman çöpü/kıtık
- % 60-65 Çamur (toprak.

ÖRNEK 5,6A,8:
- % 30-35 Sönmüş ve bekletilmiş kireç
- % 60-65 Yıkanmış dere kumu (Boyutları için elek analizlerine bakınız

Ayrıca az miktarda saman çöpü/kıtık bulunmaktadır.

ÖRNEK 7:
- % 30-35 Sönmüş ve bekletilmiş kireç
- % 20-25 Taş tozu
- % 30-35 Tuğla tozu

Ayrıca bir miktar saman çöpü bulunmaktadır

Bilgilerinize arz ederim.

Rahmi ÖZTÜRK
Kimya Mühendisi

Ek D02: Gökçe Güven, Ekim 2007, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Restorasyon ve Konservasyon Merkez Labaratuarı Müdürlüğünün hazırlamış olduğu *sıva üzeri kalem işi panoların restorasyonuna ilişkin teknik rapor.*

Müdürlük Makamına 06.11.2007

Osmangazi Belediye Başkanlığı, Plan ve Proje Müdürlüğü'nün 09. 2007 tarih, 20254 sayılı yazılarında Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Orhangazi Çıkmazı, 4268 ada, 139 parselde yer alan sivil mimarlık örneği yapının ikinci katındaki alçı sıva üzeri kalem işi panoların yerlerinden sökülüp söz konusu tescilli yapının restorasyonundan sonra tekrar yerlerine montajının yapılabilmesi için Müdürlüğümüzden yardım istenmektedir.

Bursa'da Tophane yamaçlarının tepesinde kalan sivil mimarlık örneği Sümbüllü Bahçe Konağı'nın ikinci kat odalarından birinin duvarlarında bulunan bezemeler, bağdadi duvar üstü sıva yüzeyine çekilen alçı astara boya ile uygulanmıştır. Boyalı yüzeyler birkaç bölgedeki küçük çapta dökülmeler dışında iyi durumdadır.Büyük boyutlu bezeme ise binanın dış etkenlere açık olan duvar yüzeyinde yer aldığı için arkasındaki harç tabakasının yer yer bağlayıcı özelliğini kaybetmesinin sonucu dökülmeler biçiminde bozulmalar görülmektedir. Ancak harç içindeki ahşapların görülebilenleri incelendiğinde bozulma izlenimi edinilmemiştir.

Söz konusu bezemeler yapıda restorasyon çalışmaları başlamadan önce kaldırılarak uygun bir yerde muhafaza edilip onarım sonrası aynı yerlerine konulmalıdır. Bezemelerin yerlerinden kaldırılması çalışmalarında öncelikle yumuşak kıl fırça ile tozu alınmalı, daha sonra yüzeye geri dönüşümlü bir yapıştırıcı ile Japon kağıdı yapıştırılmalı,öncelikle kabarmış ya da kavlamış boya tabakaları enjeksiyon yöntemi ve ısıtmalı spatül kullanılarak yerlerine bağlanmalı, kağıt üstüne seyrek dokulu bez yapıştırılıp yüzey korumaya alınmalıdır.Büyük bezemenin arkasında kalan harç tabakasına duvarın dışından hazır harç karışımları ile enjeksiyon yöntemi ile müdahale edilip sağlamlaştırılmalıdır. Daha sonra önceden belirlenmiş ve numaralandırılmış bölgelerden bezemeli yüzeyler kesilerek dikkatli biçimde sunta üzerine alınıp saklanacağı yere taşınmalıdır. Yapıda restorasyon çalışmaları tamamlandıktan sonra aynı yerlerine özgün harç karışımı ile bağlanmalıdır. Bu işlemler sonunda yüzeydeki bez, kağıt ve yapıştırıcılar çözücüleri ile alınıp yüzey temizlenmeli ve rötuşlar yapılarak işlem tamamlanmalıdır. Bu çalışmaların çok dikkatle ve işini bilen kişilere yaptırılması gerekmektedir. Çalışmalarda estetik kaygı göz ardı edilmemelidir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Güven GÖKÇE
Kimya Müh.

Ek D03: İlkışık O. Metin, Eylül 2007, Anadolu Yrbilimleri Ltd. Şti., Hisar Bölgesi Sümbüllü Bahçe Konağı arkeojeofizik yer altı radar inceleme raporu, 3.1 ,3.2, 4.1, 4.2.

3. YER ALTI RADAR KAYITLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Sümbüllü Bahçe Konağı'nın ön ve arka bahçesinde S1, S2, S3, S4 ve S12 doğrultuları ile Konağın bodrum katında S5, S6, ..., S11 doğrultuları boyunca 250 MHz antenle alınan yer altı radarı kayıtları (Çizelge 3.1) 2. Bölümde değinildiği gibi işlemlerden geçirilmiş ve EK-2 de sırasıyla verilmiştir. Ölçüm doğrultularının yeri ve yönleri ise Ek-1 de görülen vaziyet planı üzerinde işaretlenmiştir.

Çizelge 3.1. Sümbüllü Bahçe Konağı'nda 250 MHz antenle alınan yer altı radar kayıtları.

Kayıt No	İz sayısı	İz süresi (ns)	Kayıt Uzunluğu (m)
S1	375	512 * 0.3361	10.90
S2	640	"	22.30
S3	387	"	11.70
S4	180	"	6.40
S5	342	"	12.10
S6	340	"	11.50
S7	314	"	11.50
S8	387	"	11.50
S9	217	"	9.30
S10	284	"	9.30
S11	254	"	9.30
S12	438	"	15.50
Toplam kayıt uzunluğu (m)			141.30

Yer altı radarı kayıtları üzerinde yapılan analizlerde yanal ve düşey yönde gözlenen anomaliler –belirtiler- aşağıda özetlenmiştir.

Giriş kapısı tarafında ön bahçede yapılan kayıtlarda genel olarak 2.5±0.5 m derinlikte yataya yakın uzanan yansımalar muhtemelen bu derinliğe kadar yapay dolgu ve bu derinlikten sonra ana kaya veya zemin ortamının bulunduğunu göstermektedir. Yüzeyden bu derinliğe kadar olan bölgedeki yansımalar yapay dolgu ortamlara özgün bir karmaşıklığı yansıtmakta olup arada bazı belirgin noktasal yapı izleri hiperbolik izler biçiminde belirmektedir. S1, S2, S3 ve S4

Ek D03:

kesitleri üzerinde yanal yönde değişim gösteren önemli anomaliler EK-2 de görüldüğü gibi 1, 2, ..., 15 şeklinde numaralanmış olup izdüşümleri Ek-1 deki vaziyet planı üzerinde işaretlenmiştir. Bunlardan S1 ve S2 üzerindeki 1,3,4 ve 7, 6 anomalileri ortalama 1.0±0.5 m derinde topluca bir yığıntı görüntüsü vermektedir. S3 ve S4 doğrultuları üzerinde ise 10, 12 ve 15 numaralı anomaliler diğerlerine göre biraz daha belirgindir. Bu izler EK-2 de verilen Çizelgelerde açıklandığı gibi eski kanal izleri, taş yığınları veya moloz ya da hafriyat tabakalarını yansıtmaktadır.

Konağın bodrum katında yapılan birbirine paralel S5, S6, S7, S8 doğrultuları boyunca kayıtlar ile bunlara dik doğrultuda alınan S9, S10 ve S11 yer altı radarı kayıtlarında ise tabakalaşmayı yansıtan yatay anomalilerden ilki yüzeyden 2.0-2.5 m derinde olup daha altta 4.0-4.5 m derinde ikinci bir tabaka yüzeyi emaresi vardır. Bu görüntü Konağın doğu tarafına, tarihi yüksek duvarlara doğru üstteki yapay dolgunun kalınlaştığını ancak en fazla 4.5±0.5 m den sonra yerli kaya yada zemin ortama girileceğini yansıtır.

Bölgedeki jeolojik çalışmaları açıklayan yayınlar en alttaki bu ortamın traverten kökenli bir birim olduğuna işaret etmektedir. Sıcak suların uzun jeolojik zamanlar içinde yavaş yavaş yatay tabakalar halinde çöktürdüğü bu nispeten sert kireçtaşı katmanlarının üst kesimleri meteorolojik koşullarda bir miktar ayrışmış/bozuşmuş dolayısı ile yumuşamış olmalıdır.

Bodrum kat da yapılan S5, S6, S7 ve S8 doğrultuları birbirine paralel ve yaklaşık D-B yönündedir. S9, S10 ve S11 doğrultuları ise bunlara dik ve K-G yönünde uzanmaktadır. Her doğrultu üzerinde gözlenen tekil belirtiler ise taş yığını veya lögar gibi iki boyutlu yanal değişiklikleri yansıtmaktadır. Bu belirtiler sözkonusu yer altı radarı yansıma kesitlerinde sırasıyla 16, 17, ..., 40 olarak numaralanmış (EK-2), ayrıca Ek-1 de verilen vaziyet planı üzerinde topluca işaretlenmiştir. Bunlardan bazıları üstteki yapay dolgu içindeki kanal benzeri yapılara işaret eden sistematik dağılımlar göstermektedir. Örneğin vaziyet planında yıldızlı olarak işaretlenmiş olan 27, 22*, 32-33, ve 18* anomalileri Konağın giriş kapısındaki 12 No dan başlayıp GD-KB yönünde uzanan lögar benzeri bir yapıyı yansıtmaktadır. Bu yapı batıda, bodrum zemininden 0.5-1.0 m derinde iken doğu duvarına doğru derinleşmekte 1.5 m yi geçmektedir ve bu

Ek D03:

ANADOLU YERBİLİMLERİ

4. SONUÇLAR

Bursa, Osmangazi Belediyesi ile Anadolu Yerbilimleri Ltd.Şti. arasında imzalanan "Osmangazi Belediyesi Hisar Bölgesi Arkeolojik amaçlı Jeofizik Araştırmalar ..." projesi kapsamında Sümbüllü Bahçe Konağı bodrum katında ve bina yakın çevresinde Yer altı Radarı yöntemi ile muhtelif doğrultular boyunca kayıtlar alınmıştır

2007 Eylül ayında yapılan ölçümlerde "İsveç, Mala Geoscience" yapısı yer altı radar aleti (GPR) ile 250 MHz anten kullanılmıştır. Bu rapor konusu olan 12 radar kaydının toplam uzunluğu 141.30 m dir.

Söz konusu bina yaklaşık 90 yıl önce yapılmış olup inceleme alanında jeotermal kökenli travertenler ana kayayı oluştururken üstte ortalama 2-4 m yapay dolgu malzeme vardır. Travertenlerin üst kesimleri yer yer ayrışmış ve kısmen killeşmiştir.

Konağın bodrum katında D-B yönünde yapılan S5, S6, S7, S8 kayıtları ile bunlara dik doğrultuda alınan S9, S10 ve S11 yer altı radarı kayıtlarında tabakalaşmayı yansıtan yatay anomalilerden ilki yüzeyden 2.0-2.5 m derinde olup daha altta 4.0-4.5 m derinde ikinci bir tabaka yüzeyi emaresi vardır. Bu görüntü Konağın doğu tarafına, tarihi yüksek duvarlara doğru üstteki yapay dolgunun kalınlaştığını ancak en fazla 4.5±0.5 m den sonra yerli (kaya yada zemin) ortama girileceğini yansıtmaktadır.

Binaların içinde ve çevresindeki bahçesinde muhtelif doğrultularda alınan radar kayıtları uygun bilgisayar yazılımları ile işlendikten sonra her yansıma kesiti üzerinde belirlenen anomaliler çizelgeler halinde listelenmiş ve haritalanmıştır (EK-2 ve Şekil 3.1). Yüzeye yakın 0.20-1.5 m civarında yer alan kanal, künk boru veya logarlar yanı sıra bazı yerlerde 2.0 -2.5 m derinlerdeki yerel kazı veya hafriyat/moloz döküntü izleri de tespit edilebilmiştir.

Örneğin vaziyet planında yıldızlı olarak işaretlenmiş olan 27, 22*, 32-33, ve 18* numaralı anomaliler Konağın giriş kapısındaki 12 No dan başlayıp D-B yönünde uzanan lögar benzeri bir yapıyı yansıtmaktadır. Bu yapı batıda, bodrum zemininden 0.5-1.0 m derinde iken doğu duvarına doğru derinleşmekte 1.5 m yi geçmektedir ve en derin olması beklenen S5 doğrultusu üzerinde dolgu yansımaları arasında kaybolmakta, gözükmemektedir (Şekil 3.1).

Ek D03:

Konakta yapılacak restorasyon açısından önemli görülürse bodrum katta açılacak bir çukur ile D-B yönündeki bu çizgisel anomalinin nasıl bir yapıdan kaynaklandığı kesin olarak kontrol edilebilir.

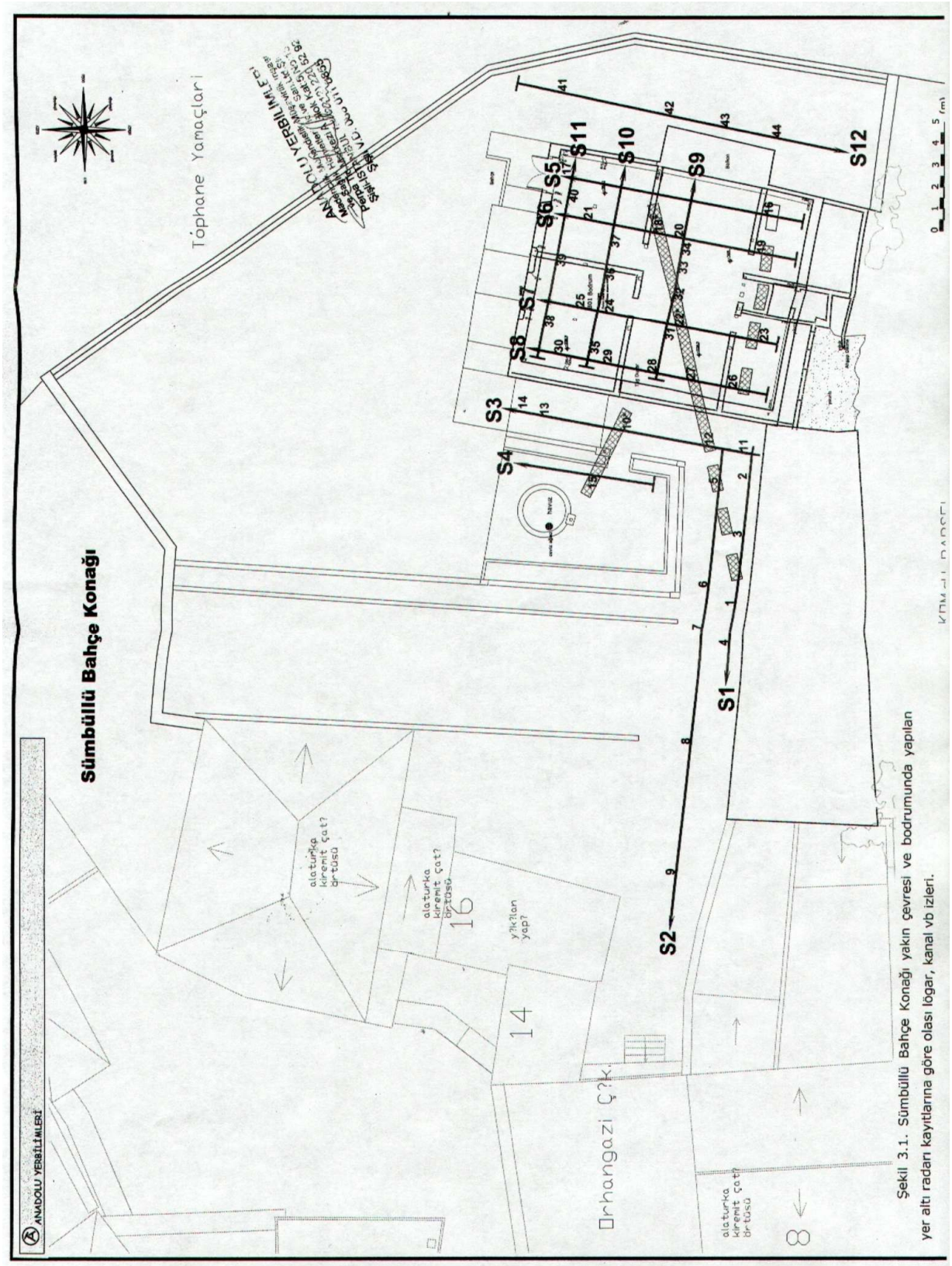
Bahçesinin doğu sınırını oluşturan yüksek tarihi duvarların dış kısmında gözlenen çatlaklar muhtelif tarihlerde ve muhtelif biçimlerde tamir görmüş ise de; duvarda çok sayıda denebilecek güncel çatlaklar ve düşeyden önemli derecede sapmalar ($\approx 10^0$) vardır. Bunlar kısmen bahçedeki dolguda oturma sonucu artan iç basınçtan, kısmen de doğuda, hemen duvar dibinde inşa edilmiş su deposundan veya bina altındaki farklı dönemlere ait drenaj sistemlerinin bozulmasından da etkilenmiş olabilir.

Konak'ta yapılması düşünülen restorasyon süreci içinde, bu yüksek tarihi duvarlardaki çatlakların da hem zemin hem de yapı mühendisliği açısından ayrıntılı biçimde incelenerek zemin iyileştirme tedbirlerinin alınması acilen gerekli gözükmektedir.

ANADOLU YERBİLİMLERİ
Mühendislik Müşavirlik İnşaat
Hizmetleri Tic ve San.Ltd.Şti
Merkezi Blok Kat:5 No:1
(0212) 220 52 9
İSTANBUL
V.D. 068 011 8855

Prof.Dr.O.Metin İlkışık
Jeoloji Müh. Oda Üye No: 68
Jeofizik Müh. Oda Üye No: 588

Ek D03:

Şekil 3.1. Sümbüllü Bahçe Konağı yakın çevresi ve bodrumunda yapılan yer altı radarı kayıtlarına göre olası lögar, kanal vb izleri.

EK E: Şekiller:

ŞEKİL A:

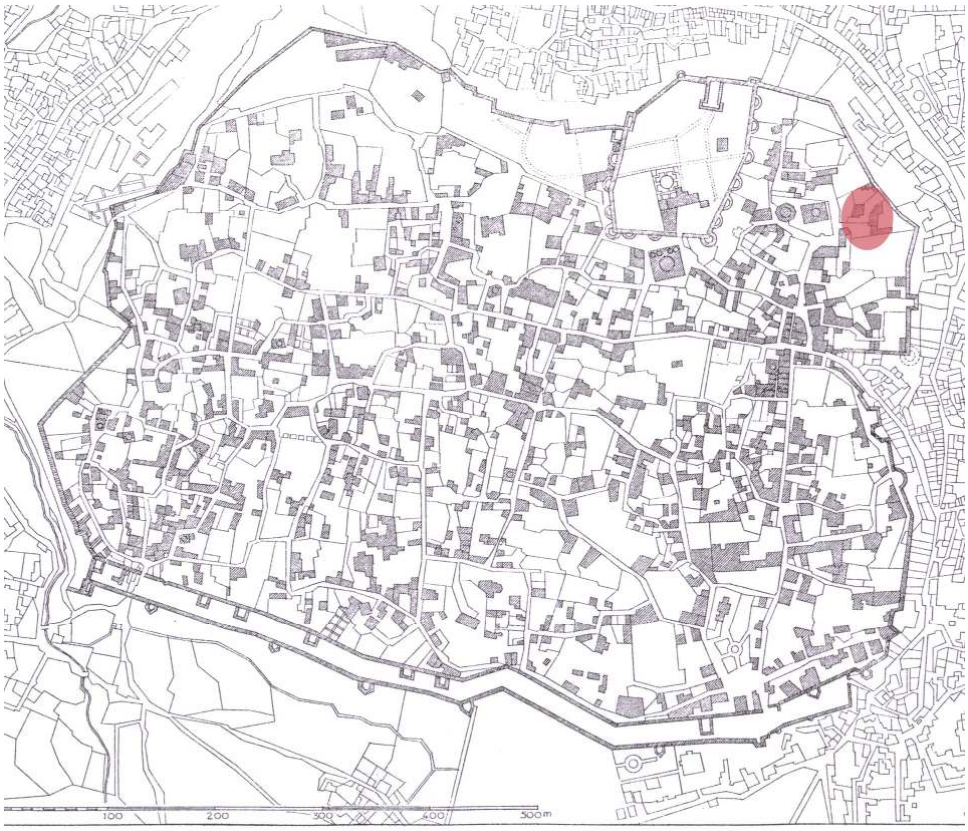
Şekil A01: Bursa ve çevresini gösteren harita.

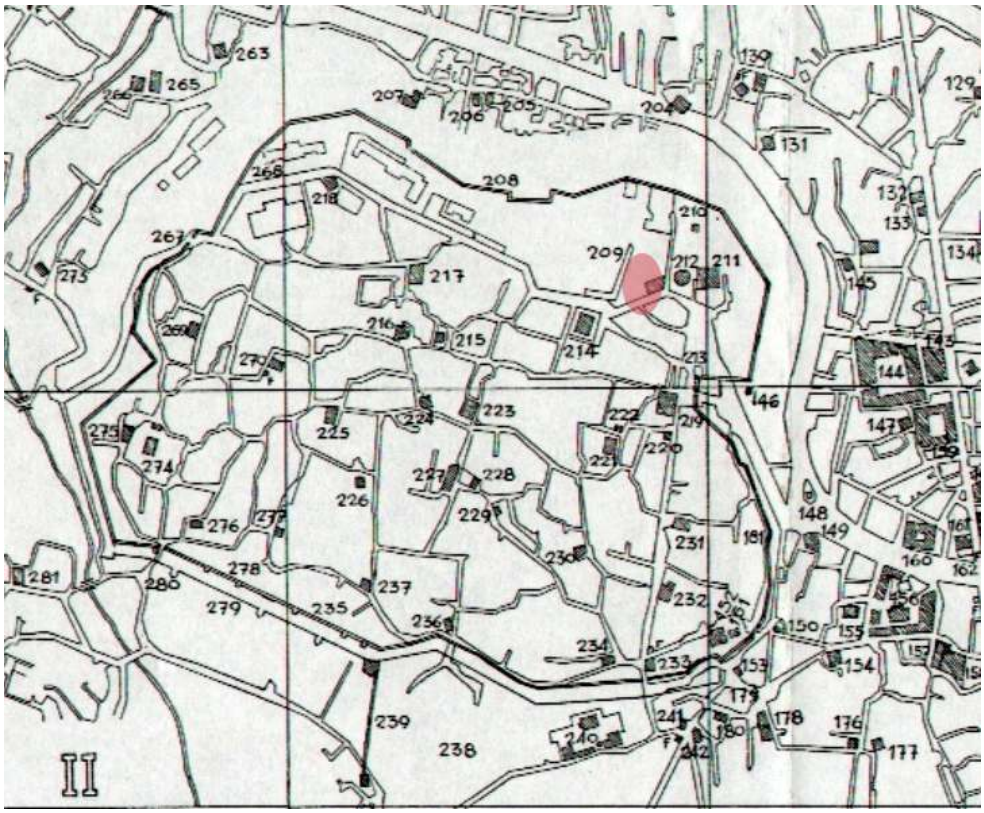
Şekil A02: Osmangazi caddesi Bursa Surları. (P.Kapar,2006)

Şekil A03: Orhangazi külliyesi. (P.Kapar,2006)

Şekil A04: Hisariçi Bölgesi'nde Özalp Evi yapı grubu.(Suphi Bey Haritası 1862)

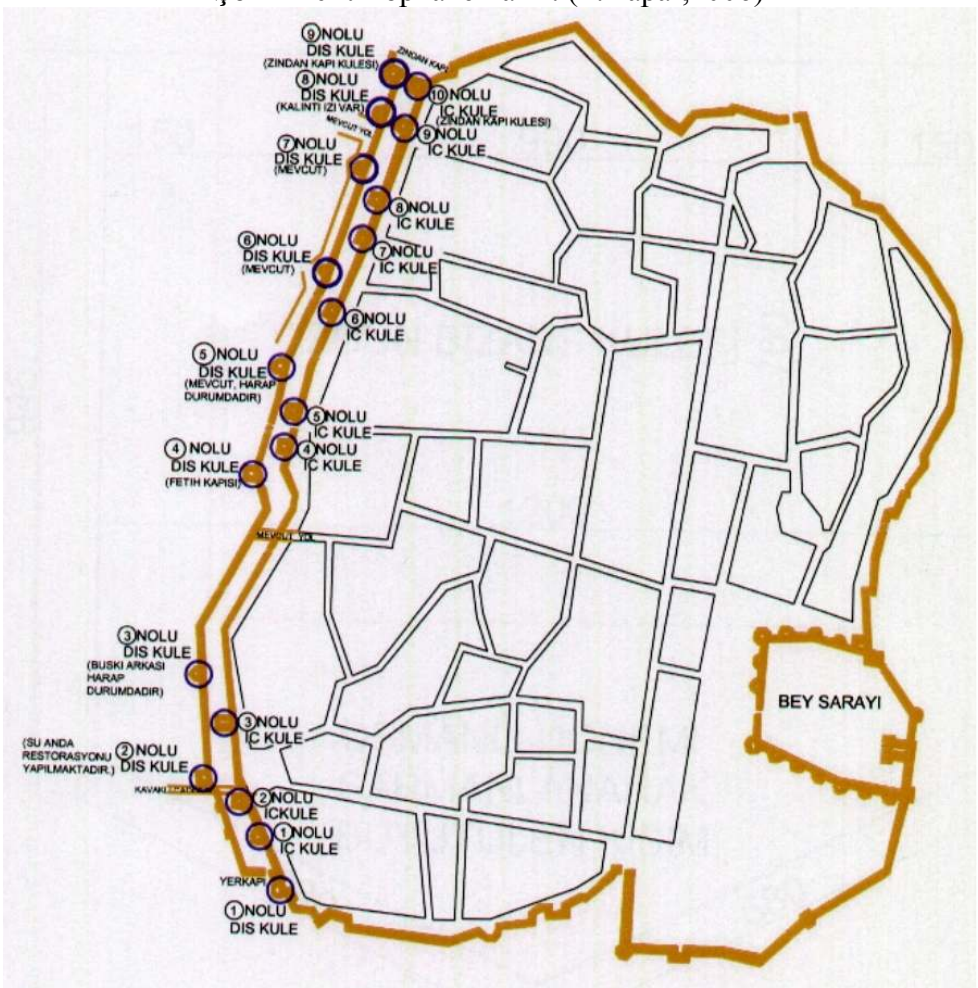
Şekil A05: Kale içi'nde Orhan Gazi'nin yaptırdığı cami.(Albert Gabriel, Broussa)

Şekil A06: Tophane Saat Kulesi (Bursa Araştırmaları Dergisi, P.Kapar 2006)

Şekil A07: Tophane Parkı. (P.Kapar,2006)

Şekil A08: Hisar Bölgesi ve Bursa Surları(Mimar İ. Yılmaz arşivi)

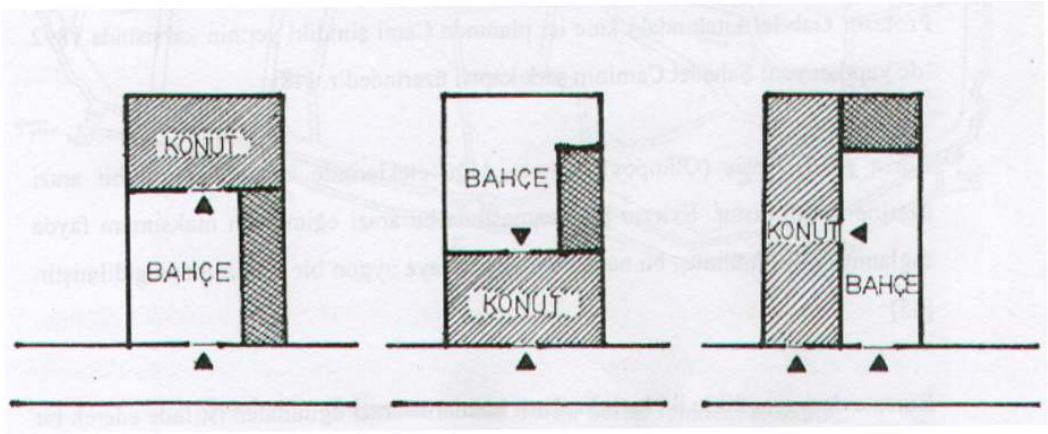
Şekil A09: Özalp Evi'nin sur duvarları üzerindeki konumlanışı. (P.Kapar,2006)

Şekil A10: Bursa Evleri'nde üst kat çıkması. (M.Çakır,2007)

Şekil A11: Bursa evlerinin aralarındaki çıkmaz sokaklar.(P.Kapar,2006)

Şekil A12: Bursa evlerinin arsa içindeki konumları.(A.Çahantimur,1993)

ŞEKİL B:

Şekil B01: Özalp Evi'nin bulunduğu Orhangazi Çıkmazı.(P.Kapar,2006)

Şekil B02: Özalp Evi yapı grubunun konumlanışı. (P.Kapar,2006)

Şekil B03: Orhangazi Çıkmazı'ndan Sümbüllü Bahçe'ye giriş. (P.Kapar,2006)

Şekil B04: Ana konak yapısının (A Yapısı) giriş cephesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B05: Müştemilat yapısının (B Yapısı) giriş cephesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B06: 1924 yıllarında yapılan A ve B Yapıları. (P.Kapar,2006)

Şekil B07: C Yapısı. (P.Kapar,2006)

Şekil B08: C Yapısı ve D Yapısı kalıntıları. (P.Kapar,2006)

Şekil B09: E Yapısının 2004–2007 yıllarındaki durumu. (P.Kapar,2006)

Şekil B10: F Yapısı doğu cephesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B11: A Yapısı Doğu Cephesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B12: B Yapısı güneyCephesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B13: B Yapısı Kuzey Cephesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B14: D Yapısı doğu(giriş) cephesi ve 6 basamaklı taş merdiveni. (P.Kapar,2006)

Şekil B15: A Yapısı doğu cephesinde bulunan çift kanatlı ahşap giriş kapısı.

Şekil B16: A Yapısı doğu cephesinde pencereden dönüştürülen ahşap giriş kapısı.

Şekil B17: A Yapısı 1.kat sofasına çıkış merdiveni. (P.Kapar,2006)

Şekil B18: A Yapısı 1.kat sofası. (P.Kapar,2006)

Şekil B19: 1.kat sofasında pencereden dönüştürülen kapı. (P.Kapar,2006)

Şekil B20: B yapısının zemin katta bahçeye açılan kapıları. (P.Kapar,2006)

Şekil B21: B yapısında bulunan mutfağın kuzey cephesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B22: B yapısı zemin katı 1.kata bağlayan merdivenler. (P.Kapar,2006)

Şekil B23: Yapıların güney cepheleri. (P.Kapar,2006)

Şekil B24: E yapısının yıkılmadan önceki hali. (P.Kapar,2006)

Şekil B25: C yapısının Orhangazi Çıkmazı'nda bulunan giriş kapısı. (P.Kapar,2006)

Şekil B26: C yapısı bahçeye çıkış ve bodrum giriş kapıları. (P.Kapar,2006)

Şekil B27: Sümbüllü Bahçenin giriş kısmındaki özgün taş zemin. (P.Kapar,2006)

Şekil B28: Beton Şap dökülen zemin. (P.Kapar,2006)

Şekil B29: A yapısının içinden bodruma açılan kapı. (P.Kapar,2006)

Şekil B30: Bahçeden bodruma giriş kapısı. (P.Kapar,2006)

Şekil B31: Bodrum kapısı özgün kilidi. (P.Kapar,2005)

Şekil B32: Bodrum kuzey duvarında kapatılan pencerelerin izleri. (P.Kapar,2005)

Şekil B33: Bodrum doğu duvarında kapatılan pencerelerin izleri. (P.Kapar,2005)

Şekil B34: Bodrum mekânı. (P.Kapar,2005)

Şekil B35: Z01 No'lu sofa mekânı. (P.Kapar,2006)

Şekil B36: Z01 No'lu sofa mekânında bulunan ahşap L merdiven. (P.Kapar,2006)

Şekil B37: Z01 No'lu sofa mekânın tavan kaplaması. (P.Kapar,2006)

Şekil B38: Z01 No'lu mekânda bulunan, sofayı bölen camlı bölme duvar.

Şekil B39: Z01 No'lu oda giriş kapısı ve bu odadan çıkışı iptal edilen merdiven. (P.Kapar,2006)

Şekil B40: Sofanın kuzey duvarından Z02 No'lu odaya giriş. (P.Kapar,2006)

Şekil B41: Z02 No'lu odanın güney duvarındaki ahşap kapı. (P.Kapar,2006)

Şekil B42: Z02 No'lu odanın kuzey duvarında, üç adet giyotin pencere altında ahşap seki.

Şekil B43: Z02 No'lu odanın doğu duvarındaki aynalık nişi, altında dolap ve ahşap yüklükler. (P.Kapar,2006)

Şekil B44: Z02 No'lu odanın ahşap tavan kaplaması. (P.Kapar,2006)

Şekil B45: Z02 No'lu odanın batı duvarı, güney pencerede meydana gelen hasar. (P.Kapar,2006)

Şekil B46: Z02 No'lu odanın batı ve kuzey cephesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B47: Yağmur suyunun Z02 No'lu odanın zeminine verdiği hasar. (P.Kapar,2007)

Şekil B48: Z03 No'lu odaya sofa mekânından giriş. (P.Kapar,2006)

Şekil B49: Z03 No'lu odanın güney duvarı ve duvarda bulunan masif ahşap kapı.

Şekil B50: Z03 No'lu odanın batı duvarında bulunan aynalık nişi. (P.Kapar,2006)

Şekil B51: Z03 No'lu odanın kuzey duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B52: Z03 No'lu odanın tavanı. (P.Kapar,2006)

Şekil B53: Z03 No'lu odanın zemin kaplaması. (P.Kapar,2006)

Şekil B54: Z04 No'lu sofanın doğu duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B55: Z04 No'lu sofanın doğu cephesine sonradan yapılan balkon.
(P.Kapar,2006)

Şekil B56: Z04 No'lu sofanın doğu duvarındaki pencerelerden balkona çıkış.
(P.Kapar,2006)

Şekil B57: Z04 No'lu sofanın güney duvarındanZ05 ve Z06 No'lu odalara giriş. (P.Kapar,2006)

Şekil B58: Z04 No'lu sofanın ahşap tavan kaplaması. (P.Kapar,2006)

Şekil B59: Z05 No'lu hamamlı odanın kuzey duvarında bulunan giriş kapısı. (P.Kapar,2006)

Şekil B60: Z05 No'lu hamamlı odanın ahşap tavan kaplaması. (P.Kapar,2006)

Şekil B61: Z05 No'lu hamamlı odanın doğu duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B62: Z05 No'lu odanın doğu cephesine eklenen beton ateş bacası. (P.Kapar,2006)

Şekil B63: Z05 No'lu odadan hamam mekânına giriş kapısı. (P.Kapar,2006)

Şekil B64: Hamam mekânına A yapısının güney cephesinden bakış. (P.Kapar,2006)

Şekil B65: Hamam mekânının yıkılmış duvarları. (P.Kapar,2006)

Şekil B66: Hamam mekânının kuzey duvarına dayalı duran orijinal kurnası. (P.Kapar,2006)

Şekil B67: Z04 No'lu sofadan Z06 No'lu tuvalete giriş. (P.Kapar,2006)

Şekil B68: Z06 No'lu tuvaletin masif ahşap giriş kapısı ve tuvaletin ilk kısmı. (P.Kapar,2006)

Şekil B69: Z06 No'lu tuvaletin güney duvarı. (P.Kapar,2005)

Şekil B70: Z06 No'lu tuvaletin duvar ve tavanı. (P.Kapar,2005)

Şekil B71: Z06 No'lu tuvaletin batı duvarındaki ahşap taşıyıcı sistemde oluşan hasar. (P.Kapar,2005)

Şekil B72: AZ01 No'lu sofa mekânından Z07 No'lu yemek odasına giriş. (P.Kapar,2005)

Şekil B73: BZ08 No'lu mutfak mekânından Z07 No'lu yemek odasına giriş. (P.Kapar,2006)

Şekil B74: Z07 No'lu odanın güney duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B75: Z07 No'lu yemek odasının ahşap tavanında meydana gelen çökme. (P.Kapar,2007)

Şekil B76: Z07 No'lu odanın güney, kuzey ve doğu duvarları. (P.Kapar,2007)

Şekil B77: Z07 No'lu odadan hamam mekâna giriş. (P.Kapar,2007)

Şekil B78: Zemin kat kotundan 101 No'lu sofa mekânına yapı dışından ulaşım. (P.Kapar,2007)

Şekil B79: 101 No'lu sofanın doğu cephesi. (P.Kapar,2007)

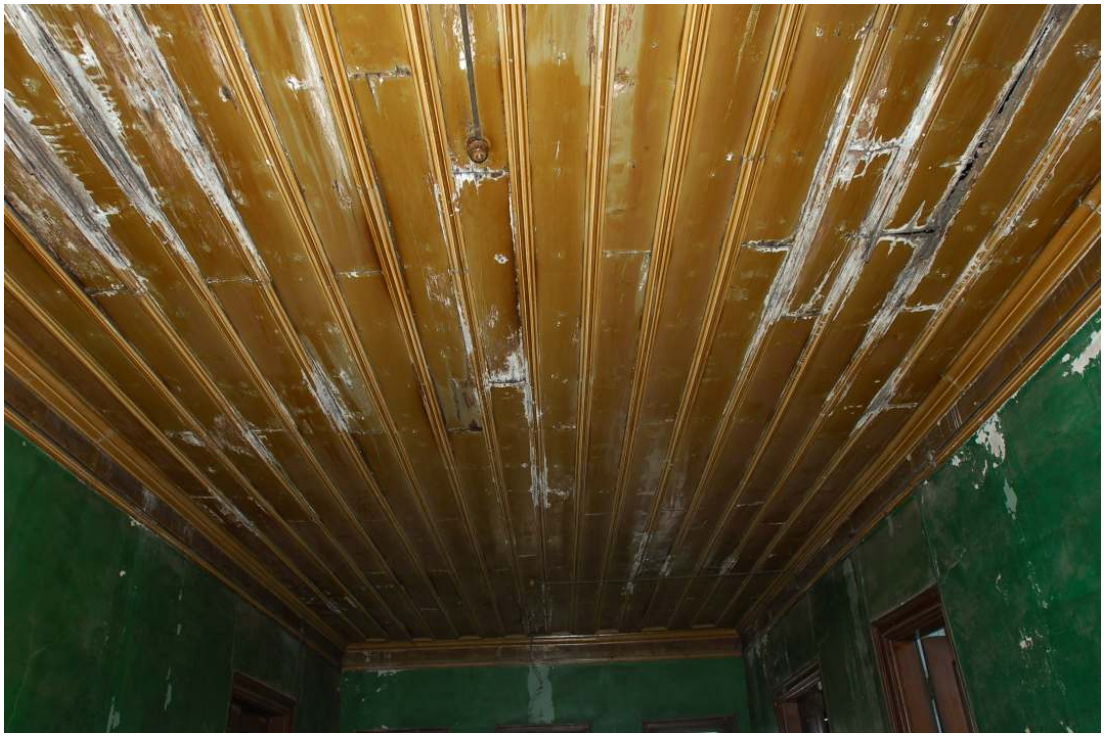
Şekil B80: 101 No'lu sofanın batı cephesi. (P.Kapar,2007)

Şekil B81: 101 No'lu mekânın batı cephesinde bulunan balkon. (P.Kapar,2007)

Şekil B824: 101 No'lu sofa mekânı doğu duvarına bakış. (P.Kapar,2007)

Şekil B83: 101 No'lu oda tavan ve duvarları. (P.Kapar,2006)

Şekil B84: 102 No'lu başodaya 101 No'lu sofadan giriş. (P.Kapar,2006)

Şekil B85: 102 No'lu odanın ahşap tavan kaplaması. (P.Kapar,2006)

Şekil B86: 102 No'lu başodanın kuzey duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B87: 102 No'lu başodanın doğu duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B88: 102 No'lu başodanın batı duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B89: 102 No'lu başodanın güney duvarında bulunan kalem işi resimler. (P.Kapar,2007)

Şekil B90: 102 No'lu başodanın güney duvarında giriş kapısının doğusunda ve batısında bulunan kalem işi resimler. (P.Kapar,2007)

Şekil B91: 102 No'lu başodanın batı duvarında bulunan kalem işi resim. (P.Kapar,2007)

Şekil B92: 102 No'lu başodanın duvarlarındaki kalem işi resimlerde bulunan imza. (P.Kapar,2007)

Şekil B93: 101 No'lu sofadan 103 No'lu odaya giriş. (P.Kapar,2007)

Şekil B94: 103 No'lu odanın kuzey duvarındaki giriş kapısı.
(P.Kapar,2007)

Şekil B95: Mekân içindeki gusülhaneye batı duvarından giriş. (P.Kapar,2007)

Şekil B96: 103 No'lu mekânın doğu duvarı. (P.Kapar,2007)

Şekil B97: 103 No'lu odanın ahşap tavan kaplaması. (P.Kapar,2007)

Şekil B98: 103 No'lu odanın güney duvarı. (P.Kapar,2007)

Şekil B99: 104 No'lu tuvalet mekânının ilk kısmı. (P.Kapar,2006)

Şekil B100: 104 No'lu tuvalet mekânının ikinci kısmı. (P.Kapar,2006)

Şekil B101: 104 No'lu tuvaletin batı duvarındaki havalandırma pencereleri. (P.Kapar,2006)

Şekil B102: 105 No'lu mutfağın günümüze ulaşmayan batı cephesindeki pencere. (B.K.T.V.K.B.K.)

Şekil B103: 105 No'lu mutfağın hali hazırdaki durumu. (P.Kapar,2007)

Şekil B104: B Z08 No'lu mutfak mekânın güney duvarı ve ocak. (P.Kapar,2007)

Şekil B105: B Z08 No'lu mutfak mekânının kuzey duvarı. (P.Kapar,2007)

Şekil B106: B Z08 No'lu mutfağın tavan kaplaması. (P.Kapar,2007)

Şekil B107: Mutfak mekânına sonradan eklenen tezgâh. (P.Kapar,2007)

Şekil B108: B Z09 No'lu odaya bahçeden giriş. (P.Kapar,2007)

Şekil B109: B Z09 No'lu mekânın kuzey duvarındaki ahşap giyotin pencereler. (P.Kapar,2007)

Şekil B110: B Z09 No'lu odan batı duvarında, B Z10 No'lu odaya geçiş. (P.Kapar,2007)

Şekil B111: B Z09 No'lu odadaki merdiven ve helâ. (P.Kapar,2007)

Şekil B112: B Z09 No'lu mekânın tavanı. (P.Kapar,2007)

Şekil B113: B Z09 No'lu odanın güney duvarı. (P.Kapar,2007)

Şekil B114: B Z10 No'lu çamaşır odasına bahçeden giriş. (P.Kapar,2007)

Şekil B115: Mekânın güney duvarına bitişik bulunan merdiven. (P.Kapar,2007)

Şekil B116: Üst kata çıkan merdivenin 1.katla bağlantısının kesimiş hali. (P.Kapar,2006)

Şekil B117: Mekânın zemini ve Pınarbaşı çeşmesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B118: B Z10 No'lu odanın tavanı. (P.Kapar,2006)

Şekil B119: B Z10 No'lu odadan B Z11 No'lu kiler mekânına geçiş. (P.Kapar,2006)

Şekil B120: Mekânın kuzey duvarındaki ocak. (P.Kapar,2006)

Şekil B121: Mekânın güneyinde bulunan bölmeler. (P.Kapar,2006)

Şekil B122: Batı duvarında bulunan pencereler. (P.Kapar,2006)

Şekil B123: B 106 No'lu sofa mekânı. (P.Kapar,2006)

Şekil B124: Sofanın güney duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B125: Sofanın güney duvarına bitişik konumlandırılan lavabo ve baca. (P.Kapar,2006)

Şekil B126: B 106 No'lu sofanın batı duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B127: B 107 No'lu tuvalet ve 108 No'lu odanın gusülhanesine açılan penceresi. (P.Kapar,2006)

Şekil B128: B 108 No'lu odanın güney duvarı ve giriş kapısı. (P.Kapar,2006)

Şekil B129: Mekânın güneyinde bulunan gusülhaneye geçiş. (P.Kapar,2006)

Şekil B130: Mekânın kuzey duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B131: Mekânın tavan kaplaması. (P.Kapar,2006)

Şekil B132: B 109 No'lu odanın güney duvarında bulunan yapısal çatlaklar ve giriş kapısı. (P.Kapar,2006)

Şekil B133: B 109 No'lu odanın kuzey duvarında bulunan ahşap doğramalı pencereler. (P.Kapar,2006)

Şekil B134: B 109 No'lu odanın ahşap tavan kaplaması. (P.Kapar,2006)

Şekil B135: B 110 No'lu odanın güney duvarı, giriş kapısı. (P.Kapar,2006)

Şekil B136: B 110 No'lu odanın kuzey duvarı, giyotin pencereler. (P.Kapar,2006)

Şekil B137: B 111 No'lu odanın güney duvarındaki masif ahşap kapısı. (P.Kapar,2006)

Şekil B138: B 112 No'lu odanın kuzey duvarı. (P.Kapar,2006)

Şekil B139: B 112 No'lu odanın tavan kaplaması. (P.Kapar,2006)

Şekil B140: 106 No'lu sofanın doğu ucundaki depo. (P.Kapar,2006)

Şekil B141: A ve B yapılarının girişlerinin önünde bulunan bahçe düzenlemesi. (P.Kapar,2007)

Şekil B142: C yapısının Sümbüllü Bahçe ile ayıran duvar. (P.Kapar,2007)

Şekil B143: C yapısına doğru giden yol ve duvar arkasındaki bahçe düzenlemesi. (P.Kapar,2007)

Şekil B144: Bahçede bulunan özgün teraslamalar. (P.Kapar,2007)

Şekil B145:C yapısına taşlık kısmından giriş. (P.Kapar,2007)

Şekil B146: E yapısının doğu cephesi (2004).

Şekil B147: F yapısının kuzey cephesindeki giriş kapısı. (2004)

Şekil B148: F yapısının iç mekânı. (P.Kapar,2006)

Şekil B149: F yapısı doğu cephesi. (P.Kapar,2006)

Şekil B150: A yapısı kuzey cephesi. (P.Kapar,2007)

Şekil B151: A yapısı batı cephesi saçak-duvar birleşimi. (P.Kapar,2007)

Şekil B152: B yapısı zemin kat batı cephesi. (P.Kapar,2007)

Şekil B153: A yapısı doğu cephesi. (P.Kapar,2007)

Şekil B154: A yapısı doğu cephesindeki kalem işi kitabe. (P.Kapar,2007)

Şekil B155: Pencere pervazında ve yapı köşelerindeki sütunlaşan silmeler. (P.Kapar,2007)

Şekil B156: A yapısının cephelerinde uygulanan yapım tekniği ve kullanılan malzemeler. (P.Kapar,2007)

Şekil B157:A yapısı 1. kat doğu cephesinde uygulanan duvar tekniği.
(P.Kapar,2006)

Şekil B158: C yapısının cephelerinde uygulanan duvar yapım tekniği.
(P.Kapar,2007)

Şekil B159: A yapısı bodrum kat mekânının tavanı. (P.Kapar,2007)

Şekil B160: A yapısının zemininde kullanılan pvc esaslı kaplama. (P.Kapar,2006)

Şekil B161: A yapısının saçak duvar birleşimi. (P.Kapar,2006)

Şekil B162: Z02 No'lu mekânın çatı örtüsü. (P.Kapar,2006)

Şekil B163: B yapısı doğu cephesi çatı örtü sistemi. (P.Kapar,2006)

Şekil B164: B yapısı batı cephesi çatı örtü sistemi. (P.Kapar,2007)

Şekil B165: A yapısı batı cephesi zemin ve 1. katlarda bulunan çift kanatlı kapılar. (P.Kapar,2006)

Şekil B166: Tablalı kapılarda cam ve doğrama köşe birleşim detayı. (P.Kapar,2006)

Şekil B167: A yapısı zemin kat odalarında kullanılan tablalı kapı. (P.Kapar,2006)

Şekil B168: Kapılarda kullanılan özgün kapı kilit ve kulpları. (P.Kapar,2007)

Şekil B169: B yapısı kuzey cephesinin zemin katında kullanılan özgün kapılar. (B.K.T.V.K.B.K.)

Şekil B170: A yapısı zemin katındaki odalarda kullanılan P2 No'lu giyotin pencere. (P.Kapar,2007)

Şekil B171: A yapısı zemin kat sofasında kullanılan P1 No'lu giyotin pencere. (P.Kapar,2007)

Şekil B172: A yapısı 1. katta bulunan giyotin pencereler. (P.Kapar,2007)

Şekil B173: 1927 yılındaki fotoğrafta A yapısı bodrum kat pencereleri mevcuttur. (B.K.T.V.K.B.K.)

Şekil B174: A yapısının 1980'li yıllarda sahip olduğu kepenkler. (B.K.T.V.K.B.K.)

Şekil B175: A yapısı 1.kat pencereleri denizlik altı detayı. (P.Kapar,2007)

Şekil B176: A yapısı batı cephesindeki balkon altı detayı. (P.Kapar,2007)

Şekil B177: A Z01 No'lu sofada bulunan ahşap merdiven basamak profili. (P.Kapar,2006)

Şekil B178: A Z01 No'lu odada bulunan ahşap merdiven korkuluk detayı. (P.Kapar,2006)

Şekil B179: A yapısı batı cephesinin1986 yılına ait fotoğrafı.(B.K.T.V.K.B.K.)

Şekil B180: A yapısı oda duvarlarında bulunan ahşap sandalyalık detayı. (P.Kapar,2006)

ŞEKİL C:

Şekil C01: A yapısı içinde yağmur suyundan çürüyen ahşap elemanlar. (P.Kapar,2006)

Şekil C02: A 101 No'lu sofanın duvarlarında tespit edilen rutubetlenme. (P.Kapar,2006)

Şekil C03: A 101 No'lu sofanın duvarlarında tespit edilen boya dökülmesi. (P.Kapar,2006)

Şekil C04: A 102 No'lu başodanın batı duvarında tespit edilen sıva kopmaları. (P.Kapar,2006)

Şekil C05: A yapısı batı cephesinde yağmur suyunun cephede yarattığı hasar. (P.Kapar,2007)

Şekil C06: A yapısı batı cephesinde yağmur suyunun saçakta yarattığı hasar. (P.Kapar,2007)

Şekil C07: Balkon alt detayındaki eksilme sonucu yağmur suyunun yarattığı mantarlaşma. (P.Kapar,2007)

Şekil C08: Pencere ve kapı detaylarında eksilme. (P.Kapar,2007)

Şekil C09: B yapısı 108 No'lu oda batı köşesi. (P.Kapar,2007)

Şekil C10: A yapısının ahşap merdiveninde oluşan hasar. (P.Kapar,2007)

Şekil C11: A yapısı 101 No'lu sofa tavanındaki ahşaplarda oluşan hasar. (P.Kapar,2007)

Şekil C12: Yapı elemanlarında oluşan eksilmeler. (P.Kapar,2007)

Şekil C13: Yapı elemanlarında eksilme. (P.Kapar,2007)

Şekil C14: Ahşap yapı elemanlarında eksilme. (P.Kapar,2007)

Şekil C15: Ahşap yapı elemanlarında çürüme.(B 112 No'lu oda döşemesi) (P.Kapar,2007)

Şekil C16: Bahçenin güney duvarında uygulanan çimento esaslı harç. (P.Kapar,2007)

ŞEKİL D:

Şekil D01: E yapısı doğu cephesinin 1986 yılında çekilen fotoğrafı. (B.K.T.V.K.B.K.)

Şekil D02: E yapısı batı cephesinin 1986 yılında çekilen fotoğrafı. (B.K.T.V.K.B.K.)

Şekil D03: D yapısı doğu cephesinin 1986 yılında çekilen fotoğrafı.
(B.K.T.V.K.B.K.)

Şekil D04: A yapısı batı cephesi, 1986 ve 2007 yıllarındaki değişim.

ŞEKİL E:

Şekil E01: A ve B yapılarının restorasyon önerisinde güney cephesi. (Mimar C.Tekbaş)

Şekil E02: A yapısının restorasyon önerisinde batı cephesi. (Mimar C.Tekbaş)

Şekil E03: A yapısı 101 No'lu sofanın kuzey, 102 No'lu odanın batı duvarında temizlenmesi gereken çimento esaslı harç. (P.Kapar,2007)

.

Şekil E04: A yapısı restorasyon önerisinde doğu cephesi. (Mimar C.Tekbaş)

Şekil E05: A yapısı sağlamlaştırılması gereken temel taş duvarları. (P.Kapar,2007)

Şekil E06: C yapısı doğu cephesi sağlamlaştırılması gereken taş duvar. (P.Kapar,2007)

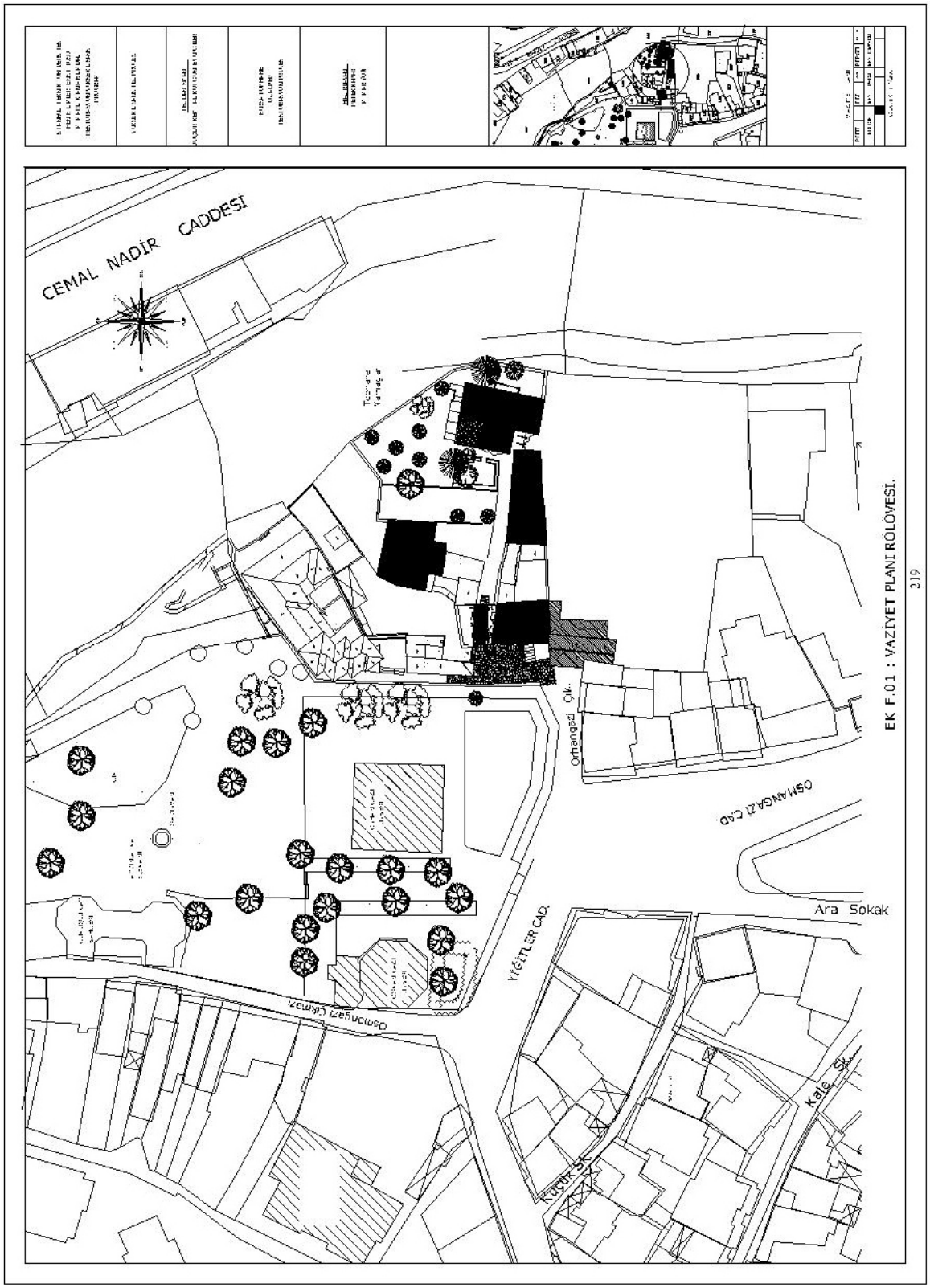

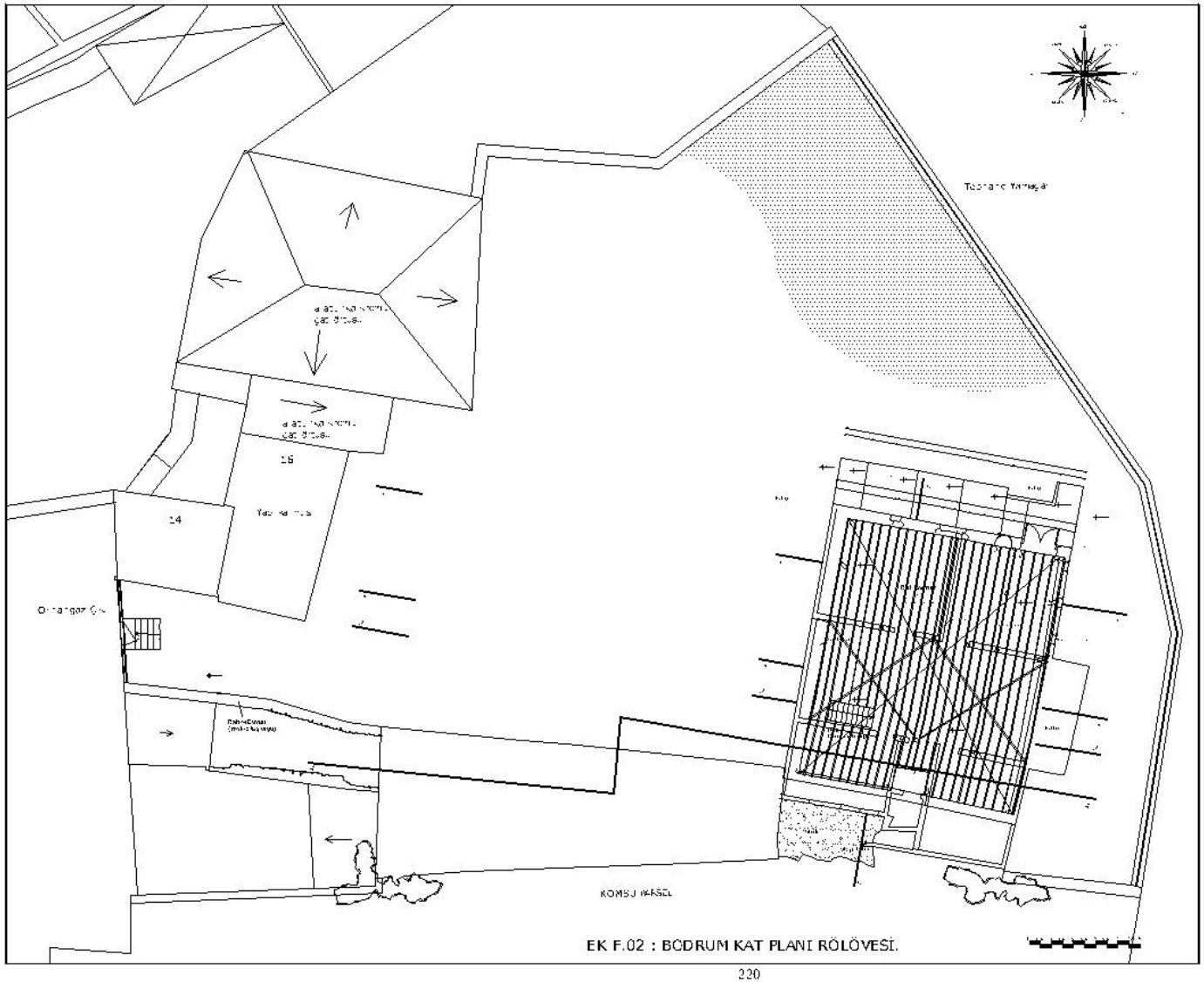
Şekil E07: A, B yapıları ve bahçenin restorasyon sonrası hali.
(Mimar C.Tekbaş)

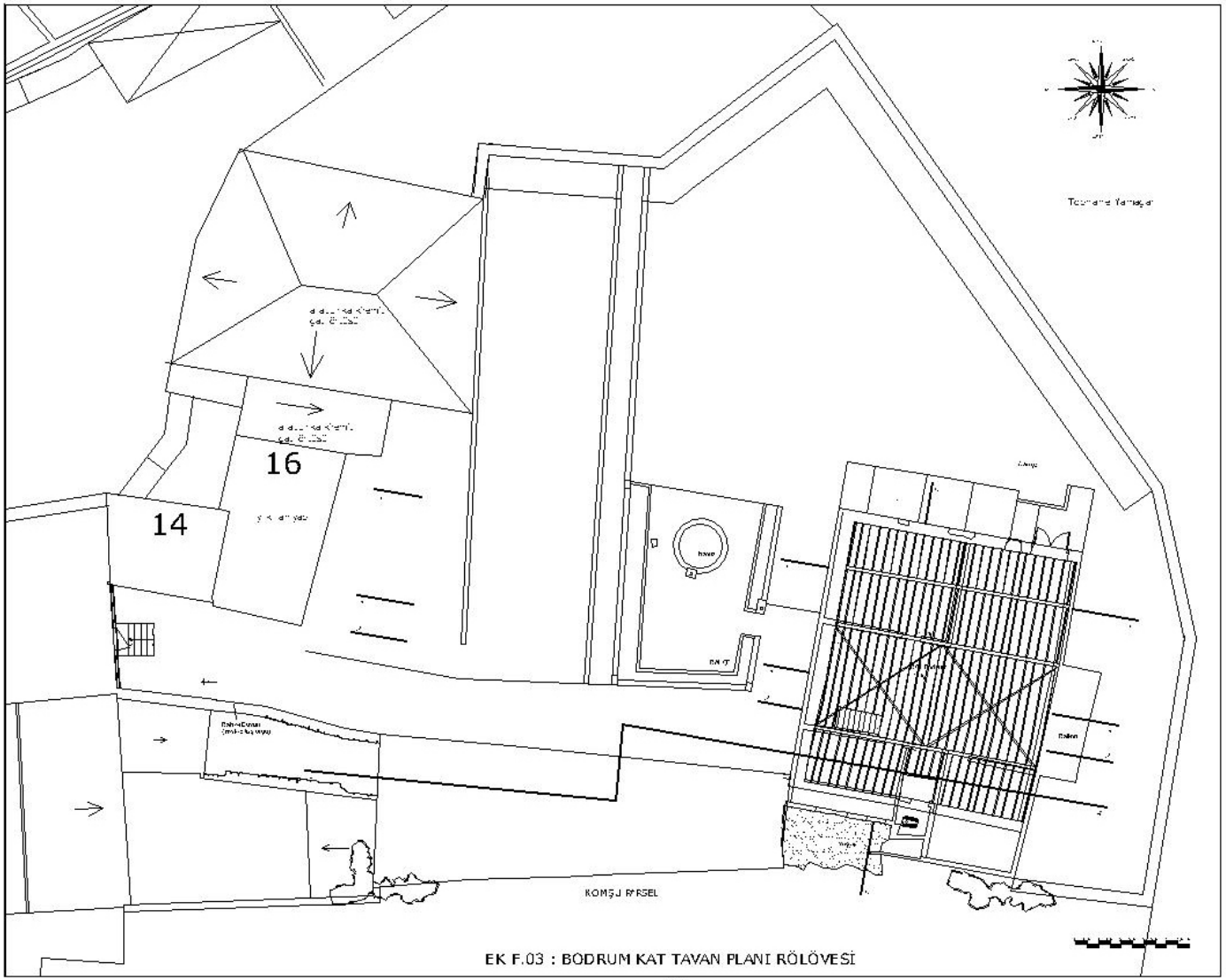
Şekil E08: A, B yapıları ve bahçenin restorasyon sonrası hali. (Mimar C.Tekbaş)

EK F :Çizimler

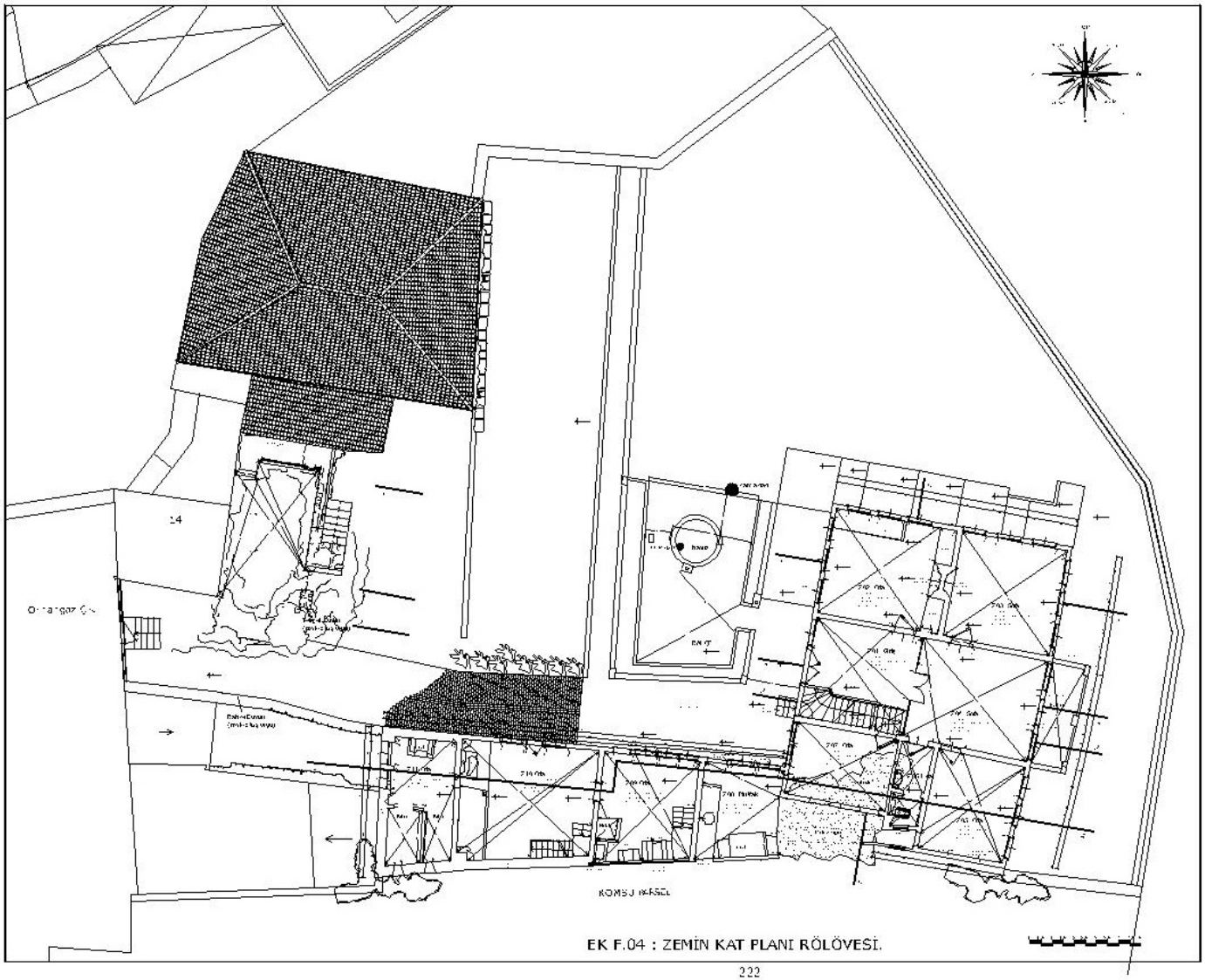

EK F.02 : BODRUM KAT PLANI RÖLÖVESİ.

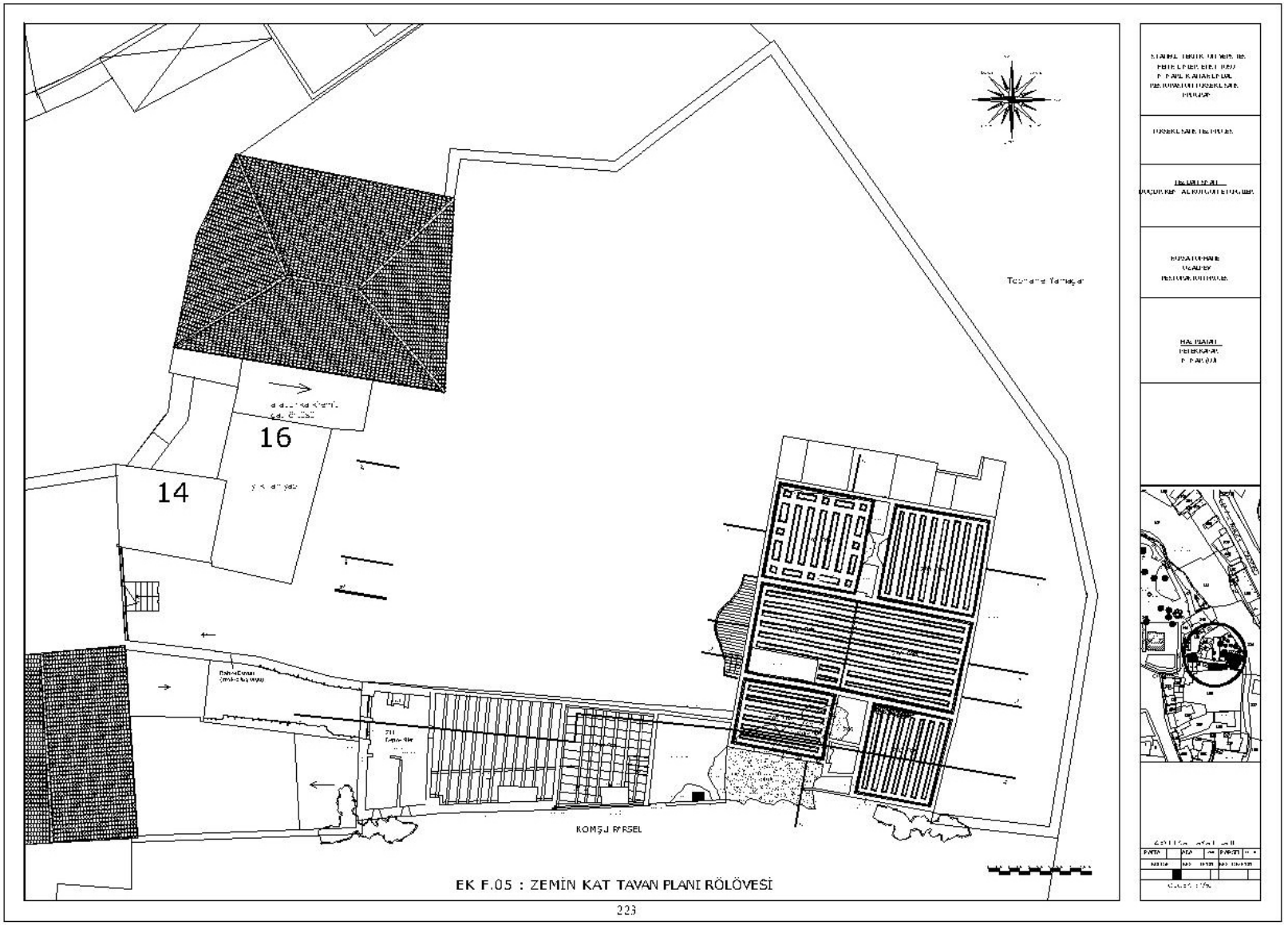
EK F.03 : BODRUM KAT TAVAN PLANI RÖLÖVESİ

221

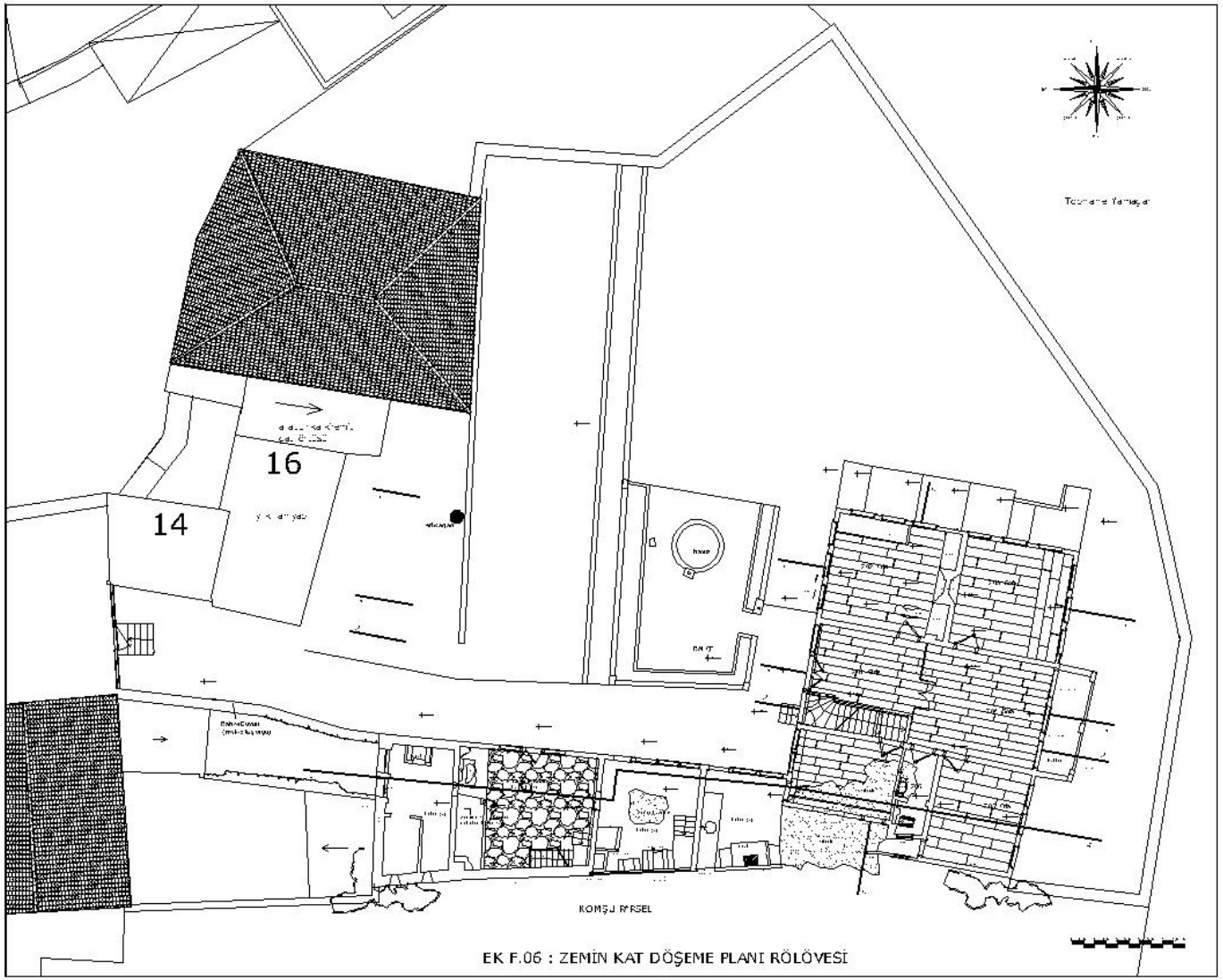
EK F.04 : ZEMİN KAT PLANI RÖLÖVESİ.

222

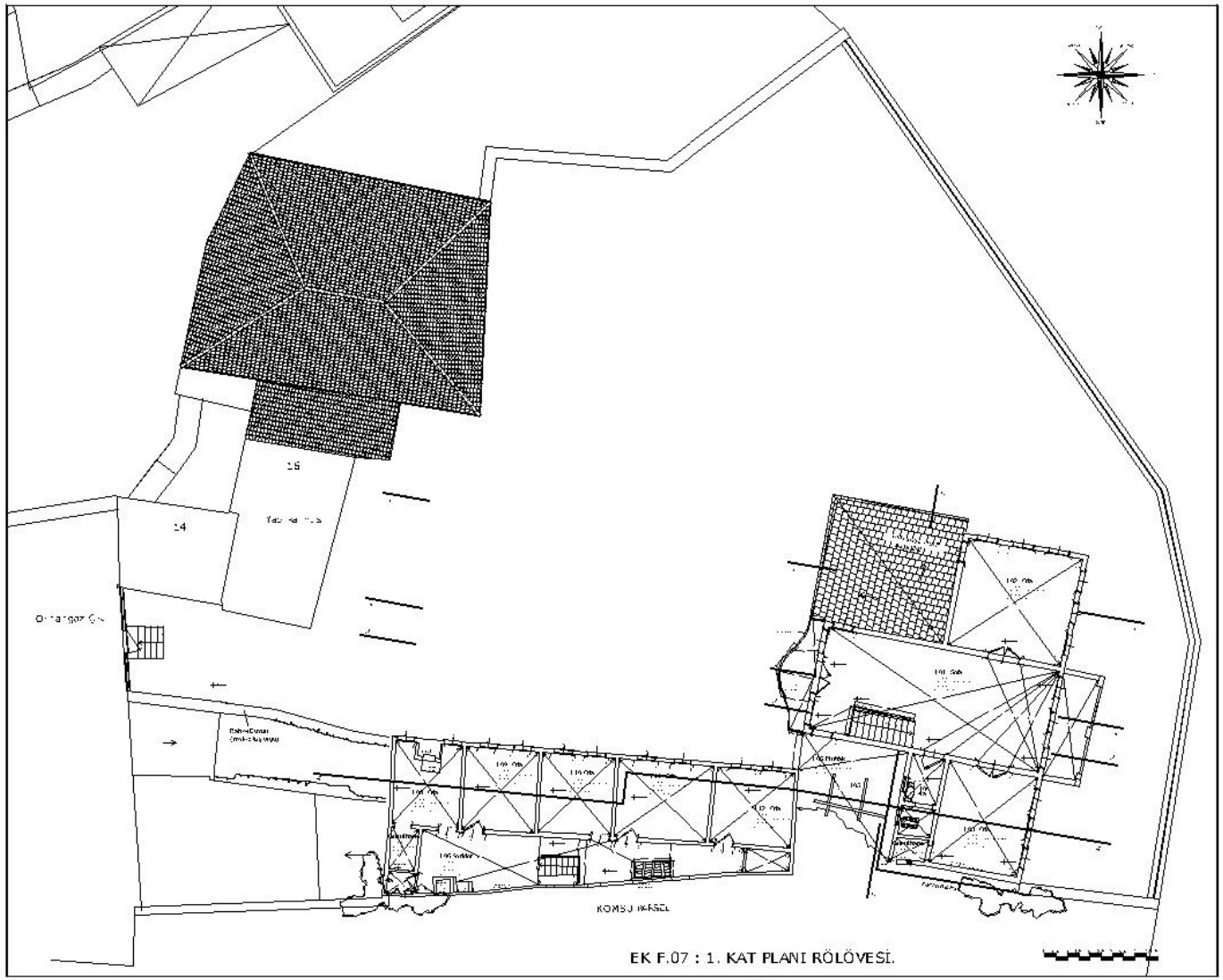

EK F.05 : ZEMİN KAT TAVAN PLANI RÖLÖVESİ

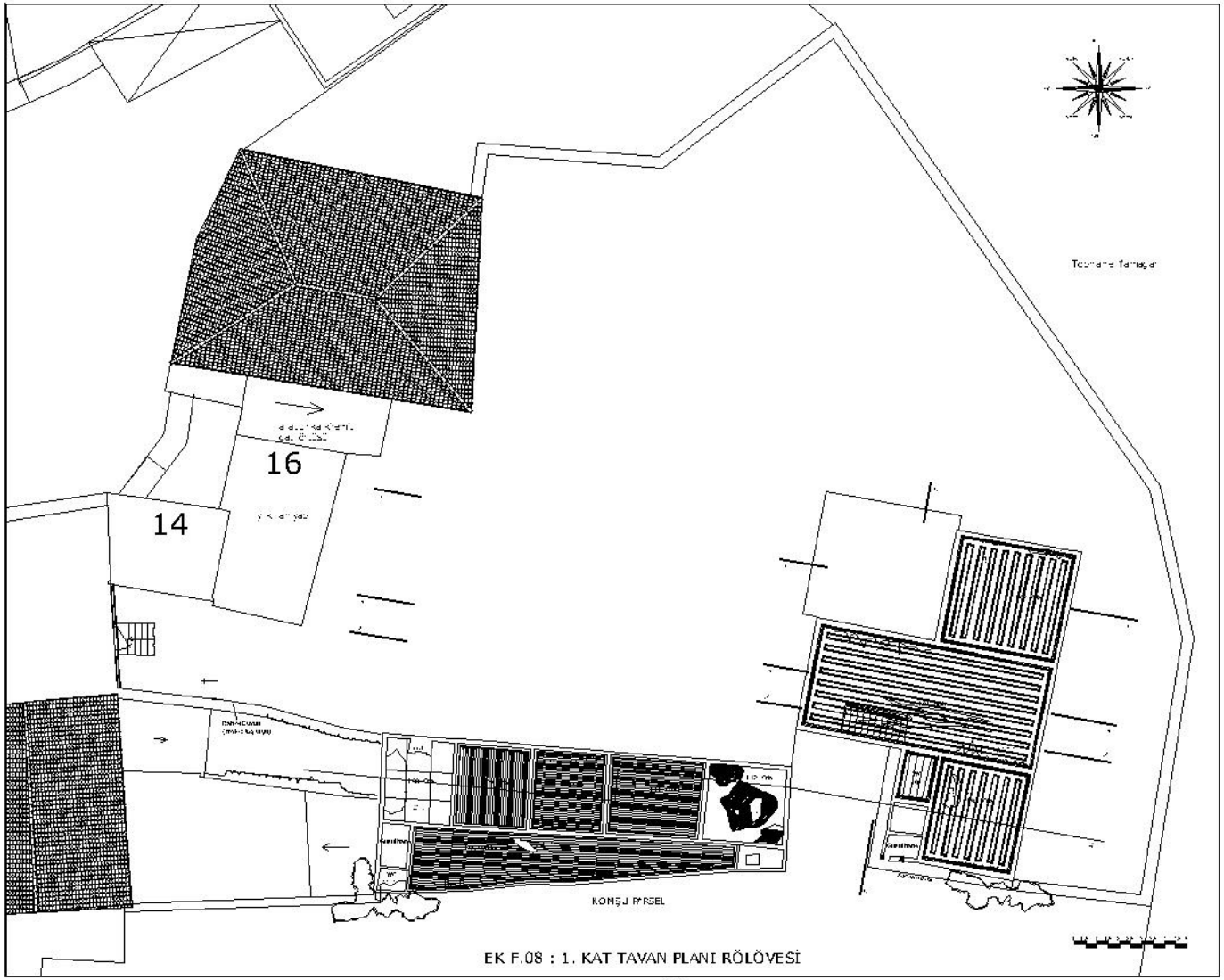
223

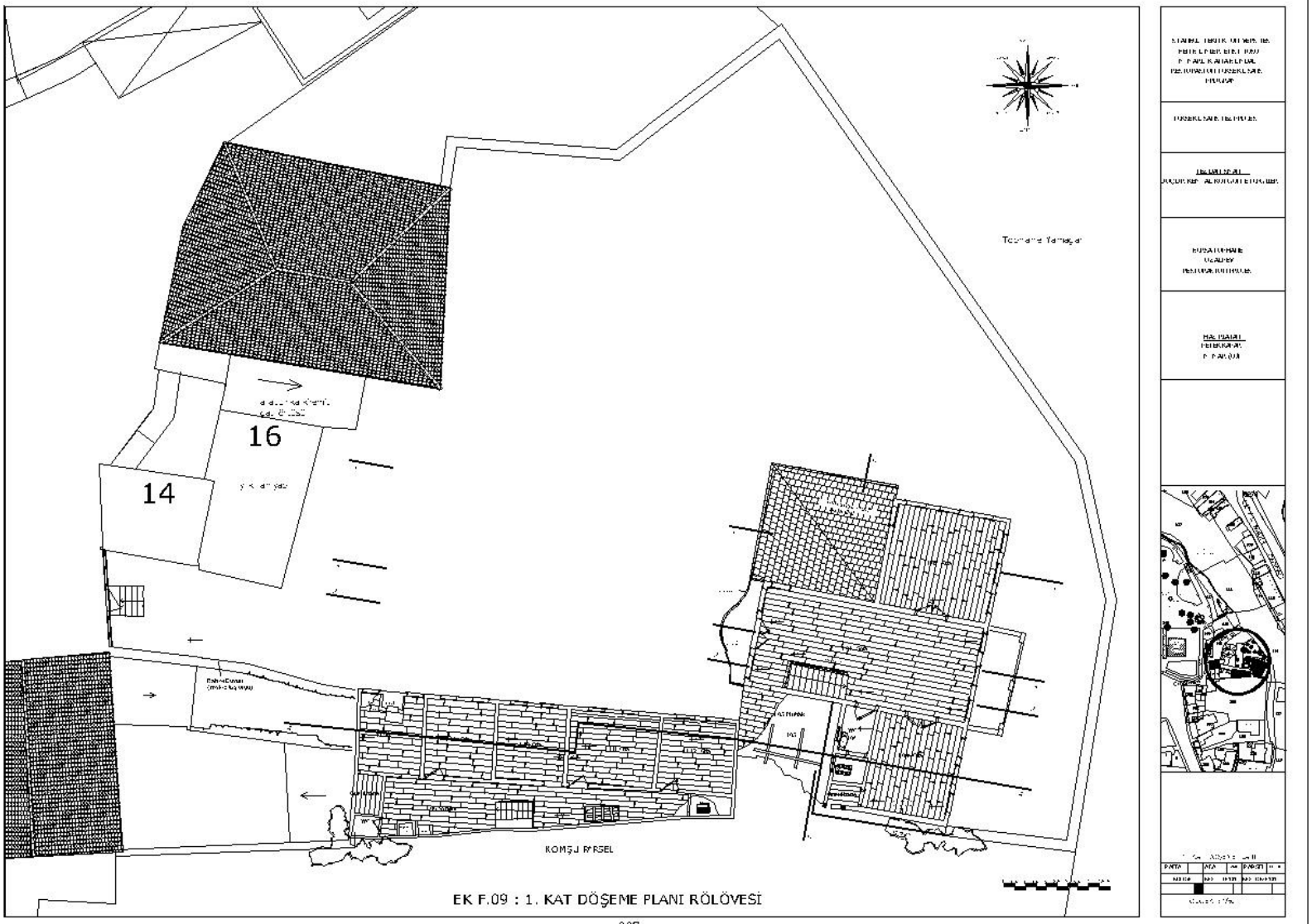
EK F.06 : ZEMİN KAT DÖŞEME PLANI RÖLÖVESİ

EK F.07 : 1. KAT PLANI RÖLÖVESİ.

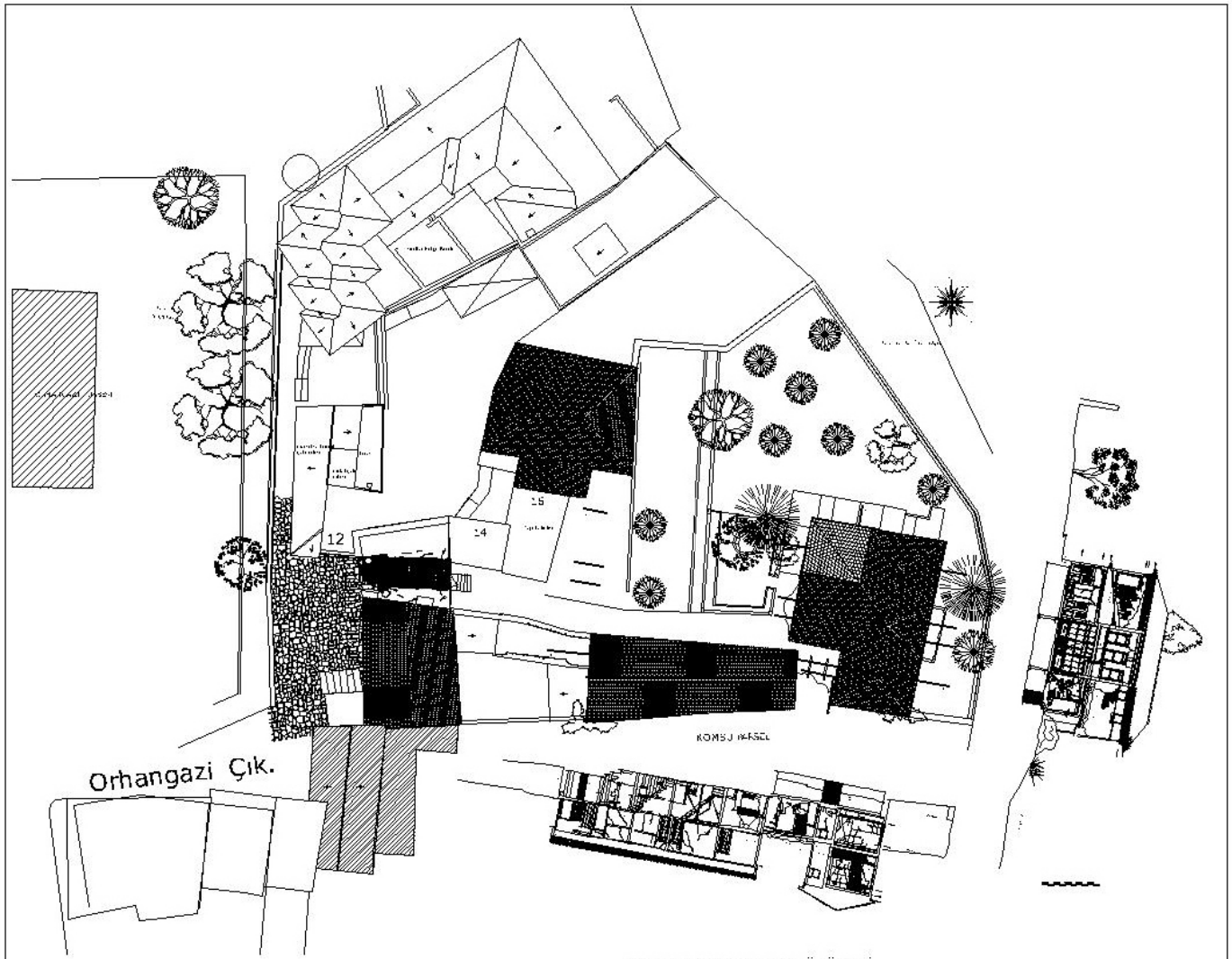

EK F.08 : 1. KAT TAVAN PLANI RÖLÖVESİ

EK F.09 : 1. KAT DÖŞEME PLANI RÖLÖVESİ

227

EK F.10 : ÇATI PLANI RÖLÖVESİ.

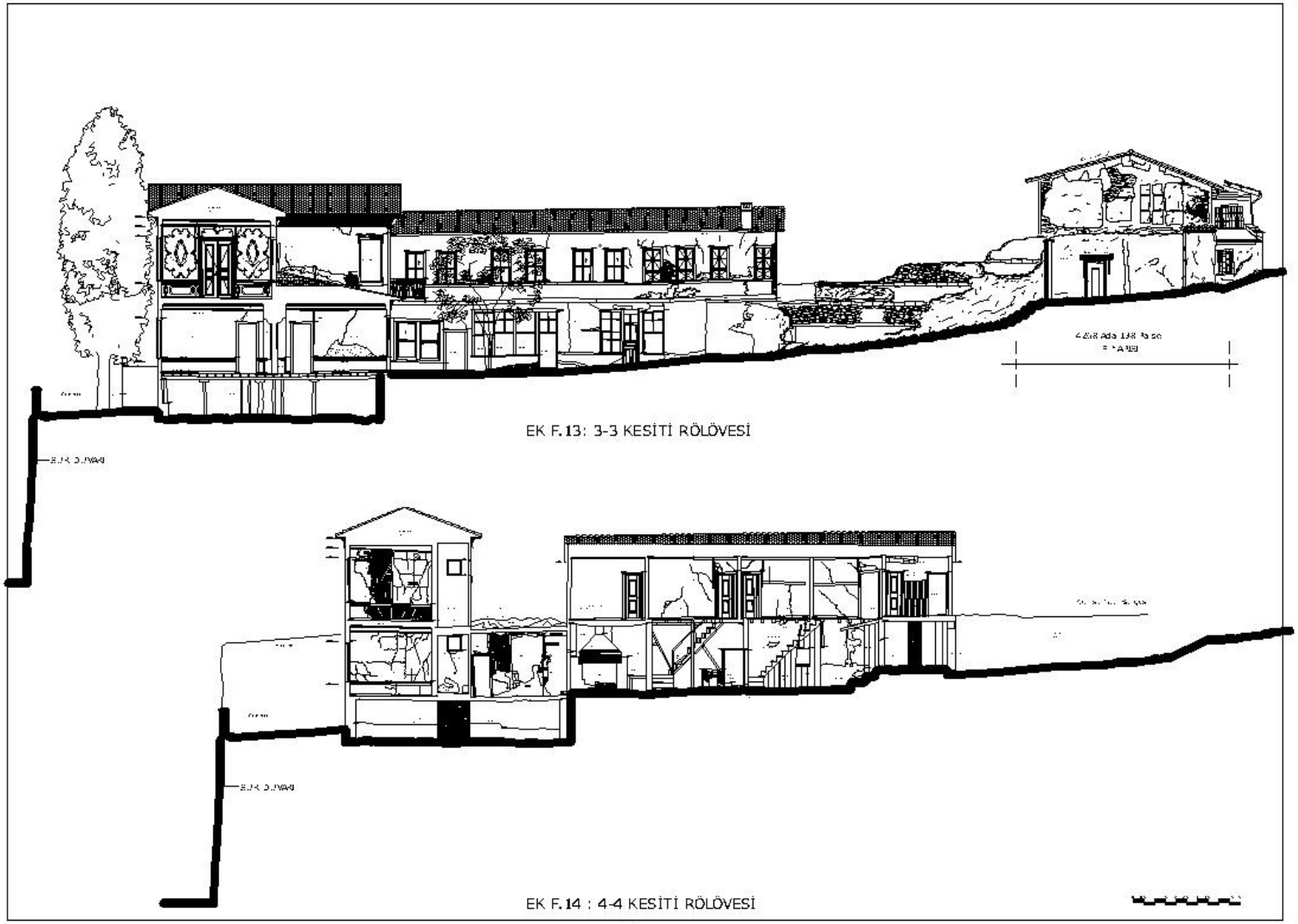
228

EK F.11 : 1-1 KESİTİ RÖLÖVESİ

EK F.12 : 2-2 KESİTİ RÖLÖVESİ

229

EK F.13: 3-3 KESİTİ RÖLÖVESİ

EK F.14 : 4-4 KESİTİ RÖLÖVESİ

EK F.15 : 5-5 KESİTİ RÖLÖVESİ

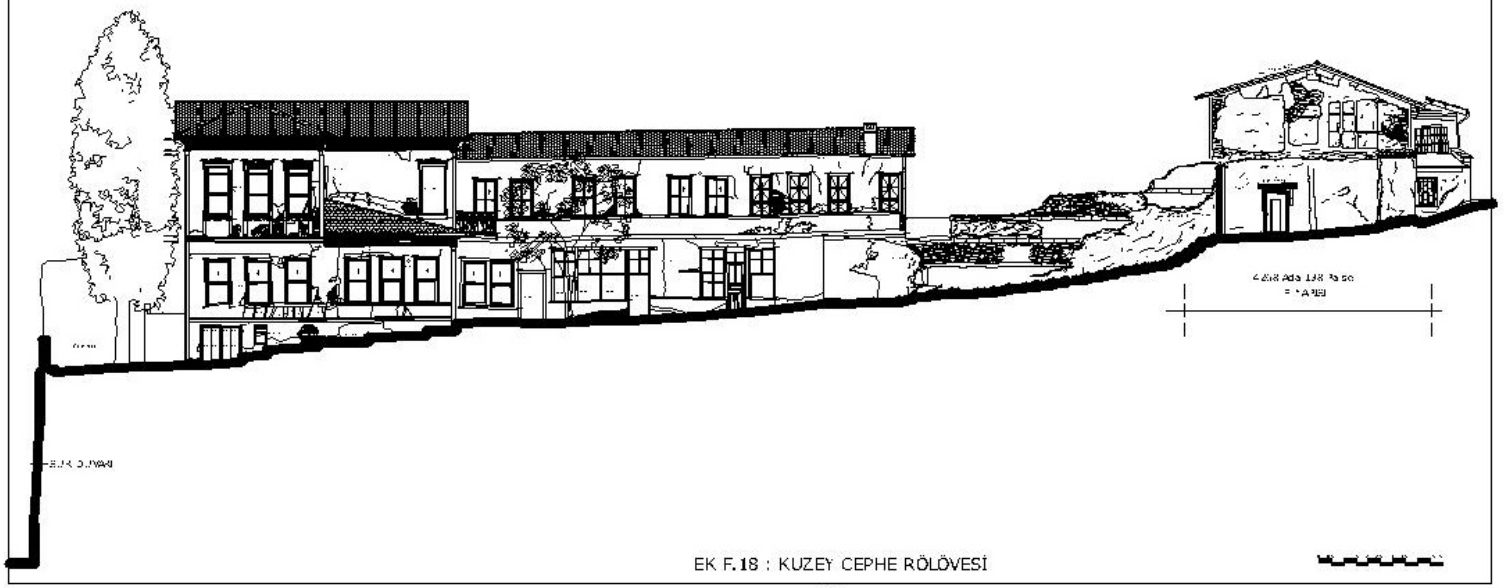
EK F.16 : DOĞU CEPHE RÖLÖVESİ

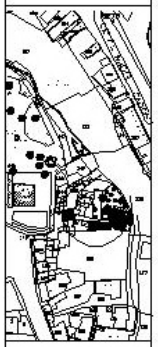
231

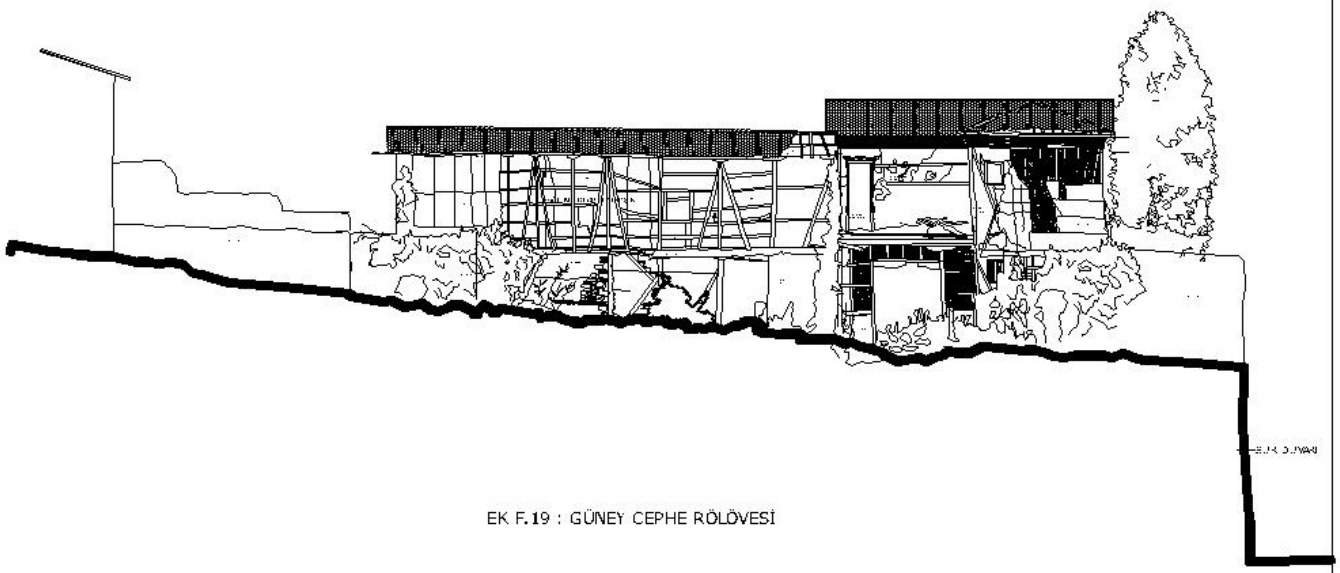

EK F.17 : BATI CEPHE RÖLÖVESİ

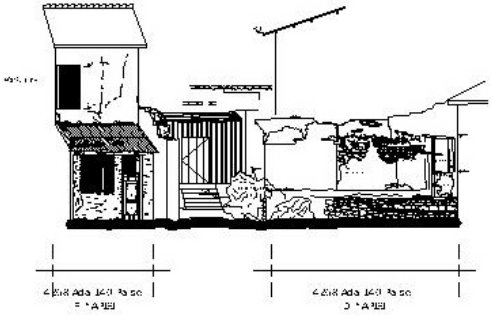

EK F.18 : KUZEY CEPHE RÖLÖVESİ

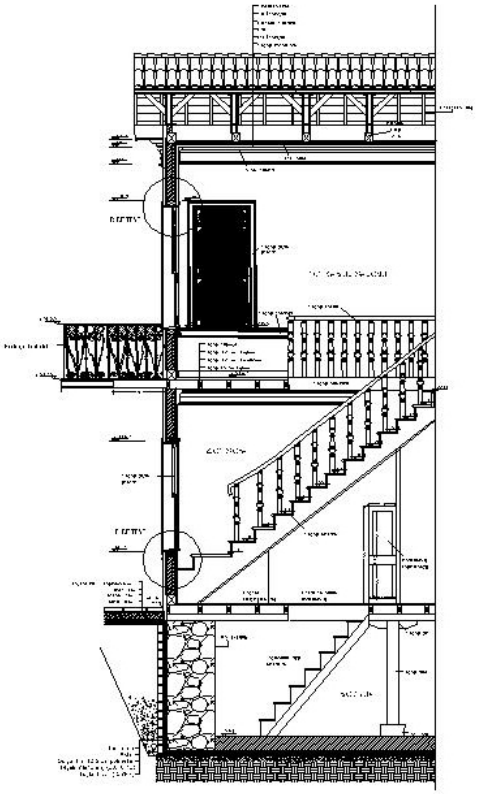

EK F.19 : GÜNEY CEPHE RÖLÖVESİ

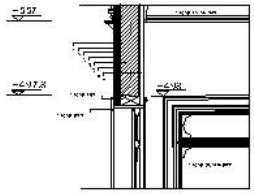

EK F.20 : BAHÇE BATI DOĞU CEPHE RÖLÖVESİ

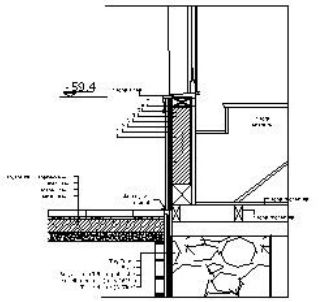
233

2-2 KESİTİ ÖLÇEK :1/70

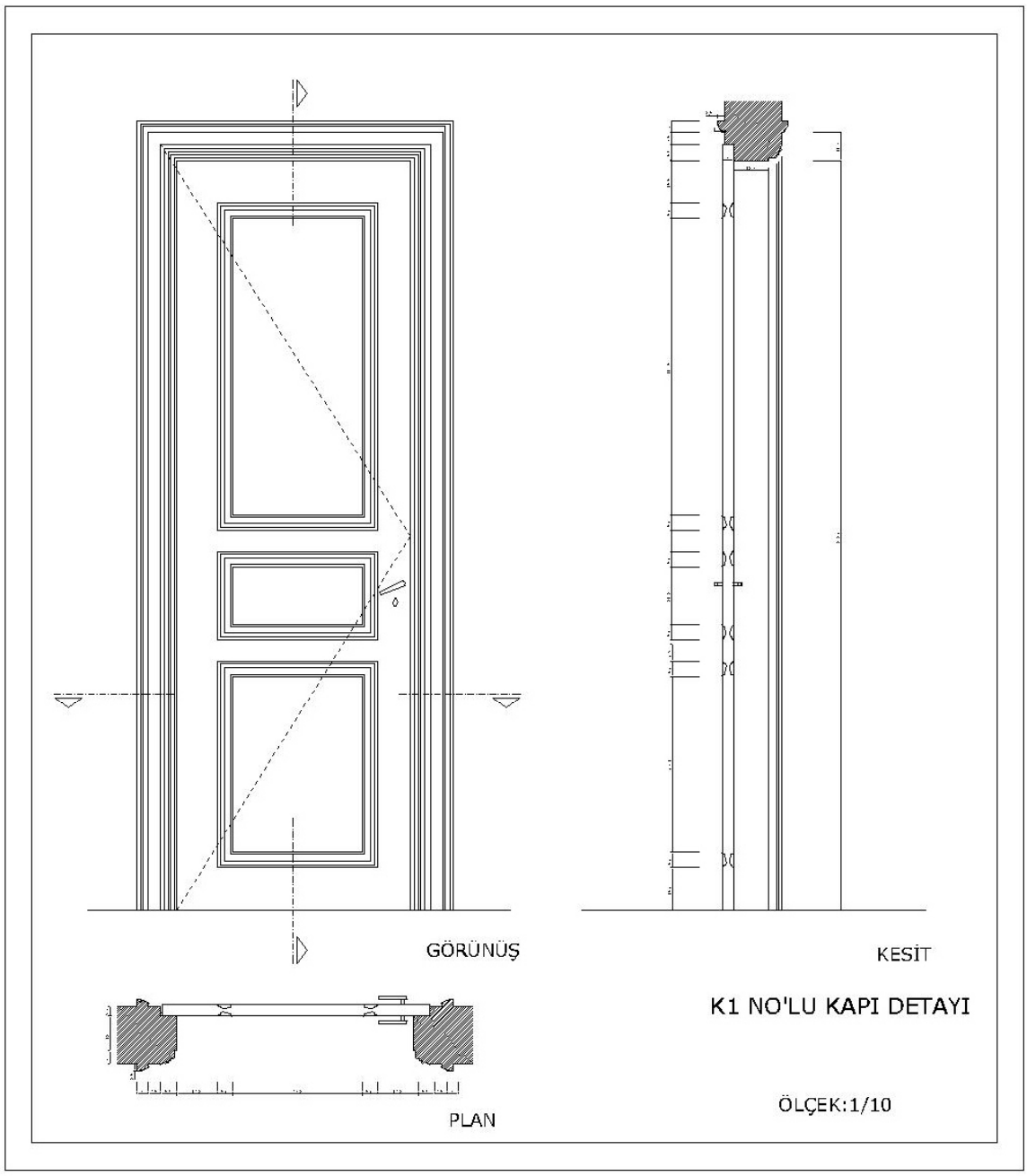
A detayı ölçek 1/10

B detayı ölçek 1/10

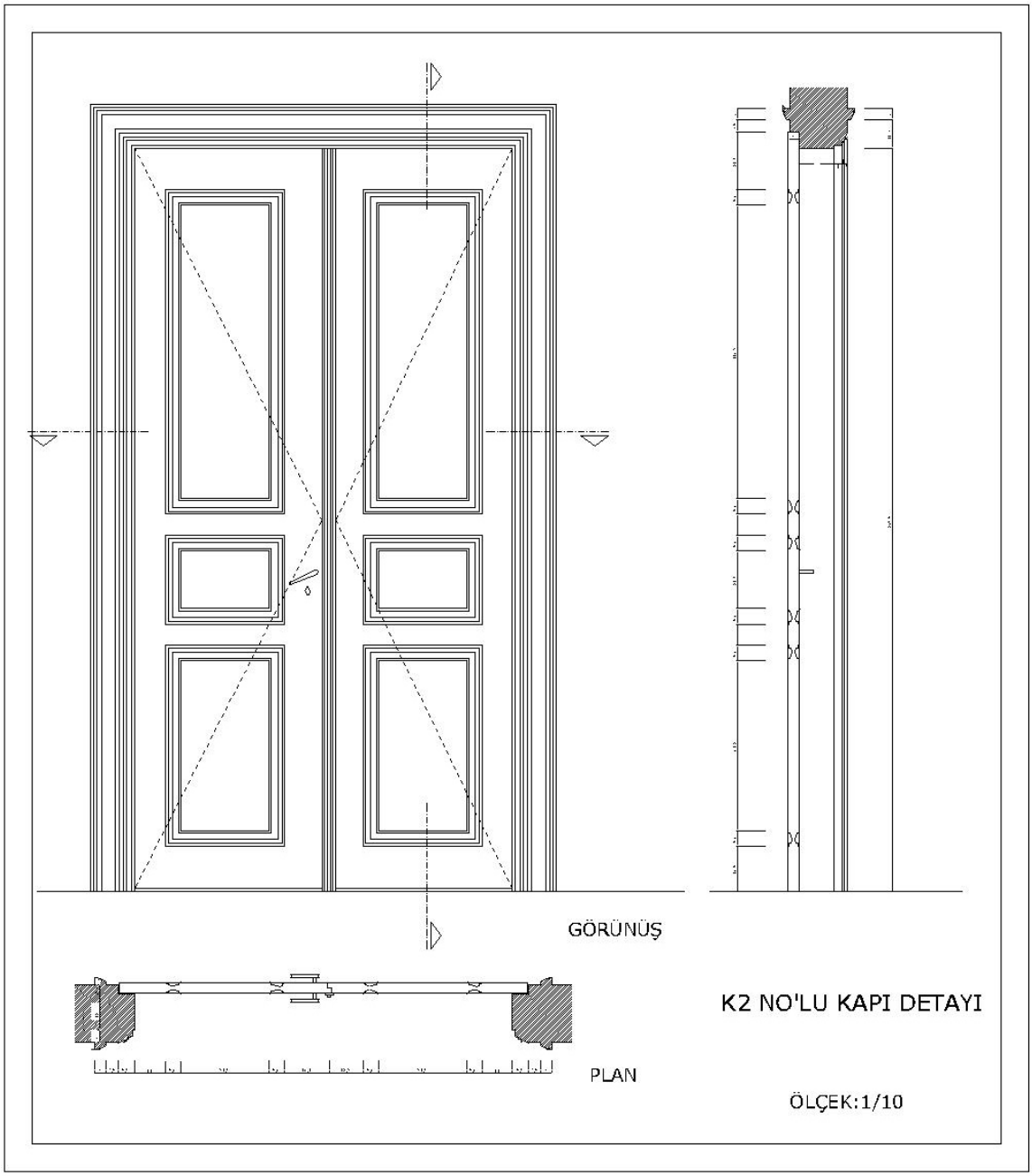
EK F.21 : SİSTEM DETAYI RÖLÖVESİ.

234

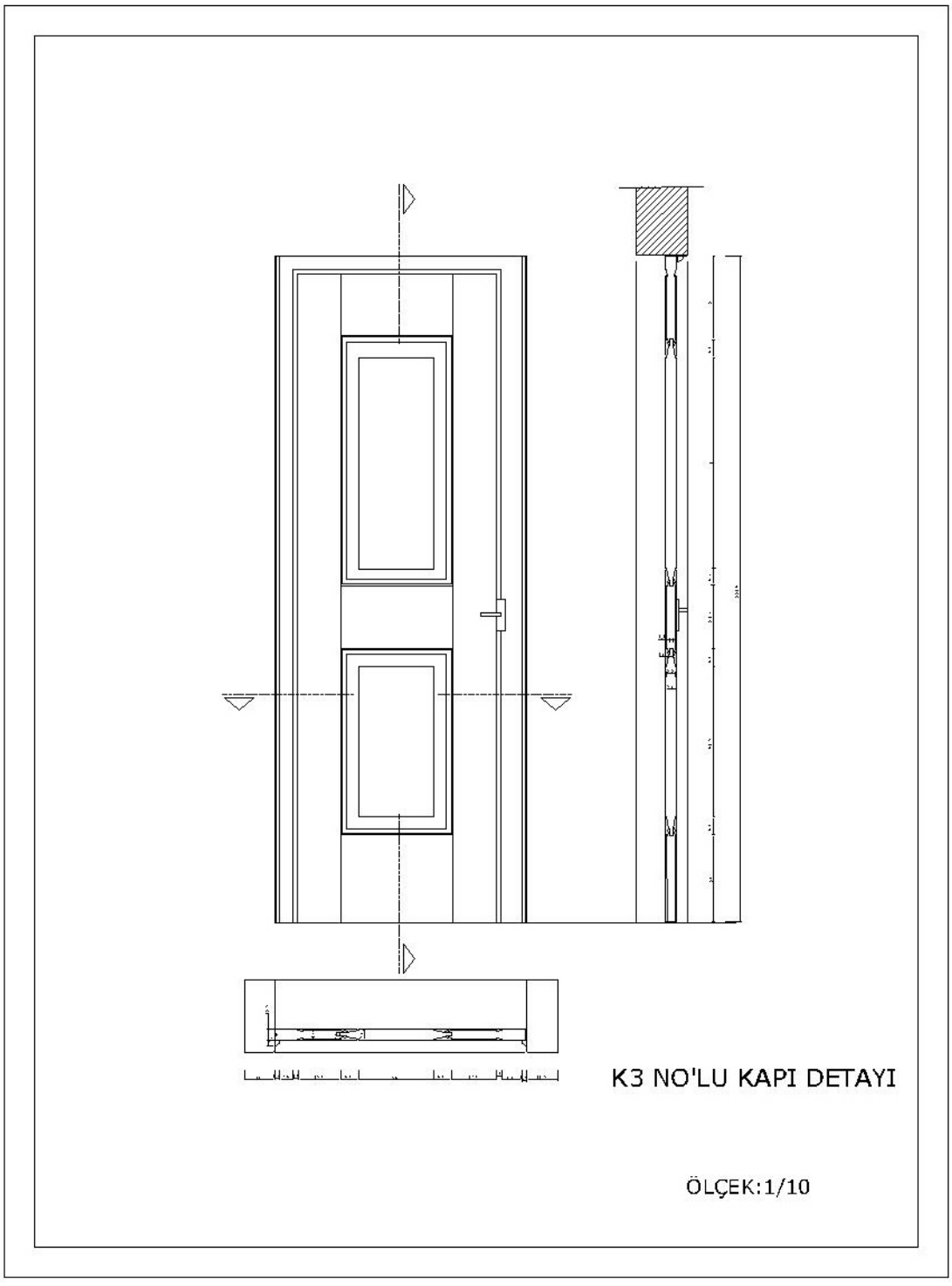

EK F.22 : K1 KAPISI DETAY RÖLÖVESİ

235

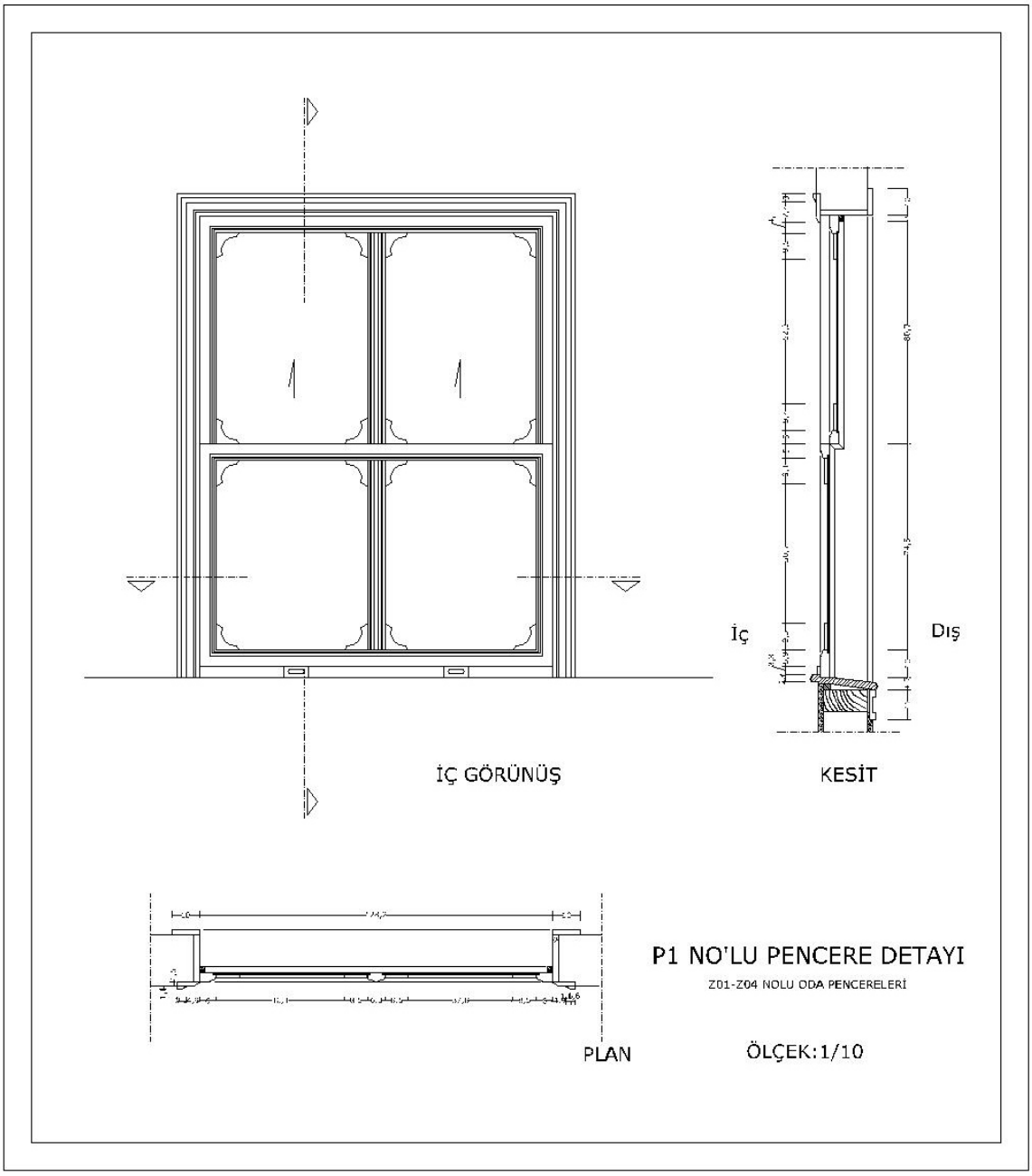

EK F.23 : K2 KAPISI DETAY RÖLÖVESİ

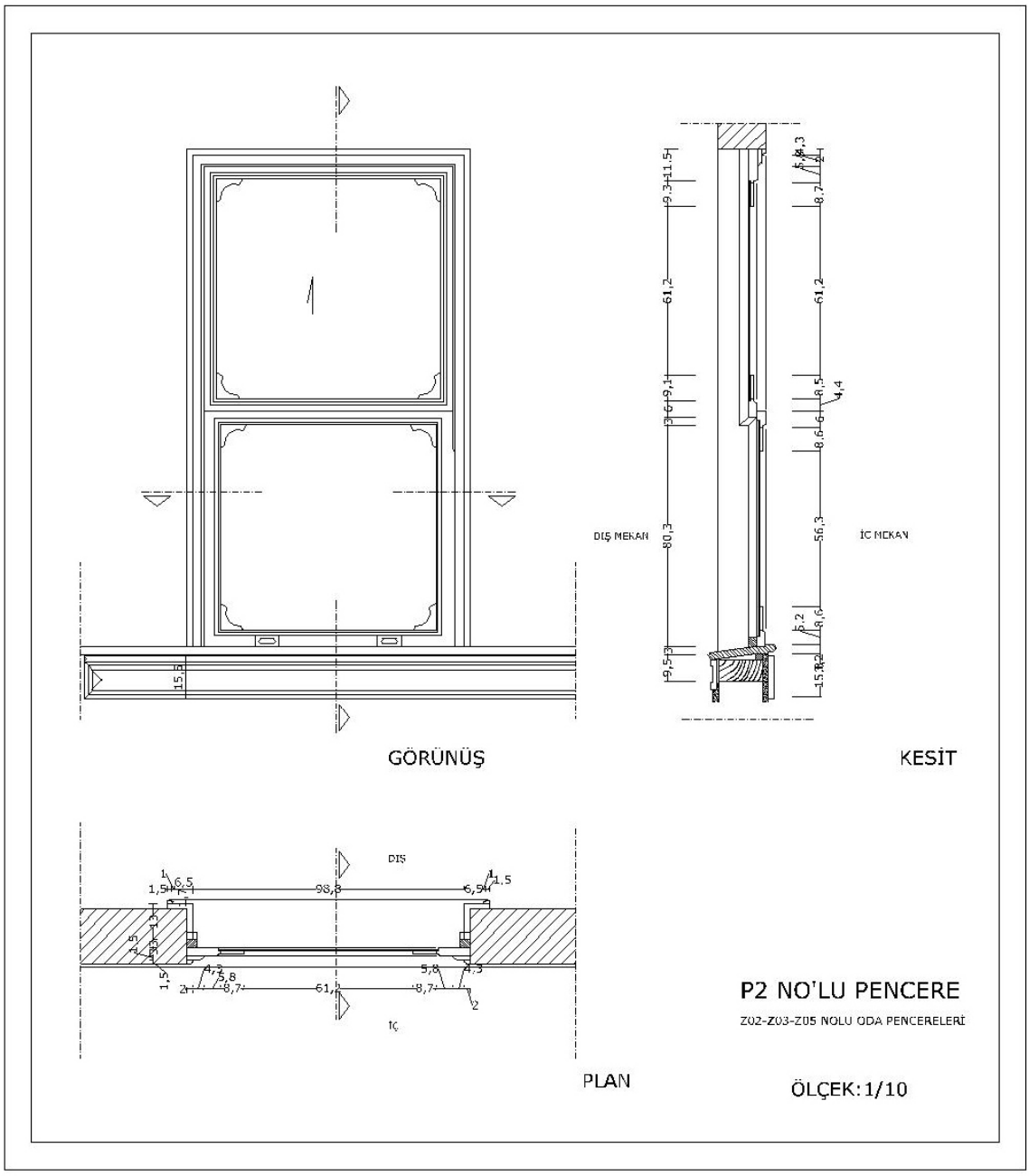
EK F.24 : K3 KAPISI DETAY RÖLÖVESİ

237

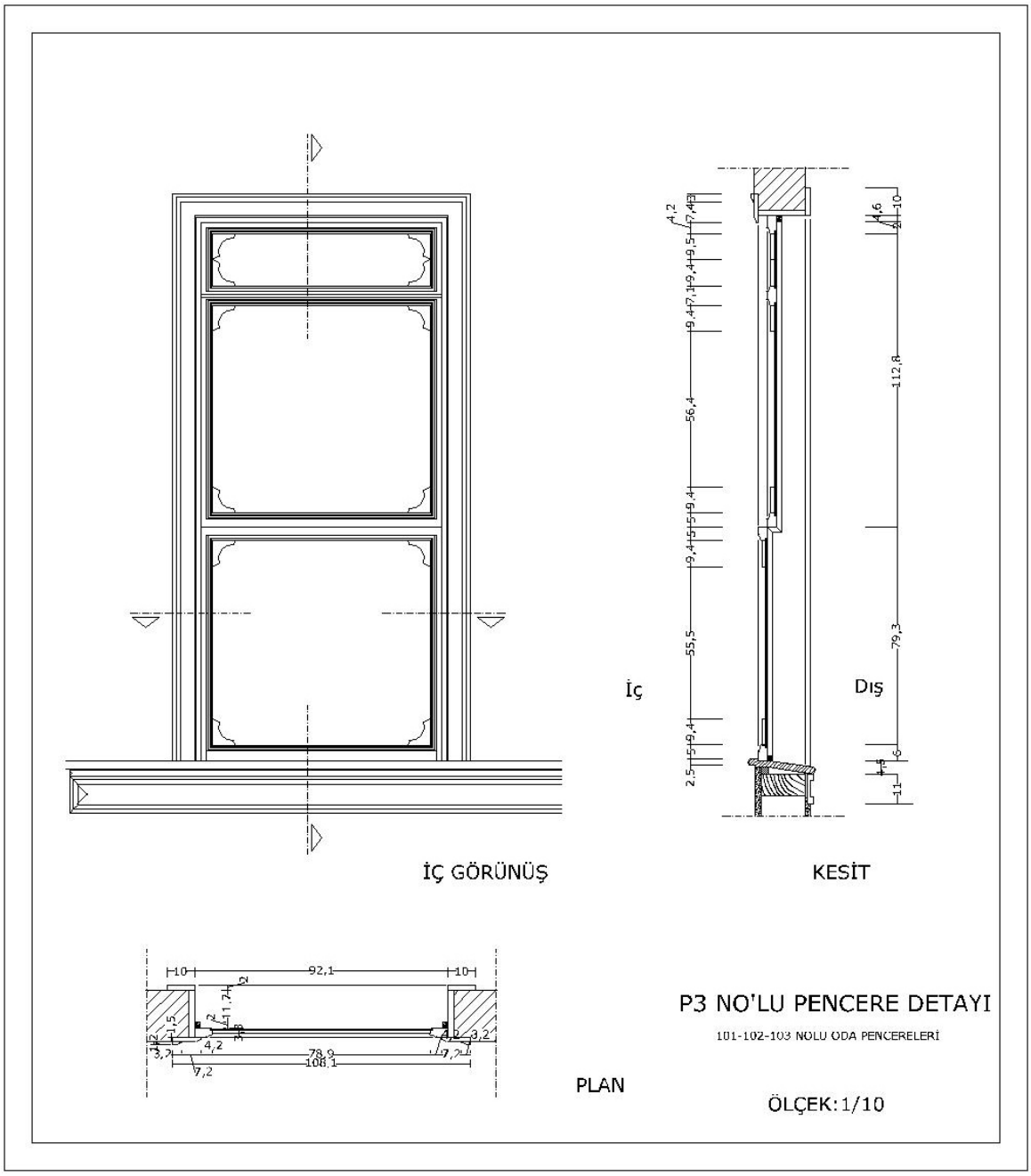
EK F.25 : P1 PENCERESİ DETAY RÖLÖVESİ

238

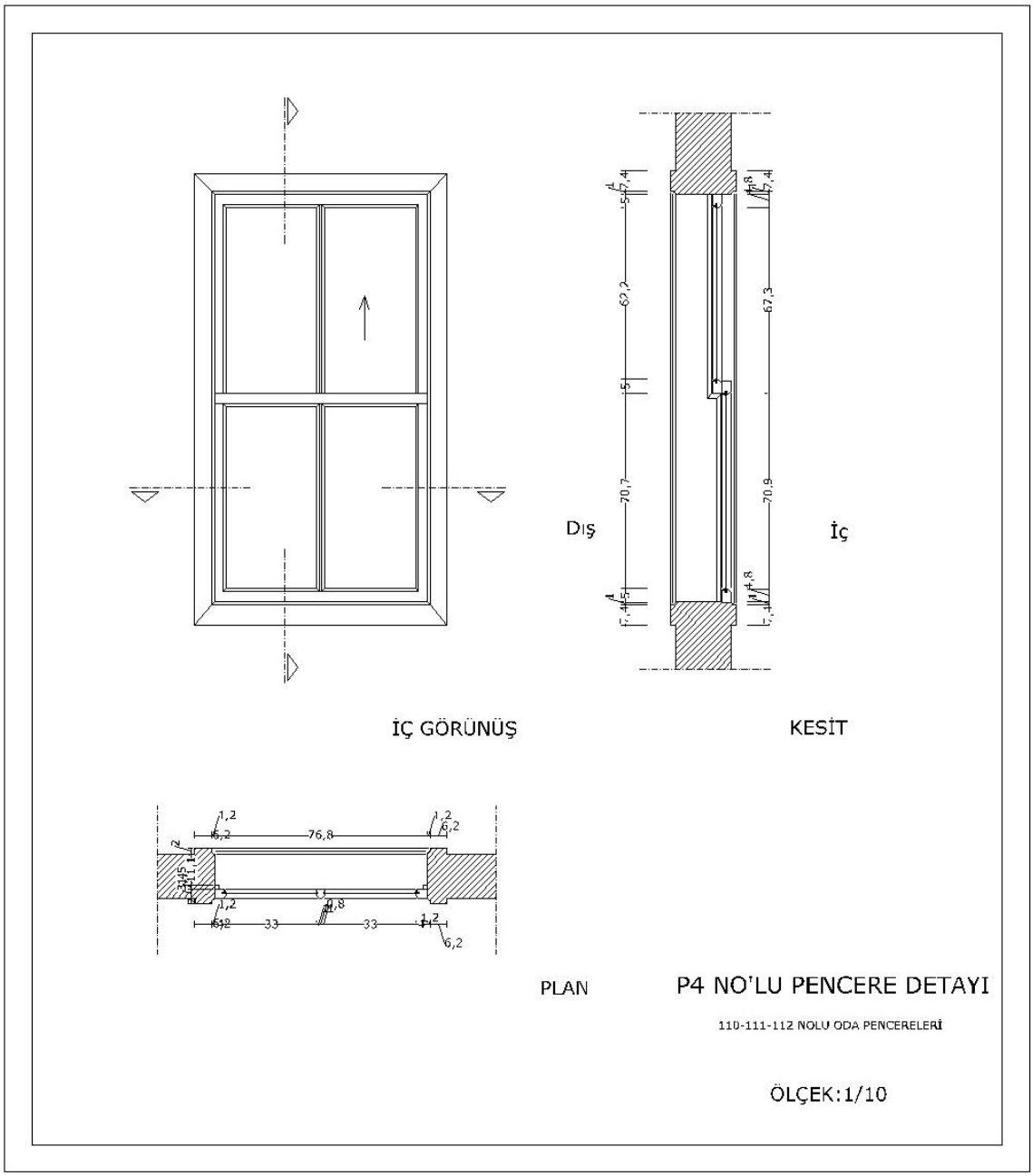
EK F.26 : P2 PENCERESİ DETAY RÖLÖVESİ

239

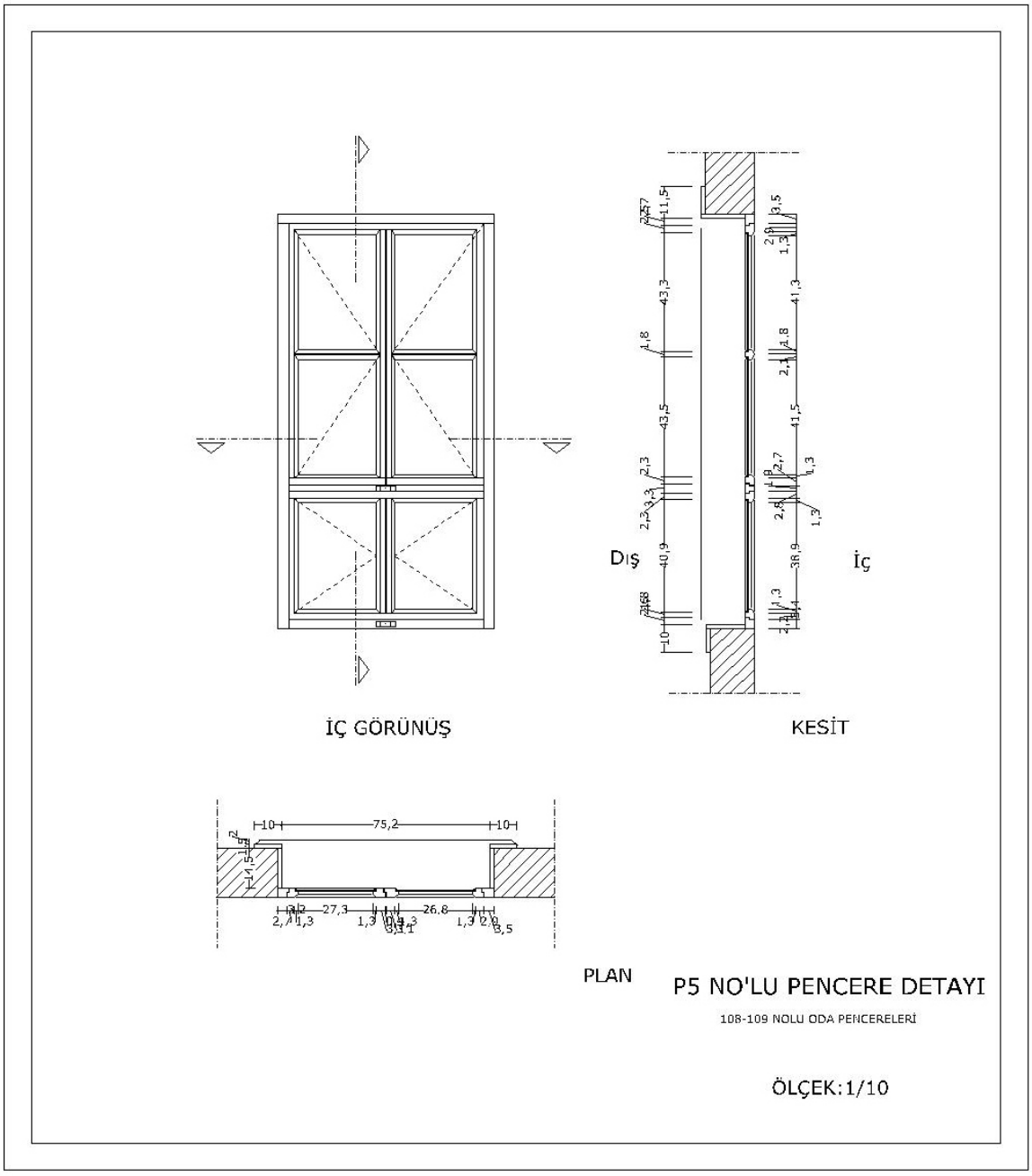
EK F.27 : P3 PENCERESİ DETAY RÖLÖVESİ

240

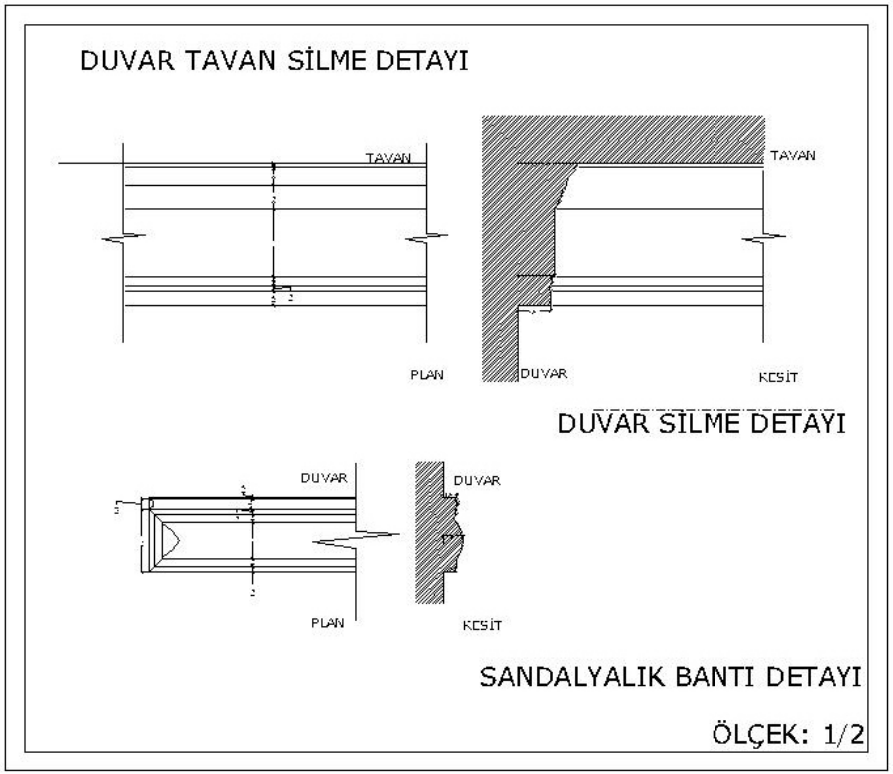
EK F.28 : P4 PENCERESİ DETAY RÖLÖVESİ

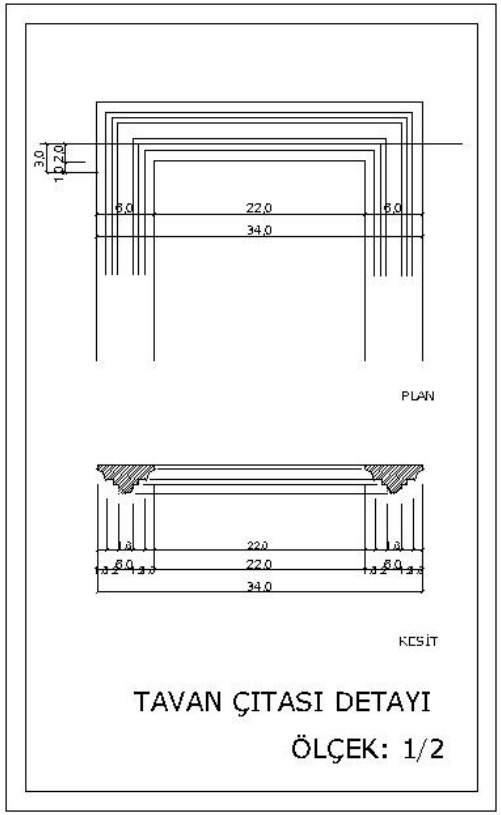
241

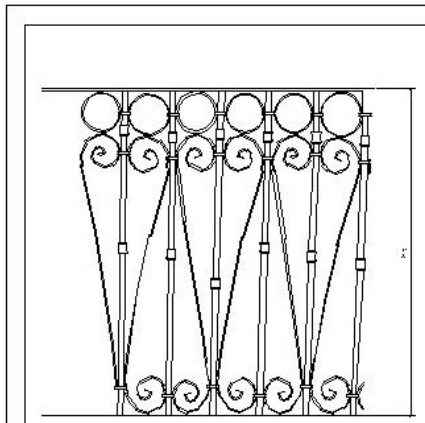
EK F.29 : P5 PENCERESİ DETAY RÖLÖVESİ

242

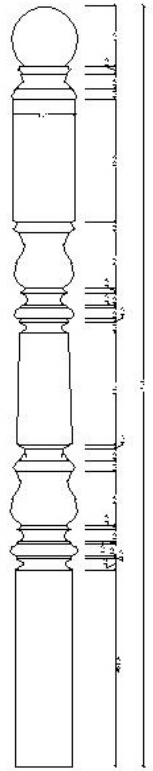

EK F.30: SANDALYALIK DETAYI, TAVAN SİLMESİ VE TAVAN ÇITASI DETAYI

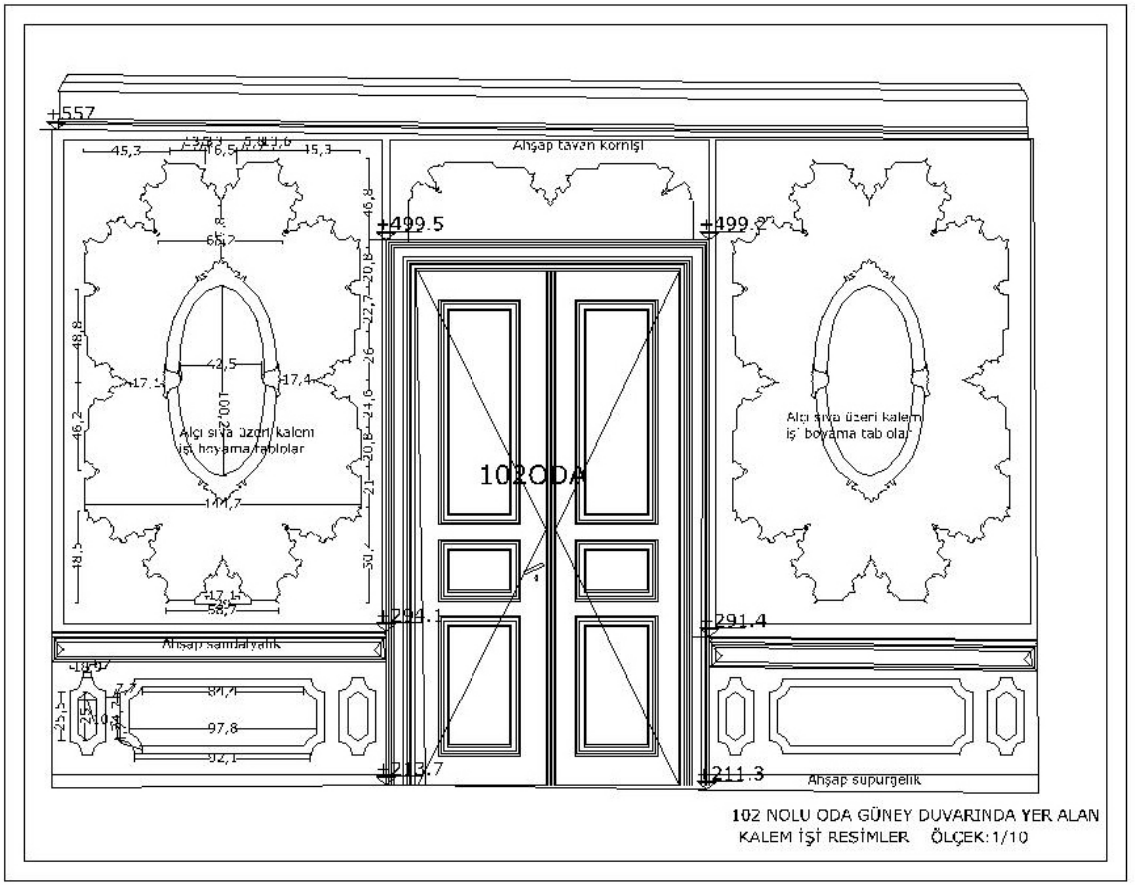

BALKON KORKULUK DETAYI
ÖLÇEK:1/5

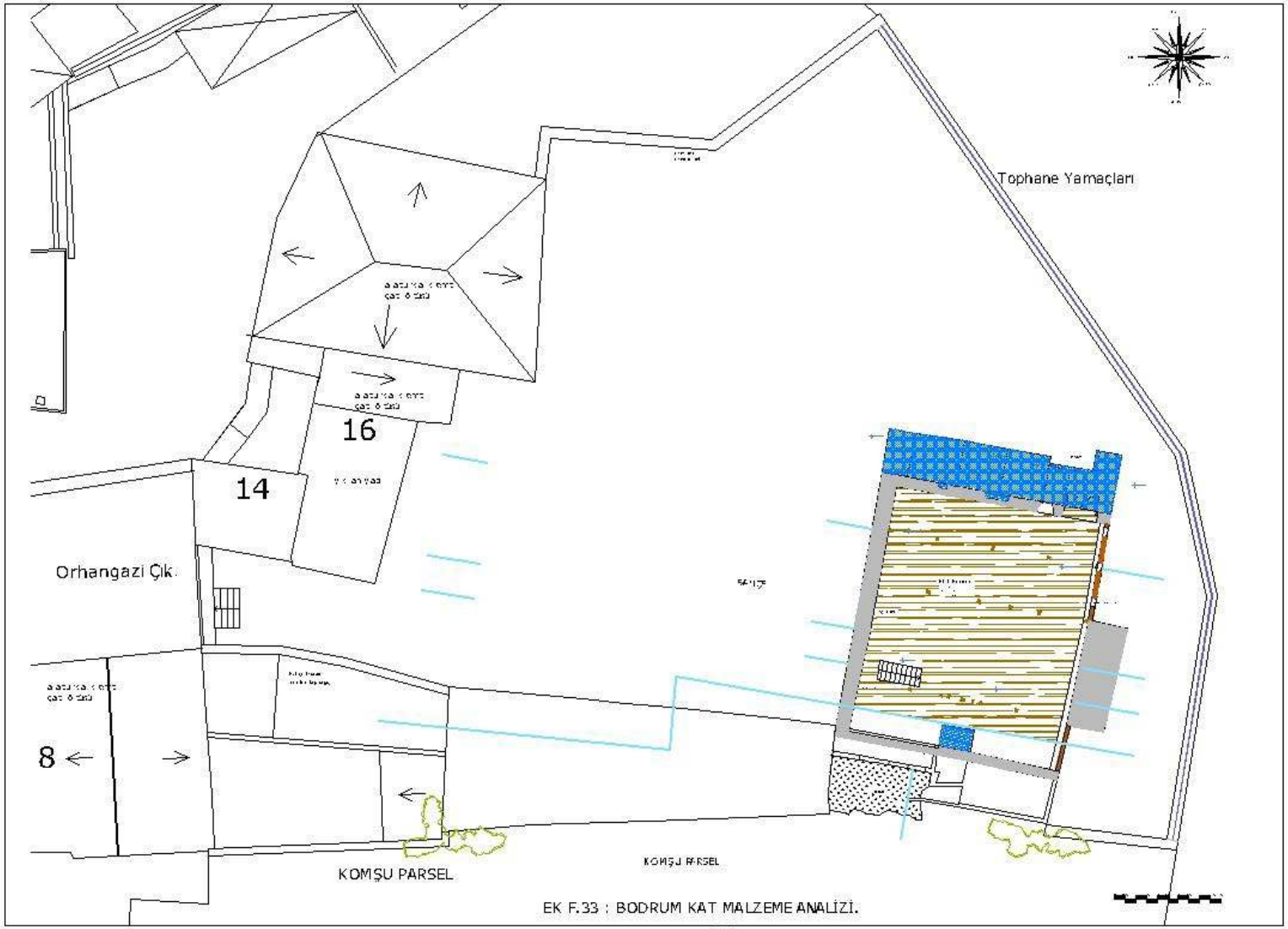

A Z01 NOLU SOFADA BULUNAN
MERDİVEN KORKULUK DETAYI
ÖLÇEK:1/2

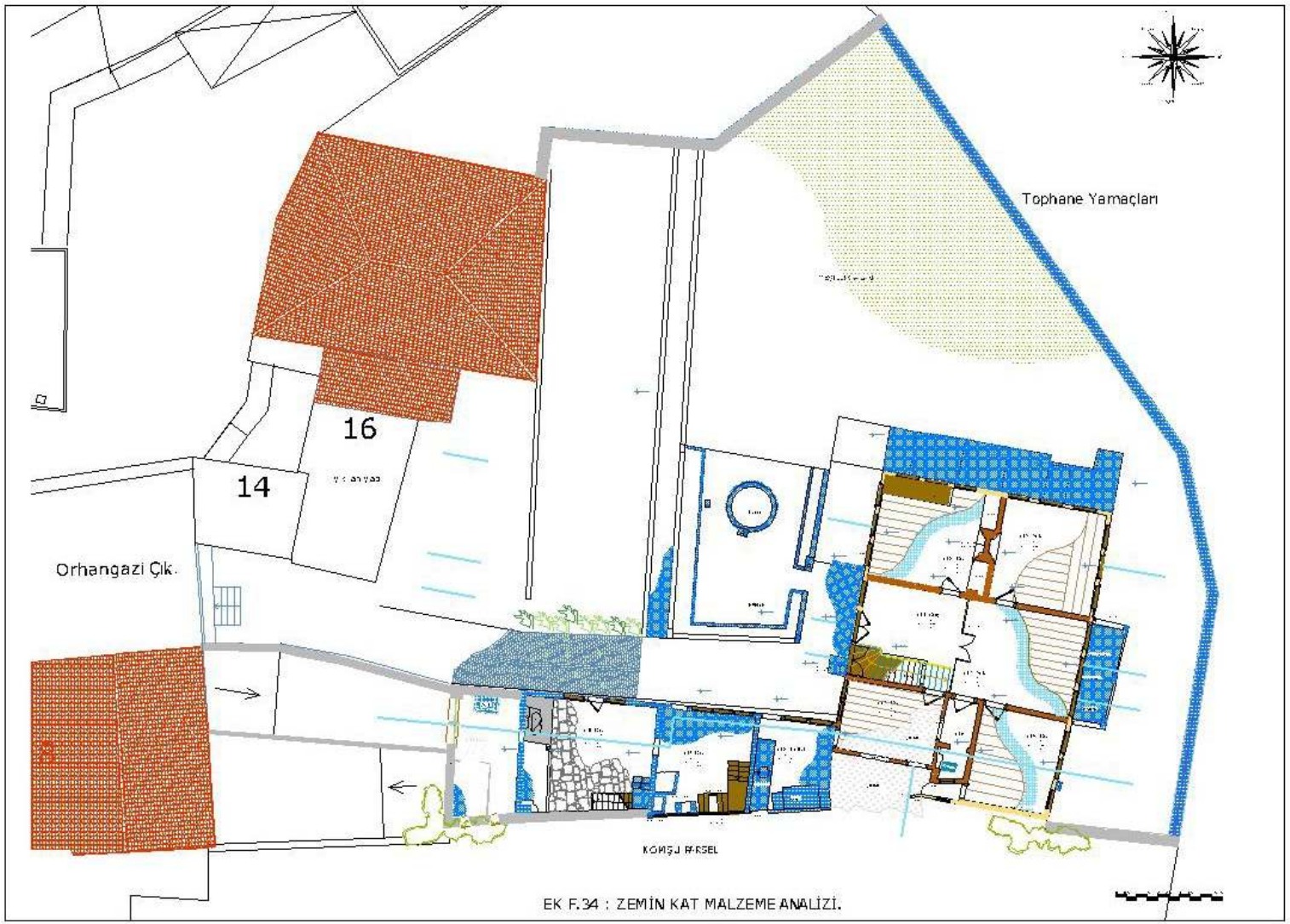
EK F.31: AHŞAP KORKULUK DETAYI, BALKON FERFORJE KORKULUK DETAYI

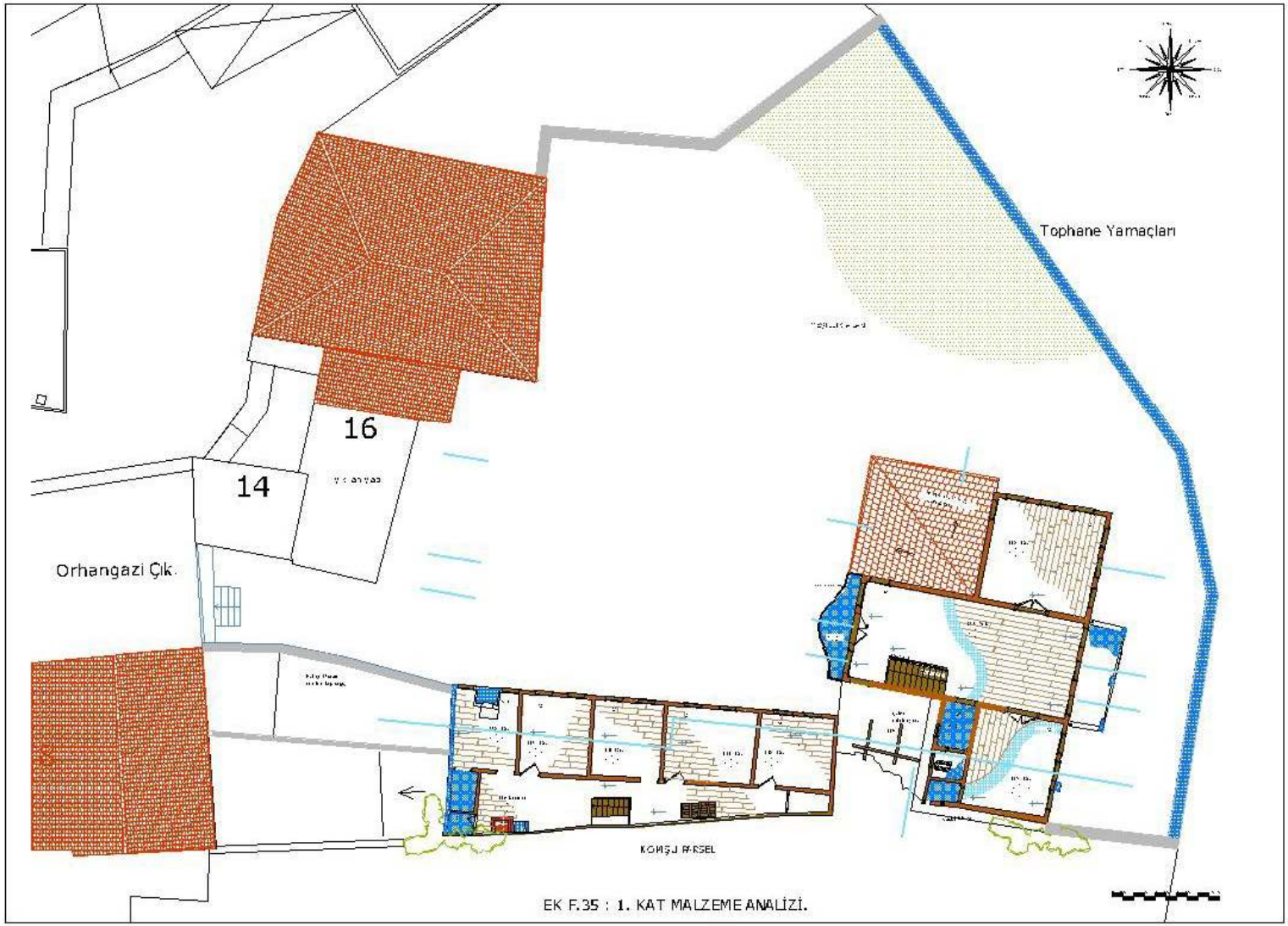
EK F.32: 102 NO'LU ODA GÜNEY DUVARI KALEM İŞİ RESİMLERİN RÖLÖVESİ.

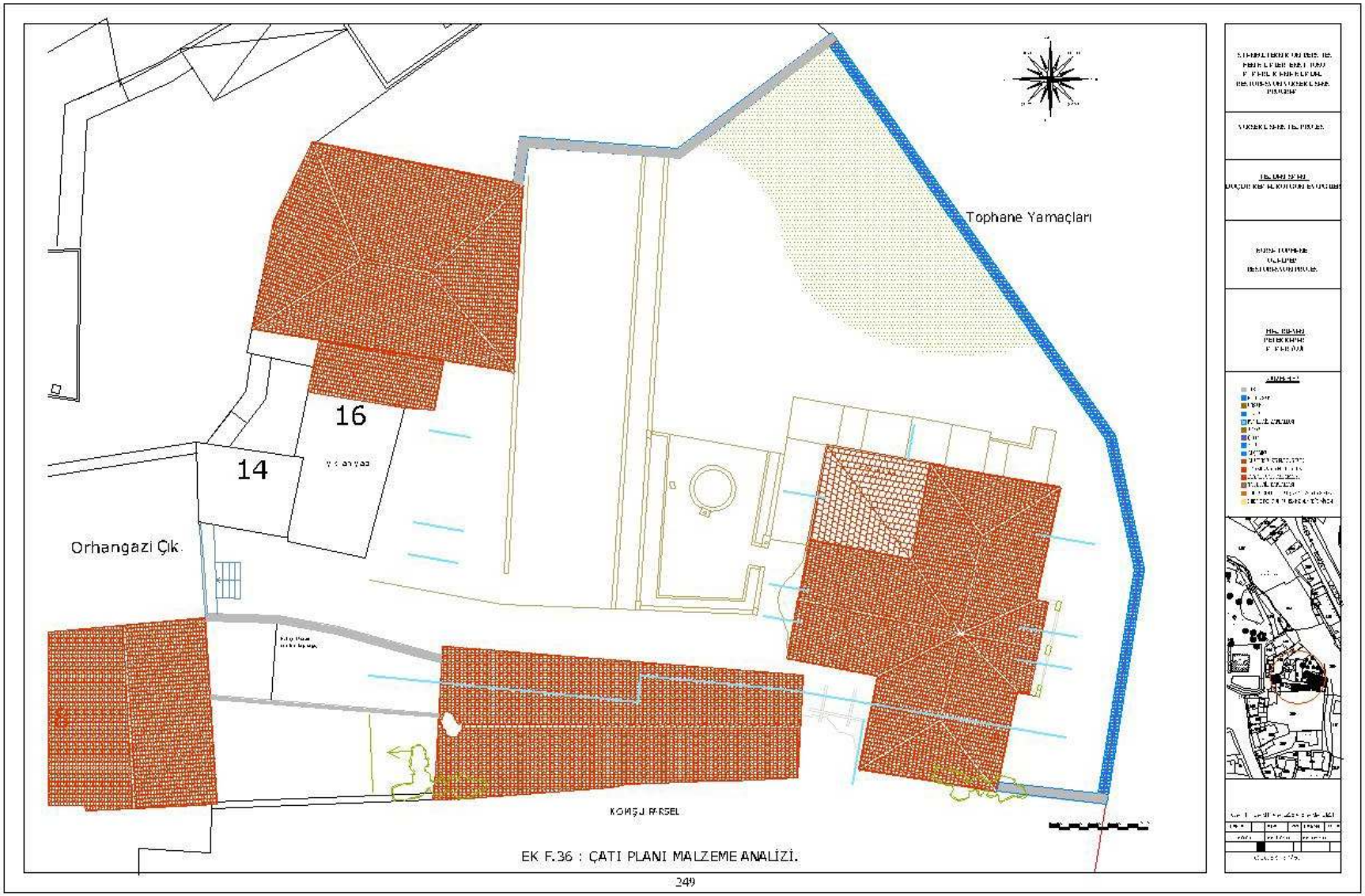
EK F.33 : BODRUM KAT MALZEME ANALİZİ.

EK F.34 : ZEMİN KAT MALZEME ANALİZİ.

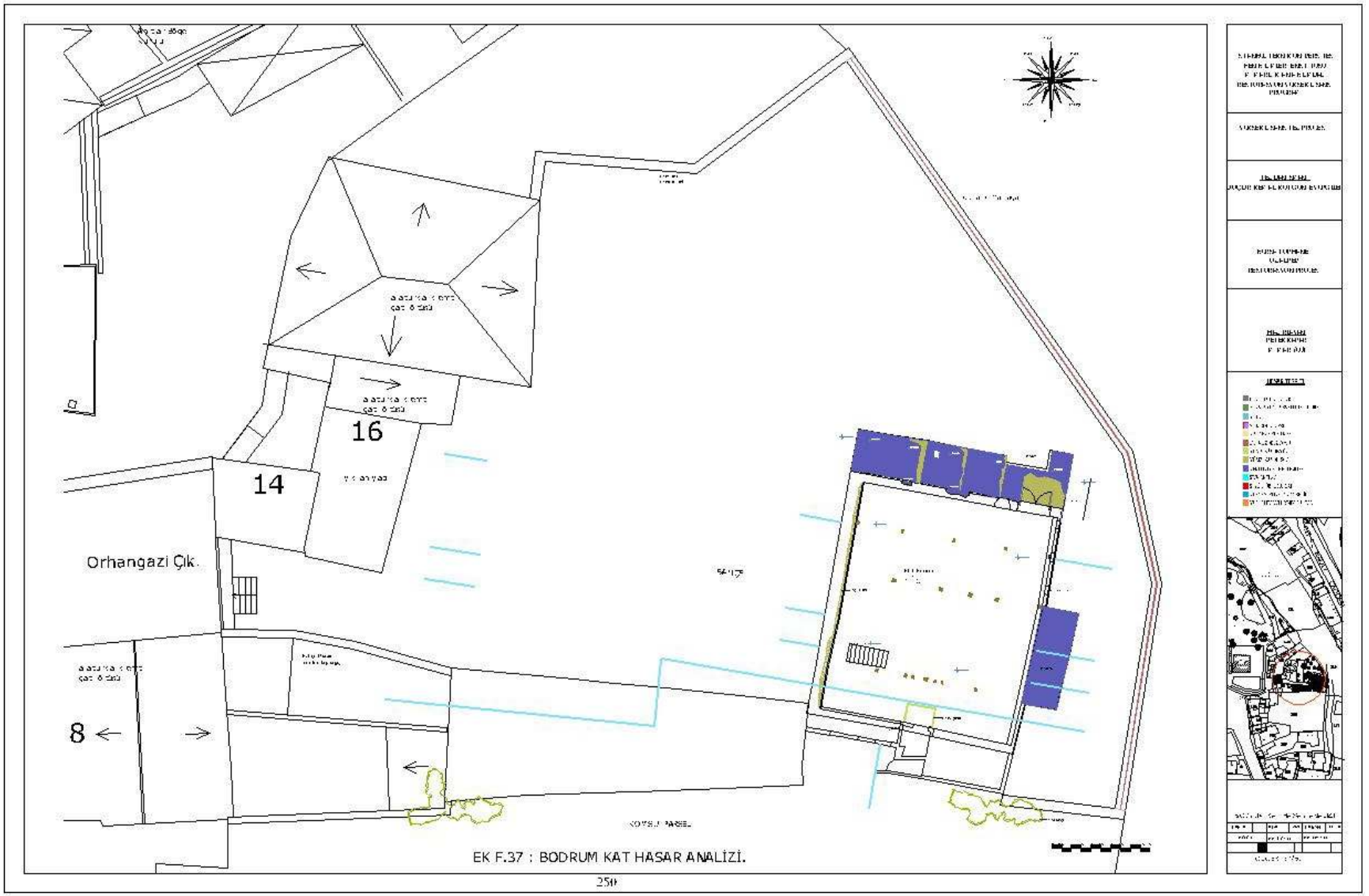

EK F.35 : 1. KAT MALZEME ANALİZİ.

EK F.36 : ÇATI PLANI MALZEME ANALİZİ.

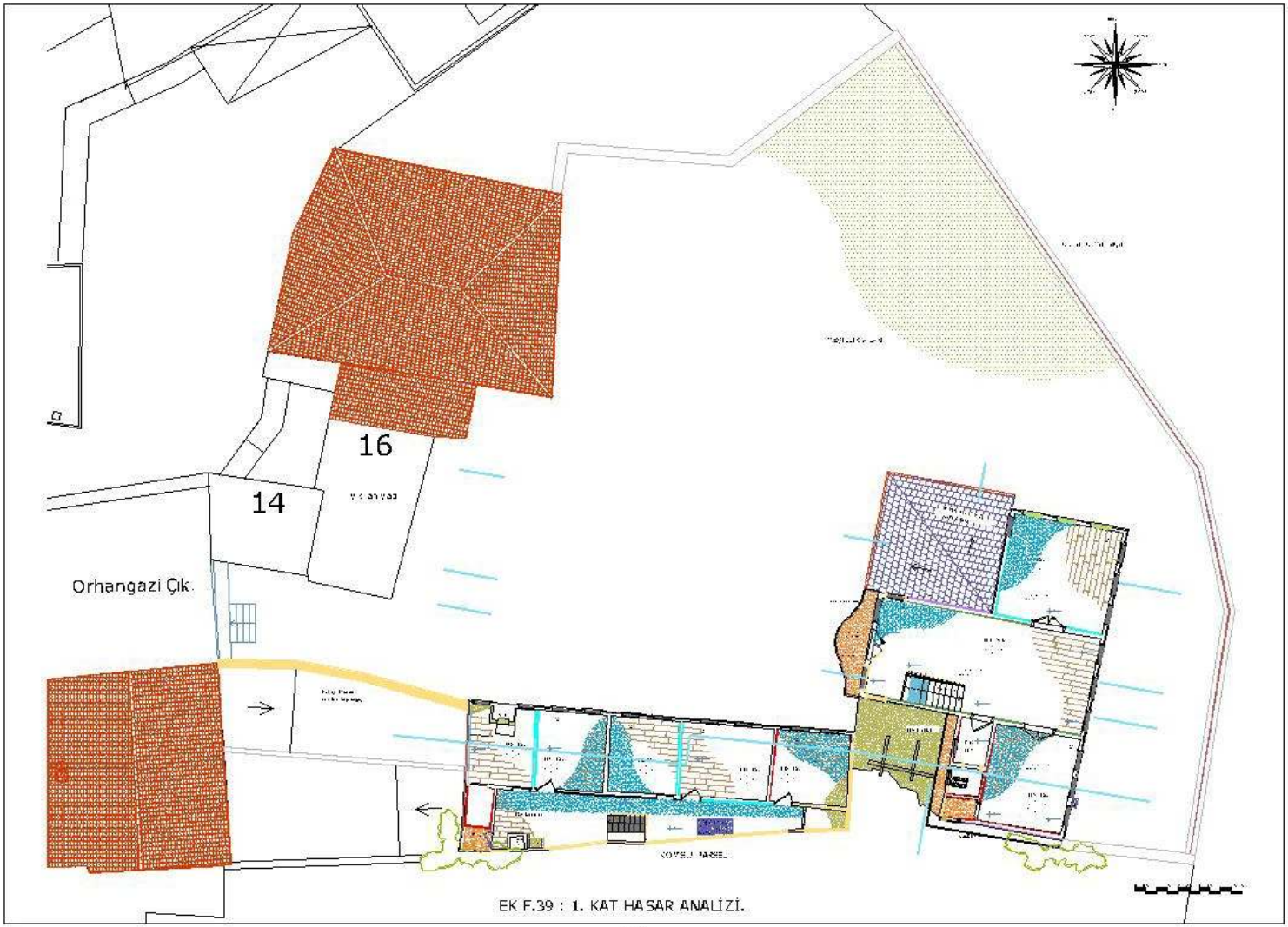
249

EK F.37 : BODRUM KAT HASAR ANALİZİ.

EK F.38 : ZEMİN KAT HASAR ANALİZİ.

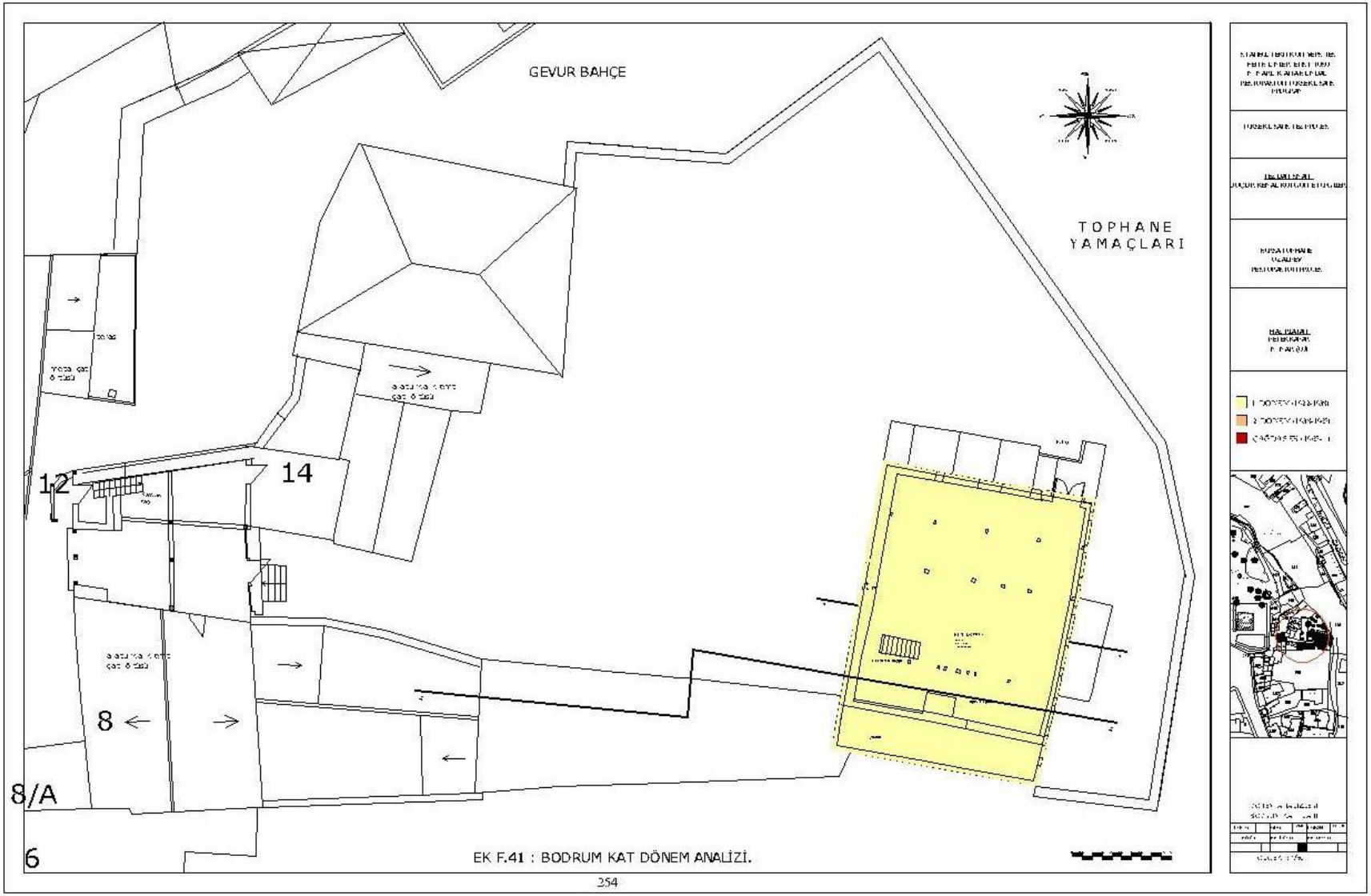

EK F.39 : 1. KAT HASAR ANALİZİ.

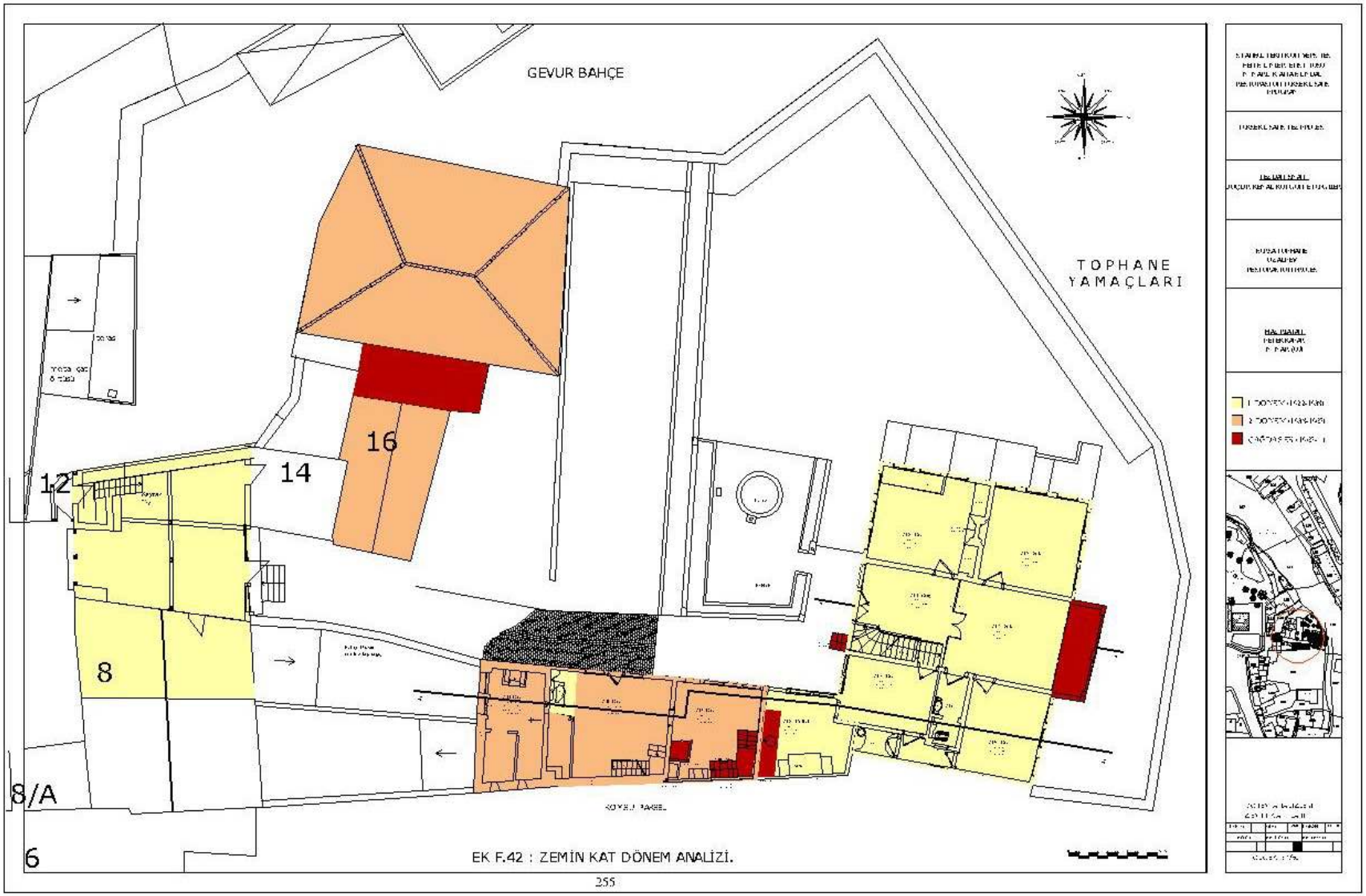
252

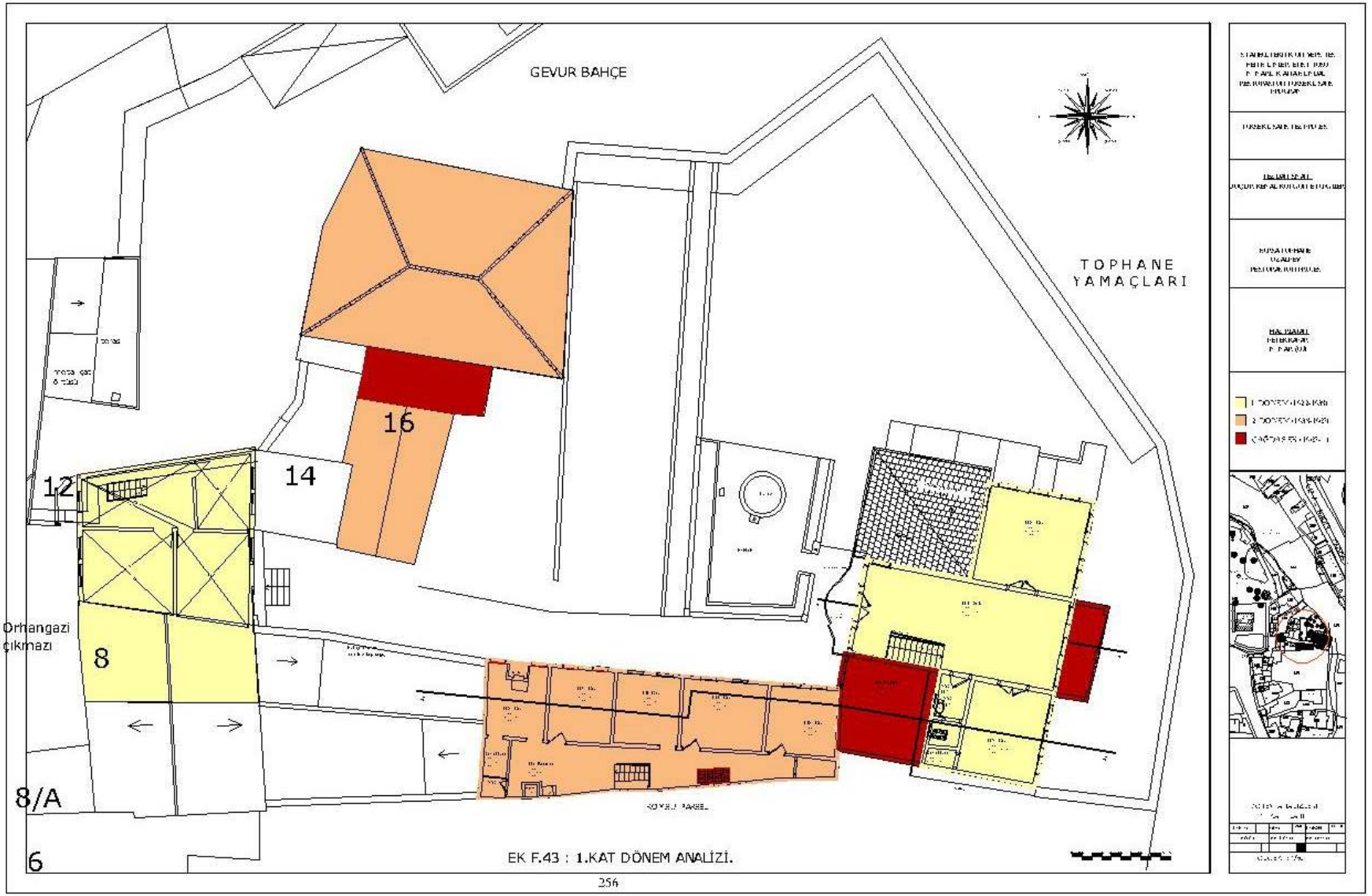
EK F.40 : ÇATI PLANI HASAR ANALİZİ.

EK F.41 : BODRUM KAT DÖNEM ANALİZİ.

EK F.42 : ZEMİN KAT DÖNEM ANALİZİ.

EK F.43 : 1.KAT DÖNEM ANALİZİ.

EK F.44 : 1-1 KESİTİ MALZEME ANALİZİ.

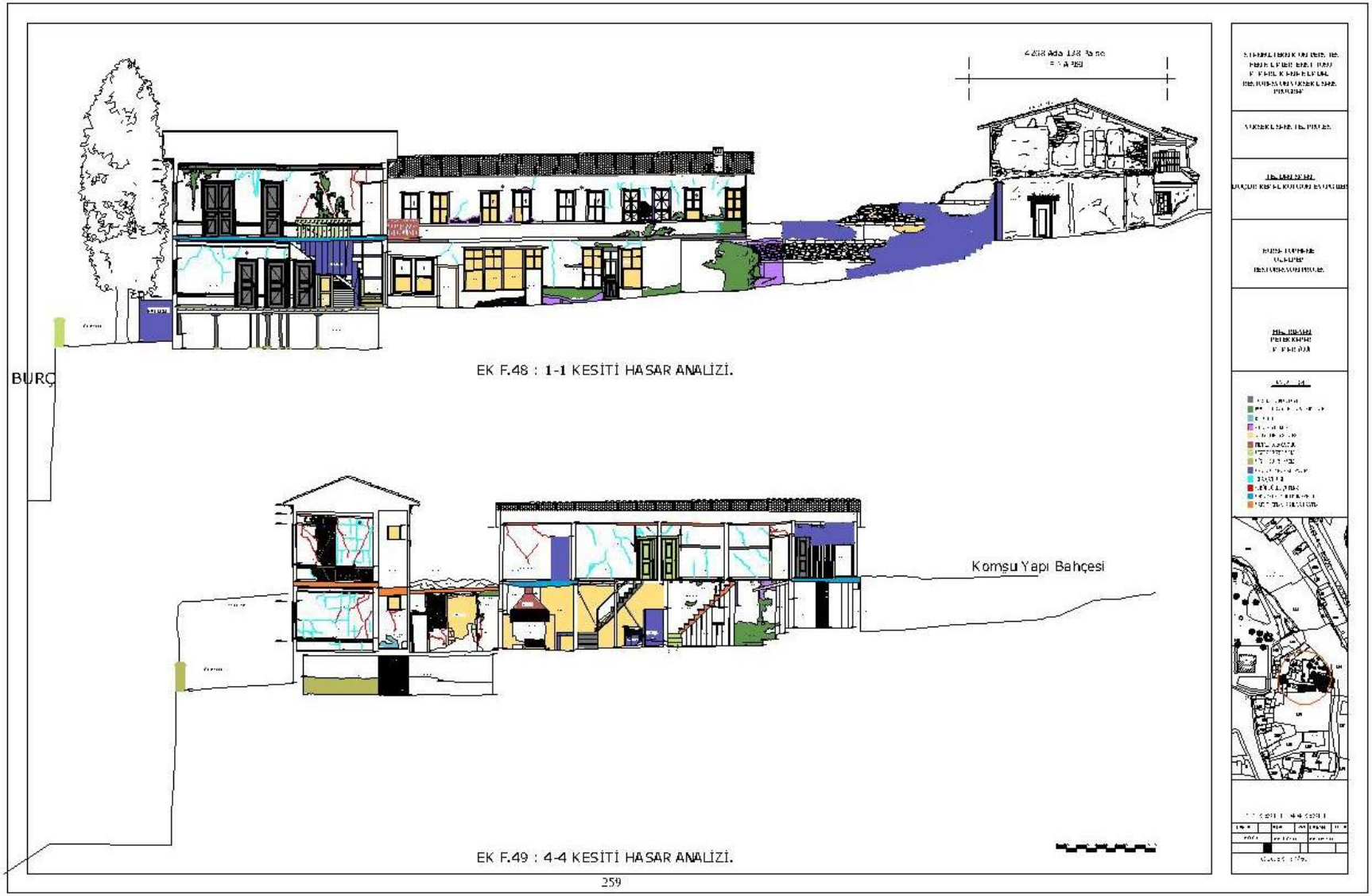
EK F.45 : 4-4 KESİTİ MALZEME ANALİZİ.

EK F.46 : DOĞU CEPHE MALZEME ANALİZİ.

EK F.47 : BATI CEPHE MALZEME ANALİZİ.

EK F.48 : 1-1 KESİTİ HASAR ANALİZİ.

EK F.49 : 4-4 KESİTİ HASAR ANALİZİ.

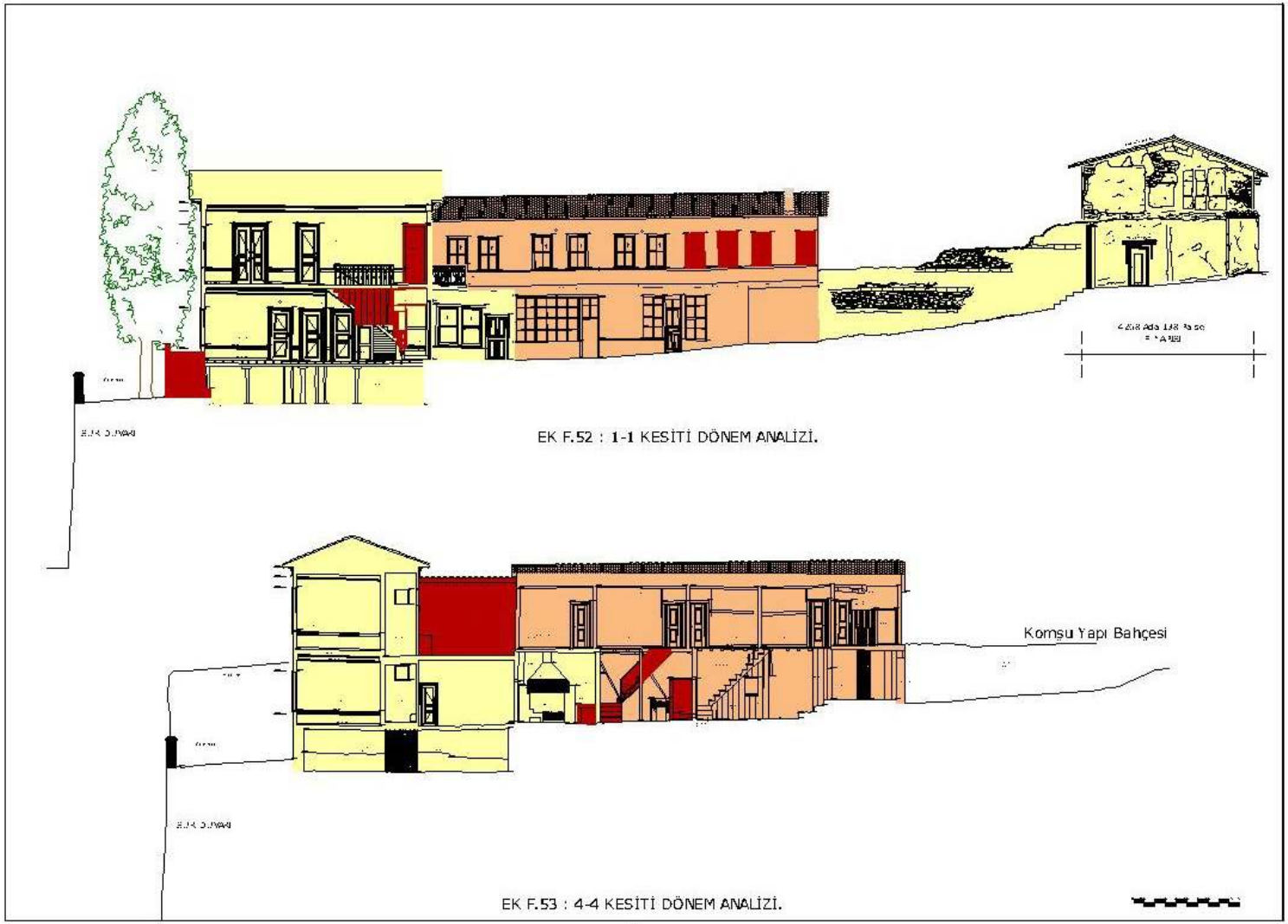
259

EK F.50 : DOĞU CEPHESİ HASAR ANALİZİ.

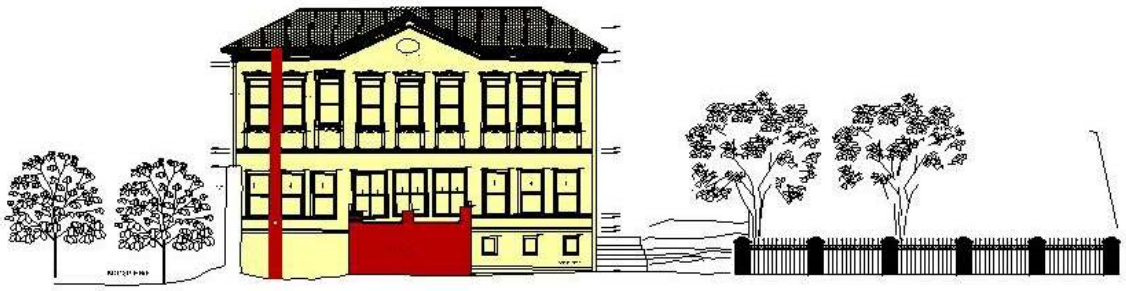

EK F.51 : BATI CEPHESİ HASAR ANALİZİ.

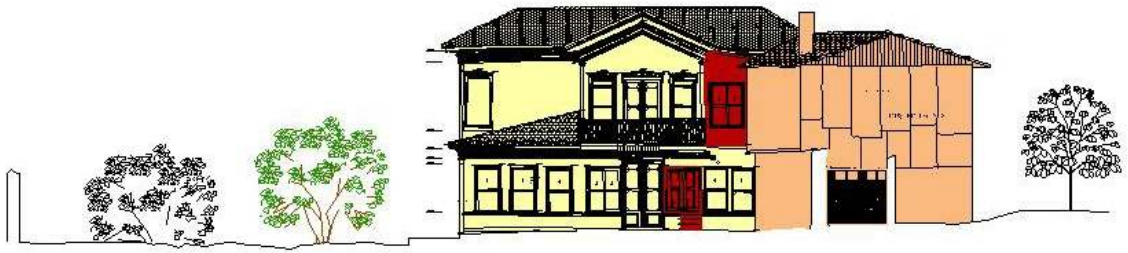

EK F.52 : 1-1 KESİTİ DÖNEM ANALİZİ.

EK F.53 : 4-4 KESİTİ DÖNEM ANALİZİ.

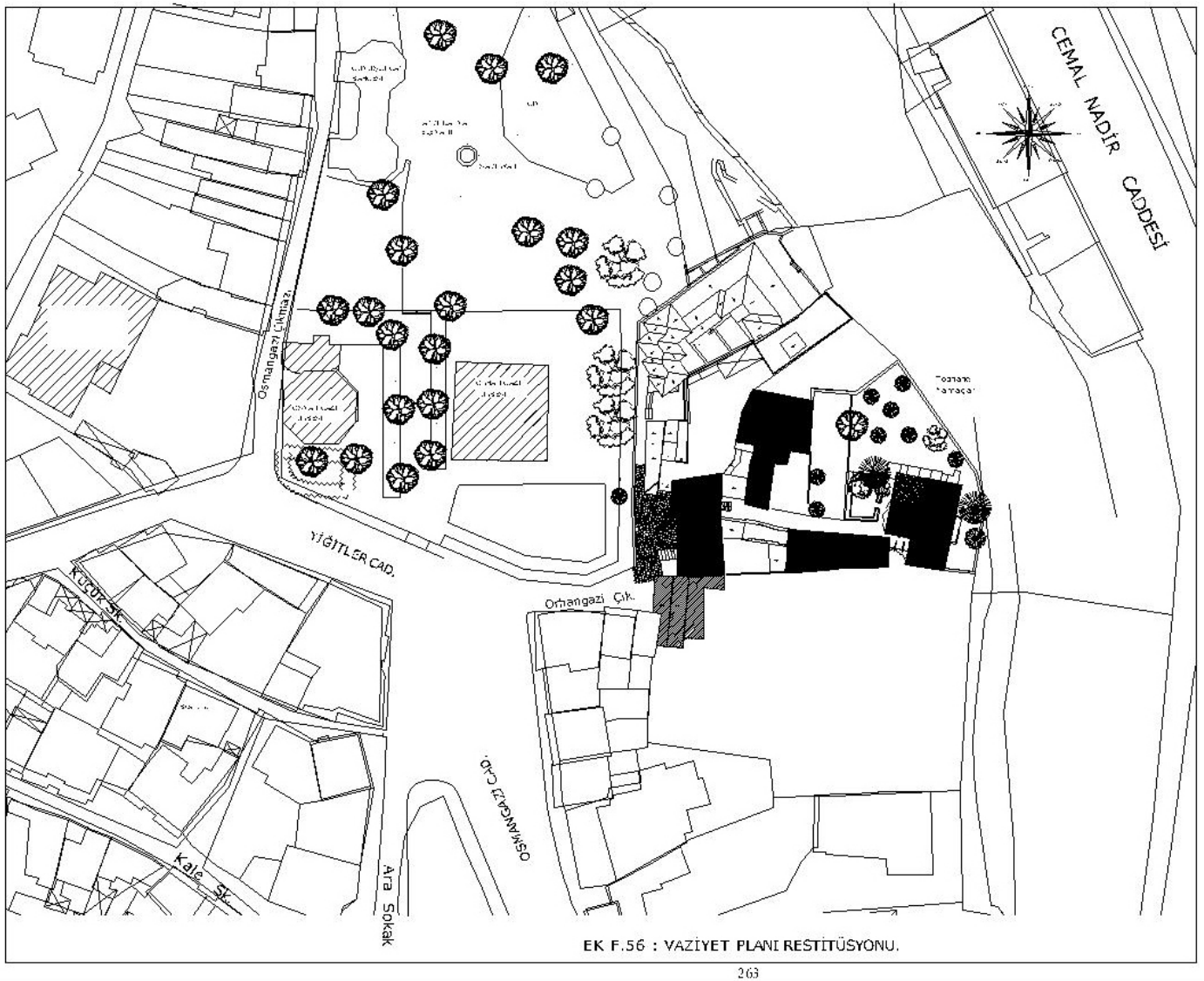
EK F.54 : DOĞU CEPHE DÖNEM ANALİZİ.

EK F.55 : BATI CEPHE DÖNEM ANALİZİ.

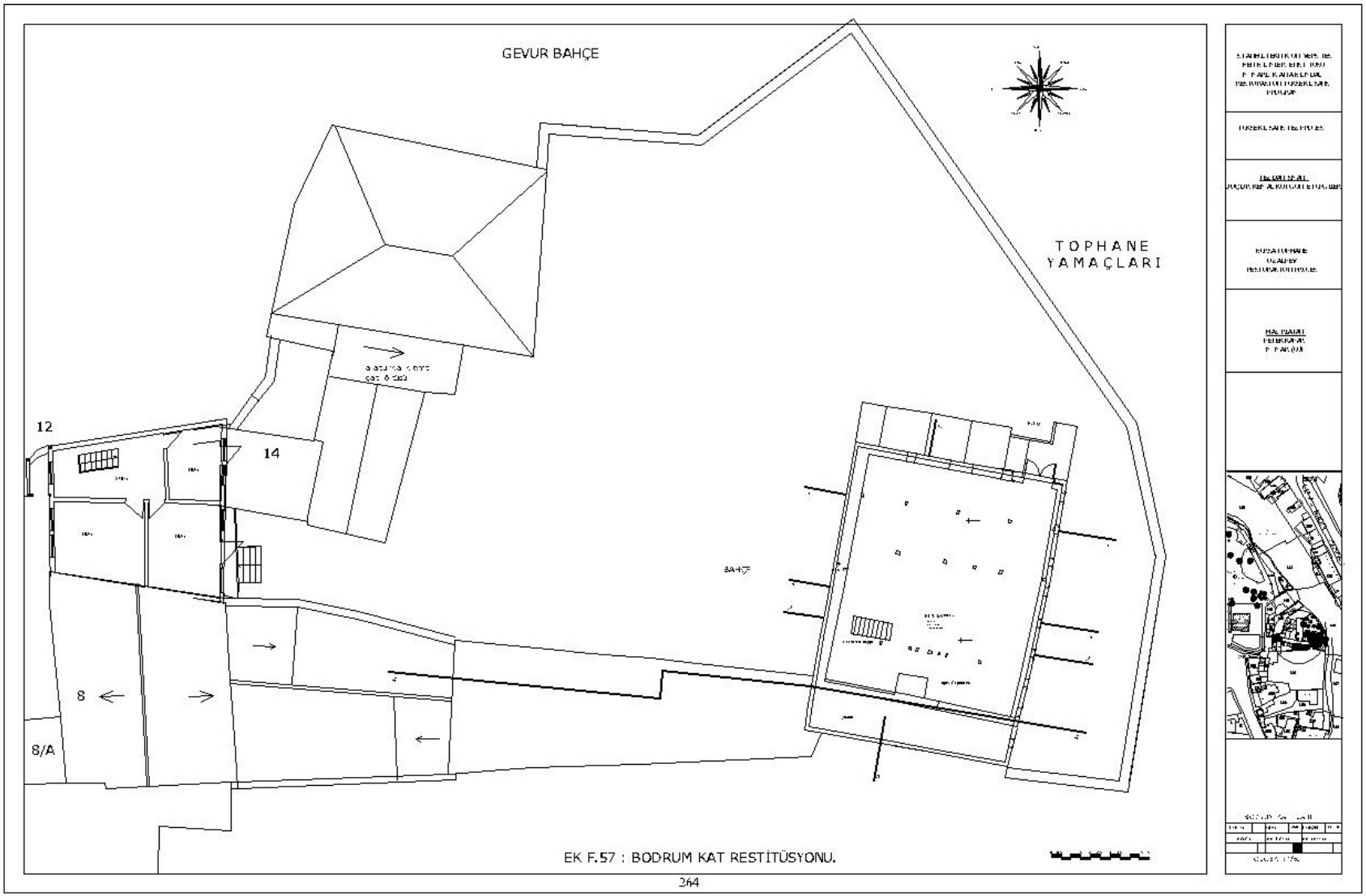

262

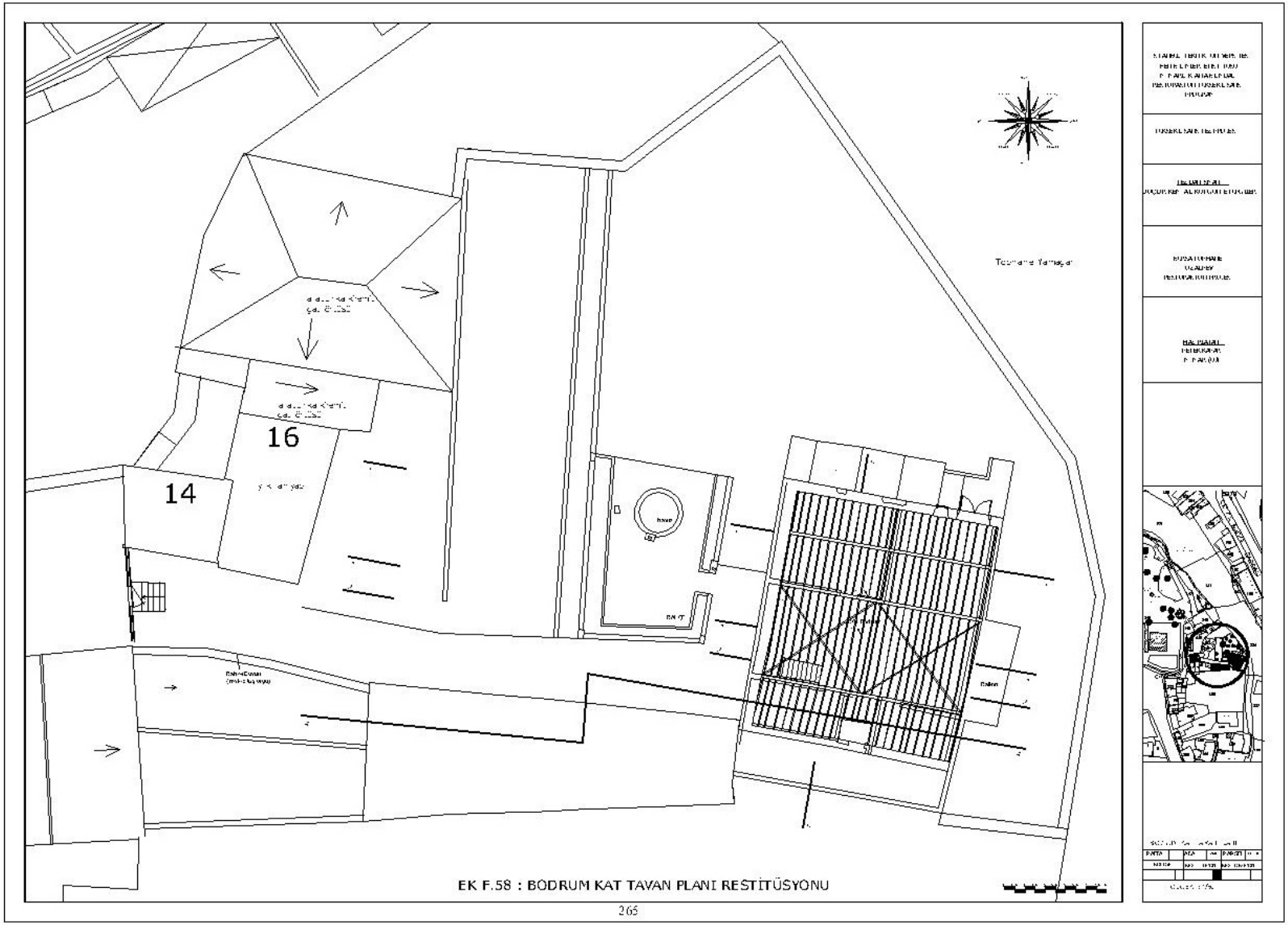

EK F.56 : VAZİYET PLANI RESTİTÜSYONU.

263

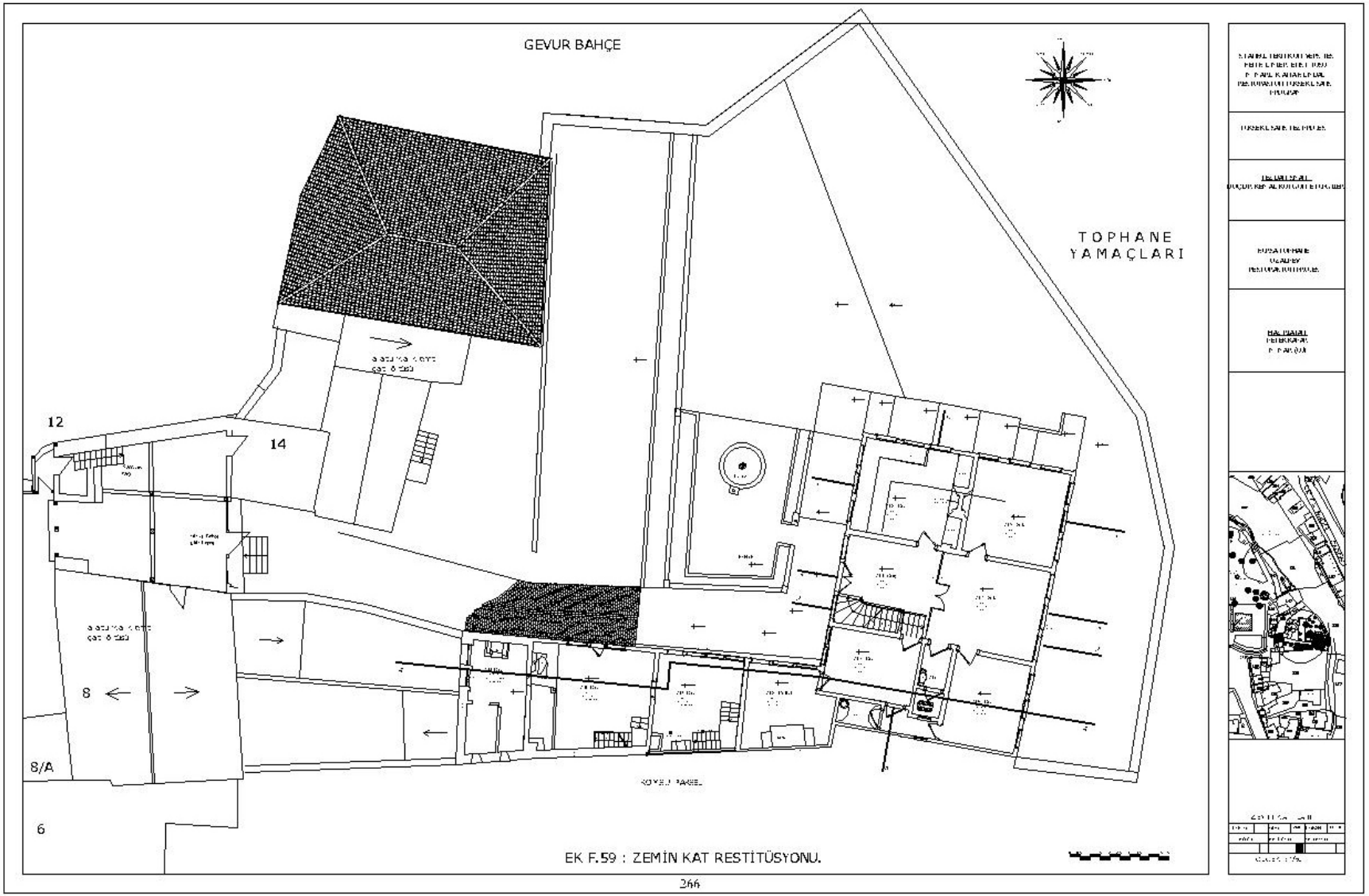

EK F.57 : BODRUM KAT RESTİTÜSYONU.

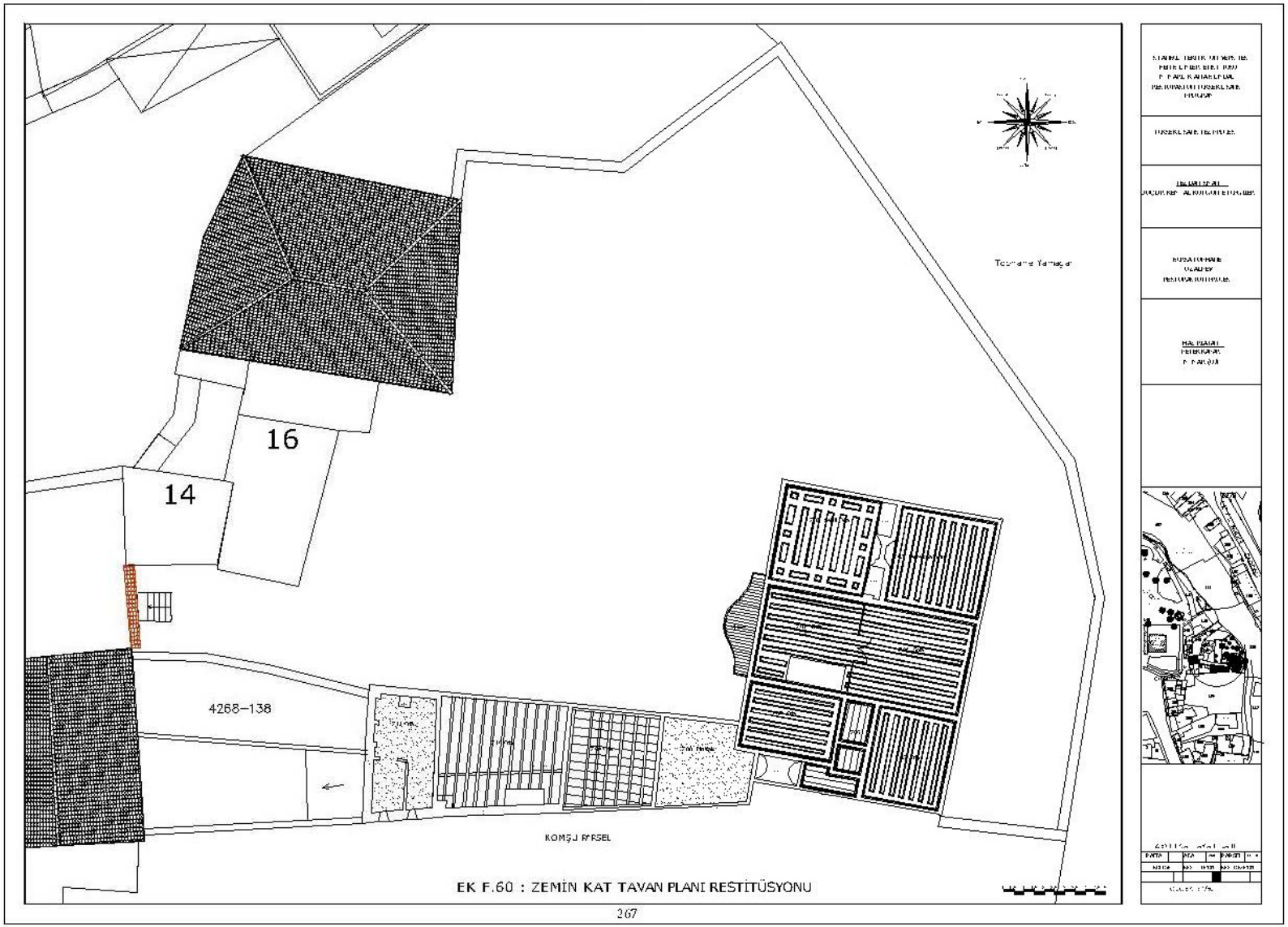

EK F.58 : BODRUM KAT TAVAN PLANI RESTITÜSYONU

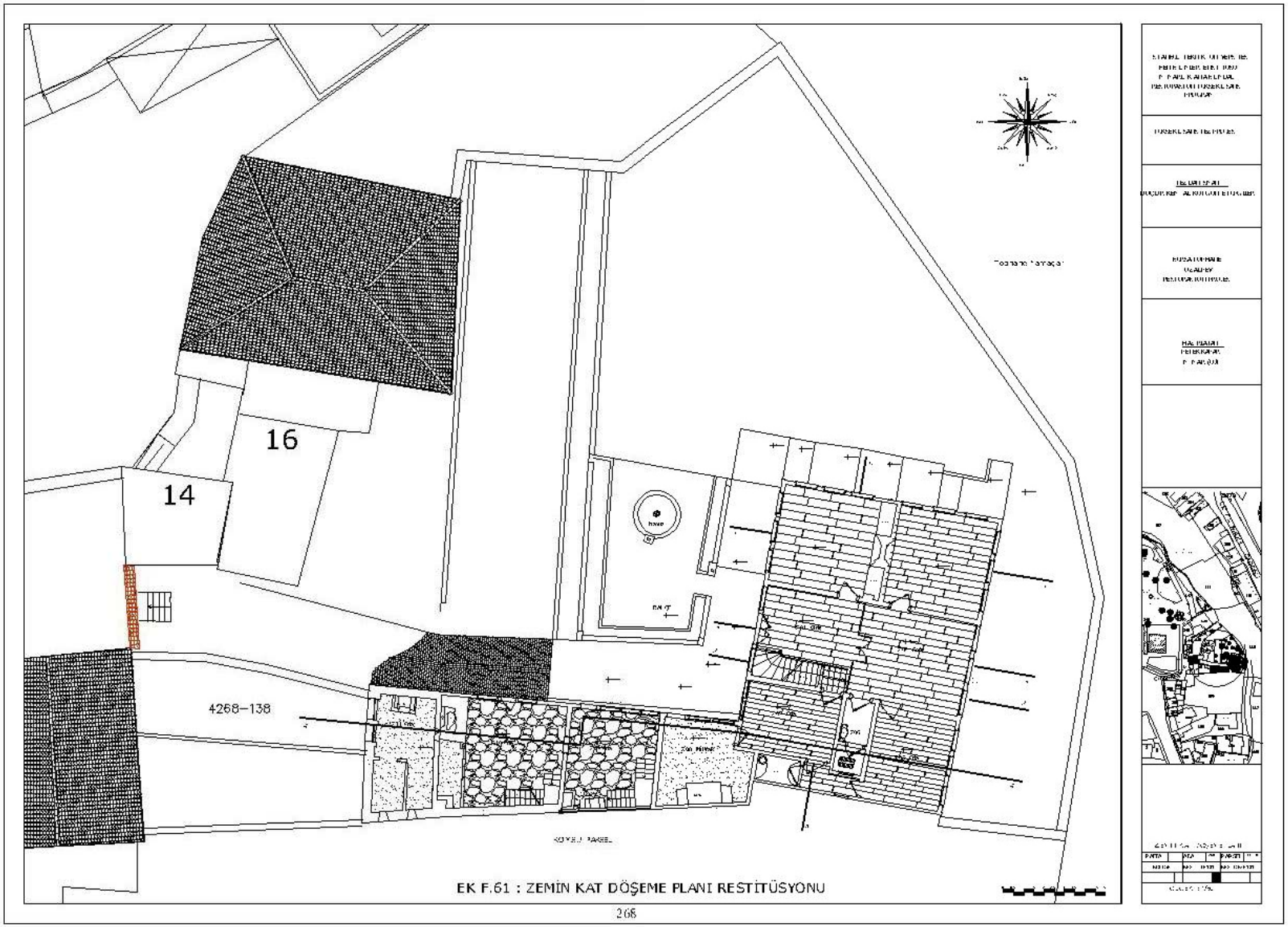
265

EK F.59 : ZEMİN KAT RESTİTÜSYONU.

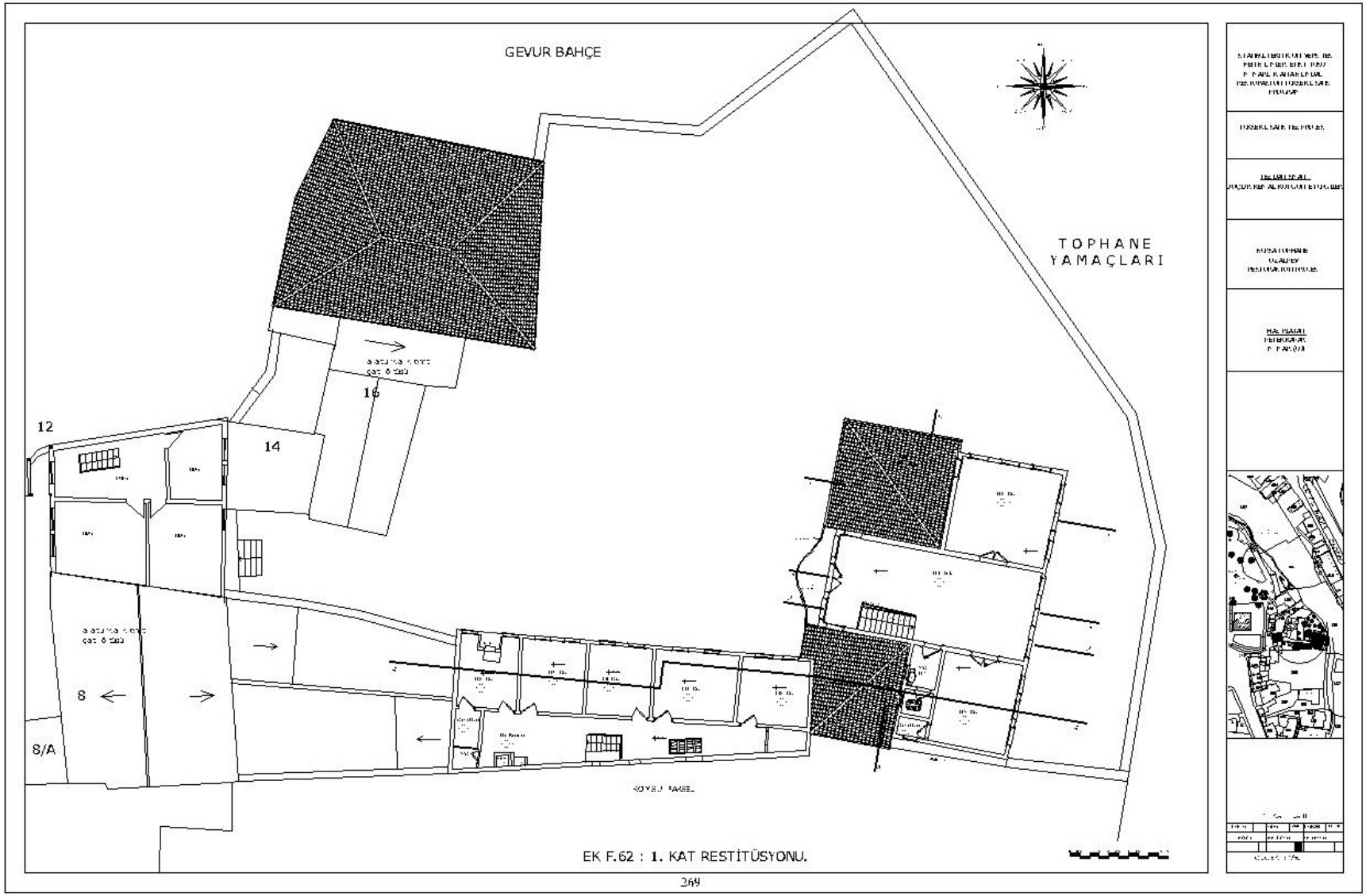

EK F.60 : ZEMİN KAT TAVAN PLANI RESTİTÜSYONU

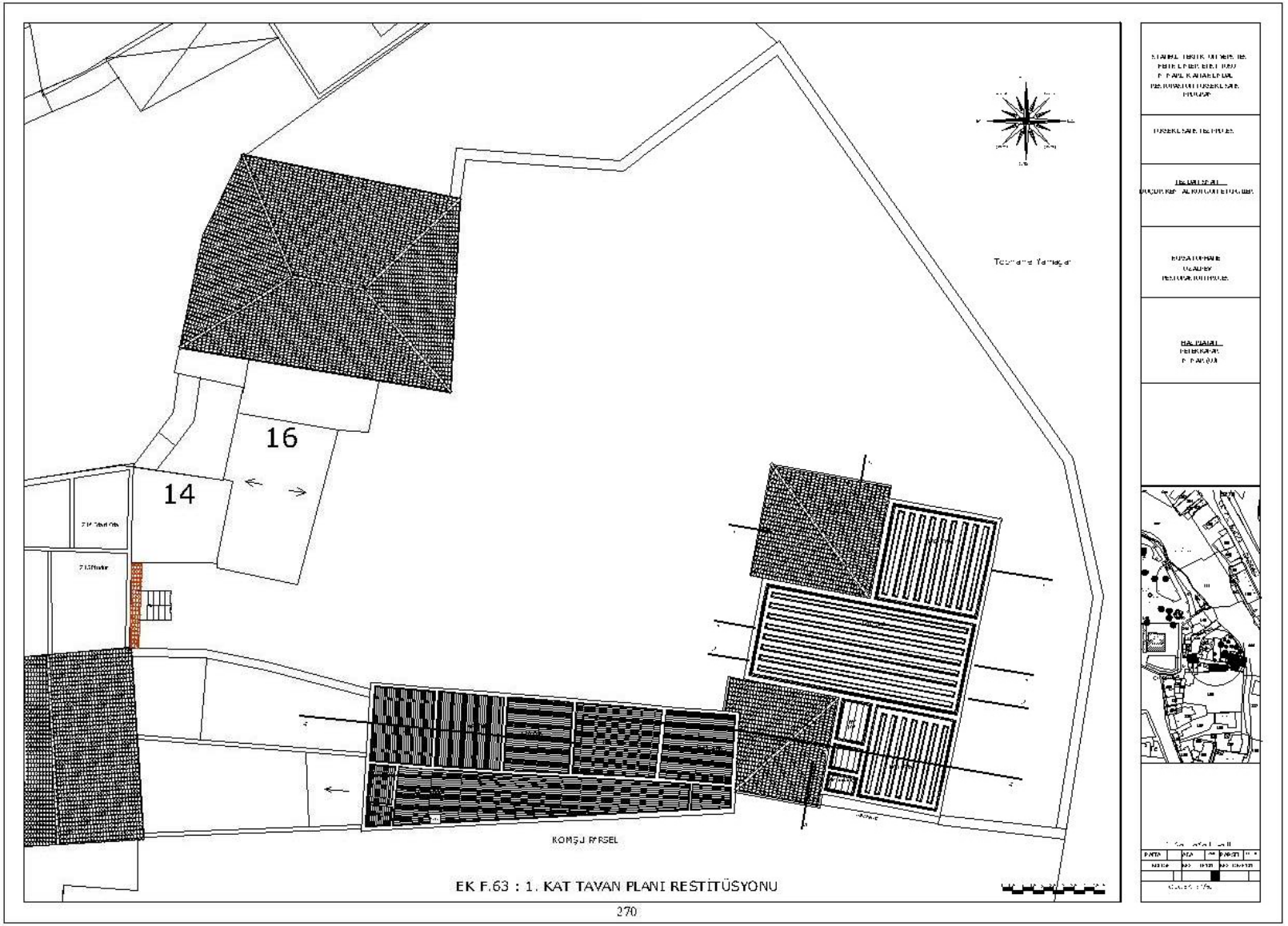
EK F.61 : ZEMİN KAT DÖŞEME PLANI RESTİTÜSYONU

268

EK F.62 : 1. KAT RESTİTÜSYONU.

269

270

EK F.64 : 1. KAT DÖŞEME PLANI RESTİTÜSYONU

271

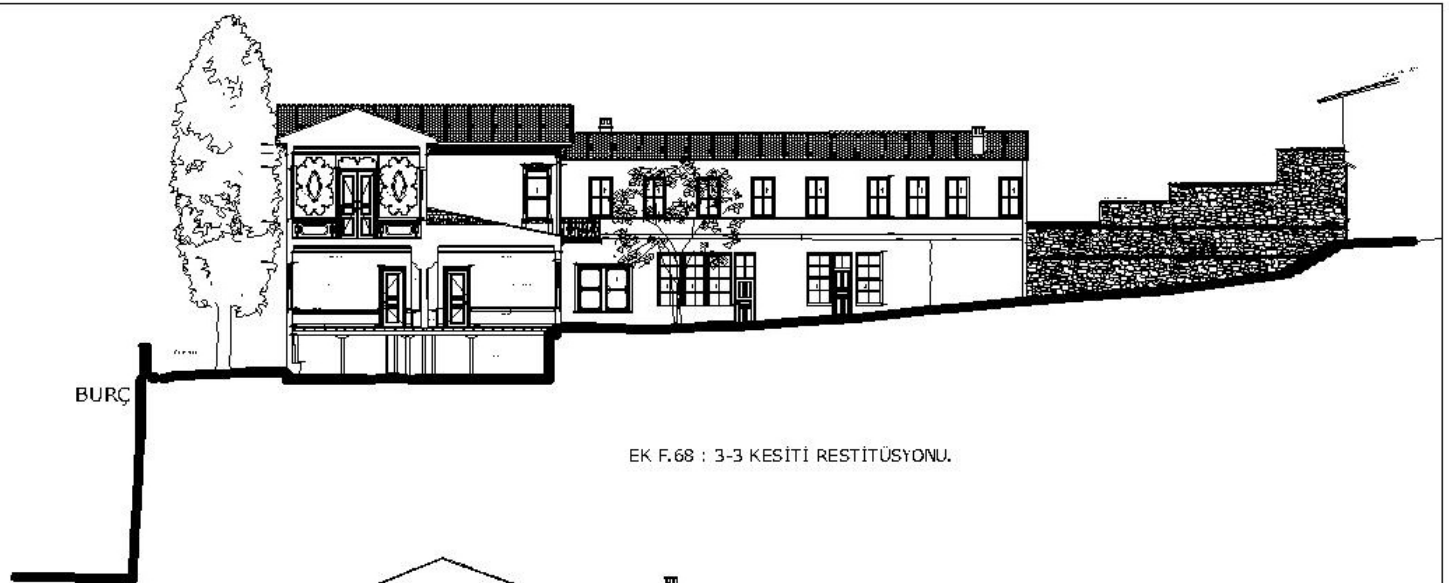

EK F.65 : ÇATI PLANI RESTİTÜSYONU.

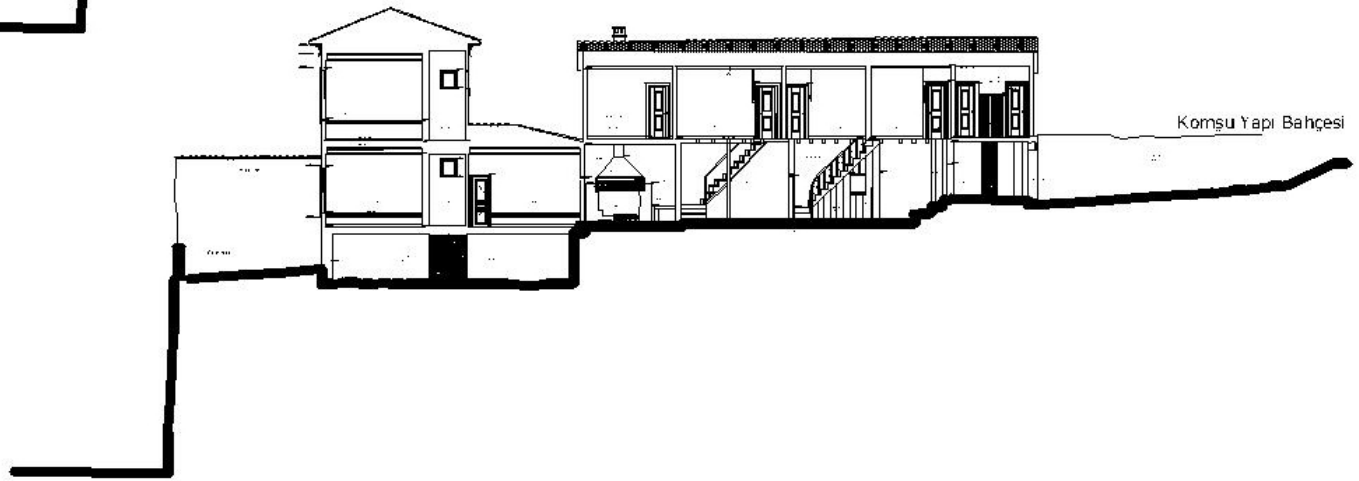

EK F.66 : 1-1 KESİTİ RESTİTÜSYONU.

EK F.67 : 2-2 KESİTİ RESTİTÜSYONU.

EK F.68 : 3-3 KESİTİ RESTİTÜSYONU.

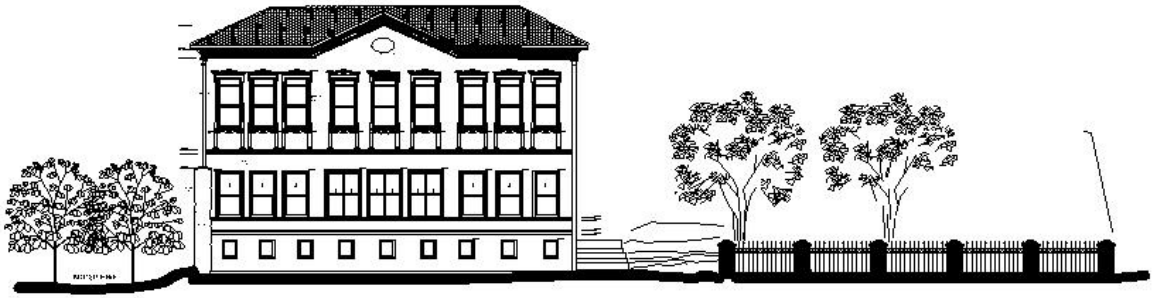

EK F.69 : 4-4 KESİTİ RESTİTÜSYONU.

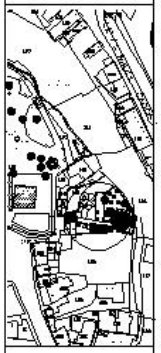

EK F.70 : 5-5 KESİTİ RESTİTÜSYONU.

EK F.71 : DOĞU CEPHE RESTİTÜSYONU.

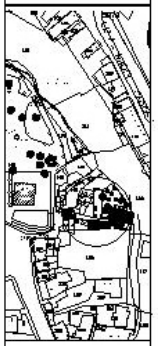

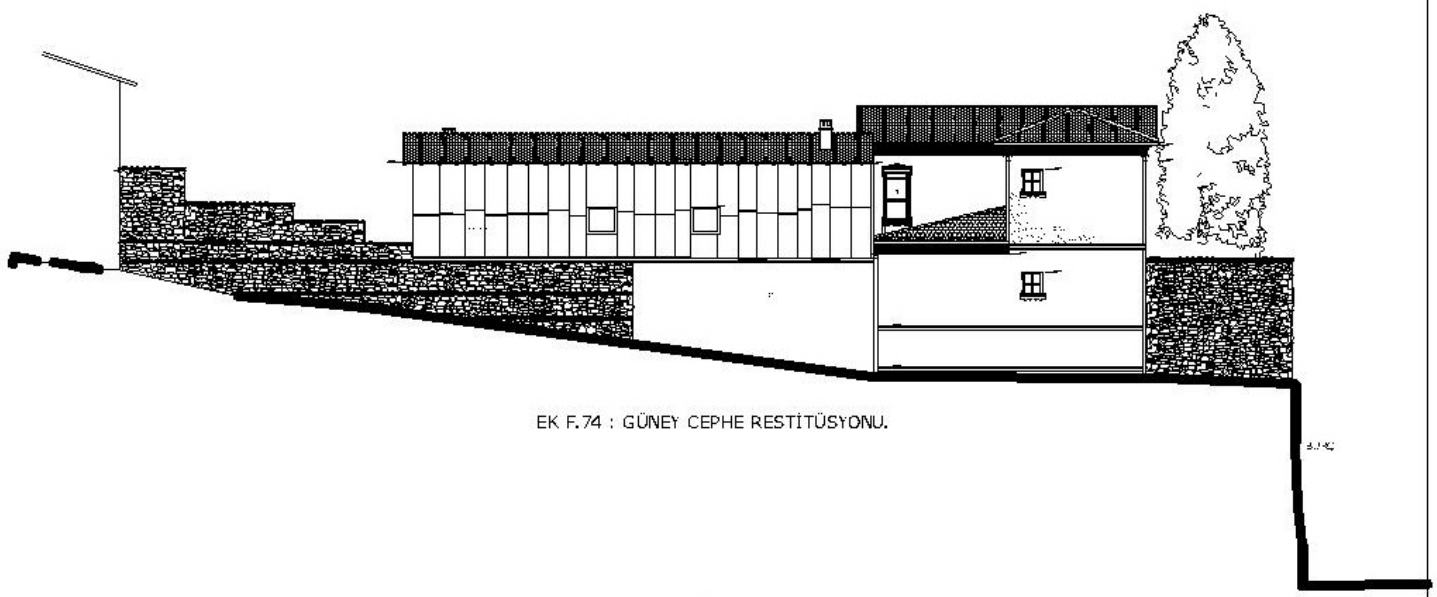
EK F.72 : BATI CEPHE RESTİTÜSYONU.

EK F.73 : KUZEY CEPHE RESTİTÜSYONU.

276

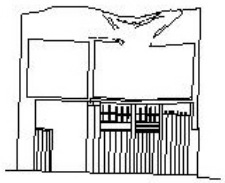

EK F.74 : GÜNEY CEPHE RESTİTÜSYONU.

E YAPISI (4268 ADA 140 PARSEL)
RÖLÖVESİ 1/50

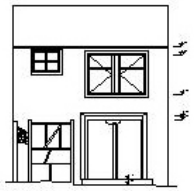

BATI CEPHESİ
ÖLÇEK: 1/50

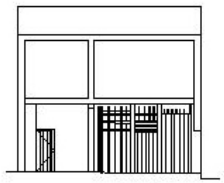

KESİT ÖLÇEK: 1/50

E YAPISI (4268 ADA 140 PARSEL)
RESTİTÜSYONU 1/50

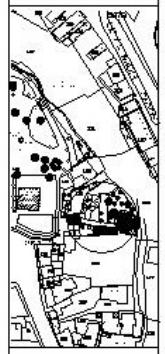

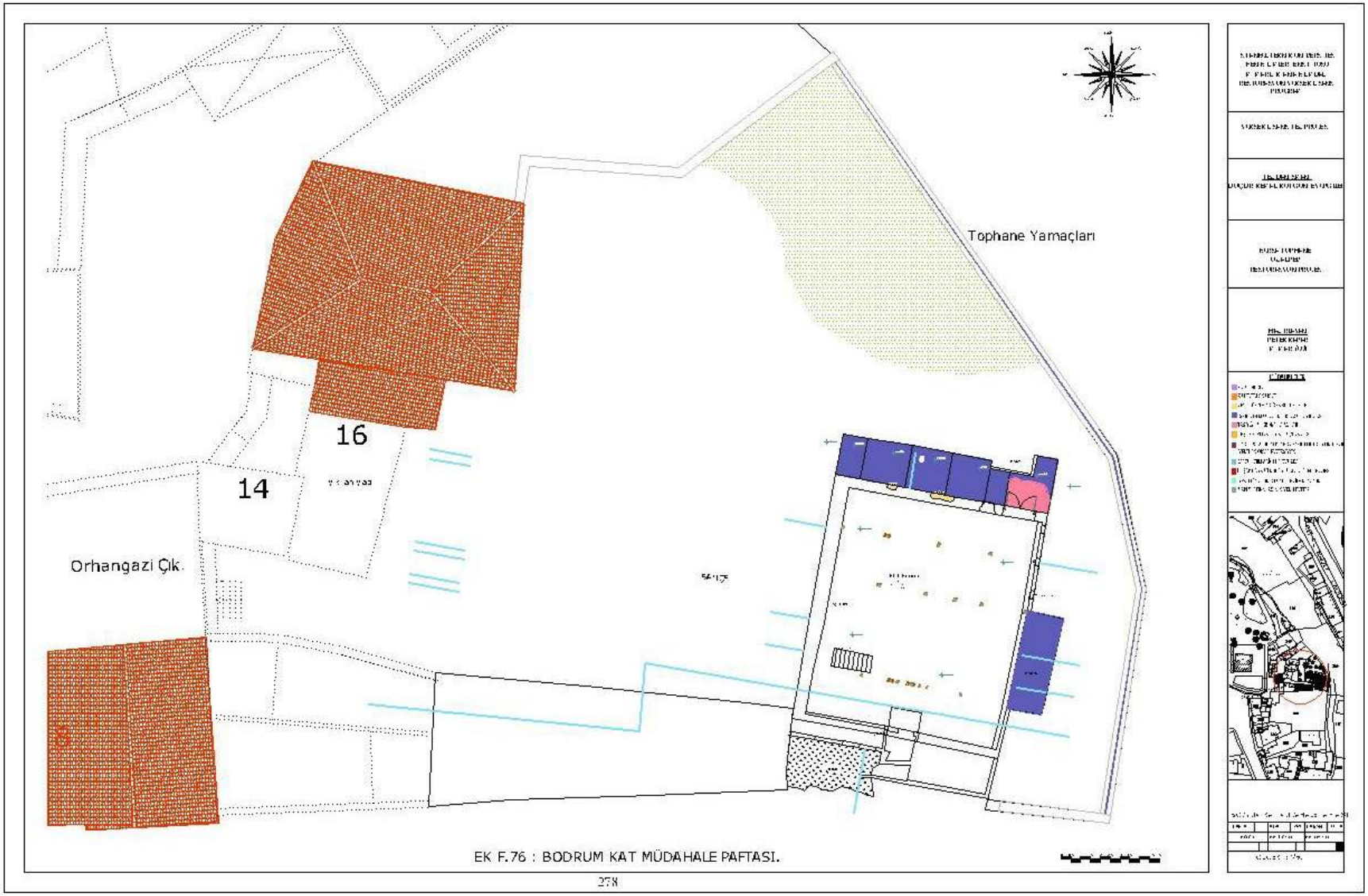
BATI CEPHESİ
ÖLÇEK: 1/50

KESİT ÖLÇEK: 1/50

EK F.75 : E YAPISI RÖLÖVE VE RESTİTÜSYONU.

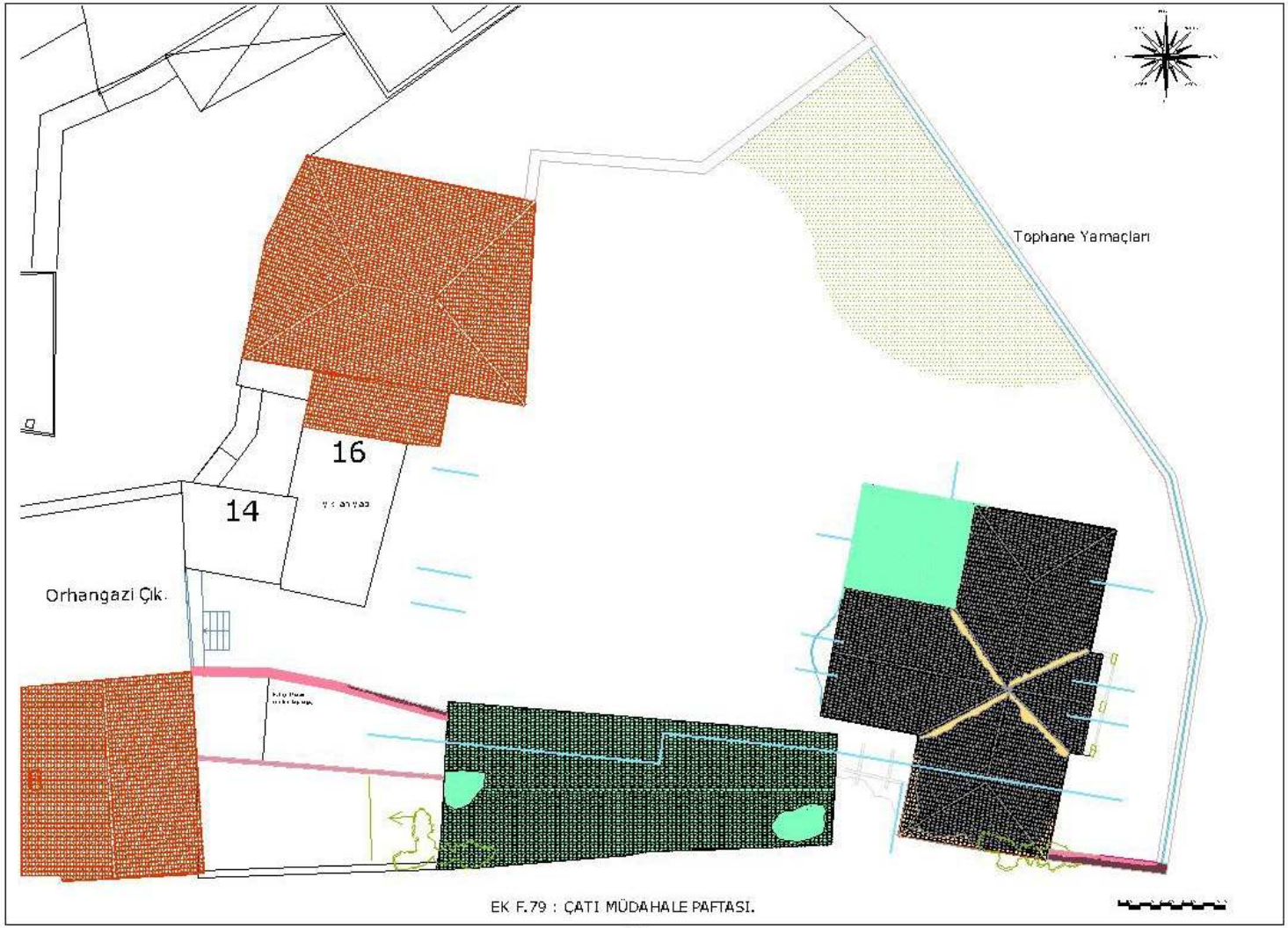
EK F.76 : BODRUM KAT MÜDAHALE PAFTASI.

EK F.77 : ZEMİN KAT MÜDAHALE PAFTASI.

EK F.78 : 1. KAT MÜDAHALE PAFTASI.

EK F.79 : ÇATI MÜDAHALE PAFTASI.

EK F.80 : 1-1 KESİTİ MÜDAHALE PAFTASI.

EK F.81 : 4-4 KESİTİ MÜDAHALE PAFTASI.

EK F.82 : DOĞU CEPHESİ MÜDAHALE PAFTASI.

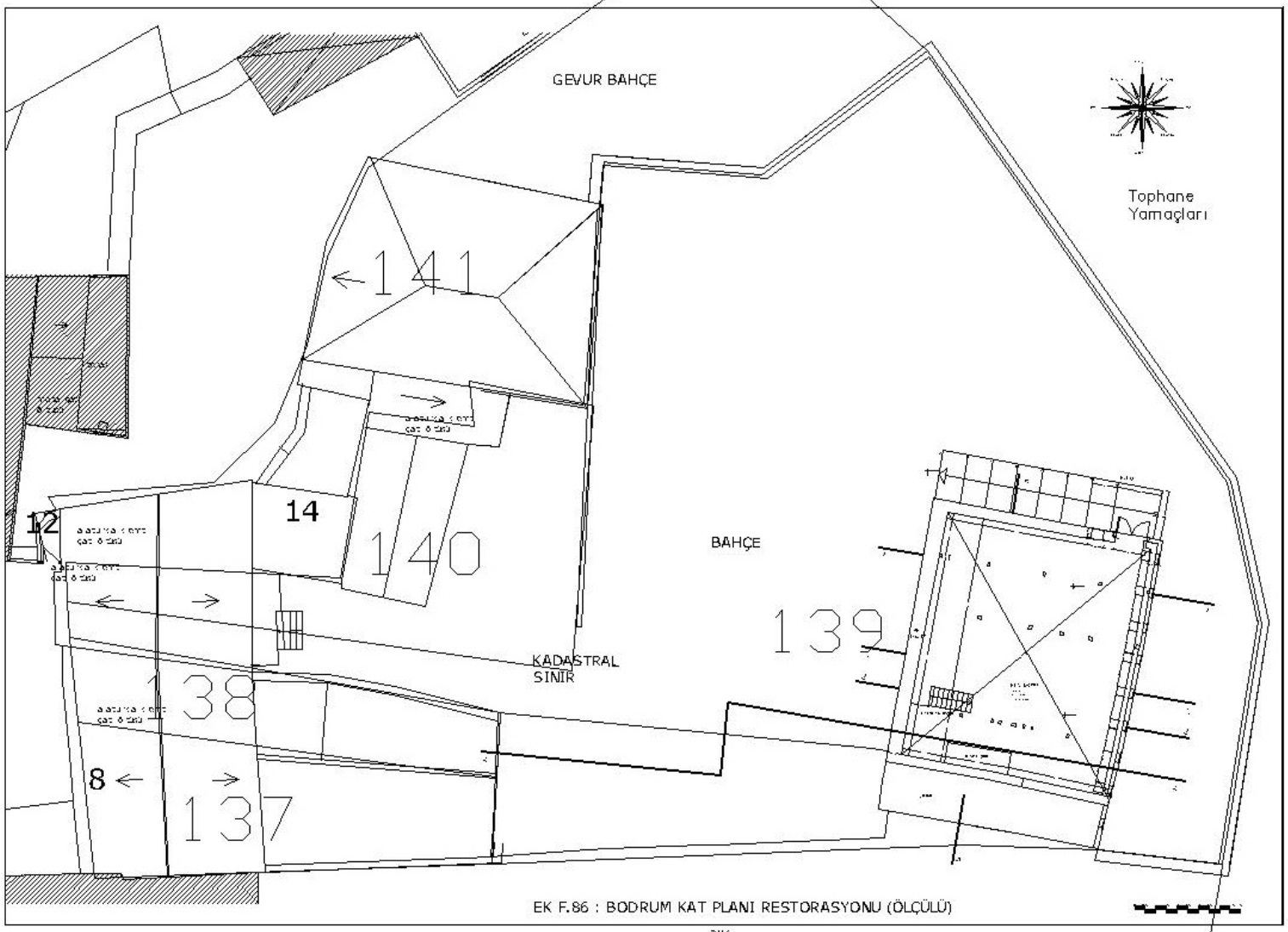

EK F.83 : BATI CEPHESİ MÜDAHALE PAFTASI.

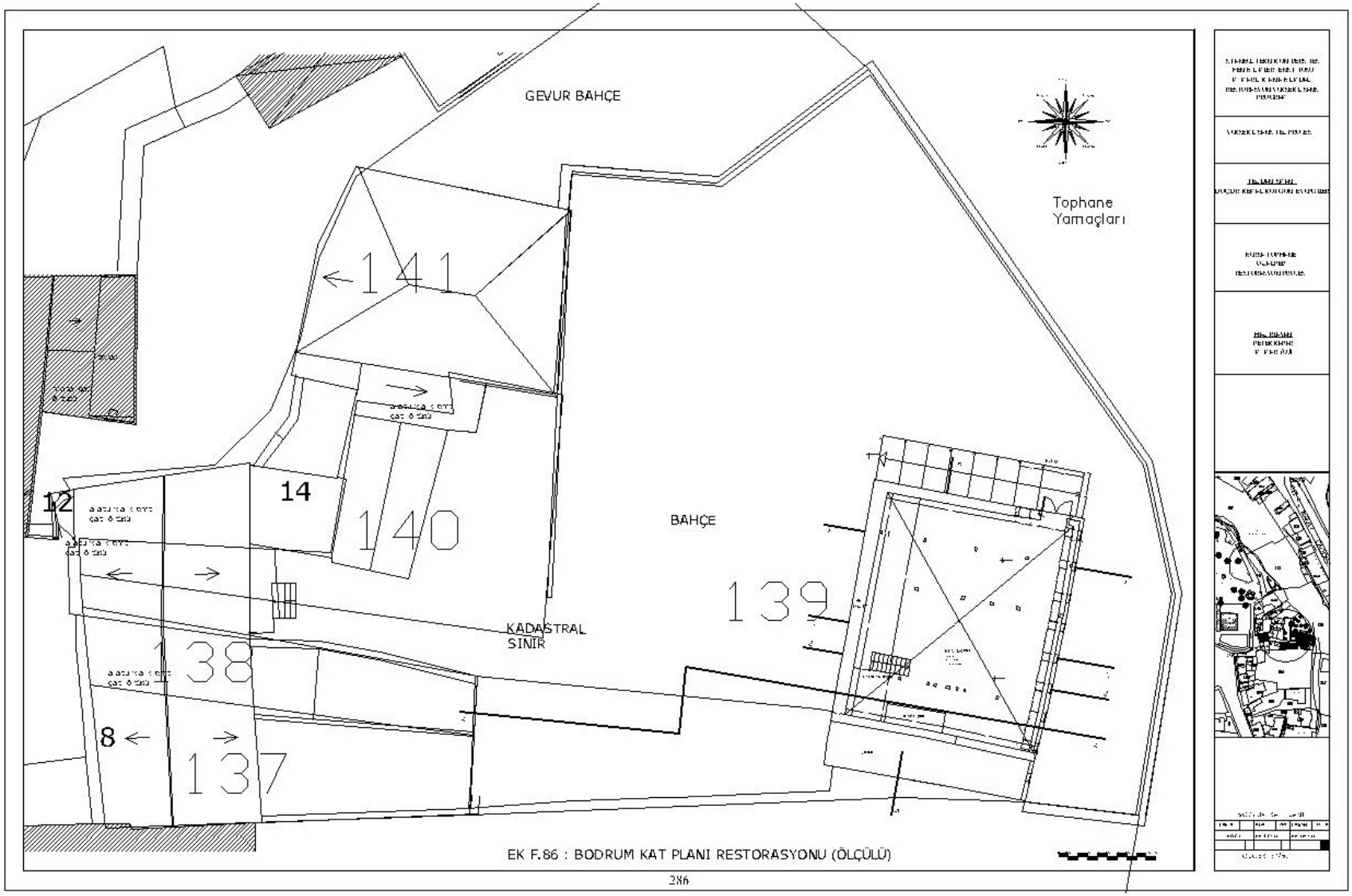
283

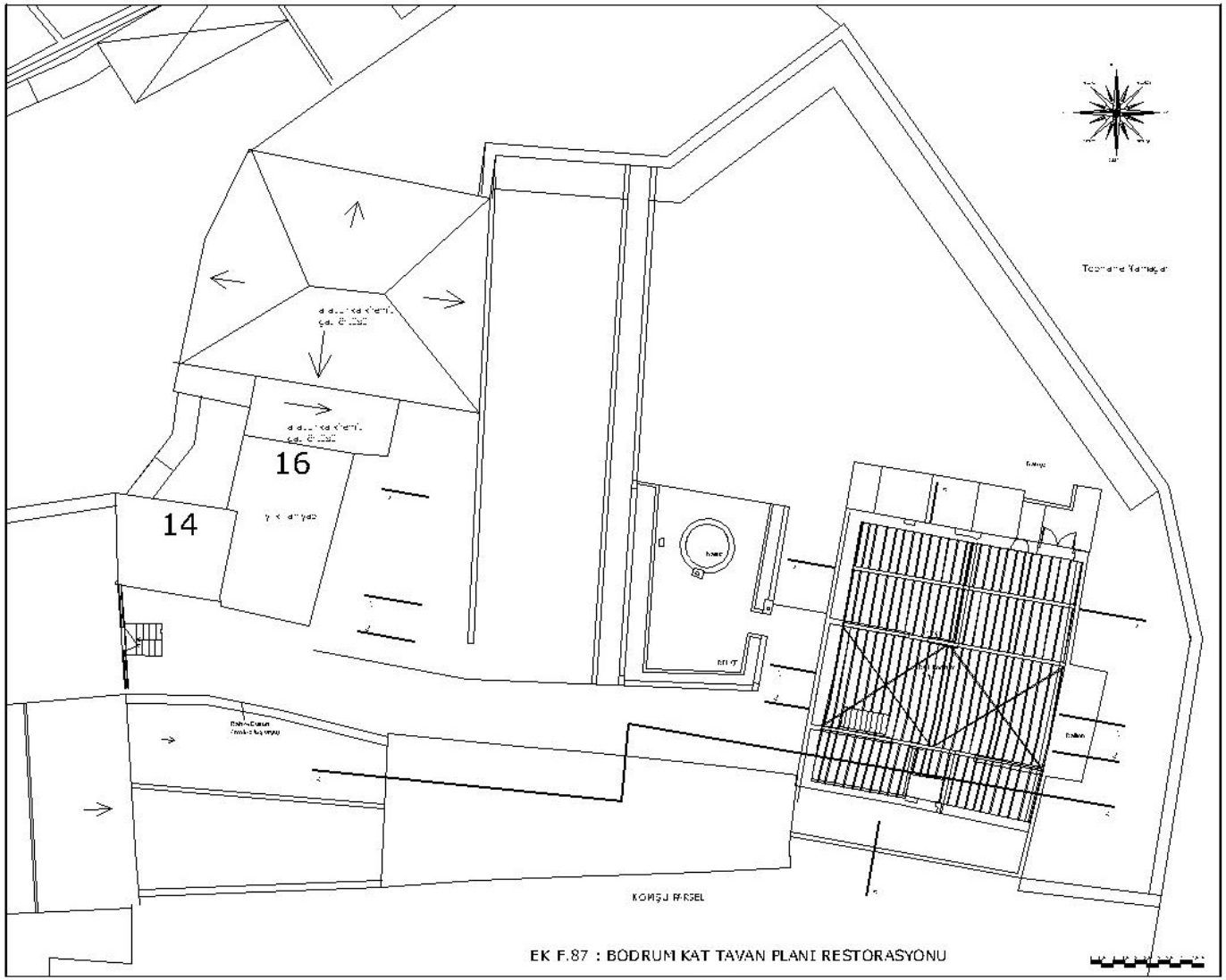
EK F.84 : VAZİYET PLANI RESTORASYONU.

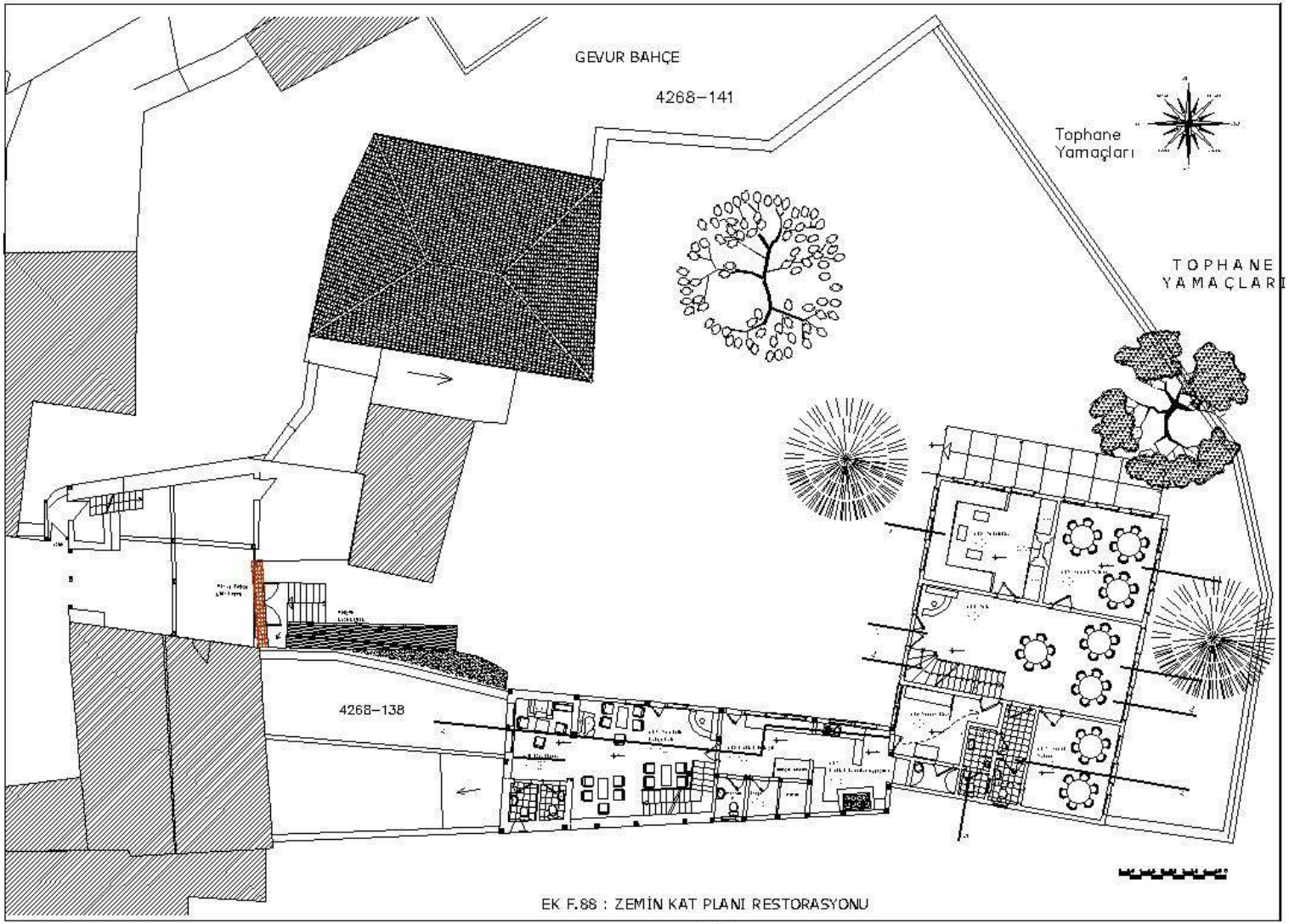
EK F.86 : BODRUM KAT PLANI RESTORASYONU (ÖLÇÜLÜ)

EK F.86 : BODRUM KAT PLANI RESTORASYONU (ÖLÇÜLÜ)

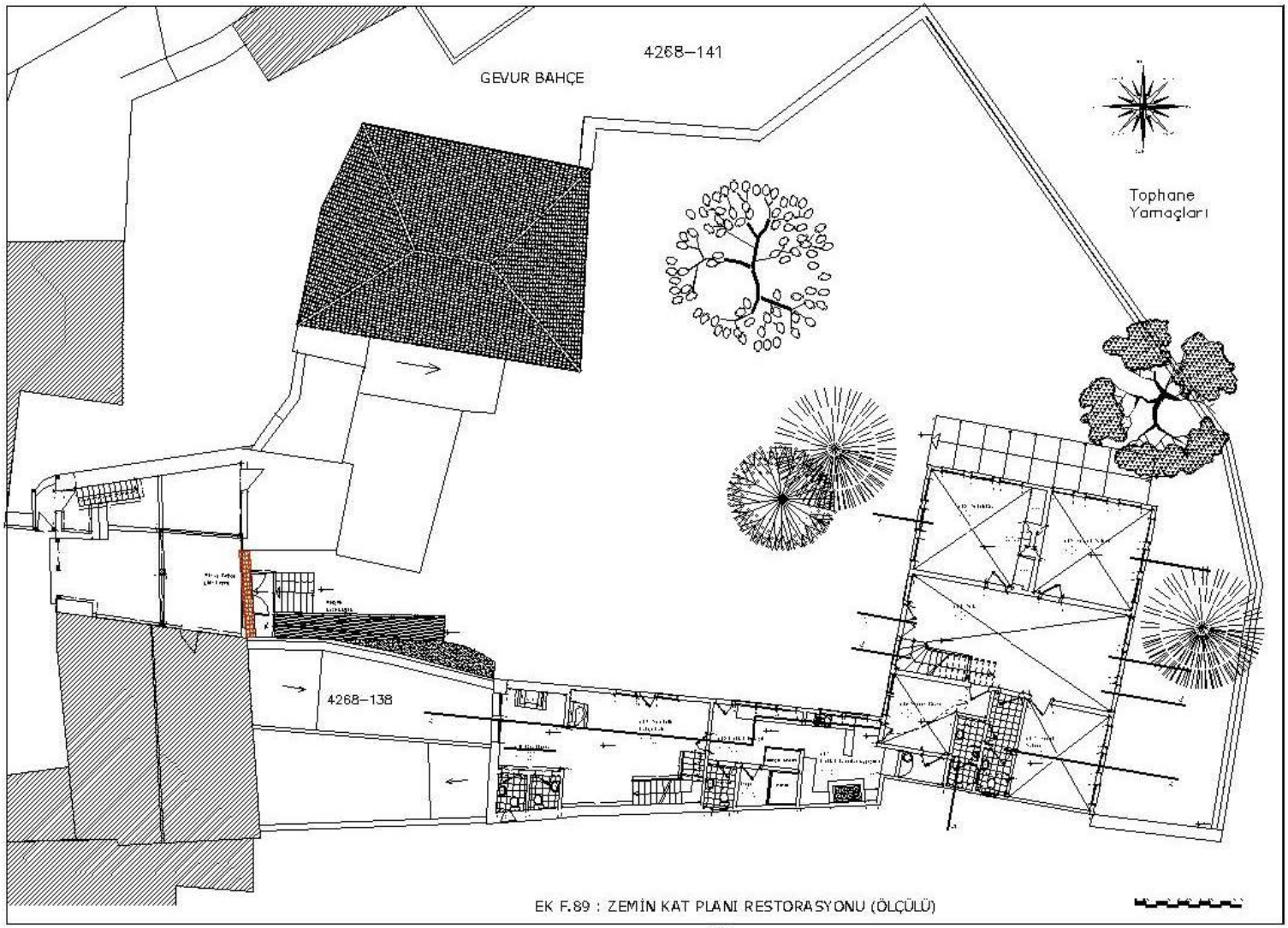

EK F.87 : BODRUM KAT TAVAN PLANI RESTORASYONU

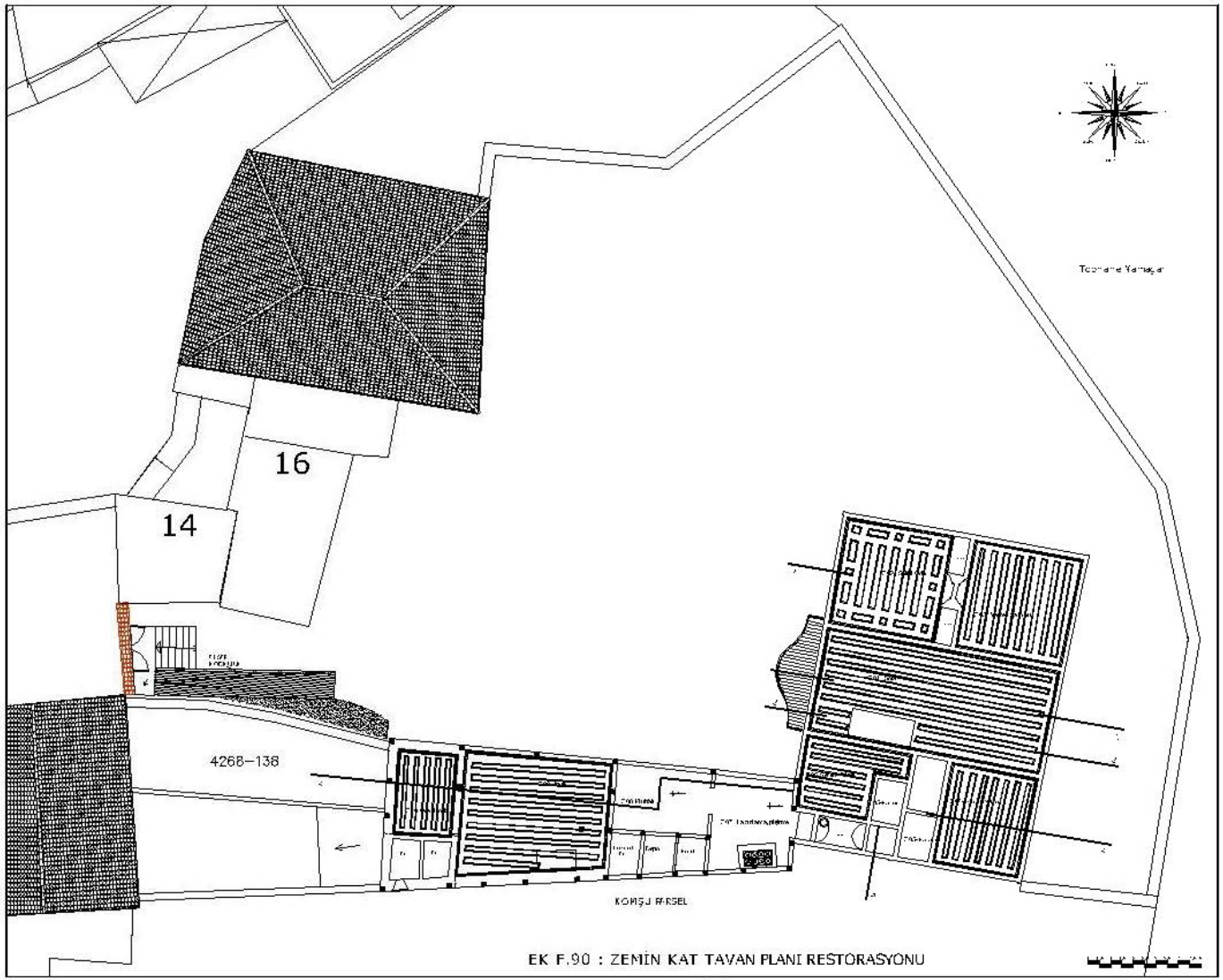
EK F.88 : ZEMİN KAT PLANI RESTORASYONU

288

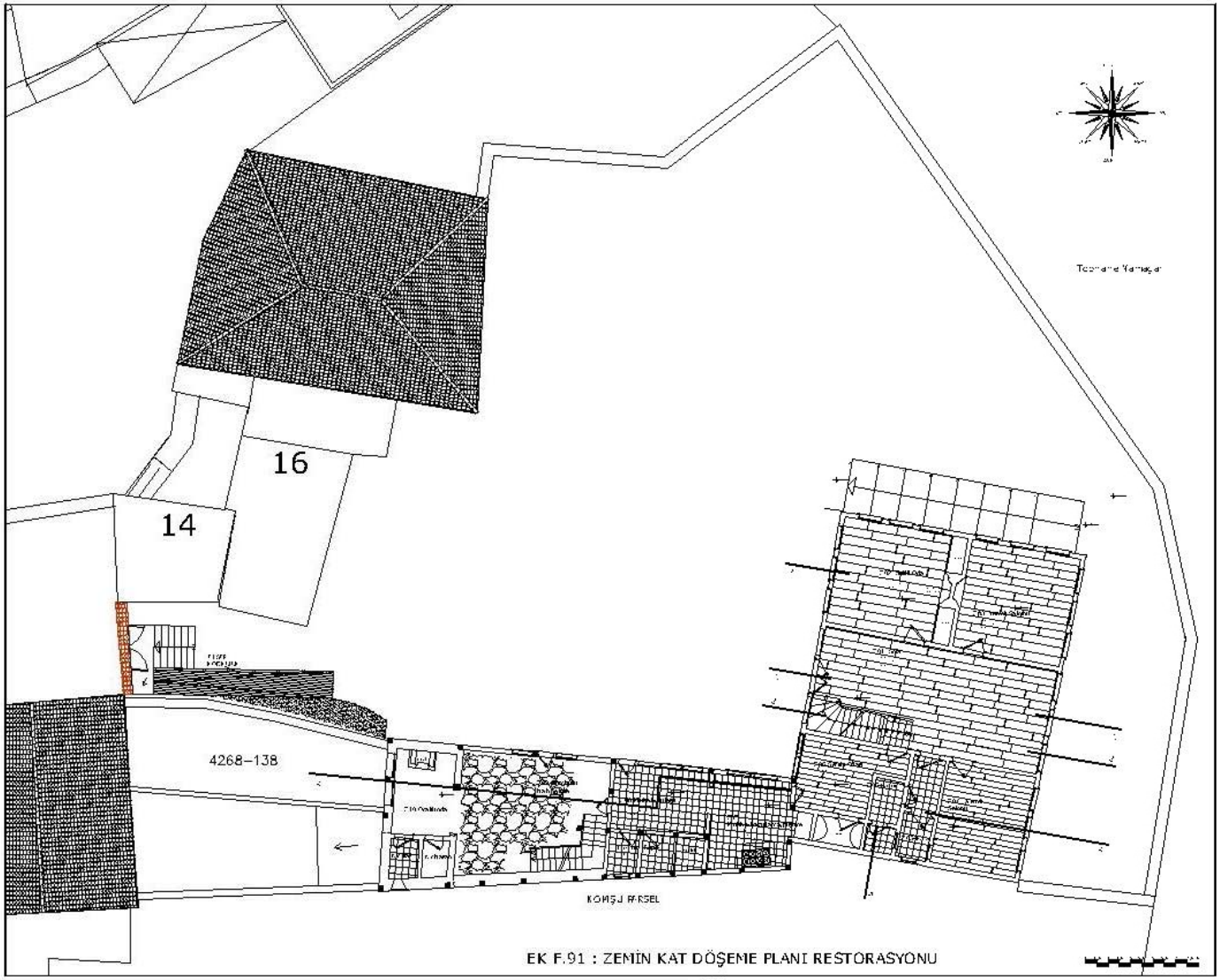

EK F.89 : ZEMİN KAT PLANI RESTORASYONU (ÖLÇÜLÜ)

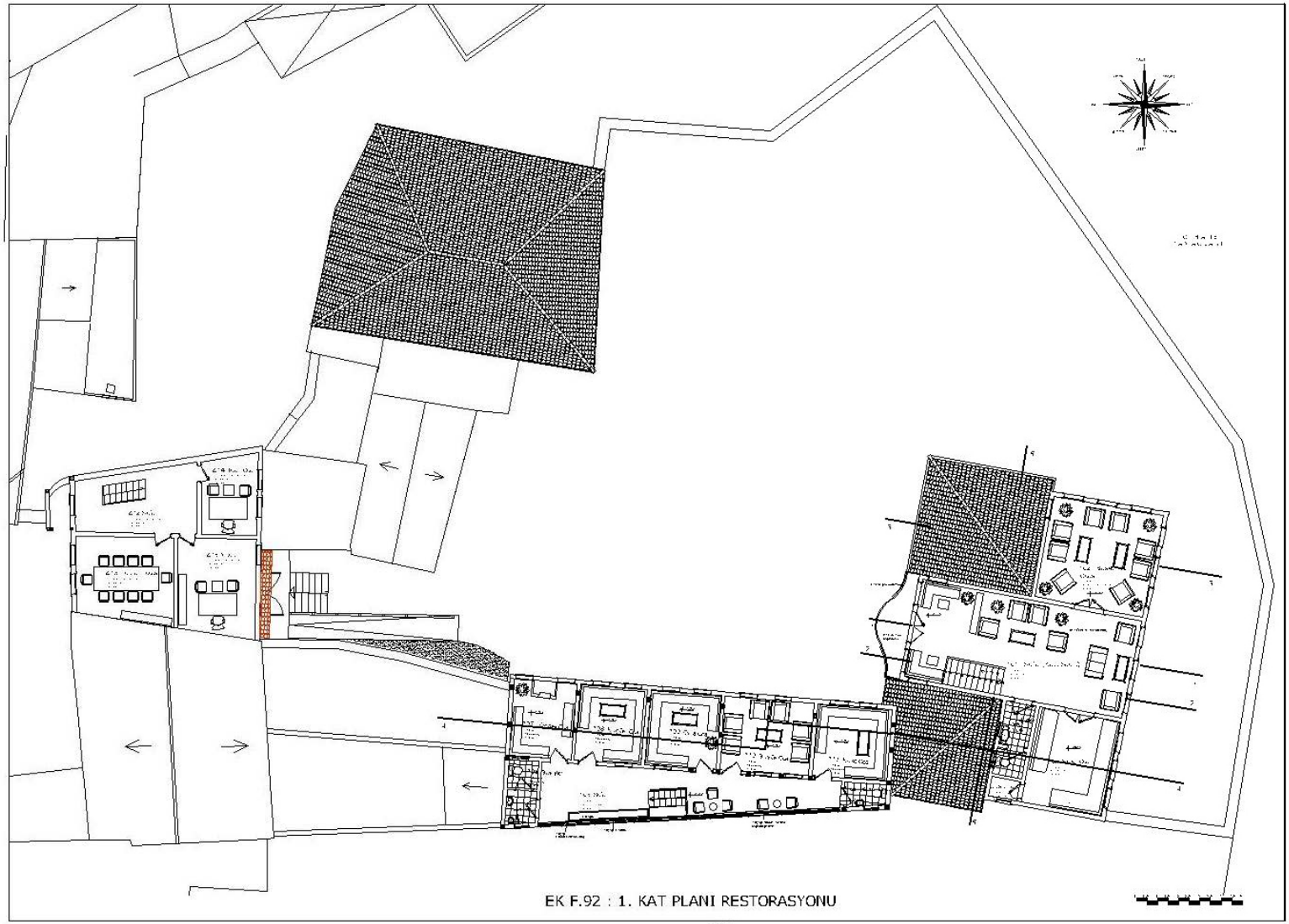
289

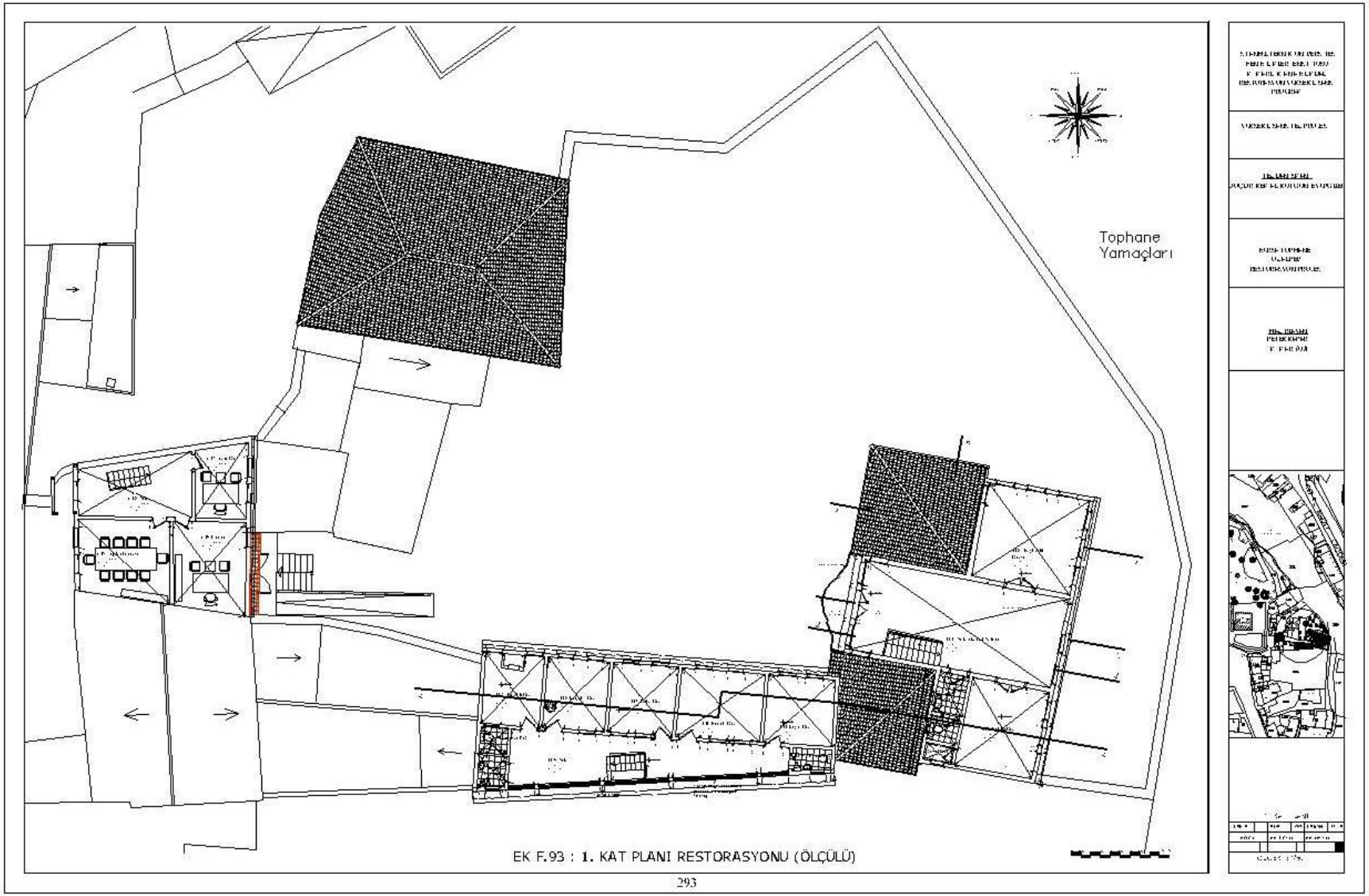
EK F.90 : ZEMİN KAT TAVAN PLANI RESTORASYONU

EK F.91 : ZEMİN KAT DÖŞEME PLANI RESTORASYONU

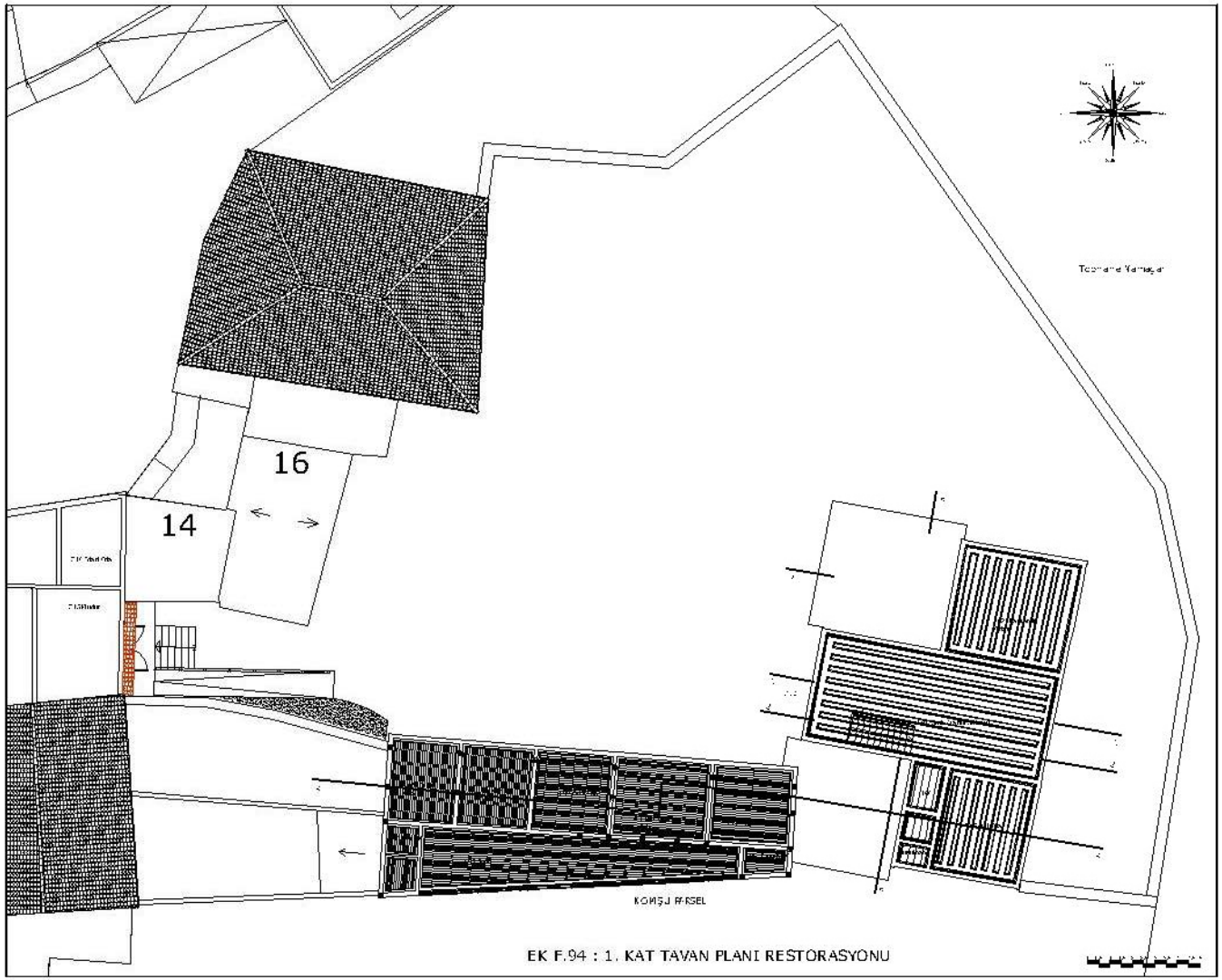

EK F.92 : 1. KAT PLANI RESTORASYONU

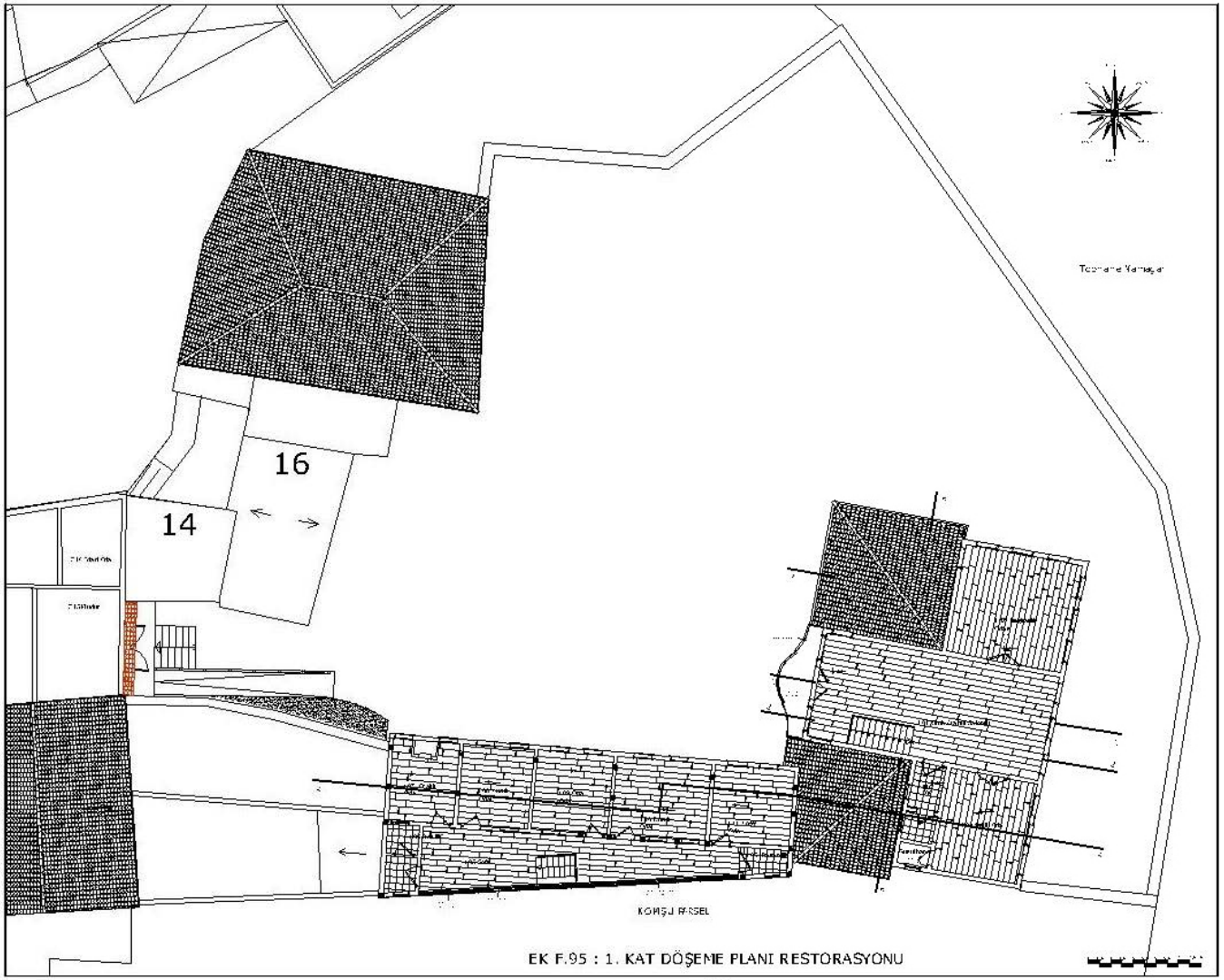

EK F.93 : **1.** KAT PLANI RESTORASYONU (ÖLÇÜLÜ)

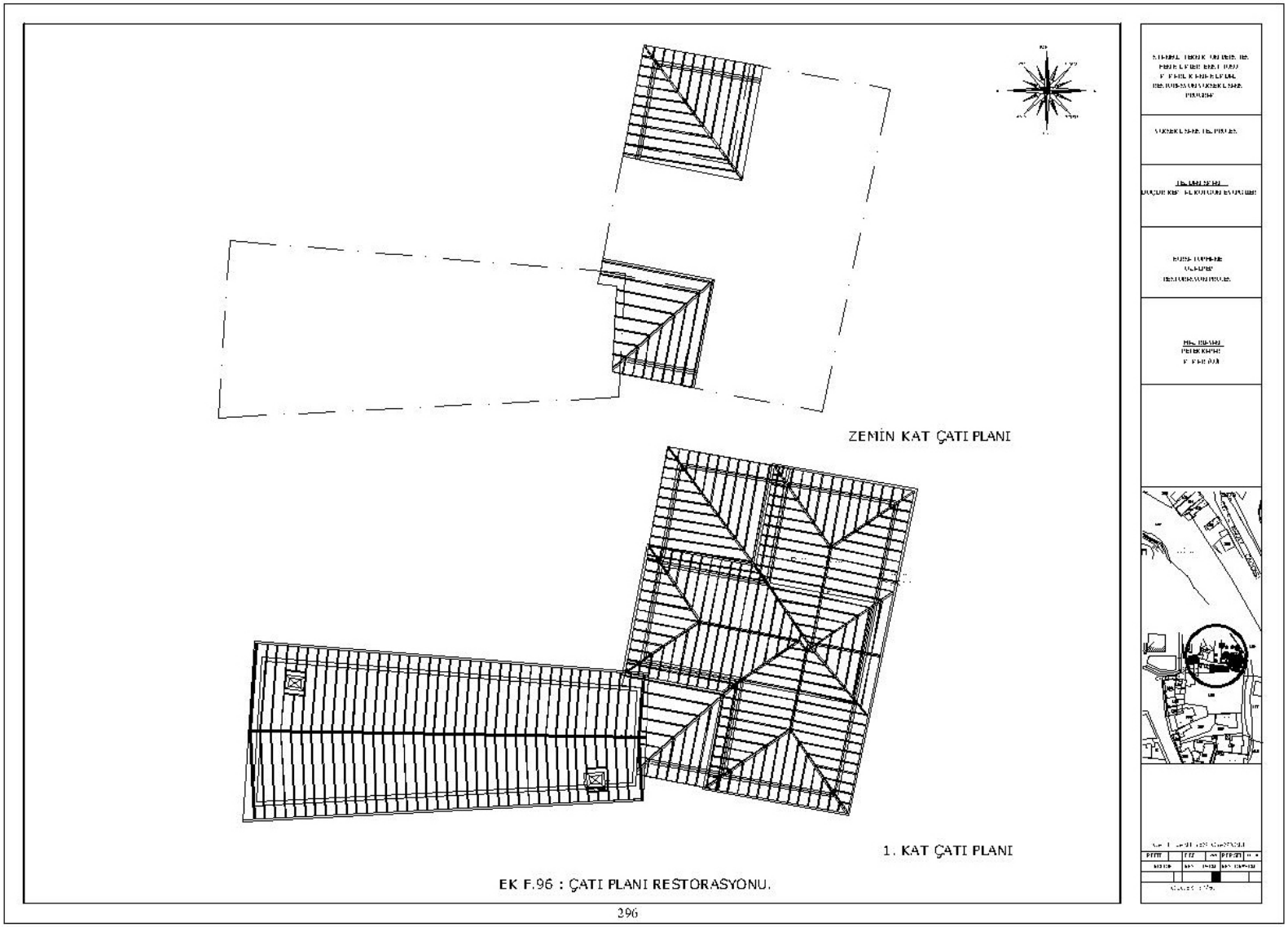
293

EK F.94 : 1. KAT TAVAN PLANI RESTORASYONU

EK F.95 : 1. KAT DÖŞEME PLANI RESTORASYONU

EK F.96 : ÇATI PLANI RESTORASYONU.

296

EK F.97 : 1-1 KESİTİ RESTORASYONU.

EK F.98 : 2-2 KESİTİ RESTORASYONU.

EK F.99 : 3-3 KESİTİ RESTORASYONU

EK F.100 : 4-4 KESİTİ RESTORASYONU

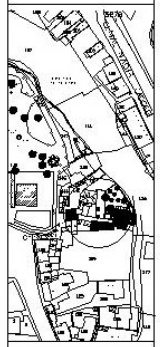
298

EK F.101 : 5-5 KESİTİ RESTORASYONU

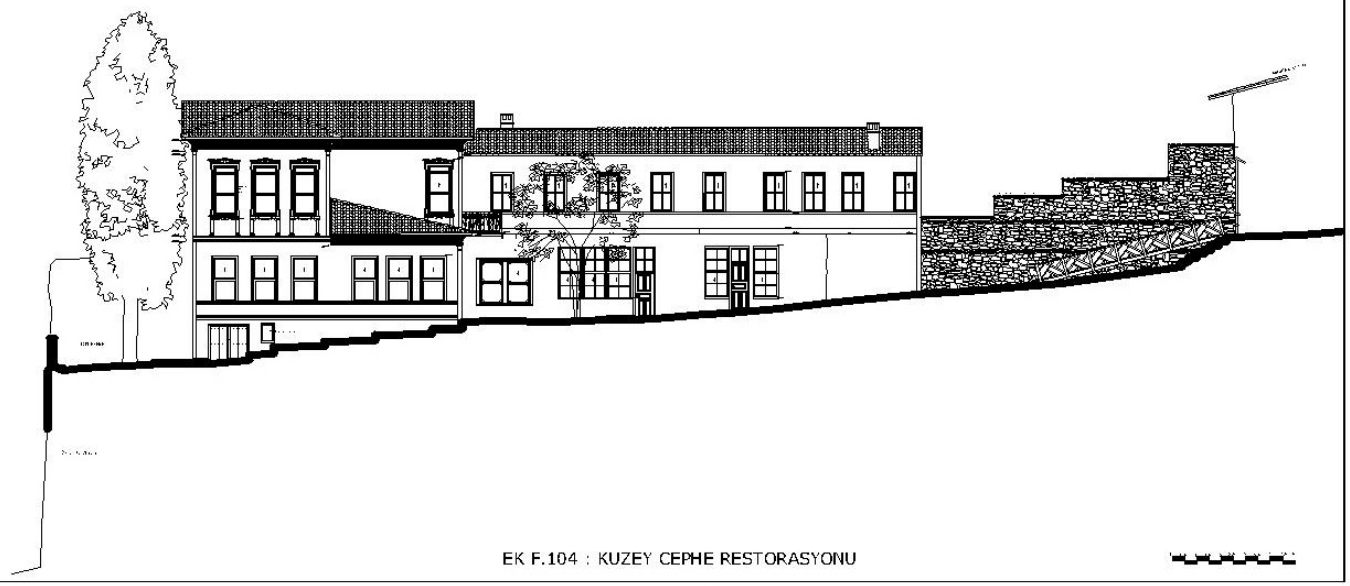
EK F.102 : DOĞU CEPHE RESTORASYONU

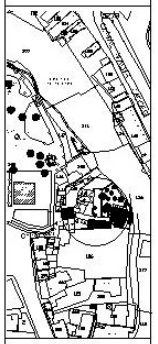
299

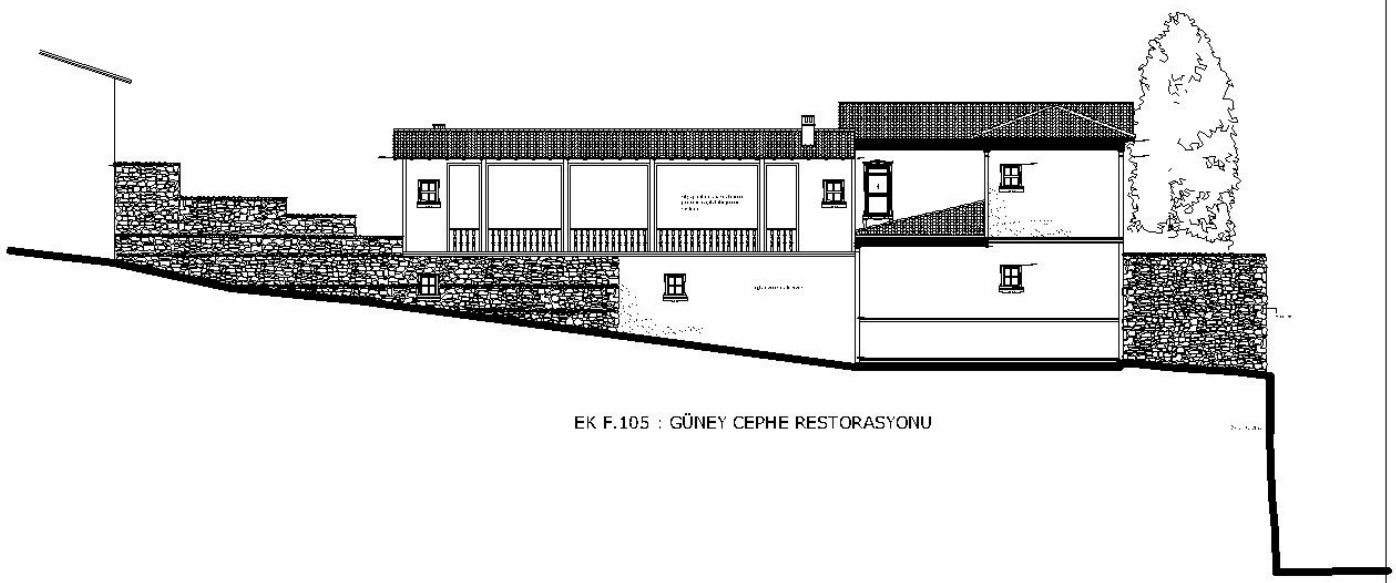

EK F.103 : BATI CEPHE RESTORASYONU

EK F.104 : KUZEY CEPHE RESTORASYONU

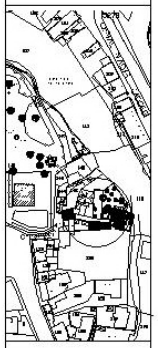

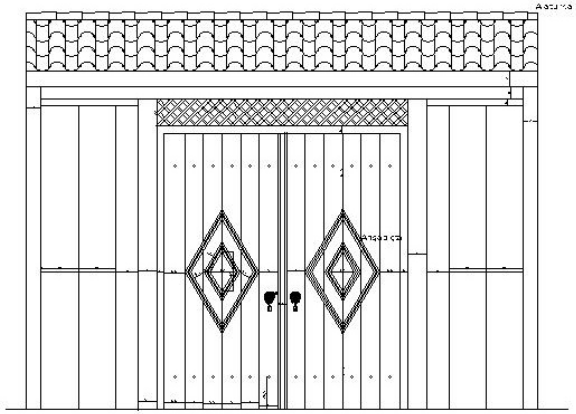

EK F.105 : GÜNEY CEPHE RESTORASYONU

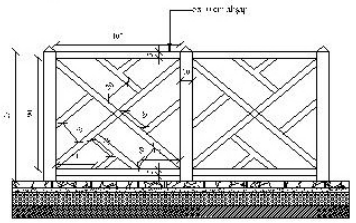
EK F.106 : BAHÇE DOĞU CEPHESİ RESTORASYONU

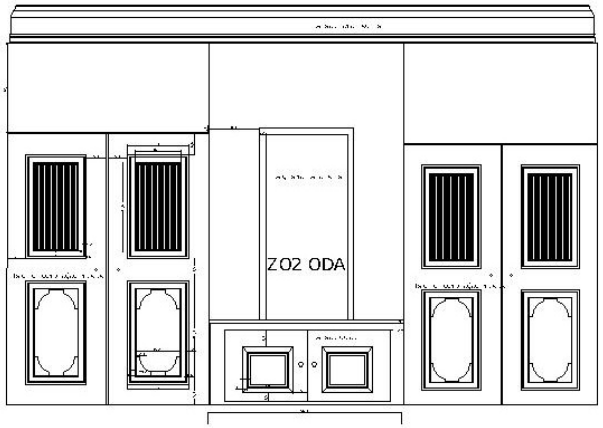

DETAY 1: AHŞAP BAHÇE KAPISI DETAYI ÖLÇEK:1/10

AHŞAP KORKULUK TİP 1

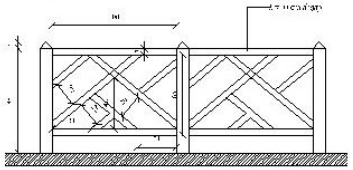

DETAY 3: AHŞAP KORKULUK
ÖLÇEK:1/10

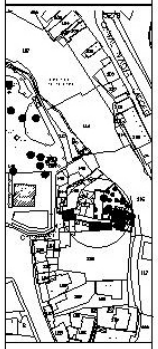

DETAY 2: Z 02 NOLU ODA DOLAP DETAYI ÖLÇEK:1/10

AHŞAP KORKULUK TİP 2

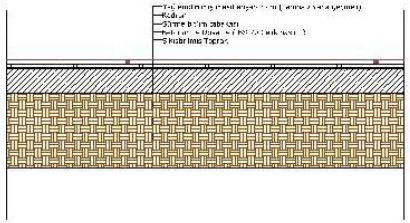
DETAY 4: AHŞAP KORKULUK
ÖLÇEK:1/10

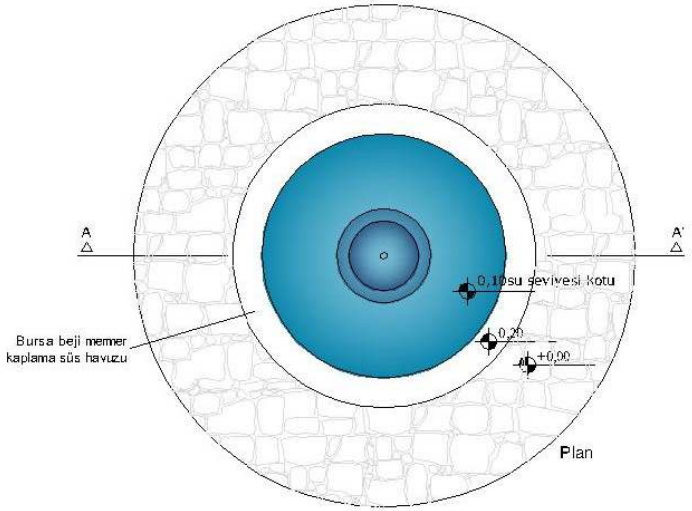
EK F.107 : RESTORASYON DETAYLAR 1

DETAY 5:KAYNAK TAŞI ZEMİN KAPLAMASI ÖLÇEK:1/20

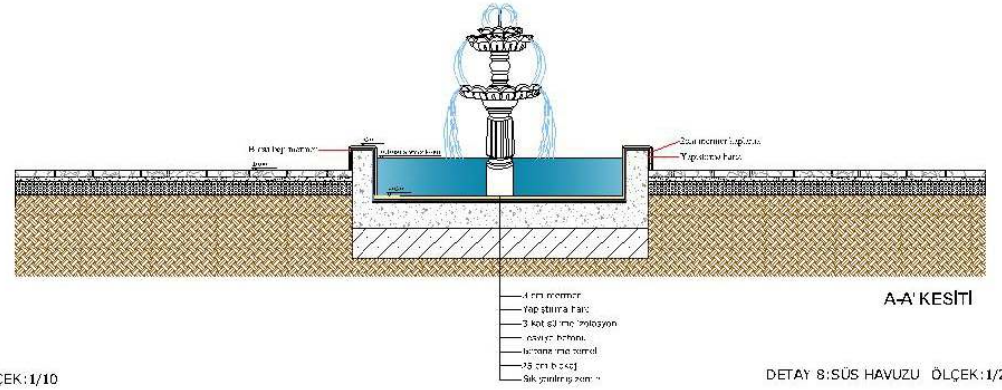

DETAY 6: TERAS ZEMİN KAPLAMA ÖLÇEK:1/20

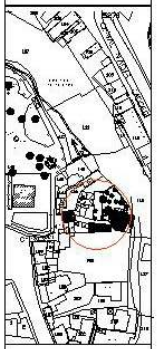

DETAY 7: BAHÇE DOĞU KENARI FERFORJE KORKULUK ÖLÇEK:1/10

DETAY 8:SÜS HAVUZU ÖLÇEK:1/20

EK F.108 : RESTORASYON DETAYLAR 2

ÖZGEÇMİŞ:

11.10.1981'de Balıkesir'in Ayvalık ilçesinde doğdu. İlköğrenimini 1987–1992 yılları arasıda Ayvalık Cumhuriyet İlk Okulu'nda, orta öğrenimini 1992–1995 yılları arasında Ayvalık Sakarya İlk Öğretim Okulu'nda, Liseyi 1995–1998 yılları arasında İzmir Kız Lisesi'nde tamamladı. 1998 yılında U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümünü kazandı ve bir yıl okudu. 2000 yılında girdiği U.Ü. Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nden 2004 yılında derece ile mezun olup Lisans diplomasını aldı. Aynı yıl İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi Restorasyon A.B.D.'nda Yüksek Lisans eğitimine başladı.